

નોટીસ

પ્રસિદ્ધ કર્તાએ આ પુસ્તકને બાપવા બપાવવા સંબંધી સર્વ પ્રકારના હક “ સને ૧૮૬૭ ના ૨૫ મા આક્ટ દુબળ સરકારમાં નોંધાવી-રજીસ્ટર કરાવી ” થીતાને સ્વાધીન રાખ્યા છે, માટે માસીકની રજા શિવાજ કોઈએ બાપવું બપાવવું નહી

શા. ત્રી ૩

જાહેર સ્વર

બાપવામાં આવે છે કે, આશા “ જૈન પુસ્તકાલય ” મા વેચાથી મળતા પુસ્તકોત્ત સવિસ્તર લીસઃ બુદ્ધ બપાવેલ છે, બોધએ તેમણે મગાવી સેવા તરફી સેવી

શા ત્રી ૩

પ્રસ્તાવના

આ અસાર સંસાર સમુદ્વેગવિષે સંતત પર્યટન કરનારા પ્રાણીઓને, જે મ અસ્થાદિક આત્મકુળે જોમાથી મુક્ત કરે એવો તો માત્ર એક ધર્મજ છે અને એમજ સર્વે દર્શનીના સામ્રાજ્ય પજ કહેણ છે, એવો જો ધર્મ તેણે મૂળતો સર્વાશ મુક્ત કરાવ્યો છે કહેણ છે કે “ અર્હિસાપરમોષર્મ ” હજાવડે ધર્મની પ્રાપ્તિ થાય છે, અને પરિપૂર્ણ ધર્મ પ્રાપ્ત થયા પછી છવ મોક્ષ આપી થાય છે, મારે હયા સર્વાત્કૃષ્ટ પદાર્થ છે સર્વે દર્શનીઓ હયાનો ઉપયોગ કરે છે અશ, પરંતુ સર્વાશ કરતા નથી. એરહાજ મારે તેઓને ધર્મ પદાર્થનો જોવો એમજ તેવો સાબ થતો નથી. હયાનો સર્વાશ ઉપયોગ તો, માત્ર જૈનદર્શનમા સ્વીકાર્યો છે, તેથીજ જૈનદર્શન ધર્મ કુરીસર કહેવાય છે, મારે હયાનો સર્વાશ ઉપયોગ કરવાની અગત્ય છે, જેમ કોણ જોજનાર્યે પદ્માજ ક-રણું હોય તો તેમા મૂત, પિટ, શર્કરાદિક, અગત્ય વસ્તુનું એકત્ર પજુ યથાવિધી થાજ, ત્યારેજ તે પકવાજ સ્વાદિષ્ટ કહેવાય, પણ જો ઉપર કહેલી વસ્તુઓમાથી, એક પણ વસ્તુનું ઓછાપજુ હોય તો તે પકવાજ સ્વાદ રહિત બને. મારે હયા પદાર્થ સર્વાશ મળાય તોજ તેથી ધર્મોપસજિથ થાય, તે વિના તો ઠરી પણ થાયજ નહીં સર્વે દર્શનીઓને હયા માય છે અરી, તથાપી તેઓની સમજમા ફેર હોવાથી, તેઓ એટલા પૂર્વક હયાનો ઉપયોગ સર્વાશ કરી શકતા નથી તથાપિ તેઓ સ્વેદજ, પરદજ, દ્રવ્ય હયા, સાવ હયા, નિઃશ્વ હયા જ્યવદ્વાર હયા, સ્વરૂપ હયા, અતુળજ હયા, ઇત્યાદિ હયાના અનેક પ્રકાર, જૈનશાસ્ત્રમા સવિસ્તર વર્ણન કરેછા છે, તે પ્રમાણે વર્તી હયાનું સ્વરૂપ નય

શૈલી પૂર્વક સમજતા નથી. આ સંસાર સમુદ્રમાંથી જન્મ
 લેવાને તરવાને, માત્ર એક જૈનસિદ્ધાંત નોજ આધાર છે અને
 તે સિદ્ધાંતો મૂળ માર્ગમાં સાપામા હોવાથી, દરેક જૈનપુત્રો
 તેના પૂરે પૂરે સાજા સર્જ શકતા નથી, અને સિદ્ધાંતનો રહેસ
 સમજ્યા શિવાય આત્મસાધન પૂરી રીતે જની શકતું નથી,
 વળી કેટલેક સ્થળે સુની માહારાજનો એમ નહીં હોવાથી,
 ખર્ચો વર્ચને સિદ્ધાંત વાળીના પાન જગર તેમણે કહ્યું કમળરૂપી
 ઝાંઝ સૂકાવ છે તેઓનું સંકટ દૂર કરવા, તેમજ સર્વેને વાચવાનો
 સરખો સાજા મળી શકે એવા હંતુથી, આ મી સૂચગદ્યમૂત્ર
 પ્રથમ મુતસ્કંધ આરંભે સાપાતર ઉપાવી જહાર પા કું છે.
 આ પુસ્તકમાં સર્વ જન્મને પ્રમાદ ઉપજવનારી મી વીતરાગની
 વાળી છે તે કેવી છે તે કે, સવરૂપ વેલની કૃપાળી, સંસારરૂપ
 સમુદ્રથી તારવાવાળી, મહા માહરૂપ અજ્ઞાનનો નાશ કરવાને
 દિનકરના કિરણો જેવી પ્રકાશવાળી, કોમરૂપ દાવાનળનો ઉ
 પશમ કરનારી, સુજિના માર્ગને દર્શાવનારી, કસિમસનો પ્રલય
 કરનારી, મિથ્યાત્વને છેડત કરનારી, ત્રિશુવનત્વ પાસન કર
 નારી, અમૃતરસનું આસ્વાદન કરાવનારી, એવા અનેક વિશે
 પશુપ કુળ એવી જે મી હનવાળી, તે સર્વ સમજનોને ખાત્ય
 ધાએ, કદાપિ નિવિદ કમની શુંખસાથે પ્રતિબંધ ધએલા, એવા
 અસભ્ય દુર્લભ્યને બાધ કરવા માટે એ વાળી સમર્થ નથી થતી,
 તે માટે એ વાળીનું અસામર્થ્ય સમજવું નહીં કેમકે સૂચના
 કિરણો જેમ કુખ્ય પક્ષીના નેત્રને પ્રકાશ કરી શકતા નથી,
 તેપણ તે જગત્માં નિદાના આધિષ્ઠાન થતા નથી વળી જ
 જની વૃદ્ધી કરનારો પ્રપ, તે પણ ઉપર દેવને વિષે તુલાદિક
 ઉત્પન્ન કરવા માટે અસમર્થ છે, તે છતાં તે, સોડોને વિષે નિ
 શાને પાત્ર થતા નથી. તેમજ જે પુરૂષને એ વાળી અમની

નથી, તે તેણે પાતાનું જ દૌર્ભાગ્ય સમજવું. મારે કુદાસ છુદ્ધિ
 વાળા સંસ્કારોને આ છુદ્ધિવાળી રૂપ પ્રાપ્તિનું, મહોત્સવરૂપ
 આનંદ આપનારો થાઓ. અને તેમના ચિત્તરૂપ સરોવરને વિષે,
 પ્રેમરૂપ જળ ભરાઓ, તથા તેને ધોમે તેઓને પ્રાણરૂપ મદદ
 મુંદર કમળની પ્રાપ્તિ થાઓ. આ કથની અંદર કાને, માત્રા,
 મંદી વિગેરે જે કાંઈ જિનાસા વિરુદ્ધ સખાજી સખાજી હોય
 અથવા મુકુ મુખારતાં દ્રષ્ટિ દાખવી જે કાંઈ વૃક્ષ રહી અથ હોય,
 તેને મારે અવિષ મી સંધની સાથે જુ મિષ્ટા કુપ્પત માણુ
 વળી આ કથને ઊંચે આસને મૂકી છુએ ચલા રાખીને વાં
 અથા મદારી ખાસ જાણામણ છે

સિ શા ત્રીભોવનદાસ કમનાયદાસ

અનુક્રમણિકા

વિષય	વિષય	પૃષ્ઠા
૧. અધ્યયન ૧	૧ હું ઉરશો પહેલો	૧
"	" ઉરશો બીજો	૧૧
"	" ઉરશો ત્રીજો	૨૦
"	" ઉરશો ચોથો	૨૬
૨. અધ્યયન ૨	૨ હું ઉરશો પહેલો	૩૨
"	" ઉરશો બીજો	૪૦
"	" ઉરશો ત્રીજો	૪૦
૩. અધ્યયન ૩	૩ હું ઉરશો પહેલો	૫૭
"	" ઉરશો બીજો	૬૨
"	" ઉરશો ત્રીજો	૬૮
"	" ઉરશો ચોથો	૭૪
૪. અધ્યયન ૪	૪ હું ઉરશો પહેલો	૮૦
"	" ઉરશો બીજો	૮૮
૫. અધ્યયન ૫	૫ હું ઉરશો પહેલો	૯૫
"	" ઉરશો બીજો	૧૦૪
૬. અધ્યયન ૬	૬ હું	૧૧૧
૭. અધ્યયન ૭	૭ હું	૧૨૦
૮. અધ્યયન ૮	૮ હું	૧૩૦
૯. અધ્યયન ૯	૯ હું	૧૩૭
૧૦. અધ્યયન ૧૦	૧૦ હું	૧૪૫
૧૧. અધ્યયન ૧૧	૧૧ હું	૧૫૪
૧૨. અધ્યયન ૧૨	૧૨ હું	૧૬૩
૧૩. અધ્યયન ૧૩	૧૩ હું	૧૭૨
૧૪. અધ્યયન ૧૪	૧૪ હું	૧૮૧
૧૫. અધ્યયન ૧૫	૧૫ હું	૧૯૦
૧૬. અધ્યયન ૧૬	૧૬ હું	૧૯૬

ॐ श्री गौतमभ्यो नमः

श्री

सूयगङ्गांग सूत्र भाषांतर.

भाग १ लो

प्रथम श्री आचार्य १०१ कहीने पछी सुयमलाम कछु तेना
संबंध भणवे छ जे कश्चु श्री आचार्यंग भाँछे, (जीयो चक्राय
पर, वणाप त सि वहण बंधोति) ॥ कत्यादि कछु छ ते सर्व
परमार्थने लज्जुं जेहज्जे, जेभ आचार्यंग साधे आ सुयम
राजनेा संबंध लज्जुवे। जे अधीकारे वीलुं अंग सुयमला ।
भाँदलीजे छेजे, ज्वाँदिया केरलाजेक वादी ज्ञाने करीनेज भुक्ति
बाध छ जेभ कहे छ, जने केरलाजेक क्रियाजे करी भुक्ति कहे
छ जने जैन तो जेभ कहे छ ते ज्ञान जने क्रिया जे जैन
बडी भुक्ति छ, जे अर्थ जे रसीक भळि रेजाउ छ त अमक
जकाबनुं स्वर्गप लजे जेहज्जे ज्ञान कछु, जने ज्ञानपरक
क्रिया करी ते सङ्ग छ ते कश्चु भाँदे आगत (तिउदिज्ञा)
जेवे सुत्र पाक कहीा, ते ज्ञाउ ते सुं लज्जुने ' सुं ज्ञाउ त
कहे छ आधीजे जे एवने प्रदेस करी ते जैन ज्ञानापरज्जादि
अष्ट प्रकार कर्म रूप कत्यथ ते कर्मना ऐतु भिधात्व, अपिरत
कपाय जने योग अधवा परिश्रद्ध आर्दभज्जे जैनना कश्चु
लजे. पञ्च अङ्गना लज्जुपजाधडी जाहीनाध गिनि इतल छ

તે મારે ક્રિયા રૂખાડે છે તે બંધન પ્રપરિણામે કરી બાળીને પછી પ્રત્યાખ્યાન પરિણા જે સંપ્રમાણુદાન તેણે કરી બંધનને ત્રોડે એટલે આત્માથી કર્મ દૂર કરે, એવું વચન મી સુધર્મા સ્વામિ લાપિત સાલળીને બંધુ સ્વામિ પ્રમુખ શિષ્ય પૂછે છે કે, મી મહાવીર રહે બંધન કેવું છોડું ? અથવા શું બાળીને તે બંધન ત્રોડે ! કતિ પ્રથમ રહ્યોકાર્મ ॥ ૧ ॥

હવે બંધનનું કારણ કહે છે, એ જગત માહે જ્ઞાનાવરણી ચારિક જે કર્મ તે બંધન બાળવું, તે કર્મ બાધવાના કારણ આ દેશ અને પરિમહ છે તેમા પહેલું પરિમહ રૂખાડે છે, સ્થિતિ તે ક્રિપા અવુપદાદિક અને અસ્થિતિ તે સુધર્મ દુપાદિક એ બે પ્રકારે પરિમહ છે, તે ઘાડા વણ દુપાદિક પાતાની પાસે પરિમહીને અનેશ બીજા પાસે પરિમહાવે તથા પરિમહ કરતાને અનુમાદે એવો જીવ, એ રીતે દુષ્કર્મથી ન મુકાયે ॥ ૨ ॥

હવે જ્યા પરિમહ ત્યા આર્દ્રા હોય, અને જ્યા આર્દ્રા ત્યા પ્રાણાતિપાત હોય એવું રૂખાડે છે તે પરિમહવત પુરુષ અસંતોષી હતો તે પરિમહ ઉપાર્જવાને અર્થે, અને ઉપાર્જન કરેલો પરિમહ રાખવાને અર્થે પાતે, પ્રાણીઓનો નિપાત એટલે વિનાશ કરે, અથવા અનેશ પાસે પ્રાણીઓની ધાવ કરાવે, અથવા જે પ્રાણીઓને હણતો હોય અર્ધાત પ્રાણીઓનો વિનાશ કરતો હોય તેને અનુમાદેવે કરી, પ્રાણીઓની ધાવ કરતોથકો અથવા કરાવતોથકો આત્માને વૈરની વૃદ્ધી કરે છે. તેથી જે દુષ્કર્મ પરપરાશ્ચ બંધન તે થકી છૂટે નહીં ॥ ૩ ॥

વળી પણ બંધન આ મી કહે છે રાઠોદારિક જે કુસમા ઉત્પન થયે, અથવા જેની સાથે વાસ વમે, એટલે પામુદીકા રિક કરે, એવા મનુષ્ય જે માતા, પિતા, ભાઈ, બેન, ભાઈ, અને મિત્રાદિક તેને વિષે મમત્વનો કરનાર એટલે માતા પિતા

દિકની સાથે સ્નેહ કરતો એવો અજ્ઞાની જીવ તે કર્મે સંસાર ચક્રમાંલે ભ્રમતો થકો પીડાય છે, તે મનુષ્ય કેવો છે તેા કે અન્ય અન્ય એટલે પ્રથમ માતા પિતા, તદનંતર ભાઈને વિષે, તદનંતર પુત્ર પૌત્રાદિક, એમ અન્ય અન્યને વિષે ધુમ્ભિત એટલે મુર્છા પામતો થકો સ્નેહે કરી પીડાય છે ॥ ૪ ॥

હવે જે પ્રથમ કશું હતું કે, કેવું જાણતો થકો બંધન ત્રોડે તે કહે છે બન પાશ્વર્યાદિક સચિત તથા અચિત વસ્તુ અને ભાઈ પ્રમુખ કૌટુંબિક સ્વજનાદિક વળી એ સુવ જે કુટુંબાદિક સ્નેહયુત છે, તે શરીરી અને માનસી બેઠના ભોગવતાં થકા એ જીવને ત્રાજી જાળી ન થાય. એવું જાણીને જે પ્રાણીઓનું જીવ તબ્ય અરૂપ છે. એમ જાણીને, જીવિતવ્ય પ્રાણીઓને એટલે પરિમલ પ્રાણીધાત અને સ્વજન સ્નેહાદિક બંધનના અધાનન સપરિણામે જાણીને, પ્રત્યાખ્યાન પરિણામે છાંને કર્મ થકી કૃત અર્થાત કર્મ થકી વેગસો થાય. ॥ ૫ ॥

હવે સ્વસમજનો અધિકાર કહી પર સમજનો અધિકાર કહે છે. એ અશિદ્ધતાના ભાપિત મંથ જે કશ્ચા રસમય છે તને છાદીને સ્વેચ્છાપે રચિત પ્રથાને વિષે આસક્ત થતા, એક શા ક્યાદિકના અમળ, બીજા શ્રદ્ધસ્થિતિ મતાનુસારી એવા પ્રાણી એ પરમાર્થના અજાણ થકા વિવિધ પ્રકારે દૈત્રપ્રબલપણે પાતાના પ્રથનેવિષે સત્તા એટલે બંધાણા એ તાવતા આપણા મતાના કદામદી એવા હતા પુરૂષ જે છે, તે પાતે પાતાના મતાના અનુદામે કરી, કચ્છામદનાદિક તેને વિષે આસક્ત અરસે પાતાને મા । સોકામાંલે પ્રસિદ્ધપણે સારો કરી રખાડે છે ॥ ૬ ॥

હવે પ્રધિકાર પ્રથમ ચાર્યાકનું મત રખાડે છે તે ચાર્યાક એમ કહે છે કે જગતમા સર્વસૌકમ્યાપી પંચમદાભૂત છે. આ સૌક માંલે કૌઠ એક ભૂતવાદી તેના મનને વિષે કશા છે

તે કોણ તો કે ? પૃથ્વી કઠિણરૂપ છે, અપ્પતે દ્રવ્ય સક્ષણ છે, તેજ ઉન્નતરૂપ, વાયુ ચક્ષુરૂપ સક્ષણ અને પાચન આકાર અવકાશ સક્ષણ છે ॥ ૭ ॥

હવે એનુંજ વિશેષ કહે છે એ પૂર્વ કહ્યા તે જે પંચમહાભૂત તે ધરીજ કોષ એક ચિક્રપ તે ભૂતથકા અબ્ધ તિરિક્ત એવો આત્મા હોય છે, પરંતુ જેમ એ પાચ ભૂતથકા પૃથક ભૂત એવો અન્ય કોષ બીજો આત્મા છે, એવી રીતે જે બીજા દર્શની કલ્પના કરે છે તેમ નથી કેમકે એ પરસોફનો જ્ઞાતા, સુખ દુઃખનો ભોગવનાર છવ એવો પદાર્થ કોષ બીજો નથી, જેમ તે સાર્વાક કહે છે તેમને કોષ પરવારી એમ પૂછ કે, અહો સાર્વાકો ! જો તમારે મત પંચમહાભૂત થકી અન્ય કોષ આત્મા એવો પદાર્થ નથી, તો મરણ પામ્યા એમ કોણ કહેવાય ? હવે એનો ઉત્તર સાર્વાક દર્શનીઓ કહે છે અથ્થ હવે એરસે એ પંચમહાભૂત જે છે તેના વિનાશ થકી, છવનો પણ વિનાશ હોય છે પરંતુ જે એકું કહે છે કે આત્મા સ્વીને અન્યત્ર સ્થાન ભણ છે કર્મના વશ થકી સુખી દુઃખી થાય છે, તે સર્વ મુખ્ય દંજન ભણવું ॥ ૮ ॥

એમ પંચભૂતીયામતા એરસે પંચ ભૂતિક વાદીનો મત કહ્યું હવે આત્મજ્ઞેત વાદીનો મત દર્શાવે કરી કહિમે ડેપ જેમ પૃથ્વી ઉપજુલ એક જતા નહી, સમુદ્ર પર્યંત, નગર અને ગ્રામ છત્યા ત્રિ રૂપ નાના પ્રકારે રેખાય છે પરંતુ વીજાસે પૃથ્વીત્ત અંતર કોષ રેખાતું નથી એરસે પૃથ્વી એકજ છે. એ ન્યાપે સો એ વચન પરને બોલાવવાને અર્થે છે એરસે અહો ! દર્શનીઓ એ સમસ્ત લોક અશાશ્વર સ્વરૂપ એકજ છે, એરસે આત્મારૂપ છે પરંતુ વીદ્યાન તે અશાશ્વર રૂપ આત્મા નાના પ્રકારે રીપક મત્ત પદ બહુ પદાર્થ રૂપ રેખાય છે પરંતુ જે એમ કહે છે, શરીર

શરીરને વિષે આત્મા જુદા જુદા છે તે મીથ્યા છે

(યદુક્ત એકપરવાદિભૂતાત્મા, મૂલે મૂલે વ્યવસ્થિતઃ ॥

એકવા વદુષા સૈવ, હયયતે જલપદ્મત) ૧ ઈત્યાદિ ॥ ૯ ॥

હવે જૈન અને ઉત્તર આપે છે એ પૂર્વોક્ત ન્યાયે એક એરસે કોઈ એકપરવાદી, પાતાના હંદને બળાતકારે એમ બોલે છે તે કેવા છે, તો કે મંદ છે એરસે સમ્યક્ જ્ઞાન વિકલ છે કેમકે એ સર્વત્ર આત્મા એકજ છે, બીજો નથી તો જગત્ માંહે એકેક જીવ કરમણી પ્રસુખ જીવ હિંસાત્મક આદંબરે વિરે નિસ્તિયા એરસે આસક્તચક્ષુ પાતે પાપને કરીને તીવ્ર દુઃખને પામે છે પણ બનેશ નથી પામતા, તથા જે જીવ જગત્મા કાર્મ અસમંવસ ચૌરાદિક કર્મ કરેછે, તે હંદન સેદનાદિક બનેક વિદંબનાઓ પામેછે અને જે બસો સમાચરે છે તે સાતા પામે છે મારે એ સર્વ જીવનો આત્મા એકજ હોય તો સર્વ જીવને વિદંબના અથવા સાતા કેમ ન થવી બેઠ્ઠાએ ? મારે એ તમાઈ વચન મિથ્યા છે, કેમકે સર્વ જીવ પાત પાતાની કર્મણીયે મુખ દુઃખને પામે છે એ સર્વ મતવાદીનો મત કહો ॥ ૧૦ ॥

હવે તત્ત્વતચ્છરીર વાદિનો મત કહે છે—તે તત્ત્વતચ્છરીરવાદી એમ કહે છે કે, જેમ પંચજૂત મક્ષી કાપાને બાકારે પરિણામી થતના ઉપજાવે છે તો તે કારણે શરીર શરીર પ્રત્યે આત્મા જુદા જુદા છે જગતમા જે બાળ વ્યક્તિની તથા જે પરિત એરસે વિવેકી છે, તે સર્વ જુદા જુદા છે પરંતુ એક આત્મા સર્વ વ્યાપી ન બાજુવો એરસે જૈન મત અને તેમનો મત એકજ થયો. હવે ગાથાના ઉત્તરાર્ધવડે તેમનો સેદ રખાર છે તે પરવાદી એમ કહે છે કે, આત્મા ધણા છે, પરંતુ જ્યાં મુખી શરીર છે ત્યાં મુખી છે પણ જે વારે શરીર નહીં, તે વારે

આત્મા પણ નહીં જોડેલે અત્વેતર ગામી આત્માઓ નથી. એ પ્રકારે કરી એક જમાવણે. વળી તેલિજ કહે છે તે આત્માઓ પરસોડને વિષે ન જાય એ તાવતા શરીરચક્રી સિત્ત આપણા કર્મના સોગવનાર એવો આત્મા નથી. તથાપિ સત્ત્વ જે પ્રાણીઓ તે ઉપપત્તિક નથી જોડેલે ભવાતરમા જન્મ ઉપજે નહીં અર્થાત્ ગતાગતિ પણ નથી. અહીં શિન્ય પૂછે છે કે, પૂર્વે જે ભૂતવાદિ કથા અને એ તલ્લવત્ચરીરવાદી એ બેદુને માહી માહી શું વિશેષ છે ? તે વારે ગુરુ કહે છે કે, ભૂતવાદીને મતે જે પંચ મહાભૂત તેલિજ કાયાને આકારે પરિણ્ણીતે ધાવનવ જનાદિક ક્રિયા કરે અને એમને મતે પંચભૂત કાયાને આકારે પરિણ્ણી ચૈતન્ય સ્વરૂપ આત્મા ઉપજાવે પરંતુ ભૂતચક્રી આત્મા ભુદો નથી જોડેલું વિશેષ છે ॥ ૧૧ ॥

હવે તેની વક્તવ્યતા કહે છે, તલ્લવત્ચરીરવાદી એમ કહે છે કે, પુણ્ય નથી, પાપ પણ નથી, અને અત્ત ઉપરાંત સોક પણ નથી જોડેલું દુષ્ટિચાચર આવે છે તેરસોજ સોક છે વળી ક્રમકાર એનું કારણ કહે છે કે, શરીરને વિનાયે કરી આત્માનો પણ વિનાયે થાય. એ કારણ મારે આત્માને અભાવે પુણ્ય પાપ તથા સોકની સંભાવના કથા ચક્રી થાય ? ॥ ૧૨ ॥

“તલ્લવત્ચરીરવાદિ ગતા” જોડેલે તલ્લવત્ચરીરવાદીનું એ પ્રમાણે મત કહ્યો. હવે અક્રિયાવાદીનો મત કહે છે તે અ કર્મવાદી એમ કહે છે કે, આત્મા અમૂર્ત છે, નિત્ય છે, તથા સર્વ જ્યાપી ॥ તે કારણે ક્રિયાનો કર્તા નથી તથા અનૈશ પાસે કરાવનાર પણ નથી, જોડેલે આત્મા પોતે ક્રિયાને વિષે ન પ્ર વર્તે, તથા અનૈશને પણ પ્રવર્તીવે નહીં પુર્વે ચક્રાર આશયો છે તે અતીત અનામતના કર્તાને નીચેપવાને અર્થે છે. યદપિ સ્થિતિ ક્રિયા અને મુદ્રા પ્રતિભિન્નોપ્ય ન્યાયે સોભન ક્રિયા પણ કરે

તથાપિ સમસ્ત ક્રિયા કારક પણ નથી. એદિજ ભાવ રૂપાડે છે અર્થ ક્રિયાને એરસે રેશ થકી રેશાતર ગમનરૂપ ક્રિયાને આત્મા કરેતો નથી. એ રીતે આત્મા અકારક છે, એ પ્રકારે તે સાખ્ય વાદી ધૂષ્ટપણું કરતા થકા, પ્રકૃતિ કરે, પુરૂષ ભોગવે, કલ્યાદિક અધ્યાત્મ વચન બોલે એરસે અક્રિયાવાદિનું મત કદું ॥ ૧૩ ॥

હવે જૈન એના મતનું નીકરણ કરે છે એ આત્મા શરીરથકી ભુરો નથી તથા આત્મા અકર્તા છે એમ કહે છે તો ચતુર્નૈતિક સંસારરૂપ સોક ક્યા થકી હોય ? નિ કેવલ તે સોકમાંલે વાચાસપણું રૂપાડે છે એવા છતાં તે અજ્ઞાનરૂપ તમ એરસે અંધકાર તે માંલેથકી નિકળીને અનેરાતમ એરસે અંધકાર માંલે જાતિ એરસે ભલ છે, એરસે જ્ઞાના વર્ણપદિક કર્મ ઉપાર્જન કરે છે અથવા તમને વિષે દ્વીઅર્થે નરક પૃથ્વી એવો અર્થ થાય છે મારે ત્યાં પણ ભલ છે તે નરક પૃથ્વીરે કેમ ભલ, તનું કારણ કહે છે તે સોક મદ એરસે મુખ છે, વળી આરભ નિશ્ચિતએરસે આરંભ એ પ્રાણુધાત તેના આપરિ નિશ્ચિત છે, એકાંતે તેમા આશક્ત છે, એ કારણ મારે તેમના મતે આત્માનો અભાવ છે, તે કારણ પુણ્ય પાપ પણ નથી, એવું જાણીને તે નાસ્તકવાદી આરભ કરતા થકા શકા પામતા નથી તથા એ એવું કહે છે કે આત્મા ક્રિયા કરે નહીં, તે પણ એમની પેરેજ આરંભી જાણવા ॥ ૧૪ ॥

અ કિરિયા વાહગતા એરસે સાખ્યનું મત એ પ્રમાણે કદું હવે આત્મ પદવાદિનો મત કહે છે. તે વાદિ એમ કહે છે કે, આ સંસારને વિષે એક આત્મ પદવાદિઓના મને એમ કદું કે પાપ મદાબુત છે. વળી તે વાદી એમ કહે છે કે, એમ પંચમદાબુત તેમ આત્મા જોઈ છે વળી અનેરાને મને આત્મા અને પંચ

મહાભૂત અશાન્તતા છે તેમ એને મતે નથી, તે કહે છે કે, આત્મા અને પૃથ્વી વ્યાપ્તિ રૂપ બે હોઈ તે એને મતે શાન્તતા સર્વ વ્યાપ્તિ છે. માટે અવિનાશી રૂપ છે ॥ ૧૫ ॥

વળી તેનું નિત્યપણું કેમ છે તે આત્મપદ પૃથ્વીવ્યાપ્તિ પદાર્થ, નિઃકારણ વિનાશ અથવા સકારણ વિનાશ, બન્ને વિનાશ કરી, વિનાશ પામે નહીં પૃથ્વી, અગ્નિ, તેજ, વાયુ, અને આકાશ એ કદાપિ પોતાનું સ્વરૂપ છોડે નહીં, તે કારણે શાન્તતા છે તથા કોઈએ જેના આકાર કંઈ નથી, તે કારણે માટે આત્મા શાન્ત છે

યદુક્તં । નૈનિચિદંતિ સ્વછાણિ, નૈનં દદતિ પાપકઃ ॥ નૈવન ક્લેષસ્થાપો, નૈવાપયતિ મારુત ॥ ૧ ॥ અચ્છેધોયમધેધોય, મ ચિકારી સતરુપતે, ॥ નિત્યા સર્વગતઃ સ્યાણુરચક્ષોર્વ સનાતન ॥ ૨ ॥ કદાપિ વચનાત તથા બે અસત એટલે અવિદ્યમાન હોય તે ઉપર નહિ કેમકે અવિદ્યમાન પદાર્થને વિષે કરનાર નો વ્યાપાર કદુર નહીં એ અછતી વસ્તુ ઉપર તો આકાશ કુમુદ ગર્વભ મૃગાદિક પદાર્થ પણ ઉપજવાનો સંભવ છે એ કારણે સર્વ કાળે પણ પૃથ્વી વ્યાપ્તિ સર્વે પદાર્થો નિત્ય ભાવે પરિણામ પામ્યા છે ॥ ૧૬ ॥

“આત્મ પદ્ધવાદિગત” એટલે આત્મ પદ્ધવાદીનું મત એ પ્રમાણે કહ્યું

હવે અજ્ઞાપદીનો મત કહે છે કે કોઈ એક વાદી એટલે બ્રાહ્મ તે પંચર્મ્મ બોલે છે તેના નામ કહે છે પ્રથમ વિજ્ઞાન તે રસનું, વિજ્ઞાન ગુણ દુઃખ બેદ તે વેદના, સંસાર તે ધર્મ મ પ્રાણને, પૃથ્વી વ્યાપ્તિને સંસ્કાર, અને માતૃરૂપાદિક તે રૂપ એ પાંચ પદાર્થ જગતમાં છે, પણ એ થઈ અન્ય આત્માદિક

પદાર્થ જગતમાંહે કોઈ નથી. એમ તે બાળી એરસે અજ્ઞાની કહે છે વળી તે સ્કંધ કેવા છે ક્ષણભોજી ॥ એરસે એક ક્ષણ માત્ર રહે, ઉપરાત રહે નહીં એ રીતના બોલનારા તે ક્ષણિક વાદિ બોલવા હવે અનેરા દર્શનીઓ થકી એમનો ભેદ લે છે તે, બાબાના ઉત્તરાર્થવડે રખાડે છે તે જેમ આત્માપથવાદી સામ્યસાધિક ભૂત થકી આત્મા અન્ય છે, એમ કહે છે તથા જેમ ચાર્વાક મતિ ભૂત થકી આત્મા અનેરો નથી એરસે લે ભૂત તેહીજ આત્મા એમ કહે છે તેમ બૌદ્ધમતિ કહેતા નથી તથા હેતુ એરસે આત્મા કોણે નીપજળવે એમ પણ કહેતા નથી અને અહેતુક એરસે અનાદિ અનંત ધાંધલ આત્મા છે એમ પણ બૌદ્ધ કહેતા નથી. ॥ ૧૭ ॥

તથા અનેરા બૌદ્ધ દર્શની અવુદ્ધારતુક જાત કહે છે, તે રખાડે છે પૃથ્વી તે પાનાજી પર્વત અને સ્થલાદિક એમ પ્રથમ ધાતુ તથા અગ્નિ તે પાણી એ બીજી ધાતુ તેજ તે અબ્જી એ ત્રીજી ધાતુ તથા વાયુ એ ચોથી ધાતુ લે કારણે એ ચારે પદાર્થ જગતને બારે એરસે પાપે તે કારણે એને ધાતુ કહીએ, એ કહેવા છે ? તો કે એ ચારે એકાકારપણે પરિણમી, માટે એકાકાર ॥ તેથી એ ચારે ધાતુ રૂપ બોલવા એરસે એ શરીર અર્થરૂપ છે તે થકી અનેરો આત્મા એવો પદાર્થ કોઈ નથી એમ બૌદ્ધ કહે છે તે કેવા બોલવા ? તો કે પાતાને હોઈ માંહે જાણ કહેવરાવીએ એવું અબીમાન ધરે છે પરંતુ એ સર્વે ક્ષણિકવાદી પળાયકી કિયાના ફગાને સર્વથ મળ નહીં તે કારણે એને અકુસવાદી કહીએ. ॥ ૧૮ ॥

હવે એ પૂર્વોક્ત દર્શની પાત પાતાના દર્શનને વિષે મુક્તિર્લ કારણ લે કહે છે તે રખાડે છે તે ઉપર કહે છે કે તે સર્વે દર્શની પર તેને વિષે નિવાસ કરનારા એરસે મદસ્ય અથવા

અરજ્યવાશી તાપસ આદિક અથવા પ્રવ્રજિત સામ્યાદિક તે
એમ ભાવના કરે છે કે અમારા કર્મોને આવળા એરસે આ
બધા જે કાંઈ અમ કહીએ તેને માને તો, તે સર્વ દુઃખજની મુ
ક્ત થાય. એવી રીતે પાત પાતાના કર્મોને વિષે સર્વે કાંઈ
મુક્તિ હેખાડે છે ॥ ૧૯ ॥

હવે પ્રવ્રજાર કહે છે તે પંચભૂતવાદિ પ્રમુખ કર્મોનીઓ
તેને નથી જિદ્દ એરસે જ્ઞાનાવરણાદિક કર્મો તેના વિપરીત ભાવ
તે સંધિ બણવી તે બધી જ્ઞાનાવરણાદિક કર્મોના વિવરણ તેને
અબલુતાથકા બાપદા દુઃખજની મુક્તવાને અર્થે સાવધાન થયા
છે તે કારણે તે જન એરસે લોક ક્ષાત્વાદિક કર્મ પ્રકારનો જે
યતિ ધર્મ તેના બણ નથી તે વાદિ જે નાસ્તિક મતિ પ્રમુખ
પૂર્વે કહ્યા, તે અસમજસ વચનના બોલનાર છે માટે તે સં
સારરૂપ એમ એરસે પ્રવાહ અર્થાત સંસાર સમુદ્રના તારનાર
તે નથી એમ શ્રી તીર્થ કરે તથા ગણધરે કહ્યું છે ॥ ૨૦ ॥

તે પંચભૂત વાદિ પ્રમુખ કર્મ આવવાના સ્થાનક બણતા
નથી વળી તે લોક ક્ષાત્વાદિક કર્મ વિષ યતિ ધર્મને બણતા
નથી એવા તે પૂર્વે કહ્યા જે નાસ્તિક પ્રમુખવાદિ તે સંસારના
પારગામી ન હોય. એ ગાથાના ત્રણ પદનો અર્થ પ્રથમ કહ્યો
તે પ્રમાણે છે ॥ ૨૧ ॥

જે એમ બોલે તે બર્હના પારગામી નહીં એરસે અનેતા
મર્હના દુઃખ સહન કરે ॥ ૨૨ ॥

વળી જે એમ બોલે તે જ મના પારગામી નથી અર્થાત
અનેતા જનના દુઃખ સહન કરે ॥ ૨૩ ॥

તથા જે એમ બોલે તે દુઃખના પારગામી ન હોય, અ
નેતા કાંઈ ચતુર્ગતિ રૂપ સંચારના દુઃખ સહન કરે ॥ ૨૪ ॥

તથા જે એમ બોલે તે મરણના પારગામી ન સમજવા

અર્થાત્ અનેતિવાર મરણ પામી. ॥ ૨૫ ॥

વળી તે જે સ્થિતિને પામી તે કહે છે નાના વિષ પ્રકારે
હેન હેન તાહનાદિક દુઃખને વળી વળી અનુભવે છે તે દુઃખ
ક્યાં પામી? તો કે સંસાર ચક્રવાળને વિષે પામી તે સંસાર કેવો
દુસ્તર છે તો કે સૂત્ર, વ્યાધિ, અને જરા તેને કરી ધાતુળ વ્યાધુળ
છે એવા સંસારમાદિ પરિણમના કરતા અનેતો કાલ દુઃખી
પામી. ॥ ૨૬ ॥

તે કર્શનીયો વળી અસમજસ થકા-સૂત્ર વિરોધના બોલ
નારા કૃત્રી નીચે સ્થાનકે પરિણમના કરતા થકા આમચિકકાળે
અનતા બર્ષના દુઃખ પામશે. એવું વચન, સાતપુત્ર, શ્રી મ
હાવીશદેવ છનોત્તમ તેણે કહ્યું તેમ અમિ પણ કહીએ છીએ.

इति प्रथमा ध्वयन प्रथमोद्देशक समाप्त

એ પ્રથમ ઉદેશકમા ભૂતવાદિ પ્રમુખ પરવાદિના મત કહ્યા

(અમ શ્રી પ્રજાપત્યન ક્રિતિમા ઉદેશક પ્રારભતે.)

વળી એક નીચતવાડીના મતે એમ કહ્યું છે એટલે તેના જે
અભિપ્રાય છે તે કહે છે પૂષક પૂષક નરકાદિક ભવે જે છવ
છે, તે પાત પાતાના દેહ સ્થિત થકા મુખ દુઃખને વેર છે અ
થવા તે પ્રાણિયો મુખ દુઃખ અનુભવતા તે સ્થાનકથી પાતાનું
આધુમ્ય પૂર્ણ કરીને સ્થાનાતરે સ ક્રમે એમ નિચતવાદિ કહે છે ॥૧॥

વળી પણ બે ગાથાએ નિચતવાદિના મતનો અભિપ્રાય
કહે છે જે તે પ્રાણી મુખ દુઃખ અનુભવે છે, એક સ્થાનકથી
બીજે સ્થાનકે ઉપજે છે, તે દુઃખાદિક તે છવનું પાતાનું કીધેકુ
નથી તેમ અનેરા કાળ કયાર સ્વભાવાદિકનું કરેછું આથી હોય

જો સ્વચ્છુત સુખ કુખ છે તો સર્વે જીવ વ્યપારાદિક સરીખો વ્યપાર કરતા સર્વ સરખાજી કેમ નથી થતા માટે પુરુષાકારે કાષ્ઠજ ન થાય, અને જો કાળ ઇધરશદિકના કરેલા સુખ કુખ હોય તો જન્મતની વિમિત્રતા કેમ થાય ?

તે માટે કાળ ઇધરશદિકનું કરેલું પણ સુખ કુખ થતું નથી એટલે જીવને સુખ અથવા કુખ લે છે તે કેવા છે, તો કે સૈદ્ધિક અથવા અસૈદ્ધિક છે તેમા અગૃચ્છન વિનિતાદિક તેમજ ઉપનું લે સુખ તેને સૈદ્ધિક કહીએ અને અતરંગ આનંદ રૂપ લે સુખ તેને અસૈદ્ધિક કહીએ એવી રીતે બે પ્રકારે કુખ પણ ભણવું, તેમા એક વધ, બધન, તાડનાદિક ક્રિયાના કરવાથી કરી અને બીજી શૂળ અવશદિક રૂપ ભણવું, એટલે એક કારણે નિષ્પન્ન અને બીજી સ્વભાવિક નિષ્પન્ન છે ॥ ૨ ॥

એ સુખ કુખ જો કાલે કર્યા નથી, તો એ જીવ સુખી કુખી કેમ થાય છે તે કહે છે સ્વ એટલે ચેતનાદિ કરેલું અથવા અનેશનું કરેલું લે સુખ કુખ તે જીવ વેદતો નથી કિંતુ ભવિત્યતાદિ કરેલું તેહિજ જીવને સુખ કુખ ઉપલે છે એ પ્રમાણે નિયતવાદિના મતનો અભિપ્રાય દર્શાવે ॥ ૩ ॥

હવે પ્રંયોકાર એને ઉત્તર આપે છે એવ પૂર્વોક્ત વચન નિયત વાક્યમિત બોલતા એહવા તે બાળ અજ્ઞાની છતા પોતાને પરિત કરી માનતા શા માટે માને છે તે કહે છે ? તે અજ્ઞાની નિયતિનૂત સુખ કુખ અથવા અનિયતિ નૂત પુરુષકારાદિકનું કરેલું એવું સુખ કુખ તે એકાંતે ભવિત્યતાએજ કર્મ અમ માને છે તે કારણે તેને સુખ કુખાદિ કારણના અભાવ, ખુદિ શદિત કહીએ. અને જૈન તો નિયતિ નૂતપણે તથા બ નિયતિનૂત પણે એ જન્મે પ્રકાર સુખ કુખ માને છે એટલે સ્વાદવાદિ કહીએ. ॥ ૪ ॥

હવે તેને એવી પદ્ધતિનું વિપાક દેખાડે છે એ રીતે કોઈ એક નિયતવાદને વિષે આશ્રિત પરવાહિ છે તે કેવા છે, તો કે પાશ્વર્ય એટલે ન્યાયપક્ષ થકી બાહેર અથવા પાસથ્યા એટલે કર્મનું બંધન તેને વિષે સ્થિત એટલે વળી વળી વિવિધ પ્રગટશીત એટલે અત્યત પિઠાથકા મુક્તિ માર્ગને વિષે પ્રવર્તે, વળી એણે કહે છે કે અમે એવી ક્રિયા કરતા થકા મુક્તિ પામીશું ' પરંતુ એ પ્રકારે તે ઉચીત એટલે પાતાની ક્રિયા ન વિષે પ્રવર્તતા છતા પાતાને દુઃખથી મુકાવના ન હોય એટલે મુક્તિ પામે નહીં એ નિયતવાદિ કથા ૩૫ ॥

હવે અજ્ઞાન વારિના મત ઉપર દષ્ટાત કહે છે એમ મૂ. એટલે અરજના પશુ વેગવત છતા તે કેવા છે, તો કે પરિત્રાજ એટલે શરણે કરી પ્રજિત અર્થાત તેમનો કોઈ શાખનાર નથી એવા તે જાય વિદુજ જાન વિવેક સંદિત થકા અશક્તિ સ્થાનક એ કૂટ પાશાદિક સંદિત તેને શંકાત્ સ્થાનક બાલે તથા એ શક્તિ સ્થાનક એ વધતુ કારણ તે સ્થાનકથી શંકા પામે નહીં ૩૬ ॥ વળી એદિજ કહે છે કે, તે મુગાદિક છવ પરિત્રાજ એ સ્થાનક સ્થાનક એ તેથી શંકાતા અને પાસના સ્થાનકથી અણ શંકા તા, અજાણપણે અથવા જાય કરી, બ્યાકુળ થકા તેહીજ તેહીજ સ્થાનકે જાય જ્યા ત્યા પાશાદિક માંહેજ પડે ૩૭ ॥

વળી એજ દ્રષ્ટાંત કીપાવે છે અથ એટલે હવે તે મુગાદિક છવ તે વાગુશાદિકનો એ બંધ પાશાદિકના સ્થાનકને નિશ્ચ અથવા ઉપર આક્રમિને જાય. એ એમ કરે તો તે પગ ના પાસથી મુકાય એટલે જુરો જાય પરંતુ તે અનર્થ પરિદર-પાનો ઉપાય તે મંદ અજ્ઞાની ન કેમે. ૩૮ ॥

હવે તે ઉપાય અણ દેખતો થકો જે અવસ્થાને પામે તે કહે છે તે મુગ આત્માને અદિત, તથા અદિત જેનું જાણપણું

છે, એવા જતા વિપમદૂર પાસાદિક પ્રદેશે, ખાવે એટલે તે પાશ માંહે પડે તે ત્યા પડ્યા જતા બંધન પામે. તથા ત્યા તે વિ નાશને કુખી જતા પામે. ॥ ૯ ॥

હવે એ દ્રષ્ટાત પરવાદિ સાથે મળવે છે એ રીતે જેમ તે યુગ અભણતા થકા પાશમાંહે પડે છે, તેમ કોમ્ એક મમજ્ શાખ્યાદિક દર્શની તે કેવા ॥ તો કે મિથ્યા દ્રષ્ટી તથા અનાર્થ અજ્ઞાનપણે અનાયારના સેવનાશ તે અશક્તિ એવા જે રૂડા ધર્મના અવુજાન છે, તેને વિષે અધર્મની શંકા આણે અને જે હિસાદિક શક્તિ સ્થાનક છે, તે થકી ન શકાય ॥ ૧૦ ॥

વળી તે દર્શનીઓની જે વિપરીત અતિ છે તે રૂખાડે ॥ ક્ષાત્યાદિક કસવિષ ધર્મસહિત પરપણા જેની ॥ તે થકી તે અજ્ઞાની શંકાય અને કહે કે એ અધર્મની પરપણા છે, તથા જે આર્દ્રસાદિક પાપના કારણ છે તે થકી ન શકાય અને તેનેજ ધર્મ કરી રૂખાડે માટે તે કેવા છે અવ્યકત, સુખ, વિવેક, વિકલ તથા અકોવિદ એટલે અર્પિત છે ॥ ૧૧ ॥

હવે તેને રૂળ રૂખાડે છે સર્વાત્મક તે લોભ, માન સુમસ્ત, માયા, તથા ક્રોધ, એ ચાર કપાય અપાવીને જીવ અ કમચિ થાય, એટલે કર્મરહિત થાય. એવો અર્થ તે યુગની પેરે અજ્ઞાન પરવાદિ દર્શની છાંડે છે સાશરા જે થકી જીવ મુક્તિ પામે તે અર્થ અણુતા નથી ॥ ૧૨ ॥

વળી એનોજ રોપ રૂખાડે ॥ જે અજ્ઞાનવાદિ એ કર્મ અપા વવાનો ઉપાય નથી અણુતા, તે કેવા છે, મિથ્યા દ્રષ્ટી અનાર્થ એવા મુગસાની પરિપાશમા બંધાણા છે આગામિક કાળે અનંતા માત એટલે મરણ પામશે, એટલે યુગ તો એકવાર મરણ પામીનેજ મૃત છે પરંતુ તે અજ્ઞાની અનંતે મરણે પણ જુરશે નહી ॥ ૧૩ ॥
હવે જે પોતે એકવાર મર્મુ કીર્ણુ જે પોતાનું કદામદ તને

કોઈ વારે મૂકે નહીં તે ઉપર વિશેષ કહે છે

એક બ્રાહ્મણ તથા એક જમણ પરિવ્રાજક વિશેષ એ સરવે પાત પોતાનું જાણપણું રૂઠું છે એમ વડે બેરસે કહે છે વળી તે જુદા જુદા જ્ઞાન પરસ્પર માહેા માહે વિરુદ્ધ સંદેહ ઉપજાવે છે, તે માટે અજાણપણુંજ લાજુ છે જાણપણાનું કાંઈ કામ નથી એ રીતે અજ્ઞાનવાદી કહે છે તે માટે સર્વ સૈાક માહેા જે પ્રાણીઓ છે તે કાંઈ જાણતા નથી, બેરસે સર્વ સમ્યક્જ્ઞાન રહિત જાણવા અથવા તેને કાંઈ જુદું પરંપરાગત જાણપણું હોય તથાપિ તે કાંઈ પરમાર્થ જાણતા નથી, માટે તે અજ્ઞાનીજ જાણવા ॥ ૧૪ ॥

હવે તે ઉપર દ્રષ્ટાત કહે છે જેમ એએઝ આર્ય ભાષાનો અજાણ જડો અએએઝ જે આર્ય ભાષા તેને જેમ ભાષાતાની પરે બાસે પરંતુ તે હેતુ બેરસે પરમાર્થ કાંઈ જાણે નહીં, નિ કેવલ પરમાર્થે કરી શુન્ય ભાષાને ફેરે ભાષે ॥ ૧૫ ॥

હવે એ દ્રષ્ટાત અજ્ઞાનવાદી સાથે મળવે છે એ રીતે અજ્ઞાની સમ્યક્જ્ઞાન રહિત એવા જમણ બ્રાહ્મણાદિક પાતપોતાના મતનું જ્ઞાન પ્રમાણ કરીને પાતપોતાનો માર્ગ કહે છે પણ તે નિર્મયાર્થ નથી જાણતા તે એએઝવત બેરસે એએઝની પરે અત્રોદિક બેરસે જ્ઞાન રહીત છે ॥ ૧૬ ॥

હવે બીને રાપ રેખાડે છે જે એમ કહે છે, અજ્ઞાનજ લાજું છે, તેને અજ્ઞાનવાદી કહીએ. તેની જે જાણવાની કચ્છા તે જ્ઞાનને વિષે પોતોચે નહીં કારણ તે એમ વીચાર કરે છે કે અજ્ઞાનવડે અપરાધ કરનારાનો રાપ સ્વરૂપ છે, અને જાણનારને રાપ મળેા સાધે છે જેમ કોઠક મનુષ્ય માર્ગે જતા જાણતો જડોજ કોઠકના મસ્તકને પગ કરીને ફરશે તો તે મદા અપરાધનો પાત્ર થાય છે પરંતુ એ અજાણતા ફરશે તો તે સ્વરૂપ અપરાધી છે એ કારણ માટે અજ્ઞાન પણજ રૂઠું છે, એવી

જેનામા વિચારણા છે તે અજ્ઞાનવાદી બાણવા તે અજ્ઞાન
વાદી પોતાનો આત્મા સમજવાનેજ અસમર્થ છે તેા બીજાને
કુતો એટલે બીજા અજ્ઞાની જનોને સમજાવવાને ક્યાથી સમર્થ
પાવે? અર્થાત નજ જાણ. ॥ ૧૭ ॥

હવે એજ અર્થ દ્રષ્ટાંતે કરી દીધાવે છે વન એટલે આ
વીને વિષે, જેમ કોઠાક દિશિમુક જીવ તે દિશિને બાણવા
અસમર્થ થકો અનેરા દિશિમુકને આગ્રેવાન કરીને તેની પા
છળ ચાલે તે સમયે તે જન્ને જણ, તે માર્ગના અબાણ થકા તીમ
મહનમાહે પર અર્થાત મહાકુખ પામે. ॥ ૧૮ ॥

વળી બીજી દ્રષ્ટાંત કહે છે જેમ કોઠા એક પાતે અથ જતા
અનેરા અથને માર્ગે સેધ જતો થકો થકે દુર જઇને તે અથ
છે માર્ગે પર, અથવા અનેરે ધેમે અથ પણ વાજિત માર્ગે ન
જાય એટલે પાતે ઉન્માર્ગે પડતા પાછલાને પણ ઉન્માર્ગે
પાડે ॥ ૧૯ ॥

હવે એ દ્રષ્ટાંત અજ્ઞાનવાદી સાથે મળવે છે એ અબાણતા
અથની પેઠે જાવમુક એવા કોઠા એક પરદર્શની મોક્ષના અર્થ
અમે ધર્મના આશયક છેએ એમ કહી પ્રમથવાને લઇને અનેક
જકાવણ મર્દન કરતા થકા, અથવા અનેરાને જકાવતા આદેશની
ઉપદેશ કરતા થકા, અર્થમજ આપરે પરંતુ તે સર્વ પ્રકારે રજી
એટલે સરળ એવો માર્ગ ન પામે. એટલે તે મોક્ષને અર્થે થલ
કરે પરંતુ મોક્ષનો માર્ગ ન પામે. ॥ ૨૦ ॥

વળી મથકાર કહે છે એ રીતે કોઠા એક અજ્ઞાની પરવા
દી વિતરે કરી, પોતાની કલિપત કલ્પનાએ અસત્યને સત્ય કરી
માનતાથકા અનેરા સાચા હોય તેા પણ તેને પર્યુપાસે નહીં
એટલે રોવે નહીં કીંતુ પોતાના વિતરે કરી એવું કહેલે એ અ
માદો માર્ગજ રજી એટલે સરસ અકુદીલ છે, કલ્પાદિક કહે છે

તે મારે તે દુર્ભતી વિપરીત શુદ્ધિવાળા છે કેમકે તે સ માર્ગથી ઉપરના વર્તે છે અને વિપરીત માર્ગને સ મુખ છે તેથી તે વિ પરીત શુદ્ધિવાળા બાબત ॥ ૨૧ ॥

હવે જ્ઞાનવાદી તે, અજ્ઞાનવાદીનો અનર્થ પ્રગટ રેખાડે છે એ પૂર્વાક્ત ન્યાર્વેતકે કરી એરસે પોતાની કલ્પનાએ મોક્ષમાર્ગને કહેતાથકા અદ્ય પ્રકારે એ કર્મના બધ તેને જોગી ન શકે, તે દેવા છે તોકે કર્મજે ક્ષાત્યાદિક દશાવિધ અને અધર્મ જે દ્વિ સાદિક પાત્ર આમય તેને વિષે અકોવિદ એરસે અબલુ છે અર્થાત તે કર્મ અધર્મને બલુતા નથી તે પોતાના દુષ્ણને રી રાતે જોડે? તે ઉપર દુષ્ણત કહે છે તે એમ શકુની એરસે પછી તે પાણરમાહે પશુ શકુ પાણરને તોડીને પોતાને મુકાવી શક નહીં તેમ એ અજ્ઞાનવાદી પશુ પોતાને સંસાર પજર મકી મુકાવી શકે નહીં, એમ બાબતું ॥ ૨૨ ॥

હવે આમાન્યાકારે એકાત મતિને દૂષણ કરે છે સર્વ દર્શ ની પાત પોતાનું દર્શન પ્રશંસતા અને પારકા વચનન નિદતા જે ત્યા એ રીતે પોતાનું વિદ્વાસ એરસે પરિતપણું રેખાડે છે તે એવા વચનના બોલનાર ચતુર્નતિ સંસાર માંહે વિશેષે આખ્યા છતાં અનંતો કાળ ત્યાજ રહે ॥ ૨૩ ॥

એ અજ્ઞાનવાદી દક્ષિણ હવે ક્રિયાવાદીનો મત કહે છે અથ એરસે હવે અપર એરસે અજ્ઞાનવાદીના મતથકી અ નંતર પૂર્વે કહ્યું એવું ક્રિયાવાદીનું દર્શન તે, ક્રિયાવાદી દેવા છે, કર્મ ચિતા પ્રનદ્ય એરસે કર્મ જે જ્ઞાના વરણીયાદિક તેને વિષે ચિતા એરસે આસોથવું તેથી પ્રનદ્ય થએલા એરસે તે કર્મબંધ નો પરમાથ બલુ નહીં તેથી તેનું દર્શન નિ કેવલ સસાનું વધારનાર બાબતું ॥ ૨૪ ॥

જે કારણે તે કર્મ ચિતા થકિ પ્રનદ્ય છે, તે ઉપર રેખાડે

છે એ પુરુષ જાણતોયકો પ્રાણીઓને હજી એટલે એ પુરુષ કોયે
અડ્યો થકો મનને વ્યાપારે પ્રાણીના ખાત કરે પરંતુ કાચાએ
કરી અનાકુલી એટલે કાચાએ કરી પ્રાણીના અવધવના ઉદન
કોઈનના વ્યાપારે મવર્તે નહીં તેને કર્મ બંધ ન લાગે તથા એ
પુરુષ અજાણતોયકો એકલી કાચાના વ્યાપારેજ, પ્રાણીયાની
હિંસા કરે તેને પણ કર્મ લાગે નહીં, તથા એવા એકલા મના
વ્યાપારે અથવા એકલા કાચાના વ્યાપારે એ કર્મ લાગે તો
અપેભાત્ર દુરસ્થોયકો સ્પર્શ રૂપેજ કર્મ લોગવે, પરંતુ એનો અ
ધિક વિપાક નથી. કેમકે નિશ્ચે તે સાવધ્ય એટલે પાપ તે કેવું
છે, તો કે અવ્યકત માત્ર છે એટલે અ સ્પષ્ટ છે સિકતા બુદ્ધિ-
વત્ છે એટલે જેમ વેળુની યુદ્ધી ભીંતને સન્મુખ નાખી છતા
સ્પર્શ માત્ર કરી પાછા પડે, પણ તે ભીંતને કાઢ લાગી રહે
નહીં તેમજ કર્મનો બંધ જાણવો, એમ દિવાવારી કહે છે ॥ ૨૫ ॥

હવે કર્મનો બંધ પૂરજ કેમ થાય એટલે કર્મનો ઉપચય કે
મ થાય તે કહે છે એ ત્રણ આકાન એટલે કર્મ બંધનના કારણ
છે એણે કરી પાપ કરીયે ત દેખાડે છે અસિમુખ ચિતમહિ
જાણીને એ સ્વચ્છેવ એટલે પાતે છવને હજી તથા તેને હજીવા
તું મન કરે કે, હુ એના વિનાશ કરૂં એ પહેલું કર્મ બંધનતું કા
રણ જાણવું તથા તે છવનો વિનાશ કરવાને અર્થે અન્યને આ
રુગ આપી તેના વિનાશ કરાવે, એ બીજું કર્મ બંધનું કારણ
જાણવું અને બીજો કાઢ છવનો વિનાશ કરતો દોષ તેને મને
કરી અનુમોદે, એ ત્રીજું કર્મબંધનું કારણ જાણવું. ॥ ૨૬ ॥

હવે એ ત્રણ કારણે કરી ઉપાલયું કર્મ અધિક બંધાય તે
કહે છે નિશ્ચે પૂર્વોક્ત એ ત્રણ કર્મ બંધના કારણ છે, એ ત્રણ
અકા મળે તો નિવડ કર્મ બંધાય એ રીતે એ રૂઢ અધ વસાએ
કરી પાપ ઉપચય રૂપ કરે એ રીતે એ ત્રણ પ્રકારે પ્રાણી ધા

તને વિષે પ્રવર્તે નહીં અને બાવની વિશુદ્ધિ હોય. જિતાવતા
 ૧ હોય વિના યથાપિ કામ અને કદી તથા કાયાયે કદી પ્રાપ્તિમાં
 થાય. તોપણ તેને બાવની વિશુદ્ધિયે કર્મ બંધ ન લાગે તે કર્મ
 બંધને અભાવે નિર્વાણપદે પહોંચે એટલે મુક્તિ પામે એમ પ
 રવાહી કહે ॥ ૨૭ ॥

એ ઉપર દ્રષ્ટાત કહે છે બાપ દીકરાનો વિનાશ કરી તેનો
 માસ આદામને અર્થે કોઈ એક આપત્કાક્ષને વિષે, અસંયત એ
 મદ્ધ્ય તે રાગવેશ સ્થિત થકો પુત્રના માસને આદારે તથા પ
 રિત પણ એટલે સંયતી રીક્ષિત તે પણ તે માસનો આદાર કરતો
 થકો એ શુદ્ધ અધ્ય વસાય છે તો કર્મ લેપાતો નથી તેમ
 બીજો પ્રાણીપણ રાગવેશ સ્થિત કર્તો થકો કર્મ કદી બંધાતો
 નથી ॥ ૨૮ ॥

હવે એને ઉત્તર કહે છે એ કામ પુરૂષ કોઈક કારણ ઉત્તમ
 થયા થકી અને કદી દેવ કરે, તેનું ચિત્ત શુદ્ધ કેવી થીતે થશે ?
 અચાત નહીં થશે, કાગળ કે તે દર્શનીય એમ કહ્યું કે, એકલા
 મનના વ્યાપાર થકી કર્મ ન લાગે. તે એવું તેનું બોલવું મિ
 થ્યા છે એ મારે તે એકલે મનને અશુદ્ધપણે તે સંવૃત્તચારી ન
 હોઈ એટલે સંવૃત્તચારી થકો સંવદમા પ્રવત્તનાર નથી કેમકે
 કમ બંધની વેળાયે મુખ્ય કારણ તો મનજ છે મારે એ તેને
 વ્યાપારેય કર્મ બંધન થાય, તો પછી બીજા કયા કારણે કમ
 બંધ થાય ? તે મારે પુત્રપિતા એ દ્રષ્ટાત માન્ય નથી ॥ ૨૯ ॥

હવે એ ક્રિયાવાહીને અનન્ધ પ'પ ૧ રખારે છે કત્તાદિક
 એ પરાક્ત એવી જ્ઞાનપ્રીના અંગીકારે કરીને તે પાદી સાતા
 મારવે નિશ્ચિત એટલે આસક્ત અચાત મુખ્ય શીક્ષીયા એવા
 થકો, તે ક્રિયાના કરનાર જેવો સંદેશ નિરોધ આદાર પામે
 તેના ભોમવનાર એવા છતા તે પાતાનું જ દર્શન અચાર થકી

ઉદરવા સમર્થ છે એવું માનતા થકા, તે વિપતિ અનુદાન કરી
હિંસાદીક પાપજ સેવે છે તે મારે ચલ્લપિ તે મત ધારી છે
તથાપિ તે અનેરા પામર લોક તેના સદ્ભા બાળવો. ॥ ૩૦ ॥

એલિજ અર્થ દ્રવ્યતત્ત્વે કહે છે જેમ હિં સહિત નાવ તને
વિષ જાતિ બંધ એરસે જન્માથ પુરુષ ચઢીને પાર પામવા
વાળે પરંતુ પાર પામે નહીં, કિંતુ અતઃગણિ એરસે વચ્ચમાંહેજ
જુડી બધ. ॥ ૩૧ ॥

હવે એ દ્રવ્યત દર્શનીઓ સાથે મળવે છે જેમ અલિંગ
નાવે ચરમે થકા બંધપુરુષ પાર પાહોયે નહીં, તેની પેરે કોઈએક
શાસ્ત્રાદિક મમલુ તે મિથ્યા રૂપી એરસે જન પ્રજીત બર્મ થકી
વિપરીત છિ તથા બનારિયા એરસે બનાચારી તે પોતાના
દર્શનને અનુરામે સંસારનો પાર પામવાને વાળે પરંતુ તે સં
સાર માંહેજ પરાવર્તન થમન થાલન ઇત્યાદિક અનંતકાળ
મુખી પામે. ॥ ૩૨ ॥

એમ મી મહાવીર રહે કહ્યું તેમ કું પણ વચને કહ્યું એ
રીતે મી મુધર્મા સ્વાભાથે પોતાના મિથ્ય જલુ સ્વમિ પ્રત્યે કહ્યું

મયમ અધ્યયન થીમો ઉદેસો સમાપ્તઃ

છતી પ્રથમ અકાને ત્રીજો ઉદેશો પ્ર રજીએ છુંએ

પાછળના ઉદેશે સ્વસમય પરસમય પરપણા કરી, અને
અહીં પણ તેલિજ કહે છે જે કામ અલપ અથવા થકો બાહ્યાર
પાણી પુતીકર્મ એરસે આધાકર્મીના એક કણ સહિત એવો
આહાર પાણી મદ્યાવત વદસ્થે ભક્તિયે કરી અનેરા આવનારના
ઉદેશે કરી નીપજાએ છે તેજ બાહ્યાર કદાચિત (સદ્ભાતરિત)
એરસે એકે બીજાને રીધી, બીજે ત્રીજાને રીધી, ત્રીજે ચોથાને
રીધી, એવી રીત સદ્ભાતરિતપણે તે સદાચ બાહ્યાર જે જ

જાણ કરેતે, નિશ્ચે દ્વિપક્ષ એરસે જુદસ્થ અને પ્રમણતનો પક્ષ
સેવે એરસે ત સંમિતો પ્રવર્જિત રેખાય છે, પણ સદોન આદાર
ના સેવા થકી મદસ્થ સરખો જાણવો.

યજ્ઞં અદાત્મ્ય ધુંજમાણ, સમણ નદ્દકમ્ પવદિઓ વપદ્
ગાયમા ! અત્તરમ્ પવદિઓ વપદ્ સિન્નિ વપણ વદ્દામો
વણિય વંચણ વણામો કરેચિ ॥

ત્યાદિ વચનાત્તુ એ કારણે પરતીર્થી અથવા સ્વતીર્થી આધા
કમાદિક આદાર લેતા થકા દ્વિપક્ષના ચેવનાર જાણવા ॥ ૧ ॥

હવે એને એવો આદાર લેતા થકા જે વિપાક ઉપજે તે
રેખાટ છે તે દર્શની તે આધાકર્મી આદારનો રોપ અજાણતા
તથા વિરમ જે અપ્ર પ્રકાશના કમનો બંધ અથવા અતુર્ગતિક
સંસારને વિષે અપહીત છે એરસે તે એમ નથી જાણતા કે જી-
વને કર્મને બંધ અથવા મોક્ષ કેમ થાય' અથવા કેવા ઉપાય
થકી સંસાર સમુદ્ર તરે એવા પરમાર્થ તે જાણતા નથી એવા
છતા મંસરમાલે કર્મપાશે બંધાણ થકા દુષ્કી થાય ॥ અદિવા
દ્રાણ કહે ॥ જેમ માછના સમુદ્રના ઉપના, અથવા વિશાલ
જાતના ઉપના, અથવા વિશાલ એરસે જુદસ્થ એરસે મોદારા
મનોરથાગાએ વા મદામજી તે પાણીના આગમિ એરસે સમુદ્રની
વેલ, પ્રસાર પામી જતે. ॥ ૨ ॥

ઉદકને પ્રભાવે એરસે પાણીને પુરે, સમુદ્ર થકી નીકળીને
તરીના મુખમા આવી પડે ત્યાંપછાં ત પાણી મુકે જતે, તે મ
જી સદીરને મુદ્વપણે કારવમાંદે ખુના થકા મજી પામિ. તે
કેવી મીન, તા કે દક અને કક એ જાનિના પક્ષી વિશેષ અને
બીજાપણ માસના સોજીદ એવા મજીમારોએ વિપુષ્યમાન

એવા તે દુઃખ પામે છે એટલે તે જીવતા મચ્છાને વિહારી નાખે,
ઉઠી નાખે, કીં જલુના પ્રાણુષકી મુકાવે. એ રીતે દુઃખ પામે ॥૩॥

એ દ્રષ્ટાત દર્શનીઆ સાથે મળવે છે એ પૂર્વોક્ત ન્યાયે
માહસાની પરે એક શાહ્યાદિ મમણ અથવા સ્વતીર્થી દ્રવ્ય
સિગી તે કેવા છે, તો કે વરતમાન મુખ જે આચાર્યર્થી આહાર
સોજન મુખ તેના અવેષણદ્વાર પરસોકના મુખથી પરાક્રમ્ય
વૈશાસિક મચ્છની પરે આગામીક કાલે અરહુત બહીકાને ન્યાયે
સંસારમાંહે અનંતા હે મજન નિમજન સરખા જ મ મરણ પામે
સંસારના પારંગામી ન થાય ॥ ૪ ॥

હવે અનેરા અજ્ઞાનીનું મત રખાડે છે એ પુર્વે કહ્યો જે
સંકાપ આહાર લઇને મુખ માને તેનાથી વળી અન્ય અજ્ઞાની
નું મત રખાડે છે અર્હીઆ કોણ એકને મતે પણ સર્વેને મતે
નહીં એટલે કોણક અજ્ઞાની એમ કહે છે કે આ લોક જે અર
ચર સંસાર ॥ તે હવે નીપજાવેલો છે એમ કરસણી બીજ વા
વીને કરસણ નીપજાવે છે તે સરખા જાણવેલ. તથા વળી બીજા
એમ કહે છે કે, એ લોક અણદેવે નીપજાવ્યો છે (અજ્ઞા જગમિતા
મદ્) કતિ વચનાત્ ॥ ૫ ॥

વળી કોણક એમ કહે છે કે, એ લોક કુપરે કરેલો છે
તથા અવરે એટલે બીજા વળી એમ કહે છે કે, પ્રધાન એટલે
સત્ત્વ, રજો અને તમાગુણની જે સમ અવસ્થા તે પ્રકૃતિ કહીએ
તેણે એ લોક કરેલો છે બીજા એમ કહે છે કે મોરનિ પાખ
કાણે ચીતરી? મેલકી મિષ્ટ કાણે કીધી? વળી કાંદા તીખા
કાણે કીધા? લીંબ કાવો કાણે ક્યો તથા લસન દુર્ગંધમય,
કમળ મુર્ગંધમય એ સર્વ સ્વભાવેજ નીપના છે તેમ લોક પણ
સ્વભાવે નિપજા છે તે લોક કેવા છે તો કે જીવ અજીવ
સદિત તથા મુખ દુઃખ સદિત છે ॥ ૬ ॥

એક કહેછે કે, એ લોક સ્વર્ગજી એટલે વિસ્તૃત તેણે નીપજાવ્યા. અથવા તે વિસ્તૃત પહેલો એકજ હતો તેણે જાત ની પબાવવાની ચિંતા કરી ત્યારે બીજી શક્તિ નીપની, ત્યાર પછી જગતની સૃષ્ટિ નિષ્પન્ન થઇ એવું મહર્ષિએ કહ્યું છે ત્યાં પછી સ્વર્ગજીએ લોક નીપજાવીને એવું ચિંતવ્યું કે એટલે, જગત સૃષ્ટિનો સમાપ્ત કયા થશે ? તે વારે માર એટલે યમ નીપજાવ્યો પછી તેણે મારે માથા નીપજાવી તે થકી એ લોક મરે છે તે કારણ મારે એ લોક અશાશ્વતો છે ॥ ૭ ॥

વધી તેજિજ કહે છે એક બ્રાહ્મણ તથા એક મમજી જે ત્રિદી પ્રમુખ તે એમ કહેછે કે, એ સમશાશ્વત જાત તે અંશકી નિપજે છે, તે એમ કહેછે કે જે વારે જગતમા કાંઈ વસ્તુ ન હતી સર્વ પદાર્થ સૂન્ય સંસાર હતો તે વારે બ્રહ્માણે પાણીમાહે ઇંદુ સરજ્યું, પછી તે ઇંદુ વધ્યું તે વારે તે બાનીત બે અંશ થયા, તે માંદે જઈ અપોલોક અને ઊર્ધ્વલોક નીપજ્યા તેમા સમસ્ત પ્રજા ઉત્પન્ન થઇ એવા અનુક્રમે પૃથ્વી, પાણી, અગ્નિ, વાયુ, આકાશ, સમુદ્ર, નદી, પર્વત, ગામ આગર, નગર, કલ્યાણિક સર્વ સ્થિતિ ઉત્પન્ન થઇ, એ કારણે એ બ્રહ્માણે એ સર્વ તત્ત્વ એટલે પદાર્થ તે કીધા એ રીતે તે બ્રાહ્મણાદિક પરમાર્થને અજ્ઞતા થકા મૂકા બોલે છે. ॥ ૮ ॥

હવે મંથકાર એનો ઉત્તર કહે છે એ રીતે પૂર્વે જે દર્શની કહ્યા તે, પાત પાતાના પદાર્થ કરી એટલે પાત પાતાની કલ્પનાએ એમ કહેલે, એ લોક અમુક અમુક પ્રકારે કીધા છે પરંતુ તે તત્ત્વ કાંઈ અજ્ઞતા નથી. એ લોકનો કદાપિ કાંસે વિનાશ પામે નહીં, એની આક્રિપણ નથી અને એના પલ નથી, તથા એનો કર્તા મોઈ નથી, એવો પરમાર્થ તે અજ્ઞતા નથી, પણ અમલ થકા ફાવે તેમ બોલે છે ॥ ૯ ॥

હવે એવા વચનના બોલનારને કૃષ્ણ કેખાડે છે તે દર્શની વિરુદ્ધો અનુદ્યાન અનાચાર તેથી જેની ઉત્પત્તિ છે તે કેવું તો કે, હિસારિક વિરુદ્ધો અનુદ્યાન તેમા જે પ્રવર્તે તે કુખી થાયે એવું બાજુએ જોઈએ. તે એવા કુખની ઉત્પત્તિના કારણને ન બાજુ પરંતુ તે અભાવ બાધા સવરપણ જે કુખ નિવારણ કારણ છે, તેને કેવી રીતે બાજી શકશે ? એતાવતા અતિ થવ કરતા પણ કુખનો ઉચ્છેદ ન પામે કિંતુ સંસાર માટે અનંતા કાળ રહેશે ॥ ૧૦ ॥

હવે પ્રકાશાદે દર્શનીત્વ મત કેખાડે છે વળી કોઈકે, ત્રૈ રાશીક પ્રાચીના મતાનુસારી તે એમ કહે છે કે, આત્મા તે મતુષ્યને જાવેજ સુદ્ધ થાય. પાપરહિત થાય એટલે સર્વ કર્મ ક્ષય કરિ મોક્ષે જાય, વળી તેજસ આત્મા ત્યાં પ્રાપ્તને વિષે જ તો ક્રીડા પ્રદાપે કરી એટલે રામ રૂપને વશ કરી અપરાધ કરે એટલે કર્મ રહે કરી અસુદ્ધ થાય એટલે શું કહ્યું ? કે તે મુક્તિ જતા જીવને પાતાના સાસનની પુણ્ય બાજી, અને અન્ય સાસનનો પરાસવ બાજી, પાતાને રામ ઉપજાવે તથા પાતાના સાસનનો બાધાત કેખી રૂપ ઉપજે એ મરણ માટે આત્મા નિર્મલ જીવે. ઉચ્ચવસ્ત્ર વસત્રની પરેશને રામે. મલીન થાય, એ પ્રકારે ત આત્મા વળી સંસારમાટે અવતરે એવું જે ત્રૈરાશીક કહે છે, તે જીવની ત્રણ રાશી સ્થાપે છે પ્રથમ આત્મા સુકર્મક, પછી વળી અકર્મક થઈને મુક્તિમા જાય, એ બીજી રાશી અને ત્યાં મુક્તિને વિષે વળી કર્મ ઉપાજી સંસારમાટે આવે એ ત્રીજી રાશી ॥ ૧૧ ॥

અહીં મુક્તિ થકી આવી મતુષ્યના જાવમા ઉપજીને મુક્તિ એટલે યમ નિયમ આદરી, સંપૂર્ણ એટલે સંવર આદરી, પછી પાપ રહિત નિર્મળ થાય. એના ઉપર દષ્ટાત કહે છે, જેમ

વિકરાણુ એરહે પાણી તેહની પેરે બણવું જેમ નિમળ પાણી
દોષ તે રબદિકને ઝૂંપાંરે રજસહિત એરહે મહીન થાય, ફરી તે
પાણી નિર્મળ પણ થાય, તેમ એ આત્મા પણ બણીસેવો ॥૧૨॥

હવે એ મતને રૂપવે છે એ પૂર્વોક્ત વાદિયોના વચન અસ
મ જસ ચિતવી આસોચીને, ધંકિત જે દોષ તે મનમા એવી રીતે
અવધારે તે કહે છે એ ત્રેરશિક તથા અનેશ દર્શની મહાચારીને
વિષે ન વસે એરહે સૂધા સંજમ ન પાળે, જે કારણ માટે તે
સમ્યક્ જ્ઞાન રહિત થકા અકર્મકને સકર્મક કહે છે, તે માટે તે
અજ્ઞાની છે તથા એ સર્વે જુઠા જુઠા પ્રાકુત એરહે પ્રદર્શની
પાત પોતાનું દર્શન રૂડું કરી વખાણે છે ॥ ૧૩ ॥

વળી તેહીજ દર્શનીનું મત કહે છે તે પાત પોતાના દર્શ
નને વિષે પાત પોતાનું અનુદાન જે દિક્ષા, ચુરચરણ, શુ મુપા
દિક તેહીજ સિદ્ધીનું કારણ છે, પણ અનેશ દર્શન થકી, અનેશ
અનુદાન થકી સુકિત ન પામીયે તે એમ કહે છે કે, હમારા
દર્શન થકી એહીજ જ મમા યાવત આત્મવર્તી થકો એરહે
સમસ્ત ઇંદ્રિયો છપનાર એવો થકો સર્વ કામ એરહે જે જે
કામસોગની પ્રાર્થના તથા વાછના કયે તે પામે ॥ ૧૪ ॥

હવે પરણવે જે ખતિ થાય તે કહે છે તે જીવ અમારા
દર્શને પ્રવર્તતા શરીર ત્યાગ કરી, વિશિષ્ટ સુમાધિને યોગ સિદ્ધ
થાય તે સિદ્ધ કેવા ? તોકે, યોગ રહિત એરહે શરીરના દુઃખ થકી
રહિત છે એ રીતે એહીજ સોઠને વિષે એકેક કોઈ શિવને મતે
એમ લાખ્યું એરહે કહ્યું તે દર્શનની પાત પોતાને અનુદાને
સિદ્ધીનેજ આગળ કરો આપણા અભિપ્રાયને વિષે ધૃધ છતા
અનેક હેતુ સુકિત કહે, ત કોની પરે ? તોકે, પામર નરની પેરે
જેમ તે અજ્ઞાન મનુષ્ય પોતાના મતનું કદામદ ન ત્યાગે, તેમ
જે દર્શનીઓ પણ જે કોઈ પોતાના મતનું અનુદાન તે સર્વ મુ

કિંતુ કારણ કે જ્યેમ કહે ॥ ૧૫ ॥

હવે એવું કહેનારને કળ રખાડે છે તે પાખંડી દર્શની સંવર રહિત, અસંબંધસહિત, એવી રીતે મુગ્ધ હોઈને વિષ્ણુ તારણ હાર બનાવે સંસાર માટે પરિભ્રમણ કરતા, વળી વળી નરકાદિની પીડા પામશે. કદાચિત તે બાસતપને પ્રભાવે સ્વર્ગાદિક ગતિ પામે, તોપણ કેવી પામે તો કે, યજ્ઞ કાળ મુખી સ્થાનક જે અમુર કુમારદિકના સ્થાનક તેને વિષે બુદ્ધિવાન દિગ્દર્શીવાદિક અર્થ સ્થાનક ત્યાં ઉત્પન્ન થયા હતા હુ-અજ પામે.તીએમી ॥૧૬॥

પૂર્વત ઇતિ પ્રથમાધ્યયનસ્ય વૃત્તિયોદેશક, સમાપ્ત.

॥ અથ પ્રથમાધ્યયને અનુર્ય ઉદ્દેશક પ્રારબ્ધયતે ॥

હવે શાશ્વત ઉદ્દેશક પ્રારબ્ધયે બીજી ત્રીજી ઉદ્દેશ પરતિર્થોતી વતંબ્યતા કહી હવે અહીં પણ તેલિજ કહે છે તે દર્શની જે પૂર્વે કહ્યા તે પંચભૂતિક તણવતખરીરવાડી તથા નારાસક મતાવુ સારી ત્રેસારીક એ સર્વને કોણે છુટ્યા ? તે કહે છે — રાજ, દેવ, પરિમહ, ઉપસર્ગ તથા રાજાદિક વિષય પ્રબળ પ્રાણ વરીએ છુટ્યા, તે કારણે શિષ્યને આમત્રણે બંદો શિષ્ય એ વચન તું સત્ય કરીને સકહે. એ પરતિર્થોત કોઈ છવને શરણ ન થાય, એટલે સંસારમાટે પડતા પ્રાણીય ઉદ્દેશ ન શકે કેમકે, જે કારણે તે બાસ અજ્ઞાની હતા આત્માને પડિત કરી માનતા અજ્ઞાને સાચા સકાય. પાતે ઉં મારે પડતા બીજને ઉં મારે પડે છે, કેમકે તેની આચરણાદિરૂપ વિગ્ધ રખાય છે, તે પાના ઉતરાવવડે રખાય છે, પૂર્વ સંયોગ એટલે પૂર્વ પત્ય પાત્ય અને સ્વચ્છાદિક સંયોગ જાડીને “અમ્ર નિન્સ” પ્રવર્તિત હેય, જ્યેમ કહે, પદ્મ તે વળી બંધાણા એટલે પરિમહ આદિને વિષે આસક્ત એવા હતા મુદ્ધસ્થય છે.

કેમકે તે શુદ્ધચેતના કૃત્ય જે પચન તથા પાચનાદિક છક્કાપ દિસાને વ્યાપાર તેનો જે ઉપદેશ તેને વિરે પ્રવન. તે કાચ્છુ પ્રવર્તિત હતા શુદ્ધચેતના કરતવ્ય થઈ વેગળા નથી. અર્થાત્
 “ જેવા શુદ્ધી તેવા દર્શની ” એ કારણે દેહનો ઉદાર ન કરી શકે ॥ ૧ ॥

એવા દર્શનીઓ રખીને ચારિત્રિયાયે જે કરવું તે રખા? તે પાખંડી લોક વિપરીત ઉપદેશ રવાને પ્રવર્તતા તેને સ્વ અર્થ પ્રકારે બાળીને જેમ એ દર્શની બાપ । અધ્યાત્મ વ્યાપારે વિવેકશૂન્ય, પાતે પાતાનેજ અદિતકારી દીધે છે તેા અથ છ-વને તિતકર્તા કયાથી થયે? એવું આસોચીને બિશુ જે ચાગિ રીઓ પરમાર્થનો બાળુ તે દર્શનીઓને વિષે શૂન્યતાય નહીં અથ ત પ્રત્યે સંબંધ પણ ન હો ત્યારે શુંકરે, તે અર્થ ગાધાના ઉત્તરાર્થવડે રખાય છે તે ઉત્કપ રદિત આક્રમકનો દાગ નાર, અપ્રતીત એટલે અસંબંધ મદસ્થ તથા પાસધારિકને વિષે સંસર્ગ અણુ કમ્તો તે બળી, અધ્યમ બાવે રા । હેરા રદિત હતા મુની એટલે જે સાધુ ત પાતાને પ્રવર્તવે, એટલે શું કરું? તેા ક, હદયિત પરતીધિક અથવા પાસધારિક સંપાને સંબંધ મલે તા મદ ન કરવે તે તેની પ્રશંસા તથા નિદા અબકમ્તો મમ હેર રદિત વર્તે એ પ્રકારે કરી સવમ જે પાળે તથ માધુ અણવે ॥ ૨ ॥

તેજે કાચ્છુ પરતીધિકન ચિરદાચારી કદાને કારણ રખાડે છે— ૫ ૫૫-વાદિક ક્રિા મનુષ્યાદિક સદિત તન અબાને મરી રીપકરણીકને વીધે મુખા મખ છે નહીંજ ૫ । પ્રાનીએ અન છવ ધાતને વીધે પ્રવનમાન, નેદને અબાજ દેશાદિકના ભોગવનાર છે મારે આ બી કદિય એવા હતા પ્રાસ પ્રામ સાધ ન રખાડે છે તે રા પરકાકને વિગતે દિા

દશનીને મતે એમ કહ્યું, કે, એ તપસ્યાદિક તથા મુંડના
 દિક ક્રિયા કરે તે વ્યથ છે કિન્તુ જે ગુરુ બ્રહ્મીને પ્રસારે એક
 પરમ આક્ષર સાથે તથા જીવને પ્રાપ્ત થાય. બીજે જે કાઠ કાપ
 કસીશ કર તે સવ અપ્રમાણ છે એમ જે કહે તે સાધુ પદવી
 ન પામે તે તારવાને સમય નહીં હોવાને સીધેં જે તારવાને
 સમર્થ એવો સાધુ દેાય, તે આ જ અર્થ થાય એ રૂખાડે છે
 જે કિંચિત્ માત્ર પરિમલ્લ રહિત દેાય એક બ્રહ્મપરજ્ઞ રાણી
 અને તેના ઉપર પણ મમતાને અભાવે પરિમલ્લ ઉપર સ્વરૂપ
 માત્રે ન રાખે, તથા સર્વથા પ્રકારે છકકાપના આરભરહિત એવા
 બિધુ પોતાને અને બીજાને ત્રણ શરણ હોય. એટલે સંસાર
 સમુદ્ર માહેથી પોતે પણ પ્રવહજનીપરે તરે અને બીજા પણ
 સંસારસમુદ્રમા જુલતા જીવને પ્રવહજની પેઠે તારનાર હોય એ
 રીતે સાધુ ઉદ્દેશાદિક આહાર વર્જવો સંવચ પાળે. ૩૩

હવે ચારિત્રિયા આર્દ્રાને પરિમલ્લ રાણી કેમ પ્રવર્તે તે
 કહે છે તે મલ્લસ્થે પોતાને અર્થે જે ભાત પાણી કીધા છે
 તે વિષે સોજી જાતના ઉદગમ થાય રહિત આહાર નવેવે તે
 પઠિત નિ કેવલ નિર્જરા નિમિત્તે જે આહાર કાતારે કીધો
 તેના ધાત્રાદિક સાથે ઉત્પાદન થાય તેની એવજાને વિષે વિચાર
 અને સંકિતાદિક દશ એવજાના થાય બજવા અર્થાત્ બેતાકીંગ
 થાય વિસુદ્ધ આહાર છે એમ કહ્યું તથા તે અમુકિત થકો
 આહારે અટકે પાચ માદસિના થાય રાણે આહારને વિષે રાગ
 દ્વેષ રહિત, એવો હતો બીજાનું અપમાન વર્જે, અટકે અને રાનો
 કંઈકા પરાધન અહિંયાસે ૩૪

હવે વક્ત્રી પરવાદી મિમિત વચન કહે છે - પાંચડી સોઠ
 તનો વાડ પોતપોતાને મતે કલિપત જે સ્વરૂપે સાબળે, સા
 બળીને હૈયામા ધરે જિનમતિથી કશું બોલું બળી પરહરે તે

સોઠ વાદ રખાડે છે તે એ જગતને વિશે, એકેક વાદીને મને, કહ્યું છે તે દેવું તો કે, વિપરીત પ્રમાણત્વ થકી ઉપશત બુદ્ધિ, તેદ થકી ઉપ ચો તથા તે અનેશ અવિવેકીનું જે સામ્ય તેને અનુસારે વળી તેવુંજ પ્રવર્તવું એવો સોઠ વાદ સાલગી દેવે ધારે છે ॥ ૫ ॥

દ્વે તે વિપરિત બુદ્ધિ સ્થિત સોઠવાદ રખાડે છે—તે સોઠ અનંત તથા નિત્ય છે એટલે શું કહ્યું ? કે જે આ ભવમા પુરૂષ છે અથવા શ્રી છે, તે આગમિક ભવે પણ તેવોજ પુરૂષ તથા શ્રીને રૂપે છે એટલે શ્રી તે શ્રી ને પુરૂષ તે પુરૂષ છે તે મારે સોઠ નિત્ય છે વળી એ સોઠ સાસ્વતો છે તે વળસે નદિ તે અંત સ્થિત છે, એટલે સપ્તદ્વીપ તથા સપ્ત સમુદ્ર સ્થિત એ દસા સોઠ છે એથી યુગ અધિક નથી, એ કારણે સોઠનો અંત છે અને સોઠ નિત્ય છે શ્રી તે શ્રી અંત પુરૂષ તે પુરૂષ રૂપજ છે તે મારે એ રીતે, અમાણ જે વ્યાસારિક ધીરપુરુષ અનેક ગુણવંત તે રખે છે ॥ ૬ ॥

વળી તેહિજ કહે છે,—જેનું ક્ષેત્ર થકી તથા કાળ થકી પ્રમાણ નથી, તેદણજ માત્ર જાણ પણ સવજ નથી એ સોઠન વિશે કાળજેક દર્શનીને મતે એમ કહ્યું છે, કે જે અમારા તી થનો સ્વામી આ પરિમાણ જાણે જાતમા સવજ કાંઈ નથી, કીંતુ સવજ પ્રમાણ સદીન છે સવજ અપન્દવવાદી તે અમ કહે છે એમ થીજ પુરૂષ રખે છે તે એમ કહે છે કે દેવતા સર્વથી સદમ્ભ વપ જાણા ગુણે તે પ્રમાણે, તે કાંઈ ન રખે, વળી એટલોજ કાળ જાણા જામૃત ધામ ત્યાજ રખે, આ કારણ, સપરિમાણ વસ્તુ જાણે તથા રખે, એ પ્રમાણ કોળજેક કહે છે ॥ ૭ ॥

દ્વે પ્રથમકાર તેને ઉત્તર કહે છે જગતમાંડે જે કાંઈ

ત્રસ એ ઉદિષાદિક પ્રાણીજીવ તે તિષ્ઠતિ એટલે રહે છે અથવા બીજા સ્થાવર પુષ્પિ વ્યાદિક એવા બંને સ્વભાવ જગતમા દિશે છે અને અન્ય દર્શની એમ કહે છે “જે જેવો તે તેવોજ હોય” પરંતુ અન્યથા પર્યવર્ત ન થાય. જો એ વચન સાચું હોય તો જાન, અધ્યયન, જપ, નિયમ, તપ, તથા માતૃપ્રાના દિક ક્રિયા સરવે નિર્ધેક થાય એ કારણે તેનું બોલવું પ્રમાણ જણવું નહીં અને જૈન કહે છે કે, જગતમા ત્રસ અને સ્થાવર છે તેને પાત પાતાના કર્મના પરિણામે જુદા પરિણામ છે એટલે શું કહ્યું ? તો કે પાત પાતાના કર્મના ઉપાર્જ પડાયને પામે ત પર્વાયે કરી જે કારણે તે ત્રસ જીવ તે થાવર થાય. એટલે ત્રસ ફીડી થાવર થાય અને થાવર ફીડી ત્રસ થાય પરંતુ “જે જે હોય તે તેહવો” એ નિયમ થકી નથી. ૪૮૮

હવે એ ઉપર દર્શાવ કહે છે એ જીવ ઔદાત્તિક એટલે અતિ સ્વુલ્લ એહવા જગતનો થાય જીવનો, વ્યાપાર ચેષ્ટા વિ શય, તે વિપરિત જુદા જુદા પામે. અને ગર્ભનું દર્શાવ કહે છે. જેમ ગર્ભ માંહે રહ્યો થકો જીવ અર્જુન, કસલ, પેસી, ઇત્યાદિક જુદી જુદી અવસ્થા પામે તથા જન્મ પામ્યા પછી, બાલ, કુમાર, તરુણ, અને વૃદ્ધ, એવી જુદી જુદી અવસ્થા પામે. એ કારણે તેનું વચન સાચું નથી જણાતું. તો જૈન કહે છે કે, સર્વે જીવ એકેદ્રિયાદિકથી માનીને પર્યદ્રિશ પર્યત જે છે, તેને શરીરી તથા માણસી દુઃખ તે વહેણ નથી એ કારણે સમજા જીવ હજાય નહીં તેમ કરવું ૪૮૯

એવં એ શબ્દ અવધારણે છે માની એટલે જે જાણ પુરૂષ તેહનો એહજ સાચ એટલે ન્યાય છે જે દોષ ત્રસ અને સ્થાવર જીવને ક્રિમિત્ર માત્ર હજે નહીં ઉપસક્ષણ થકી મર્યા બોલે નહીં, અદત્ત, મૈષ્ટન, તથા પરિમહ એ આશય ન સેવે, શત્રી

બોજન ન કરે, એજ જ્ઞાનીનો સાર જે આમવ ન સેવે, છવ
ની દયા તે સમતા સર્વત્ર સમ પરિણામ રાખે એરહુંજ જાણવું
એકએ બીજું પ્રભુ પઠાણ બાર સર્વજ્ઞ જાણવા થકી શું ફળ
ઉ ? જેમ મુજને મરણ તે કુખ તેમ બીજા છવને પણ મરણ
તે કુખ એમ જાણે, એરસે મૂળ ગુણ કહ્યા ॥ ૧૦ ॥

એ મૂળ ગુણ કહ્યા હવે ઉત્તર ગુણ કહેઉ દશવિદ્ય સમાચારીને
વિષવિવિદ્ય નાન્ય પ્રકારે વરયા, તથા જેમા આદારાદિકની સો
સ્થતા નથી, એવા સાધુ તે આ જ્ઞાન, જ્ઞાન, જ્ઞાન, અને આરિત્ર એ
જ્ઞાન ત્રયને સમ્યક્ પ્રકારે રાખે એરસે જે પ્રકારે એ જ્ઞાન ત્રયની
વૃદ્ધિ થાય તેમ કરે તેજ કહેઉ આત્મજ્ઞ એરસે આરિત્રવંત પુરૂષને
કોઇ પ્રયોજન કાંઈ ઉપના થકા આવવું પડે તો ખૂસર પ્રમાણ
નિષ્ક્રિએતો થકો આસે, તથા પ્રતિષ્ઠેપિત, પ્રમાણિત એહવા
આસન ઉપર બેસે, તથા મુપ્રતિષ્ઠેપિત, મુપ્રમાણિત એહવા
ઉપામવ અથવા સંધારાને વિષે રહે, અથવા સવન કરે તથા
જ્ઞાન પાણીને વિષે મુખ્યક પ્રકારે ઉપયોગ કરે એરસે નિદાય
આદા ની ગવેરણા કરે ॥ ૧૧ ॥

વળી પણ ઉત્તરગુણ આમથીજ કહે ઉ એ પુત્ર કહ્યાજે
ત્રણ સ્થાનક એરસે, એક ચર્મા, બીજું આસન સવજ્ઞાન અને
ત્રીજું જ્ઞાનપાણી. એ ત્રણ સ્થાનક રૂઢી પેરે જાણવા એરસે
સાતવામા હવામુમતિ એ એક સ્થાનક, અને આસન નવજ્ઞાન
એરસે આજ્ઞાન બાર માત્ર નિર્લેખણા મુમતિ કહી એ બીજું
સ્થાનક તથા જ્ઞાનપાણ એરસે એસણા મુમતિ કહી, અને જ્ઞા
નપાણીની વાચના કરના જાણા નિરવજ બોલે, એરસે જ્ઞાના
મુમતિ પણ આવી તથા આદાર લીધાથી ઉચાર પ્રમત્તજ્ઞના
સદ્બાચ થાય, તેને રૂઢી પેરે પરવણના પારિણયનિ કામમતિ
પણ કહી એ ત્રીજું સ્થાનક જાણવું એ ત્રણ સ્થાનકને વિષે

સંવત હતો સતત એટલે નિર્નય આશ્રિતવાન તે ઉત્કર્ષ એટલે
ક્રોધ, માન, માયા, અને લોભ, એ ચારે કપાયને આત્મા થકી
બુદ્ધા કરે ॥ ૧૨ ॥

હવે અધ્યન ઉપસંહૃતો કહે છે પાપ સમિતે સમીતો
તથા સર્વ કાળને વિષે સાધુ કેવો છે ? તે કહે છે પંચસંવર
પાપ મહાપ્રતનો પાસનાર તથા પાપ પ્રકાશના સુવરે દર્શ
સંવરથી હતો તથા જે વૃદ્ધસ્થ પાસપ્રાપ્તિને વિષે બંધાણ
તેવા વૃદ્ધસ્થને વિષે બધું બંધાણ થકો એટલે તેને વિષે
મૂર્ખા ન કરે એમ કહેમ થકી કમલ છિયું રહે તેમ સાધુ
તે આરભ પરિમલ થકી દૂર રહે પણ તેની સાથે બંધાવ નહીં,
એવો હતો જ્યાં સુધી મોક્ષ ન થાય ત્યાં સુધી સંયમ પાળે
તે ઈતિબેમીનો અર્થ પૂર્વવત્ ॥ ૧૩ ॥

इति प्रथम अध्ययन पाथो उद्देशक समाप्तं चेत्स्वे प्रथम अध्ययन संपूर्ण

॥ अथ द्वितीयाध्ययनस्य प्रथमो द्वैशक प्रारंभः ॥

પહેલું સમય નામે અધ્યયન કહ્યું હવે બીજું વૈતાલી નામક
અધ્યન કહે ॥ તેનો એ સંબંધ પહેલા અધ્યયનને વિષે પર
સમયના દોન કહ્યા તથા સ્વમયના ગુણ કહ્યા તે સર્વ બાળીને
એમ કરી વિદ્યાદીએ તેમ ચાલ કરવો, એ વાવ કહે છે તે મી
આદીશર દેવે બારતે તિરસ્કાર કર્યા. સંવેગ ઉપન્યા થકી રૂપ
દેવના અઠાણ પુત્ર રૂપદેવની પાસે આવ્યા તે સ્વપુત્ર પ્રત્યે
ઉપદેશ કહે છે અથવા મી મહાવીર દેવ પરબદા પ્રત્યે કહે
છે અત્રે બધો ? તમ સમજે જ્ઞાન, દયાન, તથા આશ્રિત
રૂપ મર્મને વિષે ઉચ્ચ કરો, કેમકે આ અવસર મળવો ફરી
ફરી દુર્લભ છે, તો એવો અવસર પામીને કેમ નથી સમજતા

જે આ ભવને વિષે ધર્મ નહીં કરશે તેને પરભવને વિષે નિશ્ચયથી, બોધ બીજ તે દુર્લ્ભ છે એમ અતિક્રમેથી શત્રી ફરીથી આવે નહીં તેમ વૌવનાદિક સર્વ પદાર્થ યથા તે પથ ફરી આવે નહીં ફરી ફરી અવિત શબ્દ સર્વથા ફરી પ્રધાન જે અવિતભવે મુક્તિ નથી. ॥ ૧ ॥

હવે સર્વ સસારી જીવને આકુષ્ઠ અનિત્ય કરી દેખાડે છે બાળક એટલે કોઈક જીવ બાલ્યાવસ્થામાં થકાજ વિનાશ પામે છે તથા કોઈ એક જુદા (મદ) થઈને વિનાશ પામે છે તથા જીવો કે, કોઈ એક મનુષ્ય જે છે, તે મર્મમાં રહ્યા થકા પણ વિનાશને પામે છે એમ એ મુત્યુ જે છે, તે જીવને સર્વ અવસ્થાએ આવી પોહોંચે છે તેના ઉપર દ્રષ્ટાત કહે છે એમ થીન એટલે સીંચાણો જે છે, તે વાટા એટલે વીતર પક્ષી તેને ઇંદ્રીને હરણ ફરી લીધે, એમ એ મનુષ્યનું આકુષ્ઠ પણ કહે છે તેટલું જ છે એ પૂર્વે કહ્યું એક જીવને અવિતભવ થાજવું ॥૨॥

કોઈ એક જીવ બાપડા માતા પિતાદિક સ્વજને શસાર માટે ભમાડેલા થકો એટલે તેને પ્રાણો બાધો થકો, ધર્મને વિષે ઉદ્ધમ કરે નહીં, તે જીવને પરભવને વિષે સદ્ગતિ જે મુક્તિ તે મુક્તિ નથી, કેમકે પ્રાદરૂપ કલેશ તથા વિપથ મુખ થકી દુર્ગતિ થાય, એવું બળી એ પ્રાદરૂપિક ભવને રેખીને જે આદેશ થકી વિરમ, નિમત્તે તે મુમત્ થાય, એટલે શોભનીકમ તરત થાય. ॥ ૩ ॥

હવે જે કોઈ આદેશાદિક થકી નિમત્તે નહીં તેને રાપ કહે છે, જે મારજે અમૃતિ જીવને આગળ જે કહેશે તે ઉત્પત્ત થાય, તે મૂ લીનપત્ત થાય? તો કે લગતમાંહે પૃથક પૃથક જુદા જુદા જીવના સ્થાનક જે નરકાદિક છે, તે સ્થાનકોમાંહે પ્રાણી પાતાના ઉપાર્જેલા કમોના જે દુઃખ તેજે કરી પીડાય, તે પ્રાણી

સ્વમેવ ઓરસે પાતે કીધા જે કર્મો તેણે કરી અવગાહે ઓરસે નરકાદિક સ્થાનકે દુઝાના જેવું ઉપચય કરે તે અશુભ વિપાક થકી ન મુકાય, અણુદરસ્મા ઓરસે તે બાધેલા કર્મ સોગબા વિના છૂટે નહીં ॥ ૪ ॥

હવે સર્વ સ્થાનનું અનિત્યપણુ દખાડે છે દેવતા તે બ્રહ્માતિપિ સૌધર્મીદિક તથા આધર્મ શક્તિસ ઓરસે બહાર દેવો કલ્યા તથા હરા પ્રકારના શુવનપતિ તથા શુભિચરદિક તે મ દુઝાદિક બણવા અને સુરિસુપ ઓરસે સર્પદિક ત્રિશ્ચ બણવા, તથા રાજા શકવર્ત્તીદિક અને સામાન્ય મનુષ્ય, એકિને નગરમાંહે મોકોરા, બ્રાહ્મણ ઓરસા સર્વ પાતપોતાના સ્થાનકને પાતે દુખિયા થયા થકા કાડે છે ઓરસે સર્વ પ્રાણી માત્રને અતકાળે દુઝા ઉપજે છે હત્યર્થ ॥ ૫ ॥

વળી તેહિજ ભાવ કહે છે કામ તે વિષયદિક સોજ અને સંસ્તવતે માતાપિતાદિક તથા સ્વમુર વર્ગીદિક તેના પરિચય, તેણે કરી આસક્ત જ્ઞો કાળે કર્મવિપાકે ઓરસે સોજવવાને પ્રસ્તાવે હવ કર્મના સહન કરનાર થાય, ઓરસે વિષયાસક્ત મનુષ્યને આમમિક કાસે દુઝાજ થાય, પરંતુ તે હવને કામ, સોમ તથા સ્વજન એ સર્વ દુઝા થકી રાખનાર નથી. જેમ તાસ વૃક્ષનું ફળ તે બીર થકી છૂટે તે વારે અવરરે પડે એમ હવ, જે છે તે આકુષ્ઠનો ક્ષય થકી જે વારે વિનાશ પામે તે વારે તેને કોઈ હવાકી શકે નહીં ॥ ૬ ॥

જે કોઈ બહુમુત ઓરસે શાસના પારંગામી હોય તથા ધાર્મિક ઓરસે ધર્મના કરનાર હોય તથા બ્રાહ્મણ અને બિદ્યુક એ રસે બિદ્યા અરનરીસ એવા હોય, તે પણ આવાથેકરી કીધા એવા જે કર્મ તેને વિષે મુજિત જ્ઞતા તીમ ઓરસે આકરા એવા કર્મ તણે કરી પીડાય, ઓરસે સારો અથવા નરસો કોઈપણ હવ

કરેલા કમને ભોગવ્યા વિના છૂટે નહીં ॥ ૭ ॥

હવે જ્ઞાન દર્શન અને આદિત્રવિના અન્ય કોઈ પ્રાક્ષમાર્ગ નથી એવું રખાડે છે એવું રખીને શિષ્ય પ્રતે ગુરુ એમ કહે છે કે, કોઈએક દર્શની પરિમલ્લનો પરિત્યાગ કરી ઉઠ્યો અર્થાત પ્રવ્રજ્યાને વિષે સાવધાન થયો, પરંતુ સમ્યક્ પરિજ્ઞાનને અભાવે તિજ એટલે સંસાર સમુદ્ર મઠી તરણ નહીં, એવો છ-તો વળી એમ ભાષે છે જે પ્રાક્ષનો માર્ગ અથવા પ્રાક્ષનો ઉપાય તે દ્વમારાજ આચાર થકી છે એમ કહે, મારે છે શિષ્ય? તના માર્ગે પ્રવ્રજ છતો તું ક્યા થકી બાળીશ? હલસોલ અને વળી ક્યા થકા પરસોલને બાળીશ. અથવા આદ્ય એટલે મલ્લના વાસ અને પદ્ય એટલે પ્રવ્રજ્યા, અથવા આદ્ય એટલે સંસાર અને પદ્ય એટલે પ્રાક્ષ, તેને કેમ બાળીશ એટલે હલસોલ પરસોલ અને થકી જાણ એવો થકો અંતરાલે એટલે સંસાર મોહિય પોતાના કરેલા જે કર્મ તેજુ કરી પીડાતા જઈશ ॥ ૮ ॥

હવે શિષ્ય કહે છે કે, હું ભગવાન? કેરલાએક દર્શની નિપજ્ઞિહી તથા તપસ્વાના કરનાર રખાજ છે, તો તેને પ્રાક્ષ કેમ ન દેાય? હવે ગુરુ કહે છે કે, થયપિ તે પરતીર્થિક તાપસા રિક અથવા આજ્ઞાથકી જાણ સ્વયંધિક નજ સર્વ બાજી પરિમલ્લ શદ્ધિત, (કૃષ) દુર્ભગી કીધુ છે શરીર જેમને એવા છતા પોતપોતાની પ્રવ્રજ્યા આકરીને વિચરે છે વળી થયપિ (બુદ્ધિય) માસ માસ ખમજ કરી માસને અંતે જમી તથાપિ, જે આ સંસારને વિષે માયા સદ્ધિત સંધાગ કરે, ઉપસદ્ધિયથી કપાવાદિકે કરી મુજા હોય, ત આગમિક કાળે અનતા ગર્ભાદિકે રૂ ખ પામે, એટલે અનંતો સંસાર પરિજમજ કહે ॥ ૯ ॥

હવે જે કારણે મિધ્યાદષ્ટિને ઉપદેશ મળો કાય કસેમ, પણ મુજા નથી તે કારણે નિગતે મા : રહેવું એ ભાવ કહે છે અહીં

પુરુષો ! તમે પાપ કર્મ થકી નિવર્તો. કેમકે મનુષ્યનું જીવિતજીવ
તે પશ્ચોપમાત છે, એટલે સંયમ સહિત જીવનું જો મર્જવ આકુષ્ય
હોય તો ત્રણ પશ્ચોપમ હોય અને સંયમ સહિત તો એક પશ્ચો
પમની બાદ જાણું એટલે આઠ વર્ષે ઉછી એક પૂર્વ કોડી
એટલુંજ મનુષ્યનું આયુષ્ય છે તે તો મનુષ્ય જાણજો એવું જાણીને
એટલો કાળ જીવિષે તેટલો કાળ સમ્યક્ અનુષ્ઠાને કરી સ
ફળ કરિષે વળી જે મનુષ્ય ભોગ દનેહ પંક્તે વિષે ખુતા
અથવા કામ ભોગને વિષે મુહિત જતા એવા જે મનુષ્ય તે પુરુષ
અસંવરી જતા, માહને વિષે પાહોયે એટલે દિતાહિત ન
જાયે. ॥ ૧૦ ॥

હવે જો એમ છે તો શું કરવું તે કહે છે આકુષ્ય તુલ્ય
જાણી અને વિષયને કલેશવું કારણ જાણી પુણ્યપાશબંધ છડીને
ચારિત્રને વિષે ચાલ કરતો વિચરે, તે કહેવો હતો વિચરે ! તો
કે, સમિતી અને યુતિસહિત થકો વિચરે, કેમકે મુક્તમજ્જવ જે
પણ એટલે માર્ગને વિષે છે તે પણ કર્મસમિતિ વિના દુસ્તર
છે એટલે જતા રાહિયો છે એ રીતે બીજી સમિતિઓ પણ
ફળાવવી તો એમ સદા સાવધાનપણે હૃદિ જેમ મી વીતરાજ
દેવે સૂત્ર મધ્યે શીખામણ કહી છે, તેમ મુત્રને અનુસારે થાણે,
એમ મી વીર તીર્થકરે સાનું કહ્યું છે ॥ ૧૧ ॥

તે મી વીર કેવા છે, તે કહે છે જે હિ શાલિક પાપથકી
વિરત એટલે નિવર્તી તે વીર કર્મના ઉદનારા તથા સમ્યક્ આ
ચારને વિષે સાવધાન થવા, એવા જતા હોય અને કાતરી એટલે
માથા તથા આંધિ ચળક થકી માન અને સોલ પણ જાણી સેવા,
તેના પીસનાર એટલે મર્દન કરનાર તે વીર સર્વસ્થાપી પ્રાણ
હણે નહીં, પાપ જે સાવધ અનુષ્ઠાન તે થકી વિરત તથા હોય
રિકના ઉપસામે કરી શીતળ થયા છે એવા મી વીર જાણવા ॥૧૨॥

વળી ઉપદેશાતર કહે છે જે સાવનાયે પરીસદ અને ઉપસર્ગ સદન કરવા તે કહે છે નથી નીચે તે પ્રત્યે એ સિત્ત, ઉસ્ત, દુધાતુપાદિક પરિસદ તેજુ કરી નથી પી યાતા શું ? લોકને વિષે ધણા તિર્થેય તથા મનુષ્યાદિક પ્રાણીઆ જે છે, તે શીત તાપાદિક કહે કરી પીઠાય છે, પરંતુ તેને સમ્યક્ વિવેકને અભાવે નિર્જરા કાપ પણ થતી નથી. તે આટલે એ પ્રકારે જ્ઞાન, કર્મ, અને ચારિત્રે કરી સદિત હતા જે શીત તાપાદિક પુર્ય કદા તેને આસાથે તથા સ્નેહરહિત અથવા ક્રોધાદિકે રહિત હતા તે પરિસદે પીઠાયો થકો તેની વેદના સમ્યક્ પ્રકારે અદિયાસે ॥ ૧૩ ॥

વળી તેદિજ કહે છે ફર કરી સેપસહિત ભીંતને બેસે શું કદ્યુ કે, જેમ ઘાબર થઈ ભીંતની ભીંત તે અતુકમે તેના સેપ મેથે થકે કુર્જન થાવ. એ દર્શાવે કરી અનસનાદિક તપે કરીને રેદને ફર કરે તથા વળી એક અદિસાથ આકરે એ અદિસાદિ લક્ષણ જે થર્મ છે, તે જીવને અતુકજી બેસે હિ તકારી સર્વજ્ઞે કહ્યો છે ॥ ૧૪ ॥

હવે કહે છે કે, જેમ પક્ષિની તે રજે કરી ખરડી હતી થમ કુળાવીને તે બધી રજ ખખેરીને ફર કરે એ રીતે પ્રાણી જવાને થામ્બ ભમ્બ જીવ તે ઉપધાનવત હતા ઉપધાન એ રહે તપચિસેપ તેના કરનાર એવો તપસ્વી માદળ મદળો એ વો જેના ઉપદેશ છે, તેને પ્રાકૃત શૈલી આટ માદળ કદીએ, એરહે તપસ્વી બ્રહ્મચર્યનો પાળનાર તે કર્મ ખપાવીને પાતાથ ની વેગા કરે ॥ ૧૫ ॥

હવે અનુકૂળ ઉપસંગ કહે છે સાધુ તે સુવમને વિષે પ્રત્યે તથા એવળાનો પાળનાર તથા મમજ અને તપસ્વી સ્થાન સિંધન ઉત્તરોત્તર સુવમને સ્થાનકે પ્રવર્તે તે તપસ્વી એવા

સાકુને કદાચિત્ બાળક પુત્ર પૌત્રાદિક તથા પિતા માતાદિક તેણે પ્રાર્થ્યા એરસે પ્રાર્થના કરી કહે કે, શું તમે અમારું પ્રતિપાલન કરવાનું ઠાળોછો. અમારું પાલણ પોપણ કરનાર તમારા વિના બીજો દેખ નથી. ઇત્યાદિક વચન કહેતા તે અપિશ્રમ પામે, પરંતુ તે જન જે સ્વજનાદિક તે પરમાર્થના બાણ એવા સાકુને પોતાને વશ કરી શકે નહીં ॥ ૧૬ ॥

યદપિ તે માતા પિતા પુત્ર કલત્રાદિક જે છે, તે સાકુને સન્ન્યસ આવીને અનેક કડ્ડણ પ્રસાપ વચન બોલે. તથા પુત્રને નિમત્તે રૂકન કરે, તો પણ તે મુક્તિ ગમન થોભ્ય સાકુ રામકવે પરહિત એવો સમ્યક્ પ્રકારે સમજને વિષે ઉઠ્યો છે, સાવધાન થયો છે, એવા સાકુને સોભાવી ન શકે પ્રવૃત્ત્યા મુકાવી જુદું સ્થાવાસને વિષે સ્થાપિ ન શકે ॥ ૧૭ ॥

યદપિ તે પોતાના સન્ન્યસ તે સંવચ પાળતા સાકુને કામ લોભે કરી સોભાવે એ અવ્યકુળ ઉપસર્ગ અને જે તેને બાધીને ઘેર લેક બચ એ પ્રતિકુળ ઉપસર્ગ છે, તો એવા અવ્યકુળ અને પ્રતિકુળ ઉપસર્ગે પીડિયો થકો પણ સાકુ યદિ અસંચ મે હવિતભ્ય ન વાછે એરસે મરણ કણુલ કરે પણ અસંચમે હવિતભ્ય ન વાછે તો તેને તેના સ્વજન તે પોતાને વશ કરી ન શકે અર્થાત્ જુદવાસને વિષે સ્થાપી ન શકે ॥ ૧૮ ॥

તે માતા પિતાદિક તે આરિત્રિયાને આહ્વા શીખવે તે સ્વજન કેવા છે ? તોકે, અત્યંત સ્નેહે કરી તે માતા, પિતા, મૃત એરસે ઠાકરા અને ભાર્યા એવા સન્ન્યસ શું શીખવે તે કહે છે. કે અહો પુત્ર ! અમે તાહરે વિષામે અત્યંત દુઃખીયા હૈએ, એવા અમને કેખીને તું અમારું પોપણ કર, કારણ કે તું અત્યંત મુદમ દ્રષ્ટિવાળો છે તે માટે તારા -હૃદયમા સારીપેઠે વિચારીને અમારું પોપણ કર, અન્યથાતો હહસોક તથા પરલોક જરી પણ

અથ ચપ્પા તે માટે કુખી એવા માવિત્રતું પાપજી ક કું તે મ
હાપુપ્પતુ કામ છે ॥ ૧૯ ॥

હવે કોઈ એક કાપર પુરુષ તે માતાપિતાદિકના વચનથી
સોભાય તેને વિપાક કહે છે અનેરો કોઈ એક અદ્યસત્વંત
એવા ચારિત્રિયા તે અન્ય જે માતાપિતાદિક તેને વિષે માહે
મૂર્ખાચકી અસંવરી એસે સંવર વિના માહ પામે, એસે રૂઠા
અવધાનતું કરતું મૂકી આપે અને માહને વિષે પાહેથી, તથા તે
અસંવતિનરોને શુદ્ધસે અસંવત તેને વિષે પાહેઆઠયા છતા વળી
તે પાપે કરી શૂઠ છતા પાપકર્મ કરતા સજ્જ પામે નહીં ૫૨૦૪
જે તેને જે વિપાક સાથે તો શુ કરતું તે કહે છે તે કા

રજી મુક્તિમમન થોમ સમ્યજ્જ રામદેવદ્વિત યદિત વિવેકચુક્ત
હતો સંસારવાસ સેવતા મદાકસેશ છે એકું જાણી તેના વિપા
કને થિતવે એવો તે પાપકર્મ થકી નિવર્તે, કોષાદિકને પરિહાર
કરી શીતળ થાય, તથા મદાવિનેયદત અને કર્મ વિહારવાનેસા
મર્ધવાન જે મદાત એસે જૈનમાર્ગે પ્રવર્તે, તે જૈન માર્ગ કેવો
છે તે કે, સિદ્ધિપંથ જે મોક્ષનો માર્ગ તથા ન્યાય મા તથા
શાંતિ એવો માર્ગ જાણીને આદરવો. ॥ ૨૧ ॥

વળી તેદજ ઉપદેશ ઉપસંહાર કરવો કહે છે કર્મનો વિહારનાર
એવો જે માર્ગતેને વિષે આગત એસે આપ્યો તથા વળી મન, વ
ચન, અને કાયાથેકરી સંવરનો પાળનાર છાદીને શુ છા ? તે કે
ધન, જ્ઞાતિ, સ્વજન તથા આદેશ એસા વાના છાદીને (મુખ્ય) એસે
જાસી પરે ઊદિયાને સંવરતો હતો સંજમને પાળે. એ રીતે પંચમ
ગણપર મી મુખઆસ્વામી જળુ પ્રત્યે કહે છે કે જેમ મી મદા
વીરદેવ પાસેથી સામજકું તેમ ગુજને કર્દુષ ॥ ૨૨ ॥

इतिभी वैताद्विपादध्ययस्य प्रथमादश समाप्त

અય પેતાલીય ડખ્યનસ્ય દ્વિતીયોદેશક મારમ ॥

મયમ સદેશામો ગ્રાહ્ય દ્રવ્ય, સ્વમન તથા આરમનો પરિત્યાગ
કણો, હવે થીમે સદેષે માનનો પરિત્યાગ કહ્યું છે

તે જેમ સર્પ પાતાની ત્વચા જે કાચળી તે પરિહરવા
થામ્ય બાળીને છાડે, તેમ એ સાધુ જે છે, તે રજની પેરે અષ્ટ
પ્રકારના કર્મને છાડે એ તાવતા કષાય ન કરે કેમકે કષાયને
અભાવે કર્મ પાતાની ગળે ઢંકાયો, એવી રીતે બાળીને આશિષિ
ઓ મઠ એડસે અહંકાર કરે નહીં, તે મહત્ત્વ કારણે રખાડે ॥
કારણ વાકિક ભાત્રેકરી અથવા અનેશ કુળરૂપાકિક મઠ તેને પા
મીને ઉત્કર્ષમાન ન કરે એવો સાધુ તે જેમ પાતા થકો મઠ
ન કરે, તેમ અનેશની પણ આશ્રેષ્ઠકારણી એવી જે નીંદા તે
પણ ન કરે ॥ ૧ ॥

હવે પર્નીકાના રાખ કહે છે જે કોઈ અવિવેકી પુરુષ
અનેશ લોકને પરાભવ કરે એડસે અવહેલના કરે તે પુરુષ
સંસાર માંહે અત્યંત પરિ શ્રમણ કરે, અથ જે કારણે પર્નીકા
તે એવી પાપણી છે કે, જે સ્વસ્થાનક થઈ અધીસ્થાનકે આવને
પાડે એવું બાળીને એડસે પર્નીકાને રાપરૂપ બાળીને ધુનીથર
જે છે, તે અતિકુળ મુત તપાકિકને વિષે મઠ ન કરે, એડસે કું
ઉત્તમ કું એ અમુક મહારા થઈ થણા હીન છે એવો પાતાનો
ઉત્કર્ષ ન કરે ॥ ૨ ॥

હવે મઠને અભાવે જે કાર્ય કર્તવ્ય છે તે રખાડે છે જે કોઈ
અનાય કે એડસે નાથક રહીત હીંતુ સ્વમેવ નાથક અકવૃત્તાદીક
હાય તથા જે કોઈ અનેશ કર્મ મનો કર્મકર, હોય, પરંતુ જે મોન
પદ એવું જે આશિષ તેને વિષે ઉપસ્થિત એડસે સાવધાન થયા
તે પણ સજ્જાને અણકરતો થઈ અતાવતા અધિમાન હાંડીને

સર્વ ક્રિયા પરસ્પર વેદન પ્રતિવેદનાદિક કરે એ અકર્વાર્થ ચારિત્ર આદરે તેા પણ પૂર્વ દિક્ષિત પાતાના કર્મકરનાર, કર્મકરને વાંદે, પરંતુ જર્વ ન કરે, સબળ પામે નહીં એ રીતે સદાય સ મજાવને આદરે સંયમને વિષે સાવધાન થાય. ॥ ૩ ॥

હવે ક્યાં રહ્યો થકો સબળ તથા મદ ન કરે ? તે રહ્યાં કે સામાજિકાદિક અનેક સંયમને વિષે એટલે સામાજિક ઉદાપત્તિ પનીયાદિક સંયમને વિષે પ્રવર્તેલા થકો સમ્યક્ પ્રકારે શુદ્ધ મમજ એ તપસ્વી તે સબળ તથા મદને પરિત્યાગે સમક્ષિત થકો પ્રવૃત્તિ પામે, તે કેટલો કાળ મુખી પામે ? તે કહે છે બધા સમ તેની કાયા રહે ત્યાં સમે પામે એટલે જીવજીવ સમે મરણ સીમ સમાધિવંત અથવા આત્મજ્ઞાન સદિત અથવા રૂઢા અધ્યવસાયે કરી મુક્ત તે મુક્તિ ગમન થાજ અથવા રાજકેવ સદિત એવો થકો એ કાળ કરે તે પંચિત કહેવાય. ॥ ૪ ॥

હવે શાવ અવર્ણન કરીને સંયમ પાસે તે કહે છે એ કા રહે ફર વર્તે મારે તે ફર શબ્દે મોક્ષ કહિયે, તેને આસોખીને એટલે સમ્યક્ધર્મવિના મોક્ષ ન થાય એવું વિમાશીને, તે ચારિત્રીઓ અતીત ધર્મ એટલે પાછલે કાલે જીવતું અનેક પ્રકારે જીવ નીચ ગતિને વિષે એ જામજ કર્મ તે રૂપ ધર્મ તથા અનામત એટલે આગ્રમિક કાળે જીવની ગતિરૂપ ધર્મનું સ્વરૂપ જાણીને સબળ તથા મદ કરે નહીં તથા કંઈક વચન અથવા રૂઢકથા દિક તેણે ફરત્યો થકો જાણ્યવેના પાળનાર ચારિત્રીઓ તે કિંબદુના સર્વથાપિ માર્યો થકો પણ ખંડકમુનિના સિખ્યની પેરે સિદ્ધાંતના માર્ગજ ચાલે, એટલે તેના ઉપર કયાજ ન કરે અથવા પાઠાતરે સમતાપે કરે સદિત થકો વિચરે. ૫ ॥

વળી ઉપદેશાતર કહે છે તે પ્રણાયે કરી પૂજા તત્વનો જાણ સર્વ કાળ કયાવાદિકને જીવે અથવા પ્રમ પૂજ્યા થકાં પ્રત્યુત્તર

રેવાને સમર્થ હોય તે સમસાવે અહિસાદિ લક્ષણ જે ધર્મ તે સોઠ પ્રત્યે કહે છે એવો ચારિત્રિઓ સુક્ષ્મસંવમને વિષે સર્વ કાળ અવિરોધક તથા તે ચારિત્રિયાને કોઈએ હુમ્મો જકો પણ કોઈ ન કરે અને કોઈએ પૂજ્યા થકો માન ન કરે એવો સાધુ બન્યો. ॥ ૧ ॥

મજ્ઞા સોઠને નમાડે એટલે જેને સર્વ સોઠ પાતપાતાનો કરીને પ્રસંશે તે મારે જે બહુ જન નમન તેને ધર્મ કહિયે તે ધર્મને વિષે (સંવૃત) એટલે સમાધિવંત એવો છતો (નર) એટલે મનુષ્ય તે સર્વ અર્થ એટલે બાકી અને અસ્વતર ધન મા ય પુત્ર કસી ત્રાપિદે કરી (અનિમિત) એટલે અપ્રતિબંધ છતો ધર્મ પ્રકાશે દ્રહની પેરે જેમ દ્રહને છે, તે સર્વકાળ સ્વચ્છ નિર્મળ પ્રાણીવેદ્ય ભર્યો થકો રહે છે અનેક જળચર જીવના ડાળવા થકી પણ કોઈક ન થાય, તેમ ચારિત્રિઓ ત્રણે રૂપ રહિત છતો ધર્મ પ્રમદ કરે તે ધર્મ શ્રી તીર્થંકર સંબંધી એટલે શ્રી પ્રવર્ધમાનસ્વામિ નિર્દેશ બન્યો. ॥ ૭ ॥

હવે જેવો ધર્મ પ્રકાશે તેવો કહે છે અથવા ઉપદેશાતરે કહે છે મજ્ઞા પ્રાણી એટલે જનતાજીવ તે પૃથક્ પૃથક્ સુદા સુદા સુક્ષ્મ બાકર પર્વપિત્ત, અપર્વપિત્ત, નરક ત્રિવિધ મનુષ્યાદિકે ભેદ કરી સંસારમાં છે આમિત છે તેને પ્રત્યેકે પ્રત્યેકે સમતા એટલે સરખાપણે રખવા કેમકે સર્વ જીવ સુખના અભિલાષી છે, પણ કુખના દ્રેડી છે, તે મારે પાતાના સરખા બાળી ધર્મ પ્રકાશે તથા જે મૌનપદ એટલે સંવમને વિષે (ઉપસ્થિત) એટલે સાવધાન એવો સાધુ છે, તે જીવમાતને વિષે ત્રિવિધ ત્રિવિધ પ્રકારે જેણે વિરત્તિ લીધી છે; તે પંદિત બન્યો. ॥ ૮ ॥

વળી તેહજ કહે છે ધર્મ શબ્દે મુત ચારિત્ર્ય તેનો પાર માખી એટલે સંવેગી અને ગીતાર્થ એવો મુનીયર તથા આદંબ જે

સાવધાનુદ્ધાન તેનાથી અત્યંત દુરંદોષ છે અર્થાત સાવધાનુદ્ધાનને
અણ કરતો થકો પ્રવર્તે તે યુગિ કહેવાય. અને એ પૂર્વે કહ્યું
એવો જે ધર્મ તેના અણકરનાર જે હોય તે મરણ આવે થકે
શોષ પામે. પરંતુ તે કેવા અણવા ? તો કે, અમત્વના કરનાર
તે પાતાનું જે નષ્ટ થયેલું સુવર્ણાદિક પરિમલ્લ અથવા સ્વચ્છન
નાથી મથેલો અથવા મરણ પામ્યો એવો સ્વચ્છન તેને ન પામે
પણ તે સોચ કરતા બહાજ મરીને દુર્ગતિયે જાય. ॥ ૯ ॥

ધન્ય ધાન્ય અને સ્વચ્છનાદિક જે પરિમલ્લ છે તે આ સોકને
વિષે દુઃખનું કારણ બાળી. [યતઃ સ્વર્થાનામ જનં દુઃખ મર્જિ
તાના અરક્ષણે આયે દુઃખં વ્યયે દુઃખં વિગર્ધાન્ દુઃખસાજનાન
॥ ૧ ॥] અને પરસોઠે પણ દુઃખ તથા અનેશ દુઃખનો કરનાર
બાળીને તથા તેથી પરિમલ્લ જે છે, વિદ્ય સજ ધર્મિ છે એટલે અ
શાંત અનિત્ય છે એવું બાળતો થકો કોણ સર્વ મદુરય મૂ
લવાસને વિષે વસે [પરિભવકારા બંધુજના બંધન વિરં વિ
પયા કોવં જનસ્ય મોહોયે વિપવસ્તેષુ મુદ્ધાશા] ॥ ૧ ॥
હતિ વચનાત ॥ ૧૦ ॥

વળી ઉપદેશ કહે છે મહા મોહા છવને ઉતરતા દુક્ષભ
એવો મું ? તો કે હર્ષ તે અંતરંગ હર્ષ બાળવો તે બદ્ધી સાધુને
રાખાદિકની કરેલી વંદના તથા પૂજના એટલે વસ્ત્રાદિકની પ્રતિ
સાલના તેજે કરી ઉપજાવે પૂજા તેને કર્મો પરામનું કારણ બાળીને
ઉત્કંપ ન કરવો, જે છવને ગર્વ ઉત્કંપ થાય તદિચ હર્ષ મરુખો
બાળવો કેમકે એ ગર્વ રૂપ જે સ્થાય છે તે મુક્ત છે, મારે (દુઃખર)
એટલે અને ઉદ્વેગતા થંભા દુર્લભ છે તે મારે વિદ્યાસ વિવેક
પૂર્ય તે ખોડે સસ્તવ પરિશિયાદિકનો ત્યાગ કરે ॥ ૧૧ ॥

વળી તેદિજ કહે છે અપરિચિન્નિ એકાકી દ્રવ્ય થકી એ
હસિદારી અને બાજ થકી રાગદેવરદિત એવો જનો વિચરે

તથા એકસો છતો ઠાઉસ્સમ કરે તથા આસનને વિષે પણ રા
મદ્યેયરહિત થકો બેસે એ રીતે શયન જે પાદપ્રમુખ ત્યા પછ
એકાદી રહે તે કેવો થકી રહે ? તો કે (સમાહિત) એટલે જે જે
ક્રિયામાં પ્રવર્તે ત્યા ત્યા શમદ્યેય ડાળતો થકો પ્રવર્તમાન હોય
એવો આહારનો સેનાર તથા તપને વિષે બળવીરનો દોશવનાર
તથા વચન ગુમ્પી એટલે વિમારીનો બોલનાર તથા મન તેને વિષે
સંવૃત એટલે મનને સ્થિસ્તાનો કરનાર એવો સાકુ હોય ॥૧૨॥

વળી સાકુને ઉપરેશ કહે છે કે ઠાઉ એક શયનાદિક કારણે
શૂન્ય થઈ રહ્યો થકો એવો જે સાકુ, તે ધરના દ્વાર તેને ઠાઉ
પણ નહીં, તેમ ઉપાડે પણ નહીં, વળી ત્યા રહ્યો છતો અથવા
અત્યંત સ્થાનકે રહ્યો છતો ઠાઉ એકે ધર્મ પૂછ્યો થકો સાવધ
વચન બોલે નહીં તથા ત્યા રહેલા જે તુલ્યસ્થાદિક તે પ્રમા
જે નહીં, વળી તેને સંચરે એટલે પાણરે પણ નહીં એ આચાર
બિનકલ્પાદિક અભિમતધારી પ્રમુખ સાકુનો કહ્યો છે ॥ ૧૩ ॥

વળી અદ્વિત્રિઓ બધા મુર્ધ અસ્ત થાય ત્યાજ રહે અને
પરિસહ ઉપસર્ગે કરી આકૃષ્ટ વ્યાકૃષ્ટ ન થાય, હોણ પામે ન
હિ, અહોણ થકો રહે તથા યથાવસ્થિત સંસારના સ્વરૂપનો બળ
એવો ધુનીચરતે સમ એટલે અતૃકૃષ્ટ સમ્યદિક તથા વિનમ એટલે
પ્રતિકૃષ્ટ સમ્યાદિક તેને અહિવારે તથા તેમજ તે સ્થાનકને વિષે
રાસ મસાદિક અથવા બિદ્ધામણ એવા ધૂક સિદ્ધાદિક છબ અ
થવા ત્યાં સુ ॥ ધરને વિષે સરીસુપ એટલે સર્પ, હોણ તો તે
હોવાના કરેલા ઉપસર્ગને સહન કરે ॥ ૧૪ ॥

તથા ત્રિવંશ સંબંધી, મહરશ સંબંધી અને રેપતા સંબંધી
એ ત્રણ પ્રકારના ઉપસર્ગને સાકુ સહન કરે પણ તેના કરેલા
ઉપસર્ગથી વિકાર પામે નહીં, ક્ષિણકુના તેને તે બધ થકી પ્રાપ્ત
નહી, એ રીતે જે સુતાધરને વિષે રહે તે મદ્દામુની છબ કલિપ

માદિક બ્રહ્મવા ॥ ૧૫ ॥

તથા તે આદિત્રિઓ પુર્વોક્ત ઉપસર્ગે પીડાયો જોતાં હવિત
બ્યને વાંછે નહીં કિંતુ મરણ આગમિને પરિસદ્ધને સદ્ધન કરે,
તથા પરિસદ્ધ સદ્ધન કરવા થકી પૂજાના અભિલાષી ન થાય
એ રીતે તે શુનાગ્રગત આદિત્રિયાને મદ્દાદિ ઉપસર્ગે તે સદ્ધન
કરતા મુક્ત થાય. ॥ ૧૬ ॥

વળી બીજો ઉપદેશ કહે છે (ઉપનીતતર) એટલે જેણે
પ્રાતાના આત્માને જ્ઞાન, કર્મ અને આદિત્રિને વિષે પઢોયાયો
॥ તથા (ત્રાઘ) એટલે જેના આત્મા અન્ધને ઉપકારી હોય તેને
ત્રાઘ કહિયે, તથા વિવિધ આશન એટલે ત્રી તથા પશુ પંકે
કરી વિવર્જિત એવા ઉપાશયનો સેવનાર તેને સામાયિક આદિત્રિ
બ્રહ્મવા જે આદિત્રિઓ પ્રાતાના આત્માને પરિસદ્ધ ઉપસર્ગ
ઉપના થકા ભવને રખાડે નહીં, એટલે ઉપસર્ગ ક્રિત્યપ્ર થવાથી
બીજે નહીં ॥ ૧૭ ॥

વળી ઉક્ત ઉદક તથા તપ્તોદકનો સેવગવનાર એટલે ઉક્ત
થકા રીતસ ન કરે, કિંતુ ઉક્તોદક છતાજ પાન કરે, મૃત અને
આદિત્રિ ધર્મને વિષે સ્થિત મુનિશાળ એટલે તત્વનો બ્રહ્મ સ
જગત્ત એટલે આસુવમે પ્રવર્તે થકો સ્વભાવ પામે એવા સાકુને
પણ શાબ્દિક ને સંસર્ગે અસમાધિય થાય, તથા ગતસ્થ થયો
કત અનુદાનના કરનાર એવા સાકુ પણ શાબ્દિકના સંસર્ગે
કરી સ્વાધ્યાય ધ્યાન થકી મુક્ત ॥ ૧૮ ॥

હવે ઉપદેશ આમી કહે છે અધિકરણુતે કસદ તેનો કરનાર
એવો આદિત્રિઓ વળી પ્રગર દારણુ એટલે હવને ભવનું કારણ
એવી ભાપાનો બોલનાર એવા આદિત્રિયાનો થયો એવો જે
અર્થ જે પ્રાપ્ત તનું કારણ જે સંયમ તે હીજો થાય. એટલે થયો
કાળે ઉપાર્જિત જે દુરકર તપ સંયમ તેનો પણ કસદ કરતાં

પરોપપ્રાતીયા વચન બોલતા કાચ જામ. એવું બજીને શું કરે ? તે કહે છે એ પંક્તિ વિવેકી હોય તે અધિકરણ એ કોષ તે સ્વરૂપ પણ ન કરે, એટલે પંક્તિ અરૂપ કોષ પણ કરે નહીં ॥ ૧૮ ॥

એ આરિત્રિઓ (શીતોદક) એટલે સમીપપાણી તેને ઠાળનાર તથા (અપ્રતિષ્ઠ) એટલે નિયામ સર્વ ઘાપિ ન કરે તથા (ભવ) એટલે કર્મ તે થકી રોકાતો રહે. એટલે કર્મબંધનું કારણ એવું એ અનુદાન હોય તે ન કરે તે સાકુને સામાયક એટલે સમતા સમજવત કહિયે વળી એ સાકુ જુદાસ્વર્ભથી એ બાજન કાચ પાત્રાદીક તેને વિષે બોજન ન કરે તેને સામાયક વત બ જીવો ॥ ૨૦ ॥

વળી પ્રકારાતર કહે છે અવિતલ્ય આકુષ્ઠ કાળ પર્ણવે કરી ત્રુટોછતા વધારી ન શકાય. એ રીતે પંક્તિ કહે છે તે પણ બાળ અજ્ઞાની જન પાપ કરતો મૂઠપલ્લું કરે એવો બાળ તે પાપકર્મે કરી ભરાય, સંસારમા દુઃખ પામે એવું બજીને સા કુ એ છે, તે મહ ન કરે એટલે પાપે કરી ખીટા ન જાય ॥૨૧॥

વળી ઉપદેશ કહે છે પોતપોતાના અભિપ્રાયે કરી એ પ્રભ એટલે યોગ એ છે તે તેવી તેવી નરકારિક ગતિને વિષે પર્વતન કરે, તે કેવી રીતે ? તો કે, એક કર્મની પોતાના અભિપ્રાયે કરી જુદાને વિષે ચુસ્ત છતા અભારિકના વધને પણ પર્મનું કારણ કહે છે અન્ય વળી અન્ય બાન્ધારિક પરિધલ્લ પૃથિવકાજનો આરંભ એને પણ પર્મ કહે છે, ઇત્યાદિક પ્રકારે એ પ્રભયોગ એ છે તે મુ પજનરંજન નિમિત્તે કપા પ્રધાન જનક પ્રકારની કપરક્રિયા કરે, પરંતુ શ્રી વીતરામનો માગ સમ્યક્ પ્રકારે ન બાજે તેનું કારણ કહે છે, કેમકે એ યોગ એ છે, તે અજ્ઞાને કરી આવર્ષા વિવેક રહિત છે, આરે ખોરા સાચાની અજ્ઞિને બાજતા નથી,

એક જાણીને સાધુતે વિકરણ એરસે પ્રગટ માધારદિત નિમાય
કર્મે કરી મોક્ષ તથા સંવત્સરે વિષે પ્રવર્તે, એરસે શુભ ધ્યાને કરી
યુક્ત હોય, (શીતશિખર) એરસે અનુકૂળ અને પ્રતિકુલ ઉપસર્ગ તે
વચન, કાપાયે અને મન એ ત્રિકરણ શુદ્ધ કરી (અદિયાસમે)
એરસે પીમદ આવા શ્રેષ્ઠ દીનપણ આણે નહીં ॥ ૨૨ ॥

વળી સિપરેશાતર કહે છે, કુળએ કે કુતિસિત એરસે માટે
એવો જેનો જ્ય તોને કુળજ્ય કહિયે એ જુગાર કહેવાય છે, કેમકે
એમા મલો જ્ય થાય તો પણ નિશ કરવા થાય છે માટે કુળ
થઈ, તે કેવો ? તો કે, સખ્ય સુધપણે એસતો (અપર) એરસે અન્ય
કોઈથી છુપો જાય નહીં એવો જુગારી જેમ (અક્ષ) એરસે
પાસા તેણે કરી કુશલ નિપુણ એવી રીતે એસતો હતો તે થાતરો
હાવ મદળ કરીને એસતા છતે તોતે થાતરો હાવજ મદળ કરે,
પણ એકનો હાવ મદળ કરે નહીં, તેમજ ત્રણનો હાવ મદળ
ન કરે અને બેનો હાવ પણ મદળ ન કરે ॥ ૨૩ ॥

હવે એ દશાત સાધુ સાથે મેળવે છે જેમ જુમારને વિષે જ્ય
પામવાનો અવિસારી એક ચોક્કાનો હાવજ મદળ કરી બીજા
હાવનો ત્યાગ કરે એ રીતે એ મનુષ્ય લોક માટે હક્કામનો
રક્ષપાળ થાદિત્રિયે અદિસા છે પ્રધાન જેમ, એવો ધર્મ જે સ્ત્રી
વીતરામ કહે, એવો અન્યધર્મ જગત માટે કોઈ નથી તે ધર્મને
અહો શિખર ! તું નિર્સંદેહ થઈને એકાત દિતકાદી જાણીને આ
દર એ સર્વોત્તમ માર્ગ છે તે તું મદળ કર કેની પેરે તો કે,
તે જુગારીએ મદળ કરેલા ચોક્કાના હાવની પેરે મેર એકાદિ
કનો હાવ છાદી રીધો તેમ પદિત છે, તે થાય અનેરા જે
ગુદસ્થ, કુતિંગી, દ્રવ્યકિંગી એવા ધર્મ છાદીને એક સર્વજ્ઞોપદિષ
ધર્મને મદન કરે ॥ ૨૪ ॥

વળી અન્ય ઉપદેશ કહે છે, મનુષ્યને જીવના અતિ દુષ્ટ

બ કહ્યા એવા શું ? તો કે આમ ધર્મ તે શાબ્દાદિક વિષય અથવા
 મૈથુન સેવન ઇત્યાદિકને આમધર્મ કહિએ એ રીતે મેં મી વીરભમ
 વત પાસેથી સાંભળ્યું છે, એટલે મી મુખર્મસ્વામિ મી જીજ્ઞાસા
 મી પ્રત્યે કહે છે કે, આમધર્મ એ શાબ્દાદિક વિષય છે તે મનુ-
 રથને ધણા દુઃખ મી વીતરાએ કહ્યા છે, એવું મેં ભગવંત પાસેથી
 સાંભળ્યું છે, તે રીતે હું વૃથાને કહું છું તો હવે એ આમધર્મ
 આમી એ વિરતિને વિરે સાવધાન થયા તે પુરુષ (કારણ માત્રી)
 એટલે મી રૂપભરેલ સ્વામિ અથવા મી મહાવીરસ્વામિ એમ
 ના ધર્મના અવગણી જાણવા. ॥ ૨૫ ॥

વળી કહે છે એ પુરુષ એ પૂર્વોક્ત આમધર્મને વિષ વિર-
 તિસક્ષુ એવા એ ધર્મ તેને આવરે તે ધર્મ કોણે કહ્યો ? તો
 કે, મહોદા મહારૂપી એવા જ્ઞાનપુત્રે કહ્યો છે તે એવા ધર્મના
 કરનાર સંયમ પાળવાને ઉઠવા, સાવધાન જાળા, તથા સમ્યક્
 પ્રકારે કુમાર્ગ દેશનાને પરિત્યાગે કરી ધણા સાવધાન જતા પ્ર-
 વર્તે તે પરસ્પર માહેમાહે ધર્મધરી કમતા માણીને વળી ધર્મને
 વિષે સારંતિ એટલે સ્થાપે ઇત્યર્થ. ॥ ૨૬ ॥

હવે એ રીતે ધર્મ સ્થાપે તે રીત કહે છે (પ્રજ્ઞામ) એટલે
 સર્વ જીવને નમાડે એવા પ્રજ્ઞામ તે શાબ્દાદિક વિષયરૂપ પૂર્વ
 સાંભળ્યા આમ તેને ન મિતવે કેમકે તેનું મિતવવું પણ
 મહા અનર્થનું કારણ છે તો એ શાબ્દાદિક વિષયને સે-
 વવાનું શું કહેવું ? તથા આમમિત્ર કાળે ઉપજનાર એ
 વિષય તેને પણ ન વાઉ તેની અભિલાષા ન કરે,
 તથા તેને દૂર કરવા વાઉ તો આત્માને એ ઉપધિ
 એટલે માયા અથવા અણ પ્રકારે તેને પીતાથકી દૂર કરે તથા
 એ દુષ્ટ મનના કરનાર એવા એ શાબ્દાદિક વિષય તેને વિરે
 નમ્યા નથી. અથવા દુષ્ટ ધર્મના કરનાર એવા એ કૃતિષિક તેના

કહેલા જે અનુમાન તેના કરનાર થયા નથી એટલે તેને વશી
 ખત થયા નથી તે પુરુષનાગ, દ્વેષ, પરિત્યાગરૂપ જે સમાધિ
 તરૂં ધર્મધ્યાન તેને (આદિત્ય) એટલે આત્માને વિશે વ્યવસ્થિત
 જાણે એથી જે અન્ય ॥ તેને વિશે સમાધિ જાણે નહીં, એવું
 જાણીને વિચરે છાડે ॥ ૬૭ ॥

વળી શિપરેશાતર કહે છે ચારિત્રિઓ જે છે, તે આવરીને
 વિશે કથાનો કરનાર ન હોય એટલે વિકલા ન કરે અથવા
 વિરૂદ્ધ પેશુન્દ્ર નાર્તી. એટલે ગ્રીવાદિકની કથા તે પશુ ન કરે
 તથા પ્રશ્ન । ૭૧ અને ૧૧૧ પુછ્યા થઈ નિમિતાદિક કહે
 નહી તથા અથ કાઠાદિક કથાનો વિસ્તાર ન કરે કમકે અર્થ
 વીતરાગ દેવનો જે ધર્મ તેને સર્વોત્તમ જાણીને વિકલાદિક ન કરે
 એટલે સમ્યક ધર્મ જાણવાનું એવીજ ફરિ છે, જે વિકલાદિક
 નો ત્યા । કરવો અને અમરક પ્રકાર ક્રિયા રવી તે બાવ દેખા
 કે જે કીધી છે કેવી પે અભ્યાસીને સ્વમાનુમાનરૂપ ક્રિયા જ
 બુ અથવા છનો ઉત્તમ સાધુ ત દેહાદિકને વિ । ૧૭ મમત્વ
 ન કરે ॥ ૭૮ ॥

તથા ચારિત્રિઓ તેજ તે ગાયા અને શ્રાવણ ન કરે તથા
 કૃત્તિ એટલે માન તથા પ્રકાશ એટલે કોષ ત પશુ સાધુ
 ન કરે તે કૌલાદિકનો પરિત્યાગ । મદ્દાનપુરે કહ્યા તદિજ ધર્મ
 ને વિ । શ્રાવણ થયા અથા જે મદ્દામત્વવત પુરુષ તણ તથ
 માનુષાન મનુષ્ય ત સાધુ જાણવા ॥ ૮૮ ॥

અદ્ મદ્દન તથા જ્ઞાન દશન અને ચારિત્રે કરી સંયુક્ત
 અને મુસંવરૂત એટલે સંવરે સદ્ધિન પ્રવર્તતા તથા ધર્મનો અર્થ
 તથા ઉપમાન એટલે ન । નિર્મલ તેને વિષે જગ વીચનો દો
 વનાર સ્વમ પાળના મમાદત ધર્મિયા એટલે દિવિયા વગ
 ધી છે જગ, અથા છતા વિચર કેમકે સંસારમાત્ર બમના

નિષ્કે આત્મહિત બે છે, તે કુખે કરી લવ્યમાન થાય છે ॥૩૦॥
હવે એ છવ ક્ષણે બે નથી પામ્યા તેટલાં છે બે મી
વીતરાગે સંવમાનુજ્ઞાન કહ્યું, તે પૂર્વે એ છવે નિષ્કે થકી સા
ભગતું પણ નથી અથવા તે મર્મ કહાપિ રૂઢી રીતે પાછું
પણ નથી મહાધિયે જ્ઞાત પુત્રે સામાયિકાદિક ધણા દુર્લભ છે,
એ રીતે કહ્યું તે જ્ઞાતપુત્ર બે મી મહાવીર જગતમા સર્વદર્શી
તેણે કહ્યું ॥ ૩૧ ॥

એવું બાપી બે કરવું તે કહે છે, એમ પૂર્વોક્ત પ્રકારે આ
ત્મહિત દુર્લભ બાપીને તથા ધર્મનો એ મહાત આત્મરો એટલે
ધર્મનું વિશેષ બાપીને જ્ઞાન, દર્શન, અને બારિત્ર સહિત ધણા
એવા હજવા કામિ લોક તે ગુરને કહે પ્રવર્તતા એટલે મુશ્કે
કહિ મહાત્મ સંવમને પાળતા પાપ થકી વિરત તે મહોટા બેને
પ્રમાદ છે એવા સંસાર સમુદ્ર થકી તર્યા એ રીતે મી તીર્થંકર
મનુષ્યે કહ્યું તિબેનિ એટલે પૂર્વપદ ॥ ૩૨ ॥

इति श्री वैतालि धाभ्यमस्य द्वितीयो देशकः समाप्तः

इहे श्रीजो जेहसा प्रारंभिये छीय

બીજા ઉદ્દેશમા બારિત્ર પાણવું કહ્યું તે બારિત્ર પાળતા
કહાચિત પરિસદ આવેતો સહન કરવા એવો ભાવ કહે છે
સંવર્ધા છે મિથ્યાત્વાદિક કર્મ બેણે એવા સાધુને બે કુખ ભાગ
વર્તા રાહિલા અથવા તેનાં કારણ બે આજ પ્રકારના કર્મે આ
જ્ઞાનપણે બાધ્યા છે, નિકાચિત કર્યા છે તે સત્તર પ્રકારના સં
યમે કરી કાણે કાણે ખૂટે છે, જેમ તળાવવડ પાણી સુર્વના કિરણ
કરી સર્વદા કાણે કાણે ખૂટે છે, તેમ બારિત્રિજ્ઞાના કર્મ તે તપ
અને સંયમે કરી ખૂટે છે તથા સંવૃતિ આત્મા તે પડિત મરણ

એટલે જન્મ, જરા, મરણ અને શોકાદિક જાંઘીને માટે પાઠોએ,
અથવા એ રીતે જે પંડીત વિવેક સરવજ્ઞ છે તે કહે છે ॥૧॥

હવે જે વિરતિ રૂઢા અવધાનના કરનાર છે, તે તેદિજ
ભવે માફ જાય. તે આમી કહે છે જે મદાસત્વત પુરૂષ જે કા
માર્ધી પુરૂષે વિનંતી કરાય તે કારણ મારે વિજયણા શબ્દે સ્ત્રી
કદિએ તેને ન સેવે, તથા રૂઢે આચારે કરી સંતીર્જ સખે શું
સાર થકી મુઠાણા સરખા કહ્યા તે કારણે ઉંચું એવું જે માફ
તેને એમુ વળી એવું કામ સોગ એ છે તેને રામની પરે રીકડા ॥૨॥

વળી ઉપરશ આમી કહે છે જેમ વળિકે અમ એટલે પ્ર
ધાન એવા રજ વસ્ત્ર ભરણાદિક રચાતર થતી, આવ્યા તેને
આ મનુષ્ય લોક માટે રાજ અથવા મહોદા વ્યવહારવત પુ
રૂષ જે હોય તેજ માફ કરે છે એટલે પહેરે છે એ પ્રકારે
પ્રધાન રત્નદુલ્લ એવા જે પાશ્વ મદાસત્વત અને જુના શરી ભોજન
વિશ્મજ સદિત છે પ્રાને આચાર્યા આજુબા તેને સાકુજ પાર
જ કરે અને સારી રીતે પાળે. ॥ ૩ ॥

જે આ જગતને વિષે મુખશિક્ષીયા તજ માફ કરી (અ
ધુપપત્ત) એટલે સદિત તથા કામભોગને વિષે મુર્ચ્છિત તે કૃપણ
એટલે રીન, કાચર સરખા થીકા એટલે અસ્પદાપે અમાગે
નિર્મજ સંવમ શી રીતે મસિન થયે ? એવી રીતે કૃષ્ણજ કર
નાર જે દોષ તે શી વિતરામનો કહ્યો એવો જે અમામનો
મામ તેને ન જાણે. ॥ ૪ ॥

વળી ઉપરશાતર કહે છે, જેમ વ્યાધ એટલે આદેગી ત
મુખાદિક પશુને ત્રાસ રેતો હતો તે મુનાદિક અજસે જસ રદિત
થાય. ક્યાએ જીજ શકે નહીં અથવા જાકાનો જાનક એટલે
સાપડીઓ તેજે જેમ વિષમ મારીને વિષે જગદને પરાજ પ્રેર
જા કરી એવો હતો જગ રદિત થાય. પછી તે જગદને મન

જ્ઞાત મુખી એ કહ્યું આપે તો પણ અદ્ય સામર્થ્યપણને કીધે
ચાલી ન શકે નિર્ભયપણથી તેહીજ કાલવમા વિરમ માને
ખૂતો રહે. ॥ ૫ ॥

હવે એ દ્રષ્ટાત પુરુષ સાથે મળવે છે એ પૂર્વોક્ત ત્યાગે
શબ્દાદિક વિષય તેની ગવેષણા એટલે પ્રાર્થના તને વિષે નિયુક્ત
આસક્ત હતો તે પુરુષ સિદ્ધાય પરંતુ કામસો ને છાદી ન શકે
કામસોગરૂપ કર્મને વિષે ખુદા એવો હતો આજ અથવા
કાલે એ કામસો નો સંબંધ છાદીશ એમ થિતવે, પણ નિર્ભય
ભગવાની પરે છાદી ન શકે એમ બહુ સવે । આજીને કામિ
પુરુષ કામસોજ વાહવા નહો વળી તે કામસોગને સાધા જ
કા પણ અણસાધા એટલે અણખામ્યા સરખા કરે કોઈએક
નિમિત્તે યુક્તો હતો જ્યુસ્વામિ તથા વેદસ્વામિને પરે નિ
રૂપહી થાય. ॥ ૬ ॥

હવે શા વાસ્તે કામસોગનો ત્યાગ કરવો તે કહે છે પછી
મરણ કાળે ભવાતરને વિષે એ કામસોગની સેવાયે કરી અ
સાકુપણા થકી દુર્ગતિ જમન રૂપ થાય. એવું બહુ પાતાને
આત્મા વિષયના સંગ થકી દુર કરે તથા પાતાના આત્માને
શીખવે કે, જે જીવ અસાકુ કર્મને પ્રમાણે તું દુ પ્રિતિયે ગયો
થકો દુ ખી થકશ તથા અત્તેત અ સાકુ કર્મને પ્રમાણે શામ
કરીશ જે જીવ ? જુલને પરમાર્પિએ પીકયો થકો ગાદા આકર
શબ્દ કરાશ, તથા મળા વિલાપ કરાશ જે માય ? હુ મઈ ખું
આ વખત મને શાખનાર કોઈ નથી ઇત્યાદિક અનેક આર્ક
કરીશ એવું કહીને આત્માને શીખામણ આપે ॥ ૭ ॥

વળી આ સંસારમાંલે મન્યધાન્યાદિક પદાર્થ તો દુર રહ્યા
પણ અકલ્પ હવિતપબ્જ રેખા ત એણુ તો અસાચતું છે કે,
સજે સજુ વિનાશ શાસ છે કોઈક તો તરુણપણેજ વિનાશ

પામે આસના સમયમા પણ તો શો વર્ષનું આશુખ્ય છે, તે પણ
 હૃદયે ત્રુટે છે જે મારે તે આશુખ્ય સા રોપમની અપેક્ષાએ તો
 મેયો મન પ્રાપ્તિ ઇત્યદ્ એટલે અત્ય વર્ષ સરખું થાય એનું બ
 જીને રે છવ' જીજ્ઞા છે, એવી રીતે આશુખ્યનો ભરોશો છતા
 પણ એકેક પુરુષ શ્રદ્ધા છતા કામસોમને વિરે મૂર્ચ્છિત રહે છે ?
 તે નરકાદિક પીડાને પામે છે' ॥ ૮ ॥

વધી જે આ મનુષ્ય લોક માંહે મહામિહાકાસત પુરુષ
 આરભ હોંસાદિક સાવધાનુદાનને વિષે નિમત્ત એટલે આસક્ત
 છે તે પુરુષ આત્માને દંકનાર તથા એકંત છવના પ્રાણને સુસના
 અથવા સદ્ અનુદાનને સુસનાર, એવા પુરુષ પાપલોક એટલે જે
 પ્રિતિમા પાપ કર્મના કરનાર બધ, તે પ્રિતિમા જોઈ કોઈ બુના
 ચિરકાળ સુધી નરકાદિકના દુઃખ પામશે. યદ્યપિ તે અજ્ઞાન
 કમને પ્રભાવે દશાચિત્ત કેવગતિ પામે તોપણ અમુર પ્રિતિ એટલે
 કિલ્લિરીયદિકની ગતિ પામે ॥ ૯ ॥

વળી કહે છે સર્વજ્ઞ એમ કહ્યું છે કે, તુલ્ય આશુખ્ય સંધાય
 નહીં તોપણ બાળ અજ્ઞાની લોક તે નિશ્ચિવેદીપણે મૂઢપણ
 કરે છે, તે કહે છે, કોઈ એક પદિતે ધર્મને વિષે પ્રેર્યોછે તો
 નિશ્ચિવેદી પુરુષ એમ કહે કે અમારા પ્રત્યુત્પન્ન જે વર્તમાન
 મુખ તની સાચજ અમારો કાર્ય છે, કોણ બાળુ પરલોક છે
 કિંવા નથી પરલોકને કોણ રખી આપ્યો છે, જે રખીને પરલોક
 કથી આપ્યો તે અમાને કહેતો માન્ય કરીએ ઇત્યદિક મૂઢપણની
 વાતો કરે ॥ ૧૦ ॥

હવે અર્જુ મૂઢપણ કરે તેને ઉપદેશ કહે છે, અહો અંધ મરખા
 પૂર્યો? તજ જીવનનો રખનાર એવો સર્વજ્ઞ જે મો વીનરામદેવ
 તના કહેસો જે મી સિદ્ધાત તેને મદલે, તું કેવો છ ? તો કે,
 અંધ જ્ઞાન નથી રહિત એવા જે છે, તેમના દર્શનને વિરે પ્રવ

તેનહાર છે મારે તેને બોલાવિષે ઈષે કે બહેા ! તું મી વીત રામ પરમાત્માના લાખ્યુ જે સિદ્ધાત તેના ઉપર સરખા કરીને તેને જુદવ કર અને આ લોકના સુખ રાણીન પરલોક ઉપર કોણ બરેશી રાખે, પરલોક તો નથી ધર્ત્યાદિક જે હું બોલે છે તે તહાઈ બોલવું બરોબર છે; કેમકે વર્તમાનકાળ રાણીને અતીત અનાગત નહીં માનીશ તો પિતામાતાદિક પુત્ર પૌત્રાદિક એ પણ નથી, એમ પણ કહેવું પડશે પરંતુ એવી રીતના તાહારા બોલાવા જકી એમ બધીએઐષે કે સુદુપણે તુ નિશ્ચ કરીને છે, એટલે સવશ જ્ઞાનદ્રષ્ટી રહિત છે, મોહની કમ્મે કરી અથવા જ્ઞાનાવરજાદિક કમ્મે કરી તાહારો કરીન ફાલુ છે તે મારે તું જેન માર્ગ સર્જવો નથી, મારે એ તારો મત મૂકીને સુત્રના સત્ત માર્ગની સર્જવના કર ॥ ૧૧ ॥

વળી ઉપદેશ કહે છે એવા વચનનો બોલનાર દુઝી જ તો વારંવાર મોહ પામે એટલે વળી તેહનેજ સમાચરે જે જકી સંસારમહિ અનતો કાળ પરિભ્રમણ કરે એવું બધી મોહ સુ કીને જે સુવચને વિષે પ્રવર્તે તે ઉત્તમ પુરુષ બલુનો, તે આત્મ રહાયા સ્તુતી લોક પુજા તથા વસ્ત્રાદિક સાધના ઉત્કર્ષને ન વાચે, એટલે એ સર્વનો ત્યાગ કરે તે એમ કરતો જ્ઞાનાદિક સ હિત મહેા સંજતે સર્વે મોહી માત્રને પોતાના આત્મા ઉલ્લે જ રહે. એ રીતે કથાપાળે. ॥ ૧૨ ॥

વળી ઉપદેશાંતર કહે છે મહાવાસને વિષે વસતો એવો મનુષ્ય તે પણ અતુકમે ધર્મ સાધળી, આવકના વર્ત્તાદિકને બં ગોકાર કરી, છવોને વિષે સમ્યક્ પ્રકાશે ચલ્લ કરતો, તે સર્વત્ર સમતા પરિણામી વર્તેતો એ રીતે જુદસ્થ ધર્મને પાળતો મહેા પણ રવલોકમા બધ તો પછી યજિ ધર્મ પાળનાશને તો કહેવોજ શું ? ॥ ૧૩ ॥

વળી કહે છે તે મી વીતરાગની આસાપૂર્વક ધર્મ સાધળી ને તેના આખમને વિષે જેમ કહ્યું છે, તેમ સત્ય સંયમને વિષે ઉપક્રમ એટલે ઉદ્યમ કરે, સર્વત્ર અખચર રહિત એવો થકો સાધુ તે સાધુ કરી વર્તિયે શુદ્ધ એટલે ભેતાસીશ રાપ રહિત એવો આદાર લીધે ॥ ૧૪ ॥

વળી ઉપદેશ કહે છે તે સાધુ સર્વ હેમ ઉપારેય વસ્તુને બાણીને સર્વસ્રોક્ષ સંવર રૂપ માર્ગને અધિતિદેવ એટલે આમેયે વળી ધર્મીયો થકો ઉપધ્યાન એટલે તપને વિષે વિર્ધ દેશવે એટલે તેમાં બળવંત થાય પણ તેમાં વિર્ધ ચાપવે નહી વળી મન, વચન અને કાયા શુભીએ શુભ અને શુભ એને શુભ થ વાનો સર્વકાળ પાતાને વિષે અને પરને વિષે યત્ન કરે તે સાધુ પરમાયત જે પ્રાક્ષ તેનો અર્થો અણુવો ॥ ૧૫ ॥

ન કનકાદિક તથા પશુ ચતુષ્પદાદિક અને પ્રાણિતે સ્વજન માતાપિતાદિક તેનું જે બાળ અસાની હોય તે સરજીકરીમાને કેવી રીતે તોકે એ જે વિત્તાદિક છે તે માદારા છે હું એની ર દા કરનાર હું પણ એમ ન બાલુ જે એ મનાદિક જે છે તે રા માદિક ઉપને થકે અથવા દુ ાતિમા પકતા થકા મને ત્રાણસર જ નધિતે એટલે નથી થવાના ॥ ૧૬ ॥

વળી ઉપદેશ કહી રખાડે છે પૂર્વોપાશિત અસાતા વેદ નીચ કમતા ઉદય થકી દુખ પ્રાપ્ત થયા છતા તે દુખ એકસી જ છવ અનુભવે છે પણ પ્રાણિ, સ્વજન અથવા દ્રવ્ય તે દુખ થકી મુક્તી શકતા નથી અથવા મરણ આવેલ્તે પણ એક સોજ દુખ ભોગવે તથા ભવાતરને વિષે પણ એકસોજ દુખ ભોગવે તથા ગતિ આ ગતિ પણ એકસોજ દેાય, પદ્મ તે નખતે મનાદિક જે છે તે દોષ સરણ ન થાય, વિવેકી પંડિત જન એવી રીતે બળુતા થકા કોઈનું સરણ કરી માને નહીં ॥૧૭॥

સંસાર માંહે સર્વ જીવ પાતાના કરેલા ક્રમ કરી એકદિ
યાદિકની અવસ્થાએ કદમ્પા છતા અવ્યક્તા સંસારે અસ્પષ્ટ
શિરશુલાદિક દુ એ કરી દુખીયા છતા એવા પ્રાણીઓ તે જ
દુર્ભાતિક રૂપ સંસાર માંહે અરક્ષક ધરાને ન્યાયે પરિભ્રમણ કરે
છે, તેજ ધોનીને વિષે કયાકુલ બિહિના થકા તથા શક એરસે
અજ્ઞાની છતા વળીવળી ભ્રમ એરસે જાતિ અને જરા તથા મ
રણે કરી પીડયા થકા રહેછે ॥ ૧૮ ॥

એહીજ આર્થ હોન સુક્રમાસ જ મ જિનધર્મની પ્રાપ્તિ,
એવો ક્ષણ એરસે અવસર જાણી યથાચિત ધર્મ કરવો બોધ
બીજ પામવું સુલભ નથી, એ રીતે કહ્યું છે એવું જાણી ધર્મ
અણ કરવા થકી ફરી ફરી બોધિ દુર્લભ છે એ રીતે જ્ઞાન
દર્શને કરી સહિત સાધુ જાણે તથા ઉદય આવ્યા પરિસહને
અહિવાશે એ વચન મી આદિનામ ભગવાને પ્રકારયો તથા એ
રીતેજ શેષ બીજા તીર્થંકર પણ પ્રકાર્યો છે ॥ ૧૯ ॥

હવે સર્વજ્ઞ પાતાના શિષ્યને બાણાવી કહે છે કે, અહો
ભિક્ષુ ? એરસે યતિઓ પૂર્વે કે તીર્થંકર થયા, તથા આજમિક
કાળે કે થશે તે કેવા થશે તો કે સુત્રન એરસે પ્રધાન પ્રતધારી
તેજે એ સર્વ ગુણ કે પાછળ કહ્યા તે અથવા આજળ કહેશે
તે કહ્યા છે પરંતુ તે તીર્થંકરને મતે લેક નથી કારણ તે મી
આદીચર તથા વધમાન સ્વામી તેના ધર્મના અતુચારિ કે છે
તે એમજ કહે છે કે જ્ઞાન, દર્શન અને આદિત્ર એહિજ પ્રાપ્ત
માર્ગ છે ॥ ૨૦ ॥

હવે તે ગુણ કહે છે મન, વચન, અને કાયાવે કરણ કરી
વજ્ર અતુમીકને કરી જીવના પ્રાણ હણે નહીં એ પ્રથમ મહા
પ્રત એમ ઉપસન્નજ થકી શેષ મહાપુત પણ જાણવા તજે કરી
આત્માને હેતુ તથા નિયાળા સહિત ઈંદ્રિયોને સંવરવે કરી

મંવૃત્તિ થકા એવા આચારે પ્રવત । આગળ અનંતા જીવ
સિદ્ધિ પામ્યા વગી સામ્રત એસે વતમાન કાળે સિદ્ધ થાય છે
અને અવગ ધ્યાગમિક કાળે અનેક સિદ્ધ થયે ॥ ૧ ॥

એ રીત મી આદીશ્વર જનવાને પાતાના પુત્ર આમા ઉદે
શીને મોક્ષ મામનો ઉદેશ્યો કર્યો તે જગદંત કેવા છે ' તો ક
નિરૂપમ જ્ઞાન અને નિરૂપમ દર્શન એસે સમ્પદ્ધ જ્ઞાન દર્શ
નના ધરના છે તથા કથાચિત્ત જ્ઞાન દર્શનના આધાર છે એ
રીતે અર્જુન જ્ઞાનપુત્ર માં વર્તમાનસ્વામી જનવત તણ
વિશાળા નન તે વગે એ માગ અધીને કર્યો એ રીતે પથમ
પ્રથમ મી મુખર્થ સ્વામી જનુપ્રભુતિ પાતાના મિ પાને કર્ય
છે કે આદ્યો શિ પા ' જેમ મીવતમાનસ્વામી પામેથી અમે
સાબળ્યું છે, તે તે તમાને કર્યું ॥ ૨ ॥

શ્રીમદ્ધી મમ્મજીવ પ્રથમ શ્રુતસ્વયં શ્રીદાસય વતારીયાધ્યયન
મમાસ

મ શીશુ અધ્યયન વધુ દવ અનન્ત શ્રીજી

અધ્યયન પ્રારંભીય ઊપ

એના અ સમય ॥ ૬ પાઠ્ય અધ્યયને સ્વમમય પ
સ્વમયતા પ્રક ળ્યા કરી માદ પરસ્વમયતા રોર અને સ્વમમ
યતા મુજ અનુજીન સ્વમમયને વિધે પ્રવત્તો નન વિધે પ્રવત્તના
યકા જ અનુકૂલ અને પ્રતિકૂલ ઉપમ ॥ ૬ ૧/ ન મળન ક વા
અ આપકા ૬ આપવા જે અધ્યયન ન પ્રાનલિય ઉપે કાન અ
આગે મનુષ્ય પ્રમામન વિ ૬ પાતાન મુ પીઠ કમ માને જે આ
જનત માં આપકા અમાન મુજા કાક નથી પરમુષ્ય મુપા
ન મમામનતરય પાતાને જીવાક કોઈ ન રેખ તથા મુપી અનુક

કોની પરે ? જેમ શિશુપાળ રાજા પોતાની વ્યાત્માને શૂરવીર માનતો હતો પરંતુ સંધ્યામને વિષે દુઃખર્થ તથા મહારથી એવા નારાયણને જીવંતો કેમી, કોણ પામી, મહાદેવને નિર્મલ થયો ॥ ૧ ॥

સામ્રાટ સામ્રાજ્યપરે દ્રષ્ટાત કહે છે, કોઈ એક પોતાને વિષે શૂરવીર પણ માનતા, સંધ્યામને મસ્તકે અગ્રેસર પણ આભ્યા, એવા તે સંધ્યામને વિષે ઉપસ્થિત એટલે પ્રાપ્ત થયે થકે ત્યાં પરદાને મુસરે સર્વજનને બાહુળ ચીત કરી છે, તે સંધ્યામ એવો વર્તે છેકે, જા માતા પુત્રને ન જાણે, એટલે માતાને કેરે રહ્યો બાળક પડતો જાણે નહીં, એવા સંધ્યામને વિષે જે આગળે છપજ હાર પુરેપો તેણે સમ્રાટિકે કરી છેવો થકે, હવે પ્રહત કીમી હતો, કાચરપણે ભંગ પામી ॥ ૨ ॥

હવે એ દ્રષ્ટાત સાધુ સાથે મળવે છે એમ પૂર્વોક્ત મુલ રની પરે શીશુપાલવત્ નવ કીર્ણિત સિધ્ધ પણ પરિસહને અલ દુરસ્થો થકો એમ કહેકે, કીર્ણા પાળવામા શું દુર્લભ છે ? એ રહે કીર્ણાને મારી મુલભજ છે એવો તે સિદ્ધાચાર્યને વિષે અકોપિત, એટલે અજાણ, અનેશ આચારને વીરો અનિપુણ થકો નવ કીર્ણિત છે તે વચન માત્રે કરી પોતાના વિષે શૂર પછાનો માનનાર તે બધા હજી સંધ્યામને સેવે નહીં ત્યાં હજી એકું કહે છે, ॥ એ સંધ્યામમા શું દુષ્કર પલ્લું છે ? ॥ પરંતુ જે વારે સંધ્યામ આદરે, તે વારે પરિસહનો ઉદય આવે થકે સિદ્ધાચ. ॥ ૩ ॥

હવે સંધ્યામનું દુષ્કરપલ્લું કેળાડે છે ત્યાં એકાદ કાળે (કિંમત રૂ) પોષ અને માથ માસમા સર્વોચ પાકાતરે વાચગ સહિત ચીત દુરશે તે વારે મંદ જુદિ વાણી કર્મિ છવ કાચર થકે, આશિવને વિષે સિદ્ધાચ એટલે દીનપલ્લું પામી. કોની પરે ? તે કે, જેમ રાજ્ય હીજ દેવી સિદ્ધાચ તેની પરે તે સાધુ પણ જાણી

સેવે ॥ ૪ ॥

હવે ઉચ્છ્વપરિસહ કહે છે શ્રી મહાળે બપેટાદિક માસનો ઉપનયો ઉચ્છ્વ આ તાપ, તેણે કરી ફરસ્થો એટલે વ્યાપ્તો છતો, વિમન એટલે આમણુ દુમણી થયો થકો અત્યંત તુનાયે કરી પરાભવ પામ્યો તે વારે ત્યા પછુ મંદ બાપડો કાપર સિદ્ધાથ ભંગ પામે. જેમ માણસ (અર્થપાલકમા) એટલે પાણીના વિષો ગંધી સિદ્ધાથ તેમ સત્વ રહિત ચારિત્રિયો સંયમ થકી ભદ્ર થા ન. જેમ માણસા જીવિતમ્મ થકી ભદ્ર થાય તેની પેરે બાકી લેવું ॥ ૫ ॥

હવે શાચના પરિસહ કહે છે સર્વ કાળ શિલિમાત્ર પછુ સાધુને હીધો અને એપણિય સેવો એ મહાદુઃખ છે (વાચના) એ રહે માગવું તે અપાર દુર્લભ છે. તેમા જે કાપર હોય તે સિદ્ધાથ, હવે પાછલે અર્થે આકોશ પરિસહ કહે છે પામર સોલ હોય તે સાધુને એમ કહે કે, એ બાપડા પૂર્વ આચરિત કર્મે કરી આર્ત થકા પૂર્વકૃત કર્મના ફળ અતુલ્ય છે, અથવા એ બાપડા મસમસિન શરીર દુઃખાદિક વેદનાયે મસિત હિંદ્રી ક રસજાદિક કાર્ય કરવા અસમર્થ માટે ઉદ્દેગ પામ્યા થકા વર્ત થવા ■ એ પુત્ર કલતર્કાદિકે કરી મૂકાયલા, દોર્બાગી થકા પરિવાર છાડી પ્રવર્ત્તો આહરી રહે છે ॥ ૬ ॥

એવા પૂર્વોક્ત આકોશ સંબંધિ જે શબ્દ તેને સદ્ગત કરવાને અસમર્થ મામને વિષે અથવા નગમને વિષે ત્યા એવા આકોશ ઉપને થકે તે મંદ અજ્ઞાની ચારિત્રિયો શીદાથ છે, કોની પેરે સિદ્ધાથ છે ? તે કહે છે જેમ બીજણુ મનુષ્ય મંદમામને વિષે શબ્દ રખી સિદ્ધાથને બાગી બળ, તેની પેરે તે મંદ ચારિત્રિયો ચા રિત્રથી ભંગ પામે છે ॥ ૭ ॥

હવે ૫૫ પરિસહ કહે છે એક કોઈએક જૂસક ચાનાદિક

તે બિશ્વાએ જામતો બુદ્ધિએ એવો જે સાધુ તેને રૂખી તે પાના
દિક ડંખ મારે વશુરે ત્યા પાનાદિકે ખાધો હતો અજ્ઞાની સિ
દાય એરસે દોન થાય કોની પરે, તો કે જેમ, આંત્રને સ્પર્શે
કરી પ્રાણી એરસે જીવ પાનાનું શરીર સંકોચે તેમ મંદ આરિ
ત્રિઓ પણ પાનાનું ગાત્ર સંકોચે ॥ ૮ ॥

વળી માનિત લોકનુ નથન પરિસદ્ કહે છે અપિ સુભવના
યે કોઈ એક ધર્મના અબજ સાધુના દેરી સાધુની સાથે મનુ ભાવે
પોહોતા થકા એવુ કહોર વચ્ચે સાધુ પ્રતે જામે, એરસે બાણે
શુ બોલે ? તો કે એ માપકા, પાછલા જવના કરેલા કમના
દુગ લોનવે છે જે એ મતિ તે અમ આ જીવિકાયે જવે છે
એરસે પર મરની બિજા માત્ર છે, તથા અત પ્રાત આહારના
લેનારા છે એવે પૂર્વસે જાવે કાઈ કોણ નથી કાઠ લાધુ ખદ
તેથી મન્તક કુંદ મેમ બીજાસ રૂપે સર્વ લોમ થકો વચ્ચા
એવા એ માપકા દુખી થકા, જવે છે ॥ ૯ ॥

તથા વળી બ્રહ્મ પરિસદ્ કહે છે અપિ સુભવનાથે,
એક કોઈ અનાર્થ એવા વચન બોલે કે, એ ના ॥ સર્વકાળ
પરિપિકના બ્રહ્માના અધમ દુર્ગંજાના સ્થાનકે કુંડીતકેશ,
ખાજીયે કરી એમના શરીર વિગ્રહા છે અંગજેના, એવા પ મર
તથા મેઘ પ્રસ્વેદ થકી ખ દયા છે સર્વકાળ (અસમાધિના) એરસે
અશોભનિક કેમનારાને અસમાધિના ઉપનવનાર છે ॥ ૧૦ ॥

જવે જે સાધુને એરા દુર્વચન બોલે, તેને વિપાક રખાડે
છે એ પૂર્વસી રીતે કોઈ એક પુજ્ય રહિત જીવ, (વિપ્રતિપત્ત)
એરસે સાધુ માર્ગના દેરી પાત અબજ હતો તું રાજ થકી
અત્ય વિવેકી પુરુષના વચન અબજ માનતા એવા જીવ અધકાર
ગતિ થકી ફરી આકર્ષી અધકાર ગતિએ જાય. તે અજ્ઞાની કેવા
છે ? તો કે, મિથ્યાત્વ દર્શને કરી કાકયા આવર્ધા મુખાર્જને

ગેવે છે ॥ ૧૨ ॥

દુવે દસ મસકાદિક પઠિચ્છ હશે છે (ચિત્ર તામ્રસિખ) કો
કનાદિક દેશને વિરે પ્રાર્થે દસ મસકાદિક અધિક લેાય છે તે દેશને
વિષે કાન્વાદ સાધુ નથો થકો, દશ મસકાદિક કુ એ તથી દશ
મસકાદિકે પી ૧થો તથા અઠમન ભાવ છે, માદ તુનાદિકન
વિષે સુધારો કરે, તેથી તે તુલાદિકના સ્પર્શ સદ્દન કરવાને
અશક્તિવત હતો, કોમ એક કાચર એમ ચિતવન કે કે એવું
દુ ૨૨ અનુદાન પરલોહને અર્થે કરિયે હૈયે અને તે પરલોહ
તા અમે કીકુ નથી જે મારે એવા કહેશથી મરજતો પ્રત્યક્ષ
દે માય છે જે અવસ્થ મરજ પામીશુ મારે, એવા કહેશથી
સર્થ ॥ ૧૦ ॥

તથા વળી કેશના સોથે સતાપ્પા તથા અઠમન થકી
બાબા એરસે સોચની પીડા ઉત્તની થકી કામવિકારના દીપવા
ધકી તથા મંદ અજ્ઞાની બાપ ૧ મિદાય સંવમ થકી બ્રહ્મ સાય
ત કોની પડે ? તો કે એમ (કેતન) એરસે મત્સ બંધન તને વિષે
પ્રવેશ કરવા થકી માછલુ દિવિતબ્ધ થકી ચુકે છે તની પેટે તે
બાપડા સંવમ થકી ચુકે છે ॥ ૧૩ ॥

આ મા જે થકી દ ૧૫ એવો લેનો આભાર એરસે અનુ
દાન છે તથા મિધ્યાદશન સંનિવન એરસે મિધ્યાદશને બાવિત
લેતું ચિત્ત છે, તથા રાગદોષે બ્યાકુળ એવા કોમ એક અનાય
પુરૂષો ત ચારિત્રવંત સાધુને કીદાર્યે કરી હૈયે કદચના કર ॥ ૧૬ ॥

વળી કામ એક અનાર્થ, દશ પર્યંત પિયા તા જે સાધુ ત
સાધુને એમ કહે કે એ તેજ છે, (ચાર છે) બિહજ શીસ
અમ કદી તે શુદ્ધ છે અણુ ૧૨ તને રાશી પ્રમુખ થી, સા
પુન બાપે એવા બાળ અજ્ઞાનો તથા કરાવના વચને કરી નિ
બાસના કરે ॥ ૧૫ ॥

ત્યા અનાર્થ પુરૂષ સાધુને હિં કરી તથા સુદૃષ્ટિ કરી અ
 ઘવા ફેલે કરી હજારો હતો એવા કુખ્યોને તે બાળ અસાની
 અણુ સહેતો થકો જાતી, માત્રિને સંભારે છે, માહારો સંબંધિ
 બાત્રી એ કોઈ અદિવા હોત તો એ અને એવી કંઈના ન ક
 રત, એવી ખિતવના કરે જેમ શ્રી રીસાણી જડી, પોતાના મ
 રમાથી નીકળી રસ્તામા તેને ક્યાર હોહોએ મહાજુ કરી હતી
 પોતાના સંબંધિઓનું સ્મરણ કરે, પચાતાપ કરે, તેની ખરે
 બણી લેવું ॥ ૧૧ ॥

હવે ઉપસંહાર કરતો કહેછે એ એ પૂર્વે ક્ષમશકાવિહના
 પરિસદ્દ કહ્યા તે શ્રી મુખર્ચ સ્વામી જંજુ પ્રેમુખ શિષ્યોને એ
 હાવી કહેછે છે, હોશિષ્યો! એ પરિસદ્દ કહ્યા તે સંપૂર્ણ પ્રત્યે
 ફરશે ફરશે એ કોઈ અદિવાસતા દુર્લભ છે એવા પરિસદ્દને
 અણુ મેહેતા એવા એ કિલીબ અસમર્થ પર્વશે એટલે કંઈના
 વશે પડ્યા થકા વળી વહવાશે ગયા. કોનીપરે ? તો છે, જેમ
 હસ્તિ સંભામને માથે, મસ્તકે શરભલે વીંધ્યા થકો ત્યાથી
 નારી પાછો ફરે તેમ કાપર સાજુ અરિત જડી પાછો ફરે તિ
 બોમનો અર્થ પૂર્વવત્ બાજવે. ॥ ૧૭ ॥

इति वृत्तिपाठ्ययनस्य प्रथमादेशक समाप्त ॥

अथ द्वितीयो वृत्तकस्य प्रारंभः पदेसा वृद्धशर्मा प्रतिकूल
 उपसर्गना कारण कथा इवे नीमा वृद्धशर्मा अनुकूल उपस
 र्गना कारण कहे छे

અથ હવે એ મુશ્કેલ, એટલે ખિતને વિકાર ઉપજવનાર
 એવા અનર્થ પ્રતિકૂલ ઉપસર્ગના કારણ પણ બાહર એટલે

મમદ દેખાય નહીં તેવા શરીરને વિકાર કરનાર ઉપસર્ગ ન જ
જવા એવા માતાપિતાદિકનો સર્વંધ, તે સર્વંધી જે ચારિત્રિયાને
દુર્લભનીય ઉપસર્ગ છે તેજ ઉપસર્ગ કહે છે જે ઉપસર્ગ આવે
થકે કોઈ એક કાચર ચારિત્રિઓ સિદ્ધાય તે પાતાના આત્માયે
સંભવનો નિર્વાહ કરી શકે નહીં । ૧ ॥

કોઈ એક જ્ઞાતિના સાધુને દેખીને સાધુને વીંટીને રૂઢન
કરે એટલે વિલાપ કરે અને એમ કહેકે અમ્હે તાઈ બાળપણ
ધરી પાતળ પોપણ કર્યું, તે અમ્હે તારા વાત એટલે પિતા
હેયે. મારે એવું જાણુ જે અમારી જુદાવસ્થામા, તું પણ અ
માઈ પોતળ કરીશ, તે મારે છે પુત્ર ' તું અમારૂં પોપણ કરે,
તથા તે સાધુના પુત્રાદિક હોય તે એમ કહે કે, અહો ' તાત
અહો પીતા તમે અમને શા કારણે છોડે છો ? ॥ ૨ ॥

વળી કહે કે અહો તાત ' તાદરે જે પિતા છે તે (પરઓ)
એટલે રાકરે છે અર્થાત જુદ છે, તથા બેઠેન તે ન્દાની છે, એ
પ્રત્યક્ષ દેખાય છે, તથા હે તાત તાદરે સગાભાઈ તે એક મા
તાના જાણ્યા એવા મહોદર એક ઉદરના ઉપજ્યા, સ્નેહના
પાત્ર, તેને કેમ હાડેશ ' તે કારણ મારે તું અમને છો
છોડે છે ॥ ૩ ॥

તથા માતા અને પિતા તેને પોપણ કરે એ રીતે પરસોઠની
સિદ્ધી થયા તથા હે તાત આ સોઠને વિષે પણ નિશ્ચય થકી
એવો આચાર છે કે જે સંસાર માટે પાતાના માતાપિતાનું
પાસણ પોતળ કરે, તેજ એટ અનુચ્ચ કહેવાય છે (વતોગુરુવોચત્ર
પૂર્વવિધિન વચનાત) ॥ ૪ ॥

એ રીતે પ્રધાન તથા ઉત્તરોત્તર મધુર જેનો આજ્ઞાપ છે
એટલે નરમ વચનના જોડનારા એવા કે અટે તાત ' તમામ
પુત્ર ન્દાના છે, તથા તમારી બાવા તે નવિન પગેડી છે ને

સમુપવ વાળી છે, મારે રહે તે અન્યજન પાસે જશે તો આપણા
કુળને તે કસંક લગાડશે ॥ ૫ ॥

મારે અહો તાત ! તમે આવી મરમા રહો અને ત્યાં રહ્યા
થકા કાંઈ પણ કાર્ય કરશોમાનવા કાર્ય ઉપને થકે અમહે તમીને
સહાર્થ થકશું, તે મારે એકવાર હુકાર્યથી તમિ બાધાઉં પરંતુ
બાંછ વખત હે તાત અથવા હે પુત્ર તમિ જુઓ કે અમે સમાધ
જતા જોઈએ જે તમારો શુ બિગાડ થાય છે, તે મારે આસો
પોતાને ઘેર જઈએ, એટલું અમારૂં વચન માન્ય કરો ॥ ૬ ॥

તે મારે અહો તાત એકવાર ઘે જઈને વળી ફરી આવીને
વતિ થાજે એટલું કીધા થકી અમમજુપણ ન થાય, જે તમિ
હુક વ્યાપારની પ્રજ્ઞા રહિત પોતાનું મન માન્યું અનુગાન કરશે
તો તમને કાણ વારવાને સમર્થ છે, અથવા હુકા વ્યસ્થાર્યે વિર
યાસિસાધ નિવર્ત થકે સંવમાનુષાનને વીરે પરાક્રમ કરએ,
કેમકે તે વખત થર્મ કરવાને થો રહે, તે વારે તમીને કોઈ પણ
વારવા સમર્થ થશે નહીં ॥ ૭ ॥

વળી અહો તાત જે કાંઈ તમારા ઉપર (૩૭) એટલે સેનું હતું
તે પણ અમે સર્વે રેકું સમું કીધું એટલે, માગનારાઓનું સર્વે
લેલું થુકાવી કીધું છે, તથા જે વ્યવહારને કાય અથવા અન્ય
કોઈ કોત્રો પબોમને અથ સુવર્ણ કપાદિક અપમા લાગે તે
પણ સર્વે અમે તમીને આપીશું ॥ ૮ ॥

એ રીતે વચને કહી, તે સર્વે પુત્રાદિક કહી રીતે મીખવે
કરૂંપકારે એવા વચને પોતે તે પુત્રાદિક દીન પજાને બાવે પો
તેમ્યા જતા, એમ પર્વોજા રીતે કહે, તેથી તે જ્ઞાતિ ગારી જે
પુત્રાદિક તેન બંધી કહી, બાધ્યા જનો તે ગાડે તે અદર સાર
કાવગ સાધ, તેમના વચને પ્રાદીત થયો જનો આ ॥ બધી
થાવે, એટલે થદવાચ માલીને સંવમને છાડે ॥ ૯ ॥

પછી જેમ વનને વિષે ઉત્પન્ન થયું એવું જે વૃક્ષ તે વેણ
 ટીઆ તેણે કરી બંધાય, એરસે વેણદીપે કરી વીંટાય, તેમ જાતિ
 સ્વજનાદિક જે છે તે સાકુને અસમાધિએ કરી બાધી છીએ
 સંવમ થકી જાણ કરે ઇત્યર્થ ॥ ૧૦ ॥

પછી તે જ્ઞાતિ યાત્રીની સજતે કરી વિવિધ પ્રકારે બંધાણે
 થકો. પશ્વશ થયો, એરસે તેમના અનુકૂલ વચને કરી મનને
 વિષે મૃતિ ઉપજી તેણે કરી બંધાણે જેમ નવા મદળ કરેલા
 હસ્તિને જો, ઈશ્વરનાદિકનો આહાર કરાવિયે તો નવા બંધને
 કરી બંધાય અથવા મધુર વચને કરી ઉપચારિયે તે વાડે તે બંધ
 નનો બંનીકાર કરે તેમ અહીં પણ એ દ્રષ્ટાતે તે જ્ઞાતિ યાત્રી જે
 પુત્રાદિક છે તે નવ પ્રમુત ગાયનીપેરે, જેમ તે ગાય પાતાના
 બાળક થકી દૂર ન જાય, તેમ તે પુત્રાદિક તે સાકુને બાંધાદમા
 પાડવાને અર્થે પછવાડે લાંબાજ હરતા રહે ॥ ૧૧ ॥

હવે સંમતો દાખ કરે છે, એ પૂર્વોક્ત માતા પિતા પુત્રાદિ
 ક્તો જે સં.મ છે તે મનુષ્યને પાતાળ, સમુદ્રની પેરે તરતા દુ
 સ્તર બલુવો જે સંમતને વિષે મનુષ્ય (હસીજ) અમમથ
 છતાં કસેશ પામે છે તે કેવાછતા કસેશપામે છે, તો કે
 જ્ઞાતિ સ્વજનનને સંધિ મદ મૂર્ચિત છતાં સંસારમાંહે કસેશ
 પામે છે ॥ ૧૨ ॥

તે મારે જે સાકુ હોય તે જ્ઞાતી સ્વજનાદિકના સમા.ા
 મને સુ પરિસારે કરી સંસારનું કારણ બાળીને પ્રત્યાખ્યાન પ
 રિસાર્થે પરિહરે કેમકે, એ સમસ્ત સમાગમી જે છે તે મદા
 મય મહોદા કમાના સ્થાનકો બાળવા તે કારણ મારે અનુકૂલ
 ઉપસર્ગ બાવે થકે પણ, અસંવમે છવિતમ્બ વાછે નહીં, એરસે
 મુદ્દસ્થાવાસની વાછા સાકુ કરે નહીં, શું કરીને તો કે, અનુત
 એરસે પ્રધાન એવો મીજિનપમ તેને આશગીને અસંવમ વાછે

નહીં ॥ ૧૩ ॥

અથ એટલે હવે અથવા પાઠાતરે અહો ઇતિ વિસ્મર્યે એ પ્રત્યક્ષ સમસ્તે જન પ્રસિદ્ધ છે એવા આવર્ત એટલે જેમ નદી ને વિષે પાણીના આવર્તે કહેવાય, તેમ અહીં ઉત્કૃષ્ટ માહિતીયતા ઉદય થકી ઉત્પન્ન થવા જે વિષયાધિસાપશ્ય આવર્ત, તે જીવને સંસારમાંહે જુદવાના સ્થાનકે બાજુવા એ કારમપદોત્તરી શ્રી વર્દમાન સ્વામી તેજ પ્રવેદિતા એટલે કહે છે, જે થકી પંદિત તત્ત્વના બાજુ તે દૂર થાય છે, અને બાજુએ એટલે અગ્નાની લોક તે જે આ વર્તીને વિષે સદાય જામમા પડીને જુડે છે ॥ ૧૪ ॥

હવે તે આવર્ત કહે છે રાજના રાજા જે ચક્રવર્તિ પ્રમુખ તથા રાજના (અમાત્ય) મંત્રીચર પ્રમુખ તથા આદ્યજ તે પુરોહિત પ્રમુખ અથવા ક્ષત્રિયે હરવાકુ કુલ પ્રમુખ વશને વિષે ઉત્પન્ન થયેલા એવા પુરુષો તે સાકુને આચારે પ્રવર્તતા એવા સાકુઓને લોભે કરી જાણવે તેમ થિત સાકુને નિમંત્રણ કરી તેની પેરે નિમંત્રણ કરે ॥ ૧૫ ॥

હવે જે રીતે લોભે કરી નિમંત્રે તે રખાડે છે હસ્તી ઘોડા તથા પાલખી પ્રમુખ, એટલે કરી નિમંત્રણ કરે લોભવે ઉઘાના દિકને વિષે કીદારિક હેતુએ યમન કરવાન બર્ણે, તથા અન્ય ઉદ્વિધાને અનુકૂળ એવા વિષય સુખને બર્ણે નિમંત્રણ કરે અને કહે કે આ પ્રત્યક્ષ સ્લાધનીય લોભ તે તમે લોભવો, અહો મદ્દપિ ! એટલે પ્રકારે કરીને અમો તમોને પૂછ્યો છે. ॥ ૧૬ ॥

વળી વગે તે શીન રશના ઉપજા અને બંધ તે ક પુરારિક તથા આસુપજ તે નેપુરારિક તથા શ્રી તે નવ યોવના અને સમન તે પર્વકતુસિકારિક ઇત્યાદિક એ પ્રત્યક્ષ લોભ લો ગવો, અહો આકુમન ! સાકુ એટલે પ્રકારે કરી અમે તમને પૂછ્યો છીએ. ॥ ૧૭ ॥

અહો સાધુ! જો તમે પૂર્વે મહાવ્રતાદિક રૂપ નિયમ આપ્યો છે, તે સિદ્ધને બાવે સંયમને અવસરે આપ્યો છે, તે છે મુવ્રતિ તે (આગાર) શુદ્ધસ્થાવાસે વસતા પણ સમજો તેમજ ॥ મુદ્ધત અથવા કુષ્ઠત જે કરવા તેનો નાશ નથી ॥ ૧૮ ॥

યજ્ઞો કાળ સંયમાતુદાને કરી વિચરતા તેમને હ્રમણા કે પતી પ્રાપ્તિ ક્યાંથી થશે? એટલા દિવસ મુધી યજ્ઞો વ્રત પાળ્યા છે, ઇત્યાદિક જ્ઞાન યોગ્ય પદાર્થોથી કરી તે સાધુને નિર્મત્રણ કરે તે ઉપર દ્રષ્ટાત કહે છે, જેમ નીવાર એટલે પ્રતિના કહી તેણે કરી સૂચને (કર) બંધમા પાડે તેમ ચારિત્રિયાને સંયમ થઈ જાય કરી સંસાર રૂપ પાત્ર બંધનમા નાખે. ॥ ૧૯ ॥

સંયમને વિષે વારંવાર પ્રેર્યા છતાં પણ ચારિત્રિયા સાધુની સમાચારીને વિષે અસમર્થ સંયમરૂપ બારેનો નિવાહ કરવાને અશક્ત છતાં તે સુદ્ધિ પાળે વિષે દોષ એક મહા અજ્ઞાની કાચર ચારિત્રિઓ દોષવે સીદાચ એટલે સીતલ વિદ્યારી થાય તે ઉપર દ્રષ્ટાત કહે છે જેમ માર્ગને વિષે ઉંચે સ્થાનકે આવે થકે કુર્મજ બળદિયા આડલાને બારે પીડયા થકા સીદાય માળ હ નાખી નીચે પડે, તેમ સાધુ મહા ચારિત્રિઓ મહાવ્રતનો બાર નાખી સંસારમાઠે પડે. ॥ ૨૦ ॥

જો રીતે સંયમને નિર્વાહ કરવા અશક્ત, તથા બાંધા બંધતર તપે કરીને પીડયા છતાં તે સંયમને વિષે, કોઈએક મહા અજ્ઞાની સીદાય, કોની પેરે તોડે, જેમ ઉધાન એટલે ઉર્ધ્વસ્થ સ ભુમીને મસ્તકે આવે તે વારે ધરડો ડાકરો વૃષભ સીદાય, અને બારની પીડાયે પીડયો થકો તો તદ્દન બળદ પણ સીદાય તો (જનકગવ) એટલે ડાકરો બળદ સીદાય તેમા દેવુંચર્યું ॥ ૨૧ ॥

જો પૂર્વોક્ત રીતે કામ સોચારિકે કરી નિર્મત્રણ સેધને તે કામ સોગને વિષે મુદ્ધિત છતાં તથા ત્રીને વિષે શુદ્ધ એટલે અ

ત્યંત આસક્ત છતા તથા કામભોગને વિષે (અધ્યુપપન્ન) એસે તેને વિષે રાગી હોય તેને વિવેકી પુરુષે ધ્યાયજ્ઞા કરી જતિ તે ધ્યાય જ્ઞા સહન કરી શકે નહીં એવા મંદ ચારિત્રિયા, તે સંયમ જી રીને બાળ્યાથકા, કરી મરવાય ઝીંગીકાર કરે તિથેમિનો અર્થ પૂર્વવત્ ॥ ૨૨ ॥

इतीश्री स्वसगापरिजार्षिनिमोदयः समाप्त

इये श्रीजा अभ्ययननो बीमो उदशा मारभियछैयै

લેમ સંમામનો કાળ આવે છે, કોઈએક બીકણે પુરુષ પાછો લુએ, એસે બીકણ અનુચ્છ સંમામને કાળે પ્રથમથીજ પ્રતિકાર કારણ દુઃખ પ્રચ્છન્ન સ્થાનક નાસવાને અર્થે લુએ, તે સ્થાનક કેખાડે છે, વલયાકારે ઊંઠક રહિત એવી ગર્તાતે દુર્ગમ હોય અથવા લેખા પેસતા, તથા નીકળતા ગહન હોય, એસે વૃષ્ટિ કરી બ્યાસ હોય અને પ્રચ્છન્ન એવા લે નિરિ શુદ્ધિક તેડ અવસોકન નાસવાને અર્થે કરે તેને કારણ મનમા આવી રીતે ચિતવે લે, કોણ બલે એવા સંમામને વિષે કોનો જ્ય પરાજ્ય થશે, કાર્ક સિદ્ધ દેવાવત છે, થોડા હોય તે ધણાને પણ છતી શકે છે ॥ ૧ ॥

મુદ્ધર્ત એવામા કોઈ એક મુદ્ધર્ત અપર અન્ય મુદ્ધર્ત કાળ નિશ્ચય સંભળ તર્ક હોય ત્યા એવો પ્રસ્તાવ આવે કે, જ્યા છવને જ્યપર્તુ ધાય અથવા પરાજ્યપર્તુ પણ થાય, તે વારે નાસી જઈ ને, એ સ્થાનકો મને છુપી રેવાને કામ આવશે એવા સ્વરૂપે પરા જ્યને અવસરે કદાચિત સંમામથકી નાસીને પાછા આવવું પડે તે વારે શી જતિ થાય ? તે આટે બીકણ સુખર તે નાસવાનું સ્થાનક પ્રથમથીજ મનમા ચિતવી રાખે ॥ ૨ ॥

હવે એ પુર્વોક્ત દ્રષ્ટાત, કાયર સાધુ સાથે મેલવિએ હેઠે
એ રીતે કોઈ એક મમજી પ્રવર્જિત અદ્ય સત્વના ધણી તે પો
તાને વિષે અબસપણું એરસે સંયમ રૂપ ભાર વહેવાને બલ
જીવ મુખી પોતાને વિષે અસમર્થપણું બણીને અનાનત એરસે
આનમિક કાળનો ભય રખીને, એરસે આમળ વૃદ્ધાવસ્થાએ
તથા જ્ઞાનાવસ્થાએ તથા દુષિક્ષને વિષે અને શું નજી શરણ
ધરી એવી કદપના કરીને ઠરાવ કરે કે અને બ્યાકર્ણ, જ્યોતિષ્ય
વૈષ્ણાદિક ત્રણ શરણ થશે આટે તેવા શાસ્ત્રો ભણે. ॥ ૩ ॥

કોણ બણે સુખને કેવા કારણથી સંયમનો જ સ થશે.
ત્રી થઈ થશે કિંવા ઉદક, એરસે સચિત પાણીના પરિભ્રમ
થી થશે, કેમકે કર્મની વિચિત્ર ગતિ છે પ્રકટિપત પુર્વોપાર્જિ
ત દ્રવ્ય નથી જે તે સમય અને કામ આવે, તો તે વખતે કો
ઈએ અમને પુછવાયકા બ્યાકર્ણાદિક કહીશું એ રીતે ચિતવન
કરી જ્યોતિનાદિકને વિષે યજ કરે. ॥ ૪ ॥

હવે ઉપસંહાર કરતો કહે છે એ જેમ પુર્વે કહ્યા એવા
કાયર, મુલમ્, જેમ બીક પામતાયકા વસવાદિક સ્થાનકના
જોનારા જાય, તેમ પ્રમાદિ આરિત્રિયા મંદ જાણને સીધે, અદ્ય
સત્વના ધણી આજીવિકાના ભયથી અનેક કુશાન્ન શીએ, તે
કેવા છે તો કે, ચિતના અરિચરપણાને પોહોતાયકા, મનમા
વિચાર કરે કે, શું બણીએ, અમે બલ જીવ મુખી સંયમ પા
ળી શકીશું, કિંવા નહિ પાળી શકીશું, કોની પેરે તોકે જેમ
માર્ગને વિષે અનિપુણ એવા પુરુષો માર્ગ રખી સંદેહમા
પડે, કે શું બણીયે એ માર્ગ અધુક સ્થાનકે જશે કિંવા
નહીં જાય. ॥ ૫ ॥

હવે માહાપુરુષની રિધતિ કહે છે જે માહાસત્વરેત મો
હોરા પુરુષ જ્ઞાન સોકોમહિ પ્રસિદ્ધ અને ગુરવોર પુરુષોમા

અસર, એરસે આમેવાન એ રીતે પ્રસિદ્ધ થયેલા છે તે સુખા મકાળને અવસરે, પાકું ન જીવે, એરસે નારી જવાનું સ્થાનક જીએ નહીં, તે એમ જાણેલે આપણને મરણ તો સાચત છે એરસે ક્યારેપણ મરવું તો અવશ્ય છે, નારી જઈશું તો, અ મારો યશ જતો રહે, તે કારણ મારે આ સુખામને વિષે અમે મરણ પામીશું પણ અમારો યશ અખંડિત રાખીશું ॥ ૬ ॥

એ રીતે સાકુ સંયમને વિષે સાવધાન થયો છેવે, તથા વૃદ્ધસ્થાવાસનું બંધન તેને છાડીને, તથા આર્થિક બે સાવધાનુ ધ્યાન તેને તિર્થો કરીને એરસે, આર્થિકને દુર કરીને એક પ્રાક્ષને વિષે સાવધાન થાય, સુખમાનુધ્યાનને વિષે પ્રવર્તે. ॥ ૭ ॥

એ આત્મા ધરી બે વિવાદ તે કહ્યો હવે બીજે અધિકાર પરવાહિતા વચન આમી કહે છે એક કેલ પરને ઉપકાર રહિત એવા કરીનેને મહુણ કરનારા બોસાલીક મતાના અનુસારી ત થા વિલેખરહિત, એવા અન્ય તિથિકતા સાકુઓ તે પૂર્વોક્ત સાકુ એરસે રૂડી (આજીવણ) એરસે આભિવિકાસે પ્રવર્તનાર અર્થધાતિ પરને ઉપકાર કરનાર, આ આચારે પ્રવર્ત માન એવા સાકુને એવી રીતે કહે. ક્રતિકોર્ષ તેની નિંદા કરે, તો બે મર્મતા અજળ એમ પૂર્વે કહ્યું, તેમ સાકુના આચારની નિંદા કરે તે તેવા અન્યતિથિક સાકુઓ સમાધિ એરસે સમ્યક્ અનુદાન ધરી અથવા પ્રાક્ષધરી વેગળા જણવા. ॥ ૮ ॥

હવે તે બોસાલીક મતાનુસારી બે કહે તે રખાડે છે નિ સય ધરી વૃદ્ધસ્થ સુમાન તમારો કલ્પ એરસે આચાર છે, અર્થાત્ તમે પ્રાહે કરી બંધાજા છા એમ વૃદ્ધસ્થ અન્યો અન્ય પરસ્પર માહોમહિ માતાપિતાદિકની સાર સંબાળ કરે તેમ તમે પણ માહોમહિ આચારીક ઉપર મુજિન થયેલા છા, તે કેવી રીતે મુજિન છા તે રખાડે છે, પિંદ એરસે વિદ્યા તે

ગિજાણ એરસે રાગીને અર્થે જે મારે ગવેરા છે વિદ્યા આ
જી આપે છે. થ શબ્દ થકી ગુર્વાચિકનો વૈવાવચ્ચ કરે છે
તે મારે તમે શુદ્ધસ્થ સરખા છે ॥ ૯ ॥

એ કારણ મારે તુમે શુદ્ધસ્થની પેરે સગાગપણે વત્તા છે
માઠોમાઠે વરાનામી સાધુ કોઇના આધીન ન આવે તે કારણ
મારે તમે સદૃષ્ય એરસે રૂડામાર્જ તેના સહભાવને નષ્ટ કાઢે
એરસે સ માર્જને ભૂખ હીધો તેથી તમે સંસારના પાદગામી ન
હી, એવા રાષ અન્ય તિથિઓ બોલે. ॥ ૧૦ ॥

હવે તે અન્ય તિથિઓને સાધુ ઉત્તર આપે છે અથ એ
હું કહીનતર તે અસાધુ પ્રત્યે સાધુ એવી રીતે બોલે પદ્મ તે
મોક્ષનાર સાધુ કેવા છે, તોફે, મોક્ષમાર્ગના વિચાર એરસે બળ
તે અસાધુ પ્રત્યે કહે છે કે, એમ પૂર્વોક્ત ન્યાયે અહો ! તુમે એમ
બોલતામકા નિએ થકી બે પક્ષને સેવોછો એરસે રા દ્રેપ રૂપ
બન્ને પક્ષને સેવોછો કારણકે ક્રોધો પોતે બનાયાનીછો. સદા
પક્ષીછો, મારે અને બીજા નિર્દોશી સાધુના નિદકછો, મારે બેદુ
પક્ષના સેવનારછો અથવા બીજા ઉદક ઉદ્દેશિકાદિક ભોમવતા
શુદ્ધસ્થ સમાનતા અને સિન મદલ કર્મ મારે ધતિ સમાન ર
ખવા માત્રછો, એમ બન્ને પક્ષને સેવોછો ॥ ૧૧ ॥

હવે આલ્પવિકાદિક પરતીધિકોના આચાર કદી રખાડે છે
તમે એમ કહોછો કે, અમે નિઃક્રમન હોય અને તમે જે ભોગવો
છો તે પણ કાશાદિક પાતુના જે શુદ્ધસ્થના પાત્ર તને વિષે ભો
જન કરે છે. તે મારે તમે સુપરિમદ્વીછો તથા આદારાદિકની
મૂઠા કરોછો મારે નિપરિશુદ્ધી સી રીતે થશે ? વળી ગિજાણને
અર્થ વિદ્યા અનને વિષે અસુમથ હતા શુદ્ધસ્થને દાષે આ
જી રવાડોછો તેદિજ રા રખાડે છે જે શુદ્ધસ્થ બીજા અને
ઉદકનું મર્દન કરીને તે ગણાનને અર્થે ઉદેશાને જે આદાર ની

પ્રજાઓ તેને સોગવવાજ્ઞી તમને રોપ લાગે છે ॥ ૧૨ ॥

તુમે છકાવ છવની વિરાધના તમા સાકુની નિહા રૂપ
તિત્ર તાપે એરસે સંતાપે કરી સિસછા, તમા વિવેક રહિતભ
વળી અસમાધિવા એરસે શુભધ્યાન રહિતછા મારે જેમ કંઈ
એરસે ખુજલી તેને અત્યંત ખજૂવી એવકારી નથી કિંતુ એમ
કાને ખજૂખડું અપરાધિયે ધણા રોપની વૃદ્ધિ કરે તેમ તમને
સાકુ સાથે રૂપપલ્લુ કરવું એવ નથી ॥ ૧૩ ॥

જે અમાને ખોડું ઠેરાવવું અને ખોડાને ખડું ઠેરાવવું એવી
જેની પ્રતિજ્ઞા નથી તે અપ્રતિજ્ઞ રાગરૂપ રહિત તમા અણતે
એવે સંવત તત્વે સહિત તેને હેથોપારેય પરમાર્થ જાણ્યા વિના
પરમાર્થે કરીને તે અસાકુ છે એમ તેના માર્ગને રોપ રૂમાર
વાતું તમને કોણે શિખવ્યું ? મારે અહો તમારો ઉપમાર્થ તે
નિશ્ચય મળતો નથી, જે કારણે બિલાનને અશનાદિક આપે તે
અહસ્તે સમાન જાણવા એવો તમે કહો છો પરંતુ એ અણ આ
સોધ્યાના બોલનારનું જે કર્તવ્ય અનુષ્ઠાન તે પછ અણ આસો
ચોલ રૂમારે છે ॥ ૧૪ ॥

સો એરસે આર્મંત્રણે કરીને તમારી એવી વાણી જે જ્ઞા
નને આહાર લાવી ન આપવો તે વંશના અબ્બી સરખી અ
ત્યંત સુક્ષ્મ એરસે કોણપણ કુશિને ખમિ નહીં એવી તમારી
વાણી કહી તે કહે છે, તમે કહ્યું જે સુહસ્થનો આણેસો આહાર
એવ છે તે સોગવવો પરંતુ યતિનો આણેસો આહાર યતિને
સેવો અધાન્ય છે, એ તમાર વચન શું નથી અમે એમ કહ્યું
જેમ કે સુહસ્થનો આણેસો આહાર સરોપ છે, અને યતિનો
આણેસો આહાર નિર્દોષ છે ॥ ૧૫ ॥

વળી સાકુ તેને કહે છે કે જે તમારી ધર્મ પ્રસારા એરસે
ધર્મ રશના જે યતિને જ્ઞાનનો રવો નથી કેમકે જ્ઞાન જે છે તે

તે સાર્વજનિક કે વ્યક્તિક તેની વિશુદ્ધિનો કરનાર બાળવો કારણક
યતિતો પાતાના અનુદાને શુદ્ધિ પામે છે યતિને જ્ઞાન દેવાનો
અધિકાર નથી એમ તમારી દ્રષ્ટીમા એ આવે છે, પરંતુ એ
પ્રકારે એ પૂર્વે તીર્થંકર થયા તેણે નથી પ્રકટ્યો એટલે એ રીતે
તમે ધર્મ કહો છો ત રીતનો ધર્મ સર્વજ્ઞે કહ્યો નથી ॥ ૧૬ ॥

તે માસાકાદિક મતાનુસારી અન્ય, સપક્ષ અન્યકુળિ
એટલે હેતુ દ્રષ્ટાને કરી પાતાનો પક્ષ સ્થાપન કરવાને અ
સમર્થ છતાં તે મારે વાક મૂકીને તે ફગીફરી વિશેષે ધૂણપણું
કરે એટલે એમ કહે કે અમારે એમ પર પરાગત છે તેજ એટ
છે, અન્યથી અમારે કાંઈ કામ નથી કલ્યાદિક કહીને ધૂણપણું
અંગીકાર કરે પણ શુદ્ધિ પૂર્વક જૈનમતાનુસારીને ઉત્તર આપી
શકે નહીં ॥ ૧૭ ॥

તે રાગ અને દ્વેષે પરાભવ્યા થકા, સારી કુળિયે કરા
મતશુદ્ધર આપવાને અસમર્થ એવા મિથ્યા દ્રષ્ટિયે કહીને બ્યા
તે છતાં તે અનાર્થ અનેક આકોશ એટલે અસંખ્ય વચને કડ
મુદ્ધમાદિક દુણવાનો એ વ્યાપાર તેનું શરણ મદળુ કહે, જેમ
રકણ એટલે મસેલાદિક ભોંકો એ છે તે શત્રાદિક કરી કુદ ક
રવાને અસમર્થ છતાં, પર્વતનો સરણ મદળુ કરે તેમ પુર્વોક્ત
કૃતીર્થિકો પણ શુદ્ધિ પૂર્વક ઉત્તર દેવાને અસમર્થ છતાં કોપનો
સરણ અંનીકાર કહે ॥ ૧૮ ॥

પદ્મ એ સાધુ છે તે તેમની સાથે આ કોશાદિક કહે ન
મૂંડે, કિંતુ જ્યાં મળ્યા શુભ છે એટલે પ્રતિજ્ઞા દેતુ દક્ષાત ઉપનય
નૈનમ નય કલ્યાદિક પ્રકરિષ્યે એવા અધ્યવ્યવહારના કારણને
કરે જગી એ ઘડી આત્મા સમાધિવૈત કહે એવા અનુદાન કહે
જે અનુદાન કયાથી, અથવા જે વચન બાક્યાવકા અન્ય પુરુષ
વિરોધ ન પામે તેનું કાવ કહે તે મારે ત વિધિ સમાચર ॥૧૯॥

એ રીતે પશ્ચાત નિરાકરણ કરી ઉપસંહારે સ્વમત સ્થાપન કરતા કહે છે, એ પૂર્વોક્ત વચન રૂપ ધર્મને પ્રદર્શ કરીને તે ધર્મ દારૂપ એટલે શ્રી માહાવીર દેવે પ્રવેચો-અ સખ્ય થકી અન્ય મતિનું નિરાકરણ કરીને પ્રવેચો એટલે કહ્યો. તે કેવી રીતે તો, સાધુ જે છે તે, ગિજાનની વૈશાલ્ય કરે પરંતુ અગિજાનપણે કરે એમ પાતાને તથા ગિજાનને સમાધિ ઉત્પન્ન થાય તેવી રીતે વૈશાલ્ય કરે ॥ ૨૦ ॥

તે એસલ એટલે મનોહર એવા સર્વજ્ઞ પ્રજ્ઞીત મુત આ રિત રૂપ ધર્મને સમ્યક્ પ્રકારે બજીને દ્રષ્ટીમંત સાચા તત્વને બજુ પરિનિવૃત્ત એટલે કોષના ઉપસમ થકી રીતજભૂત થયે છે. એવો સાધુ તેને ઉપસર્ગ ઉદય આવ્યા છતાં તેને સહન કરીને પ્રાપ્ત પ્રાપ્તિ મુખી, મુદ્દો સંપન્ન પાળતો થકો પ્રવર્તે, તિમે મિત્રો અર્થ પૂર્ણવત્ બજુવો ॥ ૨૧ ॥

મિત્રાઅવ્યયને શ્રીમો સંદેશા સમાપ્તઃ

અવત્તીયાવ્યયન ચતુર્થો દ્વયક પ્રારમ્ભઃ

હવે તે પશ્ચાત્તના અજાણ એમ કહે છે કે, મહાપુરુષ પ્રધાન પુરુષ, તારાગજ રૂરિ પ્રમુખ તેણે એવી રીતે આદ્ય એટલે કહ્યું છે, શું કહ્યું છે ? તાકે પૂર્વકાસને વિષે તપસ્થાના કરનાર તપરૂપ મનતા થજી એવા અનેક રૂપીયાર તે ઉદક એટલે રીતજ પાણીની પરિભોગ કરતા થકો ગિરિને પામ્યા તે રીતજ અન્ય તીર્થનું વગન સાળગીન મદ અજ્ઞાની આપદા તરફ એ રસે તેદિજ રીતસોદકને વિષે શયે, પણ પ્રાશુક ઉદકનો ભોગ ન કરે, એ રીતે સંજમાનુજાનને વિષે સોદાચ. ॥ ૧ ॥

હવે કોષક કૃત્તરિ દાપ તે સાધુને વિષે તારવાને અર્થ

આવી રીતે કહે છે, અશનાદિકને અણુ લોગવતો એવો નમિ
રાત્રિ વિરેહ દેશમાં ઉત્પન્ન થયેલો હતો, તે મુક્તિ પાડેતો,
તથા અન્ય તીર્થ કહે છે કે, રામગુપ્ત ગ્રન્થ રૂપીચર આદ્યાર
લોગવતો થકો મુક્તિ પાડેતો, તથા બાહુક રૂપીચર તેમજ
તારા ગણનામાં રૂપીચર એ બન્ને શીતળ પાણીના પરિભોગ
થી સિદ્ધિને પામ્યા ॥ ૨ ॥

વળી આસિસ તથા રેવલ એમજ દ્વીપાયન મહા રૂપીચર
એને પારાશર એ સર્વ રૂપીઓ શીતળ પાણીને લોગવી તથા
બીજકાય દુરિકાષના પરિભોગ થકી સિદ્ધ થયા ॥ ૩ ॥

એ નમીરાજ રૂપી પ્રમુખ પૂર્વ કાળને વિષે મહા પુરુ-
ષ કહ્યા છે તે આ સોઠને વિષે પ્રસિદ્ધ છે તે કુતીર્થિક અથવા
માતાશીલ સ્વયંશ્રિક એમ કહે છે, એ સર્વ બીજ સથિત પાણી
ને લોગવીને સિદ્ધ થયા એમ એ અગ્ર મહાભારતાદિક તથા
પુરાણોમાંથી સાબળું છે મારે અગ્ર પણુ એવીજ રીતે મુક્તિ
સાધ્યું ॥ ૪ ॥

ત્યા કુશાન્ત્રે જે ભારત પુરાણાદિક તેને સાબળવે કરી તથા
પરિસદ્ધ ઉપનેથકે કોષ્ઠક મંદ અગ્નાની આશ્રિત થકી સીકાય,
કેની પેરે તોડે, એમ બારથકી ભામ્યા એવા જે ગર્દભ તે માર્ગ
માજ ભાર નાંખી રહેને નાસી બધ અથવા પૂર સર્પ એસે
ભક્ષ મતિ પુરુષ સંજમી પણુ અગન્યાદિક ઉપદ્રવ ઉપનેથકે ના
રી બનાર મનુષ્યની પછવાડે દોડતો બધ પદ્મ અમમામિ ન
થાય આમી મોઢેજ વિનાશ પામે તેમ જે શીતળ વિદારી છે
તે પણુ મુક્તિના અમમામી નથાય, અનનો કાળ સંસાર મોઢેજ
ભમે. ॥ ૫ ॥

એ પ્રાક્ષમાર્ગ વિચારવાને પ્રસ્તાવે કોષ્ઠક સાધ્યાદિક અ
થવા સ્વતીર્થ સોમ પ્રમુખ કહે પીડયાથકા, એમ કહે છે તે જે

મુખિના મુખ છે તે સુખેજ કરીજ થાય પરંતુ દુઃખથી મુખ ન થાય. (યદ્યાશાસિ મીમા છાસ્યાં કુરો, માયતે નયસાંકુર રતિ વચનામ્) ખારે લેવાદિક કદ થકી મુખિ થી રીતે થશે ? એવી રીતે બોલીને જે કોઈક શાક્યાદિક ત્યા મોક્ષ વિચાર-જ્ઞાન પ્રસ્તાવે મી તીર્થંકર કેવ તેના પ્રશ્નો એવો જે મોક્ષ માર્ગ તેને મૂકી આપે છે, તે પરમ સમાધિના કારણ જે જ્ઞાન દર્શન અને આદિત્ર રૂપ છે તેને ત્યા પીને બધા સંસારમાંથી પ દિબમણ કરે છે તેહિજ કેખારે છે ૬ ૬ ॥

અહો દર્શનીઓ ! તમે સુખ થકી મુખ થાય એવા વચને કરી મીછનેંદ્રના માર્ગને અવહિસતા થકા અદ્ય વિષયને અર્થે બધા એવાજે મોક્ષના મુખ તેને ગમાવેલો, એવા અસત્ય પક્ષને ન મુકવે કરીને સોદવધિકની જેર હરણો, લેમ કોઠક જે જણ હતા તેજે સોદનો બાર ઉપાડયો હતો, પછી માર્ગે જતા મુવર્ણ ફીડું તે વાર એક જણે સોદના બાબને નાખી રેકને અમુલક મુર્વણ વસ્ત્ર પ્રહણ કરી અત્યંત મનવંત થયો અને બીજામે સોદનો બાર નાખી રીધો નહીં, તે પછી હરણા જા યો તેમ તમે પણ હરણો એ કથા શવિસ્તાર મી રાય પ્રસિદ્ધ મુત્રમા છે ત્યા થકી જોઈ લેવી ॥ ૭ ॥

માણાતિ પાતને વિષે વર્તના મુખાવાદને વિષે વર્તના અદ્યતાદાન તથા મૈષ્ટન પરિમદ એકલાને વિષે વર્તના થકા નમે અસયતિલો અદ્ય વિષય મુખમા પડયા થકા પણ એવું જે મોક્ષ મુખ તેના પિનારા કરે છે ॥ ૮ ॥

વળી પરમતનો બારા રોપ કહી કેખારે છે એ રીતે કેા ક એક પરતીર્થિક અથવા રવતીર્થિક પાસખ્યારિક ॥ ઠેવા છે તોકે અનાર્થ કર્મના કરનાર અણાચારિ વળી શ્રીને વસે પડયા,

એટલે ખીનો પરિસદ્દ જીવવાને અશ્વમર્ષ તથા અગ્નિની વળા
જીવમાર્ગ થકી ઉપશાંતિ તે એમ કહે છે કે ॥ ૬ ॥

જેમ ગુણકુ પાકું થઈ તેને ત્યાજ પીણને તેમજ પદ્મ અ
થવા રૂપીર કાઢી નાખવા થકી મુદ્દર્શમાત્રમા મુખ થાય પરંતુ
પીણ કાઢ પજ ન થાય, એ રીતે અર્ધી પજ પ્રાર્થના કરતી એ
વી ખીની સાથે સંબંધ કરવાથી ત્યાપજ કયા થકી રોન આવ
શે, અપિતું કાઢવ રોપ નથી. ॥ ૧૦ ॥

વળા દુષ્કાત કહે છે જેમ મેઢા એવેનામે જનાવર તે જે
રીતે પાણી ડાહાય નહીં એ રીતે ઉદ્ધવ પાન કરે પરંતુ પા
ણીન પજ બાધા ન થાય અને પોતાને પજ બાધા ન કરે એ
રીતે પ્રાર્થના કરતી ખી સાથે સંબંધ કરવા થકી ત્યાપજ રોપ
કયા થકી થાય ? અપિતુ નજ થાય. ॥ ૧૧ ॥

જેમ કપિજસ એવે નામે ધખણી આકાશ ઉડતી થકીજ
નિર્મળ પાણીનું પાન કરે એ રીતે અર્ધી પજ મહીતર કરજ
પૂર્વક પૂત્રાદિકને અર્થે રાજ, દેવ રહિત પાર્થિવિતિ એવી ખીની
સાથે સંગ કરતા થકા રોપ કયા થકી થાય ? ॥ ૧૨ ॥

દુવે સૂત્રત્વા તે વાલીઓના રોપ પ્રમદ કરતો કહે ॥ તે
પૂર્વાક્ત ગુણકાદિકના દ્રવ્યોતે કદી મૈથુનને નિર્દોષ માનતા એવા
કોઈ એક પરતીથિક તથા (સ્પયુથિક) પાસધ્યાદિક લેણી ખી પ
રિસદ્દ જીવ્યાં નથી. તે સિથસ વિહારી કેવા છે, તો કે મિથ્યા
દ્રષ્ટી અનાર્થ કર્મના કરનાર અનાચારી કામ ભોગને વિષે મુદ્
છના પ્રવર્તે કોનીપરે તો કે, પુતના એટલે રાકજની પરે જેમ
રાકજ ન્દાના બાળકને રખી ગૃહ થાય અથવા પુતના એટલે
બાળીની પરે જેમ ગાદી પોતાના તરજ બાળકને વિષે ગૃહ
થાય, એટલે સમસ્ત જીવો માટે સંતાનને વિષે ગાદીનો સ્ને
હ આકરો રીસે છે તે મારે એ નિશ્ચય કર્યું તેમ પૂર્વાક્ત અના

મારી પાસઆદિક પણ કામ લોગને વિષે જુદ જાય છે ॥૧૩॥
 હવે તે કામ ગુદના રોપ કહે છે તે કામ લોગ થકી જે
 નિવૃત્તિ નથી તેને આગમિક કાલે નરકાદિક દુઃખ ઉત્પન્ન થાય
 એવું આજુ રમવા થકા અને (પ્રત્યુ પત્ર) જે વર્તમાન વિષય સુ
 ખ તેને વિષયતા અનેજ રજુ કરી માનતા થકા રહે છે, તે પછી
 જે વારે આજુપ્ય ફીજુ થાય, અને ચોવન જરૂર રહે તે વારે તે
 પશ્ચાતાપ કરે, અને કહે કે અમે એવા અનાચાર શા વાસ્તે
 કર્યા ? ॥ ૧૪ ॥

જે મહાન પુરુષ કાળ પ્રસ્તાવે ધર્મને વિષે પરશ્કમ કર્યું
 તે મહાન પ્રાપ પછી જુદાવસ્થાએ તથા મરણાવસરે પ્રત્યા
 તાપ કરે નહીં, તે ધર્મવેત પુરુષ બીધન થકી મૂકાણા અસંખ્ય
 જીવિતબ્દની આકાંક્ષા કરતા નથી અથવા જીવિતબ્દ મરણને
 વિષે નિરપૂહિ થકા વર્તે છે ॥ ૧૫ ॥

વળી જેમ નદી વેતરણી જે છે તે સર્વ નદીઓમાં તરણી
 દુર્લભ છે એ વાત લોક પ્રસિદ્ધ છે એ રીતે લોક માંહે સ્ત્રીઓ
 જે છે તે પણ અમૃતવેત નિર વિવેકી પુરુષને અપાર દુસ્તર
 દુર્લભનીય બજણી ॥ ૧૬ ॥

એવું બજીને જે હિતકારી વાત છે તે કહે છે જે પુરુષ
 સ્ત્રી સંબધી સંયોગતા જે વિપાક તેને કરવા બજીને સ્ત્રીના સં
 યોગ છાડી કીધા વળી તે સ્ત્રીના સંયોગને અર્થે જે પાતાના શ
 રીરની પૂજા વિભૂષાતે પણ જેણે ઉપરાંદી કીધી એટલે યુકી કી
 ધી, તે પુરુષ એ સર્વ સ્ત્રી સંમાદિક તથા સુધા વૃષાદિક અવદૂષ
 પ્રતિકૂલ ઉપસર્જના મળી એટલે સમૂદ્ધ તેને નિરાકરીત જે મહા
 નદીપ સંસિવિત માર્ગે પ્રવર્તે તે પુરુષ સંવરણ સમાધિને વિષે
 સ્થિત બજવા ॥ ૧૭ ॥

જો પૂર્વોક્ત પરિસહના જીવજીવાર તે આપ સંસારને તરસે

સમુદ્રવત, એરસે જેમ વ્યવહારિ આ સમુદ્રને નાવવડે તરે ॥ તેની
પરે જાણી લેકું જે સંસાર સમુદ્રને વિષે પ્રાણી એરસે છવ તે
ખુતા થકા પાતાના કરેલા પાપ કર્મેકરી અસાતાવેદનીય ૩૫
પીઠાય છે ॥ ૧૮ ॥

હવે ઉપદેશ કહે છે તે પૂર્વોક્ત ચારિત્રિયા દ્વય ઉપાર્થય સ્વ
૩૫ જાણીને જસામતનો પાસેક પાચ સમિતે સમિતો એવો થ
કો વિથરે, અને મુપાવાદને વર્જે તથા અદત્તાકાન એરસે ચોરી
થકી વોસિરે એરસે ચોરીનુ ત્યાગ કરે, એમ અનુક્રમે મૈથુન તથા
પરિશદ્ધને પણ છોડે ॥ ૧૯ ॥

હવે બીજા સર્વત્રય કથાની વાર ૩૫ છે તે કારણે અહિં
સાને વિશેષ રીપાવે છે ઉચ્ચા અધો એરસે નીચા તીર્થો એરસે
સર્વ લોકમાદે ક્ષેત્રથી પ્રાણપ્રતિપાત કહ્યું હવે ન્ય પ્રાણપ્રતિપાત
કહે છે એ સર્વ લોકમાદે જે કાર્ષત્રસ અને સ્થાવર છવ છે
તેને વિષે સર્વ પ્રકારે એરસે કરજ કરાવજ અને અનુમતિયે કરી
સર્વત્રકારે વિરતિપણ કરે એરસે સર્વજીવોની ક્યાનું પાળવું તેને,
તે શાંતિ એરસે કર્મ દાહની ઉપચય કરનાર કહિયે, તથા એનેજ
નીશ્વાન એરસે મોક્ષપદમા પણ આદિત એરસે કહ્યું છે ॥૨૦॥

હવે અધ્યયનનો અર્થ ઉપસંહરતો કહે છે એમ મુત ચા
રિત્ર ૩૫ ધર્મને મદજ કરીને તે ધર્મ મી મદાવીર સ્વામિઝ
પ્રકારથી તે માર્ગ આકરીને સાકુ તે જિજ્ઞાસને વિષે વૈષાવધ્યને
કરે તે કેવો થકો વૈષાવધ્ય કરે તોકે, અજિજ્ઞાણપણે આત્માને
સમાધિમાન થકો જે સાકુ વૈષાવધ્ય કરે છે તેને બન્ય છે, એ
વી સમાધિ પારજ કરતો થકો વૈષાવધ્ય કરે ॥ ૨૧ ॥

સમ્યક્ પ્રકારે જાણીને એરસે જાતિ સ્મરજારિક અથવા
અન્ય પાસેથી સાજળીને રૂઠા એવો કેવસીતું બાખ્યો જે ધર્મ
તેને સમ્યક્ નહીં છવ કથાવને ઉપસમાવી શીનળી ભૂત થકો

અનુકૂળ પ્રતિકૂળ ઉપસર્જને અહિંઆસીને બધા મુખી પ્રાપ્તે
અથ ત્યા મુખી મુખી સંબંધ પાસે. તિથિમીનો અર્થ પુર્વવત
બાળવો ॥ ૨૨ ॥

ए उपसर्ग परिहानाम प्रीनु अक्षयन समाप्त षणु

हवे प्रथम श्रुतस्फुटने विषे चोर्धुं अक्षयन प्रारम्भाय छय

ત્રીજા અધ્યયને વિષે જે ઉપસર્જ કહ્યા તે મહિ અનુકૂળ
ઉપસર્જ સહન કરવા દુર્લભ છે એમ કહ્યું હતું, તે માટે ત્રીજા
કરેલા અનુકૂળ ઉપસર્જ સહન કરવાને અર્થે સાધુ અધ્યયન કે
હિંમે હિંમે જે ઉત્તમ સાધુ માતા પિતા અને ભાઈ પ્રમુખને
(પૂર્વેથી સંબોધ એટલે આજસે સંબંધ તથા સંશુદ્ધિએ
પરમાત્મ સંબંધ એટલે પાછળથી થયેલા સંબંધ તેને કાઢીને
એકસે રામદેવ સહિત અને જ્ઞાન દર્શન તથા ચારિત્રે કરીને
સહિત એવો હતો, હું સંબંધ પાળીશ એવી પ્રતિજ્ઞા કરે, વળી
મૈથુનયત્રી નિવર્ત્યો ॥ ત્રી પશુ પદંગ સહિત એવા છિપામથને
અવેરણ દાર એવા સાધુને પણ કોઈ એક ત્રી વિષ્ણુ તાર છે
તે કહે છે ॥ ૧ ॥

કોઈએક કાર્યને વીણે તે સાધુને સમીપે આવીને છાને શ
બે, દગલે દગલે, અનેક શુદ્ધિ પદે કરી એટલે મર્મના વચને
કરી, કોઈક ત્રીમંદ એટલે વિવેકસહિત એવી છતિ પુરુષને વશ
કરવાના ઉપાયને તે ત્રી જાણે જે ઉપાયે કરીને કોઈક ચારિત્રિ
આ પ્રાદનીય કર્મના ઉદયયત્રી ત્રાને વશ થઈ બાધ અને સંબં
ધ થકી પડી બાધ ॥ ૨ ॥

દવે જે ઉપાયે કરી તે ત્રી સાધુને નિમિત્તાદે ન છિપાય કા
છે ન ત્રી સાધુની પાસે કહી એટલે નજીક આવી બંધીને

પારંવાર જે રીતે કામવિકાર પાપાય તે રીતે વસ્ત્ર પહેરે નીચ
જુ શરીર જે અપારિત્ય તે રખાડે બંને બાહુ જીંથી ઉપાડીને
કામ રખાડતી હતી સાધુને સન્મુખ બાજ અથવા સાધુને સ મુ
ખ નજર રાખે. ॥ ૩ ॥

વળી કોઈ એક શ્રી એકદા પ્રસ્તાવે સાધુને સેવા યોગ્ય
એવા સવનાશન એકસે પાદ પાદસાદિકે કરી નિર્વ્યજન વેળા
એ સ્નેહના વચને કરી નિર્મત્રજા કરે તે વારે (વિરૂપવશ્વત્સ)
વિરૂપ એવા એ પૂર્વોક્ત નાના પ્રકારના જે પાદ પાદસાદિક તે
મુખને બંધનના કરનારા છે એ રીતે તે સાધુ બાજીને ત્યા
બેમે નહીં ॥ ૪ ॥

વળી તે શ્રીની દ્રષ્ટી સાધુ પાતાની દ્રષ્ટી મેળવે નહીં, તથા
ત્રેણનાદિક અર્ચનું કરવું કરે નહીં, અને તે શ્રીનું કહેણું જે
વિનયની પ્રાર્થના રૂપ વચન તેને અનુમારે નહીં, વળી તે શ્રી
ની સાથે આમાદિકને વિરે વિચરે નહીં, એ રીતે રહેતા થકા
પાતાના આત્માનુ રક્ષણ કરી રીતે થાય. ॥ ૫ ॥

શ્રી સ્વસ્થાવે અર્ચ્ય કરવાને સાવધાન હોયછે, તે મારે સા
ધુને આમંત્રીને કહે છે કે અમુક વખતે આવીશ એમ મુકિત કહીને
વિદ્યાસ ઉપગતવે પાતે પાતાના આત્માને ત્રેણન સેવવાને અર્થે
એકદા પ્રસ્તાવે સાધુને નિર્મત્રજા કરે, અથવા સાધુને નિવારવા
બાજી તે શ્રી એમ કહે કે, માહરજા બતાવના આરેશથી દુ
તમારા પાસે આવી જુ એવી રીતે પાતાને વશ કરવાના વચન
કહે એ પૂર્વોક્ત વચને કરી અર્હાચ પદપૂરણાય છે એમ જ
સાધુ સ પરિજ્ઞાએ કરી શ્રીનુ સ્વરૂપ જેવું છે તેવું જાણે મુઝાણું ?
તો કે, વિવશ સંમપિયા નાના પ્રકારના દ્વાવ બાવારિકરૂપ જે
શ્રીના શબ્દ તેને સાધુ બંધપામના કાળજી બાળે. ॥ ૬ ॥

વળી મનને બંધણ કર એવા અનેક પ્રર્થય કરતી જે થકી

પુરુષને ક્યાં ઉપજે તેવા કરણના વચને વિનય પૂર્વક સાધુની પાસે આવીને અથવા નિર્નય મધુર સ્નેહ સહિત મનોહર વચન બોલે તથા કિલ્લ કથા બોલે રહસ્યવાર્તા કે મૈત્રુન સંબંધી જ્ઞાના વચન તેજે કરી સેવકની પેરે સાધુને તે સ્ત્રી પાતાની આજ્ઞા કરાવે, અથવા મૈત્રુન સંબંધિયા વચને કરી તે સ્ત્રી સાધુનું ચિત્ત મૈત્રુન સેવવા બહી પ્રવર્તે તેમ મૈત્રુન સેવવાની આજ્ઞા આપી પાતાની આજ્ઞાએ સાધુને પ્રવર્તાવે. ॥ ૭ ॥

હવે દ્રશ્યે કરી રૂપાડે છે જેમ સિંહ ને માસે કરી સ્ત્રી બનીને નિર્ભય કરીને એકલો થકો વિચરે તેમ કરી પછી તેને અનેક બંધને બાંધીને કઠોરવં એમ સ્ત્રી પણ જેજે મન વચન અને કાલાને સંબંધી છે એવા કાંઈ એક મુલતી અલગારને સ્નેહરૂપ બંધને કરી બાધે થઈ થકી પાડે તે બીજા સામાન્ય કાંઈ કંઈ કેવુંજ શું ! ॥ ૮ ॥

હવે સાધુને પાતાને વશ કરીને પછી ત્યાં તે સ્ત્રી પાતાના કાર્યને વિષે તે સાધુને વળી નમાડે એકલે સેવકની પેરે કરાવે જેમ (૨૩૬૨) સુતપાદ અવક્રમે પદ્માને બાહેરેલા પ્રેશ ન માડે તેમ સાધુને તે સ્ત્રી પાતાના કાર્ય કરવાને વિષે ન માડે પ્રવર્તાવે, તે વારે તે સાધુ, મુલતી પેરે સ્ત્રી રૂપ પાસે કરી બંધાણે થકો, જેમ મુઝ પાસે કરી બંધાણે થકો અરેકો પરલો હાસે માસે પણ તે પાસ થકી મુકાવ નહોં તેમ સાધુ પણ સ્ત્રી રૂપીઆ પાસ થકી મુકાવ નહોં ॥ ૯ ॥

હવે સ્ત્રી રૂપીઆ પાસમાં પડ્યા પછી, તે સાધુ પશ્ચાતાપ કરે પછી સંવચ જાડીને શુદ્ધવાસ આવરે, તે વારે જુરે જેમ, વિપતિમીત એવો ક્રૂપ તેને જીનીને પછી પશ્ચાતાપ કરે કે એ અલ્પ કે શાપારસ્તે આસેન્ધા એમ ચિતવે તેની પેરે તે સાધુ પણ પશ્ચાતાપ કરે એવો વિવેક મહત્ત્વ કરીને મુક્તિ મ

મન મોઝ એવા સાધુને સંવમની દ્વેષણી એવી જે સ્ત્રી તેની સાથે સંવાસ સંસર્ગ કરવો ન કહે. ॥ ૧૦ ॥

જે કાશ્વ આટો સ્ત્રીના સમાજમ થઈ કહવા વિપાક પ્રાપ્ત થાય, તે કાશ્વે સ્ત્રીને વર્ણે તુ શબ્દથી સ્ત્રીની સાથે આલાપ સલાપ પણ કરે નહિ, જેમ વિષે કરી સિસ એટલે વિષે કરી ખરડશે એવો કારો બળીને તેને દુરથી રાખિયે, તેમ સાધુ હોય તે સ્ત્રીને વિષે કરી ખરડા કારાની પેરે દુર થકી રાખે, તથા એકલો થકો તે મુદ્દસ્તને કુલે જઈ તેના વશવર્તી થકો જે સાધુ ધર્મ કથા કહે તે દ્રવ્યસિંગી સાધુ પણ નિર્મથ નહીં, (નિપિદ્વાચસ્તુ સેવના વિત્તર્થ.) ॥ ૧૧ ॥

જે ચારિત્રયા એ સ્ત્રી સંબધિયા નિહનીક, તેને વિષે મુદ્દ એટલે મૂર્ખા થકા હોય તે અન્ય પાસખા, ઉસખા, કુશીલિયા, પ્રમુખ જે સ્ત્રીની પાસે કથાના કરનાર હોય તે માહેલા કુશીલિયા બળવા, તે કાશ્વે રૂડા તપસ્વી જે હોય તે સાધુને (વિ હરેસહજ) સ્ત્રી સહિત વિચરે નહીં, તથા સ્ત્રીના સમાજમ આલાપ સલાપાદિક પણ કરે નહીં અને સ્ત્રીને અંગારા સરખી બળી દુર જારી આપે. ॥ ૧૨ ॥

હવે કહાચિત પુત્રી પ્રમુખનો સંસર્ગ જઈ બાપ, તે તે પણ સાધુએ રાખવો તે આશખી કહે છે અપિ સંસવનાપે મૂખા એટલે બેરી સાથે પણ સાધુ વિચરે નહીં, તથા (સુખદા) એટલે વડુ સાથે અને બાપ, તે માતા સમાન છે તે સાથે પણ, અથવા દાસી સાથે, તથા મ્હોરી સ્ત્રી સાથે, અથવા કુમારિકા જે ન્હાની સ્ત્રી તેની સાથે, પણ સંસ્તવ પરિચય તે સાધુ ન કરે તે અજમાર બળવો ॥ ૧૩ ॥

હવે એ પૂર્વોક્ત સ્ત્રીઓના સમાજમ થઈ જે રાપ ઉપલે તે કહે છે હવે કહાપિ એકદા પ્રસ્તાવે એકાંતે સ્ત્રીની સાથે સા

કુનો સંસર્ગ તેને શાંતિ આત્રિ અથવા મિત્ર સુબધિ વર્મ ત્યા
હોય તે રૂબે તે વારે તેઓને અપ્રીતિ એટલે દેવ ઉપલે અને
તેઓ જાણે કે જુવે એ પુરુષ એવા ગુણ છે કામસોગને વિષે
આશક્ત રેખાય છે એમ ચિંતવી સંકોષ વચન જોડે કે,
અરે તું એનો પુરુષ છે કે કુ ? એ તું અહીં પલે પલે બેસે
છે, શખે પાપવે આદર કરે છે, તેનો શું કારણ છે એવા
કઠોર વચન તે જોડે. ॥ ૧૪ ॥

એ તપસ્વી ઉદાસીન મધ્યસ્થ રાગ દ્રેષ રહિત જોવો સા
કુ પલે ત્રી સાથે આભાપ કરતો થકો રેખીને તે વારે ત્યા
પલે કોઈ એક કોષ કરે અથવા અનેક પ્રકારના બોધન તે
સાકુને અર્થે જાણા રેખીને એમ જાણે એ એ પતિ આદારનો
દુઃ સદેવ અહીં આવે છે, તે વારે તેને ત્રીના કાપની સંકા
મન માંડે ઉપલે, અને એમ જાણે કે એ ત્રી પલે બહી
નથી ॥ ૧૫ ॥

તે માટે એ પ્રકરે કરી ધર્મ કુપ સમાધિ એ મન વચન
કાવાના શુભ યોગ રૂપ વ્યાપાર, તે જાણે જાણે થયા હોય, તેવા
ક્રોધ સિંચીએ ત્રીની સાથે સંસ્તવ પરિચય કરે તે માટે જિવું
જાણીને સાકુ ત્રીની સાથે ન જાય, આત્માના ક્ષિતને અર્થ
ત્રી એ સ્થાનકે રહેતી હોય તે સ્થાનકે સાકુ નિવિબ્ધા અસ
નાદિક પરિચય કરે નહીં ॥ ૧૬ ॥

પણ મનુષ્ય બર જાણી સંજમ આદરીને વળી પ્રાણનીય
કર્મના ઉદય થકી અજ્ઞાનપણે, મિમલાવે પહોતા એવા કોઈ
એક મનુષ્ય તે સુદૃઢ પલે નહીં, અને પતિ પલે નહીં, એ
સે દ્રુબધીમાં થાય, એવા છતાં પલે પ્રાણ માર્ગે એટલે એ
માટે પ્રાણનો માર્ગ સત્ય છે, એમ મધ્યમ માર્ગને એક કહી જોડે
એ કાત્રે જાણે તે કુશોલીયાના વચનનું બોલવા માત્ર, એ

બળ વીર્ય છે તે જીવો કેવું છે !! ॥ ૧૭ ॥

એ રીતે પરબદા મધ્યે તે કુશીસિયા પાતાની આત્માને મુદ્દ નિર્દોષ બોલે અથ હવે પરબદા મહેશી ઉઠ્યા પછી, એકાત છાનો કુપ્રુત એરસે અનાચાર કરે, એ રીતે તે મુર્ખ પાતાનો અનાચાર ચોપવે, તોપણ તેના બંગ થિદાના બજુ હોય તે બલે તથા સર્વસ તો બલે ઉજ કે, એ સાધુ દુદ માધાવી છે, તથા મહા મૂર્ત મુપાવાદી છે એ રીતે તો બીજા બલે કિવા ન બલે પરંતુ સર્વસતો બલેજ છે !! ॥ ૧૮ ॥

વળી જે દ્રવ્યસિંગી હોય, તે પાતાનો કરેસો અનાચાર તેને યશબ્દ થકી આચારીકે પછપો થકો, ન કહે એરસે પા તાનો અનાચાર પ્રકાસે નહી, તથા આદિદ એરસે ચોથજા કર્વો છવો, એરસે હે વચ્ચ આજ પછી એમ ન કરવું, એ રીતે પ્રેયો થકો, પણ તે બાળ અજ્ઞાની પાતાના આત્માને સ્થાપનીય મા નતો થકો એમ કહે કે, આજ પછી તમે કહોછો તેમ કરીશ, તથા પુરૂષ વેદનો ઉદ્ધવ તેથી થયો જે મૈથુન સેવવાનો અભિ સાદ તે મકરીશ, એ રીતે પ્રેયો થકો બિદાનપણ પામે, એમ તે દ્રવ્યસિંગી સાધુ વળી વળી સાબળવું બળ સાબળવું કરે ॥૧૯॥

અનેક પ્રકારના કામ બો ને વિષે ઉપિત એરસે જુદા સોમી થકને તે મનુષ્ય શ્રીને પોષવાને વિષે પ્રવર્તે તથા શ્રી વેદ બરાબ છે, એરસે શ્રી સંસાર અમણ્ય કારણ છે, એમ બ લુતા છતા પણ પ્રજાસમન્વિત એરસે જુદિર્થત એવા કોઈ એક પુરૂષ મોદને ઉદય કરી તેદિજ શ્રીને વશવત્તિયે રહે અને તે શ્રી જે કામ કહે તે કિર્કરની પેર કરે ઇત્યર્થ. ॥ ૨૦ ॥

હવે ઈહલોકે પણ શ્રીને સંબંધે જે વિપાક થાય તે રૂખાડે છે અપિ એવી સંભવના છે જે કુશીસિયા પુરૂષ હોય તે દ સ્વપાદારિકતું મુદ્દ પામે, અથવા ધર્મ અને માસતું ઉપદત્તું

પામિ, અમીને તાપ પામિ એટલે રાજ પુરુષ શીશાજી થકી
પરતી ગમન કરનાર પુરુષના અમી સહિત તેના શરીરના
સંકુચના કરે પાસલા સાથે તેના શરીર ત્રાહીને તેવાર પછી
ખારનું સીજનું કરે, એટલે સુષુક્ષ્મ પામિ ॥ ૨૧ ॥

અથવા કાન અને નારિકાનું કંદન પામિ કંઠન એકન
પાતાના કર્મના ઉદય સહન કરે એ રીતે અહીં મનુષ્ય લોકને
વિષે થયું પાપે કરી એવી વિદ્યજના પામિ, તથાપિ એમ ન
કહે જે હવે વળી હું એવો અનાચર નહીં કરું એમ વિચારી
નિરતિપક્ષે અંગીકાર કરે નહીં ॥ ૨૨ ॥

શ્રી સુધર્મ સ્વામિ કહે છે કે, એ જે પૂર્વે શ્રીના સંબંધ
કૃણ કહ્યું તે ભગવંત પાસેથી જે સાબળકું છે એવી રીતે કોઈ
એકને કહવા વિપાક હોય શ્રી વેદ થકી નિષ્કે દુઃખજ પા
મિ, એ સહુ કહ્યું એ રીતે લોક પદપરાયે થયું સાબળકું છે
એ, શ્રીના સંલગ્ન થકી કહવા વિપાક પામીએ, એમ સાબળીને
તે અકાર્યનો કરનાર એમ કહે જે હવે હું એ અકાર્ય નહીં
કરું તથાપિ એટલે તોપણ મહા કર્મને કરવે કરી તેહિય
અકાર્યનું આચરણ કરે ॥ ૨૩ ॥

હવે શ્રી ઉપર વિરજા થવાને અર્થે શ્રીના રાપ કહે છે
શ્રી જે છે તે અને કરી અન્ય ચિંતવે, અને વચને કરી અન્ય
બોલે, વળી કાવાયે કરી અન્ય કરે તે મારે શ્રીના વચન માથા
સહિત હોય તેને પરમાર્થનો ભણ શાકુ શરૂકે નહીં. અત્યંત
માથા સહિત એવી શ્રીને ભણીને શાકુ જે હોય તે શ્રીના વિ
ચાર કરે નહીં ॥ ૨૪ ॥

વળી વિચિત્ર પ્રકારના આચુપજ અને વચ પહેરી વિનુ
પાર્યંત શરીર કરી કોઈકે નવ ચોપના શ્રી અભિરામ માથા કરી
સાધુ મત્યે બોલે છે છે શાકુ ! હું થરના પાશ થકી વિરજા થય

પુ માહારો ભર્તાર મારી સાથે ભણે નથી અથવા એ ભર્તાર મને રૂથતો નથી અથવા એ ભર્તારે મને મૂકી દીધી છે તે કા રજે હું સંવત્ર આચરીશ, તે મારે અહો ! ભલે થકી શાખનાર તમે અમને ખર્મ કહો. ॥ ૨૫ ॥

અથવા અન્ય પ્રવારે હું તમારી માવીઠાઈ એકું બસ પાખંડ તેણે કરી તે ત્રી સાકુને સમીપ આવે, હું મમલ મહા તમાની સામિતી છું, એવા પ્રર્થન કરી સાકુને ખર્મ થકી ભ્રષ્ટ કરે, તેના ઉપર નિષ્ઠાત કહે છે જેમ સાખનો થડો તે અમી સુ મીધે ગળીને પાણી રૂપ થાય, તેમ પલિન હોય તે પજુ ત્રીને સંવાસે સંસર્મ કરી સીદાચ સીતળ વદારી થાય, તે અન્ય જલનું કેવુંજ શું ? ॥ ૨૬ ॥

જેમ સાખનો થડો અગ્નિરે આસિધેા હતો શીખ તેના તાપે કરી વિનાશ પામે, એસે સાખ બધી ગળી જાય, એ શીત ત્રીને સંવાસે કરીને સાકુ પજુ તે સાખની પેરે સંવત્ર થકી વિ નાશ પામે. ॥ ૨૭ ॥

હોઈએક સાકુ અનાચારી મોહના ઉદય થકી ભ્રષ્ટ થકો મેથુન સેવાદિરૂપ પાપ કર્મ કરે, તેને હોઈ એક આચાર્યદિકે પૂછેા થકો એમ કહે, કે હું એકું પાપકર્મ ન હૈં એ ત્રીતો મારે દીકરી સમાન છે, એ કે વારે ન્દાની હતી તે વારે માહરે ખોળે સથન કરતી, તે અવ્વાસે હમણા પજુ માહરો ખોળામા બેસે છે સથન કરેછે, પરંતુ હું પ્રાણાંતે પજુ મત ભંગ કર નહીં ॥ ૨૮ ॥

બુવો અગ્નિનીની એ બીજી મૂર્ચતા કેમકે એકતો અગ્નિય કરવા થકી યાજ્ઞા મતનો ભંગ થાય છે ને બીજે જે અનાચાર દીધો તેને આસપવે કરી સુધાવાદ બોલે તે થકી બીજા મતનો ભંગ થાય, તે મારે વળી તે પુરૂષ જમણું પાપ કરે, તે, આ

वास्ते करे, तेजुं करणुं कहे छे पूजा सत्कारने। अबिसापी अ संयमनु गवेयणुं छार बडे भनभा ओम जाले के भादारी। सो कामा अवर्जवाइ बरी ते भारे अनाभास्ते जाना राखे ॥२२॥

संक्षोभनीय अइसे सुदराकार ओवा साधुने उभीने, आत्म गत जालीं केछि ओक श्री निर्भत्रणा पूर्वेक ओम कहे के अहो। छक्काभना रक्षपाण वञ्ज वणी पात्र अथवा अन्य पाणी के काष्ठ आपने अप छेय ते अभाए घर आवीने सेले ॥३०॥ तो के छितम साधु छेय ते, ओ पूर्वोक्त आभ्रत्रणने श्रीहीना कव सभान जालीने, ओवा बस्ते विषे जनुं आवतुं वाछे नहीं ओ कदापि केछि ओक साधु तेवा परे जय ता ते विनम रुप पायी करीं बंधावो। कतो वणी वणी ग्राहने आवतें पडे अइसे ग्राहने वश बडे। बिततुं आहुस आहुसपहुं पात्रे, ते सुर्ज स्नेह रुप पास ग्राहवाने असभर्ष छेय भारे दुन्धी बाध तिथेभिने। अर्धे पूर्ववत जखवे। ॥ ३१ ॥

इति चतुर्षाष्टयन प्रथमा देशक समाप्त

इवे घोया अख्यपनो बीमो उद्वेगो प्रारम्भिय कैयें

पहना उद्वेगामां लीना परिणय यकी चारित्र्यनो विनास वाय छे एम कहुं, इवे बीमा उद्वेगामां जे साधु श्रीस्थकी पड तने जे चिन्तना वाय ते कहे छे

जे चारित्र्यिया ओकाही राज द्वेष रहित छेय ते साधु अने विषे सहाकाय न राखे, कदापि कर्मोदय यकी सोभालि लापी बाध तो वणी विरथि, केमके सुहृत्स्थने पक्ष के लोग छे ने विद्वन्नाभाय छे तेही ते पक्ष विरथि छे, तो साधुने सोम नी विद्वन्नातुं केवुंज गुं' ते करणुं भारे साधुना भोग देवा

વિંબનાપ્રાપ્ત છે તે સાક્ષી, જેમ ધર્મના જાણ એવા કોઠક સાધુ સોનવે તે આગળ કહે છે ॥ ૧ ॥

હવે તે સાધુ વિશિષ્ટ ફરી શ્રીના પરિચયજ્ઞકી, શીલના વિના મને પામ્યા છેવે, શ્રીને વિષે મૂઢિત એવો યતિ તથા કામભોગ ઉપરે મતિ અભિધાનનું પ્રવર્તીતવું છે જેમને એવા સાધુને તે, શ્રી એમ કહે કે, મેં, ખાદ્યાપા કુલ શીલની મર્યાદા અતિક્રમીને ખાદ્યારે આત્મા તુજને ફીધો છે, હત્યાદિક વચન કહીને તે યતિને પોતાને વશ કરે તે વાર પછી કોઠકેક પ્રકારે તે શ્રીને શીશાળી બળીને તે બાપરો તે શ્રીન પગ પોતાનું મસ્તક લગાડે, તેવારે તે પુરુષને એવો વશ થમો રખીને તે શ્રી પોતાનો પગ ઉઠા ઉપાગીને કામા પગે કરી તે દ્રવ્યસિંગી યતિના મસ્તકને વિષે પ્રદાન કરે, તેપણુ જે કામભોગને વિષે મૂઢ હોય, તે મુખ શ્રી ધકી વિરથ નહીં ॥ ૨ ॥

વળી કોઠક શ્રી એવી ભાષા કરે કે, જો તમે મહાન સદ્વિન વિદ્યાર કરતા મકા શંકા પામતા હો તો અહો સાધુ' તમે કથવાળી શ્રીની સાથે વિદ્યાર કરે શા નહીં કેશને પણ હું સાધ્ય કરીને દુર કઠીશ અપિ મુજ ધકી અન્ય જે કોઠક તમે કરેશો તે સર્વ હું કઠીશ પણ, ખાદ્યારા વિના તમે અન્ય સ્થાનકે વિચરશો નહીં એટલી વિનંતિ કરજું ત મન્ય કરો હું પણ તમારા આરેશ પ્રવર્તિશ નિત્યારિક વચને કરી વિદ્યાસુ ઉપજાવીને તે શ્રી જે કરે તે કહે છે ॥ ૩ ॥

અથ એટલે હવે તે સાધુ શ્રીને વગ ખાધ એમ ત શ્રી પોતાને વશ થયો બળીને તે જાગ પછી તેને તથા બીજા એટલે તેવાજ અનેક કમ કમના કાર્ય કરવા મોકલે એટલે શાસની પેઠે કાર્ય કરવાની આજ્ઞા આપે, તે કાર્ય કેવા ત રખાડે છે તુંજા ઉપવાને અથ ગમ્મ લોએ ત લાવો, કે જે રહે કરી તુંજિપા

ત્રાદિક સમાર્થિયે તથા રૂઢા નાસિયશદિકના ફળસમ આવેા ॥૧૧॥
 વળી દાઝણુ ઝેરસે કાષ્ટ શાક પત્ર ઝેરસે વધુભાદિક રાધ
 વાને અર્થે લાવેા અથવા પ્રયોત ઝેરસે અજવાણુ રાત્રીને વિષ
 આવ તે વાસ્તે તૈતાદિક લાવેા તથા માદર પાત્રને ફળી આ
 પેા, કે લેણુ કરી લુ મુખે લિધા માગી આદારાદિક લાવું અ
 થવા માદર પત્ર રંગવાને અર્થે રંગ લમ આવેા તથા અહીં
 આવેા માદર અમ દુખે ઉ મારે માદરી પીઠે મર્દન કરેા
 અમ કહેા ॥ ૫ ॥

માદર વજ્ર પ્રતિલેખો ઝેરસે જૂઓ ડના થવા ઉ મારે
 જાળ નવા આણી આપેા તથા મહીન થવા ઉ તેને મોવરાવેા
 તથા અજ પાણી આણી આપેા તથા મુગધ કપૂરદિક લમ
 આવેા, અથવા અથ તે હિરણ્યાદિક લાવેા તથા રમેદરણુ સારેા
 આણી આપેા તથા કું લેણુ કરાવી શકું તેમ નથી તે મારે
 મસ્તક લા કરાવવા ઝેરસે વૃક્ષકેશ ઉતારવાને અર્થે નાવીને
 લેડી લાવેા ઝેરલા ઉપકરણ વેવધારીના કથા ॥ ૬ ॥

અથવા હવે પ્રકાશતરે જુદરથના ઉપકરણ કહી રખારે
 ઉ કાજળણુ ભાજન લાવેા તથા મરેણાણુ ભાજન લાવેા તથા
 ખુબલેા આણી આપેા તથા મુદર વીણા મુજને લાવી આપેા
 વ્ધમ કું સર્વ આલમણુ પેદેરીને તમને વિનોદ ઉપભવું તથા
 લોદ અને લોદના ફળ તથા વશની લાકડી આણી આપેા લેને
 વામ હાથે મહણુ કરી ડાબા હાથે વીણા વળદીયે તથા
 ઐવધ મુરિકા ઝેરસે ઐવધની ઝાળી લાવી આપેા લેણુ કરી
 લુ સકા વૈવનાભિરામ થકો રદુ ॥ ૭ ॥

કૃષ્ણ તે પુરાદિક તથા અગર અને તગર રૂઢાવાસ મુગધ દ્રવ્ય
 એ સર્વ વસ્તુ ઉસિરજે વાળેા તે સદિત પીસેલી એવી મુગધ
 લમ આવેા, તથા ઐવધાદિક સંસ્કાર્યુ એવું તેમ મુખના અ

અગને અથ સમ્ર આવે, જે થકી માણસે મુખ સતેજ દેખાવ
તથા વાસના કરીયા પેરી પ્રમુખ વત્રાસિકાશિક શખવાને અર્થે
સમ્ર આવે. ॥ ૮ ॥

વળી દ્રવ્ય સધાત્રે નીપજન્યુ એધુ નદીશુર્ભુ તે ઓઠ ફગવાને
અર્થે કોષક પ્રકારે લાવે, આ તાપ તથા વૃળી શખવા બળી
છત્ર લાવે, તથા ઉપાનદ જે યાજ્ઞદી પ્રમુખ તે પઃ શખવા
ને અર્થે સમ્ર પ્રકારે લાવે, હાત્રાદિક શત્ર નીસાશાક પત્રાદિક
ચેડવાને અર્થે લાવે, નીસા વત્ર રગાવી આપે લાસવસ ૨
ગાવી આપે, એ રીતે વચન કહે ॥ ૯ ॥

ફરી દ્વાદશી પત્રશાક અન્નાદિક પકાવવાને અર્થે લાવે,
તથા પિત્તોપશમાવવાને અર્થે અથવા સ્નાન કરવાને અર્થે આ
મળા લાવે, પાળી શખવાને અર્થે ધડા થડુસે ઇત્યાદિક લાવે,
એણે કરી મારોચનનું તિલક કરિયે તેવી શસિ લાવે તથા એણે
કરી આખ આણ્યે એવી શિસાકા લાવે, ઉન્દાસે જે પ્રીખ
કાક વિશેષ તે રિવમે વામુ દોળવાને અર્થે વીંજણે લાવે. ॥ ૧૦ ॥

ત્રીપીઝા એણે કરી નાશિકાના નિમાસા સુખીયે કાઢીયે
તેને યાસક કદિયે વળી કાશી એણે કરી માધાના વાળ સ
મારિયે તે તથા બેળી બાધવાને અર્થે ઉનની કાકરી એ વ
સ્તુઓ આળી આપે એણે કરી મુખ વજાદિક રૂપ સરીરે
બાધ તેને આરશી કદિયે તે આળી આપે, રીત પ્રકાસન કર
વાને અર્થે હાત્રુ માદરા સમીપે લાવે. ॥ ૧૧ ॥

પુત્રીકૃષ્ણતે સોપારી નામરવેક્ષીના પાનના બીડા પ્રમુખ
તથા સૂત્ર રીતવાને અથ સૂધ એ વસ્તુઓ લાક આવે, ધડા
દિક બાજન એસે લપુનિનિ કરવા નિમિત્ત રાત્રીને સમયે
મને બાતે નિકળના બીક લાગે ઉ તે ખારે તે બાજન આળી
આપે, તેડુસાદિક પાન સોધવાને અર્થે મુપડુ લાવે, પાન

ખાદવાને અર્થે ઊભસો સમ્ર આવો વળી જેમા નાખીને સાલ
પ્રમુખ ખાર ૧૧ળીએ તે પાત્ર લાવો, અથવા લવણાદિક ખાર
લાવો ॥ ૧૨ ॥

વળી દેવ પુજાને અર્થે અંમેરી પ્રમુખ લાલન તથા કંરુઓ
મદિરાતું લાલન તે આખી આપો તથા અલ્હો આકુ'મનુ'
સંચારખણ એરસે પુરિષ વિદ્યા ધરમા ન પડે માટે ધરને ન
ળીયા સંચારો તથા કૂંધ ખણાવો વળી શરપાત એરસે પતુખ્ય
બાણ પુત્ર રમાદવાને અર્થે સમ્ર આવો ધારદ્દમ એરસે ત્રણ
વર્ષનો બળદીઓ મમળના પુત્રને અર્થે રમત કરવા સારું
લઠ આવો ॥ ૧૩ ॥

પરિમ એરસે કુદ્દારી સમિર્મિમ એરસે વાલત્ર વિશેષ તે
સદિત તથા ભાગ કરી કુમર કીડાને અર્થે સમ્ર આવો જે કરી
એ કરી માદ્દાશ બાળક રમત કરે તથા હું મમળ વર્ષાકાલ
આપો, એ કારણે વર્ષાકાળમા નિવાસ કરવા યોગ્ય પર કરાવી
આપો કે જે થકી સિલ્લે નહીં તથા તે વર્ષાકાલ યોગ્ય એરસે
વર્ષાકાલ આપો, તે કારણે વર્ષાકાલમા નિવાસ કરવા યોગ્ય
બંદા આપો માટે તાદુસાદિક લઠ આવો ॥ ૧૪ ॥

બેશવા નિમિત્તે માથી આખી આપો, પણ તે ફેવી લાવો
ક જે તવાસુત્રે વળી હોય અથવા અમ થકી વળી હોય તેવી
લઠ આવો વરસાદમા આસર્તા પડે કાઢવ ન લામે તેના અર્થે
કાપ્તી પાવરી માદ્દારા સાગ આખી આપો, અથવા ગર્ભસ્થ
પુત્રના ગેદસા સંપાદવાને અમ વસ્તુઓ લાવો એમ આસાપે
(લવતિદાસાલવ) એરસે ત્રી ૭ ઉ તે પુત્રપતે પોતાની આ
સામા પ્રવતાવે એદ પામે બંધાણા એવા વિષયાર્થી પુરુષ
ત્રીના દામ માય ॥ ૧૫ ॥

હવે જાત એરસે નૃદવાસને વિષે પુત્રરૂપ કૃષિ ઉત્પન્ન થવા

કતા લે વિરંબનાઓ ધાય તે કહેછે, કોઈક ઓ ગુદના કાંઈ વ્યાકુળ થઈ થકી પુરૂષ પ્રત્યે કહે કે એ બાળક તમે સંભાળો અથવા એનો ત્યાગ કરો હું એની વેઠ કરી શકતી નથી મેં નવભારા મુખી ઉદરે પર્વો અને તમે ફળ માત્ર પણ પુત્રને ખા જામા લેના નથી એમ કોપના વચન બોલે તે વાટે કોઈ અપ્રશ્ન આકોશતાયે ઓનો વશવાસે થકો પુત્રનો પાપક ધાય જેમ ઉત્તેનો ભારવાહક હોયો ભાર છિદ ઉપર નાખે તેટલો ભાર આરહતો થકો ઉપાડે તેમ તે પુરૂષ પણ ઓની પામે છિદ તુલ્ય બળવે ॥ ૧૬ ॥

રાત્રીને વિરે પણ નિદ્રામાધી હકીને બાળક ૨ તો હોય તેને શાખે બાળકને રમાડે કોની પેર તોફે, રૂઈતદારક (ધાત્રીવ ન સંધાપર્યતિ) અરસે ધાત્રીની પેરે મળે જેમ ધાત્રી બાળકને રૂડી રીતે પાળે તેમ તે પુરૂષ પણ બાળકને પાળે, કદાપિ ન પુરૂષ ગુદિશમ અરસે પણે સબલ્લત દોાય તોપણ ઓને વ અને નિર્દક્ષ ધાય, હુમ અરસે ધોખીની પેરે ઓના તથા બાળકના વસ્ત્ર ધોવે તથા બીજા પણ લે કાંઈ કાંઈ કહે તે ક્ષવ દાસની પેરે કરે ॥ ૧૭ ॥

એ પૂર્વોક્ત પ્રકારે ઓનું કિંકરપલું પૂર્વે અનીત કાળને વિષે મળ્યા પુરૂષોઅ હર્ષ અને વર્તમાન કાળે પણ ઓનું દાસ પણ મળ્યા પુરૂષો કરે છે તથા આગમિક કાળે પણ કરસે બોમને અર્થે જે અભિમુખ અરસે સનમુખ થવા તેના એ દ્વારત ધાય એવા રાધાય પુરૂષ લે ઓને વશ વન થવા ત દાસ સમાન તથા પાશમા પડેતા મૃગ સમાન તથા વેથાનો છોપે હો ચાકર તે સમાન તથા નિર્ધય સમાન પણ ન કહેવાય કિ અદુના ત કોઈ સમીખા ન કહેવાય, એવો કોઈ પાપ નથી કે એની ઉપમા એવા અધમને આપીને તેની તુલ્યના કદી બતા

બીએ. તે પુરૂષ સત્ક્રિયાથી રહિત મારે સાધુ પણ નહીં અને તાણુલાદિક પરિભોગ થકી રહિત મારે ગૃહસ્થ પણ ન કહે શાય મારે હિલચલ બધે બાળવા ॥ ૧૮ ॥

હવે ઉપદેશ કહે છે એમ જે પૂર્વોક્ત સીનો વિનંધા માધાર્ય કારણ બાળીને તથા તેનું સંસ્તવ તેલું સંવાસ એટલે ભેક્ષું વસવું તેને ઉત્તમ પુરૂષ વર્ણે ત્યામ કરે, તત્ત્વવતિ એટલે તે સીના સમજી છે ઉત્પત્તિ જેની એવા એ પ્રત્યક્ષ કામસો ૧ તે આવશ્ય કરાએ (વમાખ્યાત) એટલે પાપ કર્મકારી દુર્ગતિના ૩ તાર છે એમ મી તીર્થંકર ચણધરે કહ્યું છે ॥ ૧૯ ॥

એમ સીના સંવાસ થકી પણ લાધના કારણ ઉત્પત્ત માય છે મારે તે એકકારી કલ્યાણકારી નથી, એ હેતુ બાળીને પોતાના આત્માને સીના સંગ થકી નિર્મળીને એટલે નિવારીને સંમાર્ચને વિષે સ્થાપન કરીને ચારિત્રીઓ જે હોય તે સી અને પણ એટલે ત્રિવંચનો સહવાસ કરે નહીં, તથા પોતાના હાથથી સ્પર્શ માત્ર પણ ન કરે ॥ ૨૦ ॥

શુદ્ધ નિર્મળ સેસ્થાવંત ચિત્તનો વ્યાપાર છે જેનો એવો પ્રકૃત તે પસની કરેલી મિથ્યાદિક સંબંધીની ક્રિયા અથવા સો ગને અર્થે પરને હાથે પોતાને વિષે સ્પર્શાદિક જે ક્રિયા કરાવવી તેને જ્ઞાનવંત પુરૂષ મન વચ્ચે અને કાયાયે, કર્ણુ, કરાવવું ને અનુમાદવું, એમ ત્રિવિધવર્ણે અર્ચાત્ કામસોગને રાજે તથા અન્ય સર્વ શીતાદિક પરિગ્રહ જે કહ્યા છે તેણે તે અણમાર સ્પર્શે થકો સહે એટલે સહન કરે ॥ ૨૧ ॥

એમ એ પૂર્વોક્ત સમસ્ત ઉપદેશ મી માહાવીર રેવે આદુ એટલે કહ્યો છે તે મી માહાવીર પરમધર કેવા છે તેા કે પાપ રજ રહિત તથા મોહરહિત છે, મારે તે સાધુ સમ્યક્ દર્શન ચારિત્રે કરી શુદ્ધ થકો મુક્તિને પ્રાપ્તિ. અધ્યવસાય નિમળ થકો

એવો બીજો બી સંધાદિક કસેશ થકી વીમુક્ત થયો જોકે બધા
મુખી યોક્ષે જાણ ત્યા મુખી મુખી સંયમ પાળે તિબેમિત્ર અપ
પૂર્વવત્ જાળવે. ॥ ૨૨ ॥

૫ સ્ત્રી પરિણા નામે યોગુ અધ્યયન સમાપ્ત ॥

હવે નરયણમણિ નામા પાંચમું અધ્યાયન શ્રી જગુ સ્વામિ
પૂજે છે અને શ્રી સુપર્ય સ્વામિ જગુ મત્યે કહે છે કે પૂર્વે ઘોષા
અધ્યયનમાં અનાચારી કહ્યા હતા અનાચારી જે હોય તેને નરક
ગતિ માત્ર થાય માટે નરયણમણિ નામા પાંચમું અધ્યયન કહ્યું છે
મુખર્મ સ્વામિ કહે છે એ તમે અને પુછાઉ કે નરક કેવા
છે તથા છવ કેવે કર્મે કરી નહોં જાય તથા ત્યા કેવી વેદના છે
તેમ મેં પણ પૂર્વે કેવળી મહાપ્રેમી શ્રી મહાવીર દેવને પૂછ્યું હતું
કે હે ભગવાન ! તાપ સહિત નરકના જાય એ તીવ્ર દુઃખ રૂપે
છે તે કેવા છે ? અભજ્ઞતા એવા મુજબે હે મુનિ તમે કેવળ
જ્ઞાને કરી અજ્ઞતા થકા કહે છે, કેવી રીતે જાણ એટલે અજ્ઞા
ની છવ નરકમાં જઈ ઉપજે ॥ ૧ ॥

એમ મેં વિનય સહિત પૂછ્યું હતા મહારો ઉ અનુભાવ
એટલે મહાત્મ્ય જેનો આશુમ્મસ એટલે સર્વત્ર સદા ઉપયોગ થકી
કેવળ જ્ઞાનવંત એવા કાસ્થપ શ્રી માદાવિર દેવ તેણે એમજ
કહ્યું તે પ્રમાણેજુ તમને કહીશ (ખવેરિતેદુઃખમે વાર્ધકી) એટલે
દુઃખત કારણ છે મારે દુર્ગમસ્થાનક નરકાવસા થકા છે, (આ
રીનિર્ક દુકૃતિનો પુરસ્તાત્) એટલે અત્યંત રીન પુરુષ જેનો
આમય કર્યો છે એવા દુકૃત એટલે પાપકૃળ સહિત તે નરક
વાસાને પુરસ્તાત્ એટલે આમજ કહેશે તે તમે એકામ ચિત્તે
સાધજી. ॥ ૨ ॥

જે ક્રોધક મહાર્જીયા બાળ એરસે આસાની, આ મંડા
રને વિષે અસંધમે છવિતબ્યના અર્થા એવછવ રૌદ્ર એરમે પ્રા
ણીને ભયના ઉપબવનાર એવા અનેક પાપકર્મ કરે, તેવા પુ
રુષ તીવ્ર પાપાદ્યને સીધે પાગરુષ એરસે અત્યંત બીહામણે રૂપે
(નભિ સંધધારે) એરસે મહા અંધકારે સહિત બધા આખે કરી
કામજ દેખાવ નહીં આત્ર અવધિજ્ઞાને કરી થાડું થાડું મુઠ્ઠની પેરે
દેખે અને બધા ખેરના અંજારાથી અનંતગણે તાપ છે એવા
નરકને વિષે પડે છે ॥ ૩ ॥

જે પુરુષ તીવ્રપણે કરી બેદિયાદિક ત્રસ છવ અને પૂજવી
કાયાદિક સ્થાવર છવ તેને જે પુરુષ સહાકાળ સ્વાત્મમુખનો
અર્ધ બાણી કરીને હજી તથા જે પ્રાણીઓત ઉપમર્દન કરનાર
હોય તથા (વરદૂષ્યાપહારક) એરસે અદતાકાનનો હેનાર
હોય તથા (નાથિસ્પતે સેવનીયસ્ય કિચિત્) એરસે સેવવા
થોઅ એવા જે પ્રત પખ્ખખાણુદિક છે તે નકરે અર્ધાત અવિસ્ત
તિ જતોજ રહે પરંતુ કાકમાસાદિકની પણ વિરતિ કરી શકે
નહી ॥ ૪ ॥

(માગરિપક) એરસે મૂઠપણે પાપને વિષે નિરાક જતો
(મહુનાં માજા નથિપાવી) પણ પ્રાણીઓનો અતિપાતિ વિ
નારાક એરસે છવ માતક, મૂઠપણે બોલનાર શાએ માંહે જે
હિંસા તે હિંસા નહીં એવા વચનનો બોલનાર અનિ વૃત્ત એ
રસે ક્રોધ થકી ઉપરામ્યા નથી, એવો જતો બાળ એરસે અ
સાની નરકને પામે અંતકાળે એરસે મરણ કાળે નીચું મસ્તક
કરી અધોગતિજે અંધકારને વિષે જાય દુર્ગ વિષમ સ્થાનકે છે
ન બેદનાદિક દુખને પામે ॥ ૫ ॥

હવે તે નાચકી પધાપા આવે પાછોના થકા પરમાખામિ
 કના સખ સાબળે તે કહે છે મુઠ્ઠારાદિકે કરી હલ્લે, ખટગા
 રિકે કરી ઉદો, મુસારિકે કરી ભેદા, અમીધે કરી બાળો, પ્રત્યા
 દિક કરણને દુખકાળી એવા પરમાખામિકના સખને સાંભળીને
 ન નાચકીએ, ભયે કરીને નાચ પામ્યા છે સંજા એરસે મન બ્યા
 પા જેના તથા માત્ર પજુ ભાવ્યા છે, એવા હતા એવી વાહ
 ના કરે કે (કાદિશં પ્રગમ) એરસે અમે કથી દિશાધે નાચી
 જાએ કે બ્યા ગયા થકા અમને ભય રળી ભય. ૩૩

એમ થિતવી ભય જાન હતા નાસતા થકા જે પામે તે કહે
 છે (સ્વાદિગાગ) એરસે ખચરના અંભાગના પુજ જવાળા કરાજ
 બ્યોપિ સહિત એવી જે ભૂમી તેની છે ઉપમા જેને એવી
 ભૂમિને અતિ કમતા તે નાચકી અત્યંત હાસતા બળતા થકા
 કંડુ એરસે મળા હાન કવરે આકંક કરે, પત્તુ તે નાચકી કેવા છે
 તાક, જેનો કવ પ્રગર જાણ્યામા આવે નહીં એરસે જેવા
 મુંગાના મોંદ તવા શાન્દે બોલે વળી કેવા છે તોકે, ત્યા પળે
 કાળ રહેવાની સ્થિતિ છે જેની એરસે હિતૃષ્ઠ તત્રીશ સા ।
 ગોપમની સ્થિતિ અને અધન્ય હશ હાથર વરસતી સ્થિતિ
 જાણવી ૩૭ ॥

હવે ગુરુ મિત્ર પ્રતે કહે છે કે જે તે સાંભળી છે તે મુ
 સાંભળી છે તો કે, વંતરણી નામની નહીં થળી દુર્મ એરસે વિ
 પમ કેવી વિરમ છે તો કે, દુર એરસે જુરીની પર તીક્ષ્ણ છે
 મોત એરસે પાળાનું પર જેને વિષે એવી તે વેતરણી નહીં
 માદા વિરમ નર્મા તે નાચકાનું નમકની ભમિના તાપે તમ્યા
 ઇના પાળોના આધિ નરકયા થકા તરે પજુ કેવા છતાં ન તોક,
 ત્યા જવાને અલ દમ્બતા ભાવના કાકા એરસે જેવા નહીં

શક્તિ બાણે કરી હજારા ધક્કા તે નહીને કુઝે પીડ્યા છતાં બળાત્કારે તે વેતરણી નહીં અગ્રાધ છે, મારે તરવાને અસમર્થ છતાં પણ તરે, તે વારે બળાજ કુખી થાય પછી તરવાને નો કાતી વાચ્છના કરે તે વારે ફરી અત્યંત કુખી થાય તે આમ હી ગાથાએ કહે છે ॥ ૮ ॥

પછી તે અસાધુ કર્મ પાપકારક એવા નારકી તે નાવ માંહેલા જે સોખરના ખીસા તેણે કરી વીધાય નાવાએ અહયા (સ્મૃતિહીણ) એટલે વિવેક સ્થિત થાય તથા અન્ય વસી પરમાધાર્મિક લોક તે નારકીઓને નારી જતા રેખિને ત્રિશુલ સ્થિત એવી રીધે એટલે સાખી શૂલીએ વીધી કરીને નીચા ધરતીને વિષે નાખે ॥ ૯ ॥

કેટલાક નારકીને પરમાધાર્મિક લોક તેમના મળામા અત્યંત વજનકાર શિલા બાધીને માઢા અગ્રાધ ઉઠા એવા પાણીમા ઘોળે ફરી તે માંહેથી કાઢીને પછી કંઈજુ કુલ સરખી વેણેને વિષે તથા (અરેચ) એટલે અગ્નિને વિષે આધા પાણા ધાસે અત્યંત તમેરેલી માઢે અણાની પેરે શેકે ત્યાં વળી અન્ય પરમાધાર્મિકો ત નારકીને માસની પેશીની પેરે પચાવે (તુલ્ય પિમાઈ માસાઈ ઇત્યાદિ) ॥ ૧૦ ॥

વળી નથી બધા સુર્વે તેને અસુર્વ સ્થાનક કહિયે એટલે ફૂલીને આકારે માઢા અંધકાર રૂપ નરકાવાસ, તથા જ્યાં મહા અત્યંત તાપ છે અત્યંત અંધકાર છે, એવા માઢા વિશાળ હુસ્તર સ્થાનકને પાપના ઉદયથી તે નારકી પામે છે જે નરકાવાસામા સર્વકાળ ઊંચુ નીચુ અને તિર્ણુ એટલે સર્વ દિશા ઓને વિષે પ્રબલિત અગ્નિને સ્થાપા છે અર્થાત જ્યાં સદા કાળ અબ્બી બળ્યા કરે છે એવા કદ્ય માંહે નારકીઓને પાડે ॥ ૧૧ ॥ જે નરકાવાસાને વિષે ઉરનો આકારે શુદ્ધા છે તે શુદ્ધામાં

પ્રવેશ કરતોજ અગ્નીના આવર્તમા પડે, એવો અભય બાપડા પાતાના કર્મને નથી બચતો તથા હ્રુમ પ્રસો એટલે બેની પ્રજા સોપાન ગણ છે, એવો હતો તે નારકી ત્યા કાઢે. જળે સર્વેકાળ કણ્ણા પ્રાચ કયામણ એવું પુરું તાપનુ સ્થાનક ત્યા આકરૂ પાપ કર્મે કરી દેણુ બધા અત્યંત દુઃખ કપનુજ ધર્મ એટલે સ્વભાવ છે એવુ સ્થાનક નારકી પામે. ૬ ૧૨ ॥

ચારે દિશે ચાર અગ્નિ સમાર્ધભીન એટલે પશ્વસિત કરીને જે નરકાવાસને વિષે કુર કર્મના કરનાર એવા પરમાધામિકો તે અજ્ઞાની એવા બાપડા નારકીઓને તપાવે, તે નારકી ત્યા પૂર્વોક્ત રીતે તાપ સદ્દન કરતા કર્કશ્યતા અત્યંત દુઃખ ભોમવતા હતા પ્રજા કાળ સુધી રહે. દોનીપેરે તો કે, જેમ જીવતા મત્સ્ય અગ્નિ પાસે મૂકવા હતા અત્યંત તાપનું દુઃખ પામે પણ પરશ્વસપજાને સીધે ત્યાથી નારી શકે નહીં, તેમ તે નારકીઓ પણ જાણી લેવા. ૬ ૧૩ ॥

ત્યા તે નારકી નરક મઠિ નારકીઓને ત્રાહવા ઉકવાતુ જે સ્થાનક છે તે કેવુ છે તો કે, સર્વને મહા દુઃખનુ કારણ છે બધા અસાધુ કર્મિ એવા પરમાધામિકો હાથમા કુદારો લેકને તે નારકીઓને પકડીને તેના હાથ તથા પગ બાધી કાઢની પેઠે ત્રાઉ એટલે છે ॥ ૧૪ ॥

વળી તે પરમાધામિકો તે નારકી છોડાતુજ રક્ત કાઢીને કાઢમા નાખી ફરી તેજ લોહીમા તે નારકીઓને પચાવે, તે નારકીઓ કેવા ॥ તો કે, દુર્ગંધ વસ્તુ તેણે કરી અરદવા છે અગ જેમના યિવા તે નારકીઓને કેવી રીતે પચાવે તો કે, પ્રથમ તેમનું ઉત્તમાગ બેઠીને પછી (પરિવર્તવતા) એટલે સમુદ્ધ લોપ તેને ઉપ િકુ કરે બને ઉપરાંકુ લોપ તેને સમુદ્ધ કરે નર્માન ઉલ્લસાવી પતરાવીને પચાવે ત્યા પચના મકા તે નાર

હી તાપે કરી અવસિત છતા આપા પાછા ઉચ્ચતા દાસતા થકા ખુબે રણવળે, કોની પેરે તા કે, જેમ જીવતા મન્ય તમે સોખંડની ક્ષાદ્ધમા નાખ્યા થકા અત્યંત રણવળે, તેની પેરે તે નારકીઓ પણ વેદના સહન કરતા થકા રણવળે ॥ ૧૫ ॥

પણ તે નારકી ત્યા પચાવ્યા થકા જળીને ભસ્મ ન થાય, મરણ પામે નહીં, શરીર છાડે નહીં અત્યંત ઉચ્ચ વેદનાએ પણ પોતાના કૃતકર્મ તે કર્મનો અનુભાગ જે વિપાક તેને સો થવતા થકા સ્ત્રીતોસ્ના વેદના કહન હનન ઉદન સેદન તા ન તત્ત્વનાદિક તથા તિલ્લણ ત્રિશૂદારોપણ કુલીપાક સામગ્રી વૃક્ષાદિકે કરી ઉપબવેલા જે કુખ, તે કુખ કરી કુખી થકા પોતાના કરેલા કુકૃતને યોગે ત્યા જીવતા થકાજ રહે પણ આ-કુખ પૂરણ કર્યા વગર મરણ પામે નહીં ॥ ૧૬ ॥

તે નરક વાસને વિષે તે નારકીને આસોસવે એરસે આ પાપાછા કરવે કરી અત્યંત બ્યાસ (શીતાર્ત છતા) એવા નારકી મુખને અર્થ, અત્યંત તમે અગ્નિને વિષે બધ, પરંતુ ત્યા વિપમ અગ્નિ સ્થાનકને વિષે પણ સાતા ન પામે નિર્દત્ત બધા આ-રે તાપ છે એવા નરકને વિષે પરમાધારિક તેને તપાવે, તેસ તમે કરીને કષ્ટ આપે, જેમ અનેક પ્રકારે પરમાધારિક કેવો નારકી જીવેને વેદના કરે છે ॥ ૧૭ ॥

તે નરક માંહે નારકીના આકાત શબ્દ નગરના વૃદ્ધ એવા સંસળાય છે, જેમ કોઈ એક નગરનો નાશ કરે તે વારે મહા કોળાહળ શબ્દ થાય, એવો આકાત શબ્દ હા માત, હા તાત, હુ અનાથ, તાપે શરણાગત હુ, મુજને રાખ, પ્રત્યાદિક શબ્દ સાલળીયે ! ! (દુષ્ટો પનીગાનિ પદાનિવમ નરકો શબ્દઃ) એરસે ત્યા નરકને વિષે કષ્ટકા પ્રસાપ સહિત એવા પૂર્વોક્ત પોતાના દશામણ શબ્દ બોલે, જેને કહક વિપાક રૂપ કર્મ વર્તમાનકાળે

ઉદય થયા છે, એવા નારહીને શ્રાવણીય કર્મના ઉદય વાળા એવા પરમાધાર્મિક રૂપે તે પુનઃપુનઃ પૂર્વેજી રીતે ઉત્સાહ સહિત નારહીઓને ઓરણા દુઃખ કરે ॥ ૧૮ ॥

તે પાપિષ્ઠ પરમાધાર્મિકો નારહી પ્રાણીના ઇંદ્રી વિમુખ કરે ઉપાન વેગળા કરે, તે નારહીને ઓરણા દુઃખ સા વાસ્તે કરે તેના કારણ તમને સઘા તથા કર્ણકું ત્યા દુઃખ વિશેષ ઓરણે પાહણા લવના કરેલા કર્મ તેને સંભારીને તે નરકપાળ પુરેપો તેને કહે છે, અરે બાપડા ! તે પૂવ લવને ત્રિપે માસ લક્ષણ, મધપાન, છવ ઘાત, મુલાવાદ, ઘોરી, પરત્ત્રી ગમન, ક્ષ્યા છે, તે સામત તાદારે ઉદય આવ્યા છે, તેને યોને તુ દુઃખ ભોગવે છે મારે આમ સા વાસ્તે આરડે છે એ રીતે તે પરમાધાર્મિક પુરેપો સર્વથા પ્રકારે તે નારહીને દુઃખ રૂપ રડે કરી પૂવકૃત કર્મના ઉદય થકી પી ૧ કરે ॥ ૧૯ ॥

તે નારહી લગ્નવા યજ્ઞ પાશ્વે યોજન ઊંચા ઉછળીન નમકને ઓર રહે પડે તે નારહી કેરા છે તો છે, કુદ રૂપ મદા તાપે કરી પૂર્ણ છે, નાના પ્રકારના દુઃખ તથા જલ સહિત ૩ ત્યા તે નારહી અશુચી વસ્તુના આદારી હતા થલો કાળ મુખી છે કર્મને વગ પ થા એવા ના કીને પરમાધાર્મિક વિ કર્મને પીરે ॥ ૨૦ ॥

સવડા કાળ તે નરક પરિપૂર્ણ કર્મ ઓરણે આ તાપનુ રથા નક ત્યા કર્મને હાર્યે કાયા એવા નારહી અત્યંત દુઃખનો ધમ ઓરણે સ્વભાવ છે બ્યા તે સ્થાનકે નારહીનો શરીર નિવરબધ માદે પ્રસિપીને, મસ્તકે હિદ્ધકરી તેને તપાવે સર્વ શરીર વ્યમની પડે વિસ્તારીને ખીસાર્યે કરી ઉખરે. ॥ ૨૧ ॥

તે પરમાધાર્મિક તે અજ્ઞાતી નારહીઓના દુર ઓરણે મુરીયે કરીને નામિકાને હરે તથા ઓર હરે તથા બને કાન પવ્ય છે

તથા મધમાસાદિ મૃપા બોલવું ઇત્યાદિ પાપ તેમને સંભારીને આપીને, તે નારહીની એક વેલેજ પ્રમાણુ છબા બાહેર કાઢીને તીક્ષ્ણ મૂલિયે ઠરી સંતાપે, અરે એ રીતે તે નારહીને પીર વે ઇના આપે. ॥ ૨૨ ॥

તે નારહી કાન હોઠ પ્રમુખ અંગે પાચના ઉદન થકી લો હિ જરતા જકા મુકા તાક વૃક્ષના પાન એમ પવને ઉડતા સખ્દ કરે, તેની પેરે તે બાળ અગ્નિની નિરવિવેકી એવા નારહી બા પદા રાત્રી દિવસ ત્યા અઝાક દ સખ્દ કરે, ત્યા તે નારહીના અં આપાગ ઉઘા પછી તેના સરીરમાથી લોહી પર તથા માંસા ઢિઠ કરે તે વારે તેને રોંક ઠરી અગ્નિયે પ્રજવાસીને સવણાદિક આરે અંઆપાગ અરઢયા છતા રૂધિર પર અને માસ એસાવાના રાત્રી દિવસ તેમના સરીરમાથી બળતા જકા રહે છે. ॥ ૨૩ ॥

વગી શ્રી મુખર્થસ્વામી શ્રી જ્યુસ્વામી પ્રત્યે કહે છે, યદિ તેં શ્રી મહાવીર માવિત રૂધિર અને પશુની પાત્રી એસે રૂધિર અને પાકી રૂધિર તે પર એ બંને જ્યા પધે છે એવો સ્થાનક ફૂલી ભાજન વિશેષ તે સાબળી છે તે કેવી છે તોકે, નવિ અગ્નિના તેજ કરતા પણ બુલે કરી અધિક છે એસે અ ત્વેત બળતી છે એવી પુરુષ પ્રમાણુ જકી અધિક માઠી ફૂલી ભાજન વિશેષ તે કેવી છે તો કે, જીંદને આઠારે જીંચી છે અને રૂધિર અને પર એલે કરી પરિપૂર્ણ ભારેલી છે. ॥ ૨૪ ॥

હવે ત્યા ફૂલી માંહે નારહીને શું કરે તે કહે છે તે પર માધામિક ફૂલી માંહે પાલીને આર્ત સખ્દ કરતા તથા કરજ પ્રસાપ કરતા એવા તે આપકા અગ્નિના નારહીને પૂકવે શ્રી પચાવે, તપાવે પીડયા જકા પાણી આરે તે વારે તેને ગ્રાણુ ઉકાળીને તેના રસ પીવડાવે, તે વારે તે મજામા મધી રીન સ્વરે કરજાકાદી વિસાપ કરે ॥ ૨૫ ॥

જેવું ઇંદ્ર એટલે આ મનુષ્ય ભવમા અદ્ય મુખર્ત અર્થ
પરોપકારિતપણું આકરીને પાતાના આત્માયે કરી પાતાના આ
ત્માને જ્યેષ્ઠ, તથા પૂર્વ જન્મે અધમ એવા સુખ્યકાદિકના સતમ
દુઃખ ભવ ભોગવી ધણા કર્મો પાછીને અત્યંત કુર પાપ કર્મના ધણી
દુઃખ વેદના ભોગવવાને ધણા કાળમુધી ત્યા નરકને વિષે રહે. (૫
ધાતુના નિકર્માણિ) જેવા અધ્યવસાયે કરી જેવા ભાવે કર્મ કીધા
તેવા તેવાજ નરકમા પશુ સિંહાદિ શબ્દે દુઃખ ઉપર જેમ માસ
ભક્ષણ કરનારને તેનાજ શરીરમાંથી માસ કાપી અગ્ની વર્ષ
કરી ખવડાવે, અધ્યાત્મીને તમ કથીરનો દસ પીવડાવે, માસ
પાતડીને ષ્ઠે, ભેડે, અસત્ય ભાગણ કરનારની વિષ્ણુ છેડે,
પરધના પદારીના અગ્નિપાત ષ્ઠે, લંપરના વૃક્ષ ષ્ઠે, સા
ભક્ષી વૃક્ષનું આશિ ન કરાવે ઇત્યાદિક જેવું જેવા કર્મ ઉપા
ર્થ્યા હોય તેને તે સરખાજ દુઃખ પરમાધારિતો ઉપજાવે ॥૨૩॥

તે પાપી જનાર્ય માતા પિતા અને ત્રી આદિકને અર્થ
ધણા કલુષ એટલે પાપકર્મ ઉપાર્જન કરીને પછી કદ જે માતા
પિતા તથા કાતા એટલે ત્રીયાદિક તે ધકી (વિષ્પદુણ) એ
ટલે રહિત અર્થપતિ એકાકી છતા તે દુર્ભિગમ દુઃખે કરી ભયો
તથા અશુભ સ્પર્શવાન એવા નરકને વિષે (કર્મોપગતા) અશુભ
કર્મને લીધે કુણિ એટલે માસ પચી રૂપિર પદ આતર ૧ દેદુમુ
ઈત્યાદિક કર્મસે કરી સમાકુલ એવા નરક સ્થાનમા ધણા
કાળ અવસ્ય ધણે રહીને પૂર્વોક્ત દુઃખ સદન કરે તિથિમિનો
અર્થ પૂર્વવત્ જાણવો ॥ ૨૪ ॥

इति नरक विभाषित्य नाम मयपादेशक समाप्त

હવે પાંચમા ડહ્યાયનનો ધીમો ઉચ્છેષો પ્રાગમ્ય છપ અને
વિષે વળ અને નરકના માપ કરેછે

અથ એટલે હવે અપર એટલે બીજા શાશ્વત દુઃખનો ધ
ર્મ એટલે સ્વભાવ છે જેને વિષે એવા નરકના દુઃખ કયા મુખી
હવે ત્યા મુખી તે નારકી જેમ કોળવે, તેમ તમને મથા તથ્ય
કહીશું, એટલે જે રીતે મી વીર પરમશ્વરના મુખથી સાક્ષાત્કૃં
છે તે રીતે તમને કહીશું, દુહૃત કર્મના કરનાર એવા અજ્ઞાની
નિષિવેદિ હવે તે જે રીતે પાતાના પૂર્વદુત કર્મને વેદે છે કોળવે
છે તે રીતે કહીશું ॥ ૧ ॥

ત્યા પરમાર્ષામિક રૂવ તે નારકીના હાથ પન બાધીને
કુદે કરી તથા ખરને કરી પાને કાપે તે કેવી રીતે કાપે તોફે,
બાળ નારકીને મહુજ કરી એટલે પકડીને તેના શરીરને લાકડા
કિંદે હજીને ખડો ખેડ કરે, બાગલા બાગલું સબલ ચર્મ તે પુઠ
પ્રદેશ કાઢે, અને પુઠનું ચર્મ તે બાબળ કાઢે, તથા ઠાબા પા
સાત્ત ચર્મ જમણે પાસે કાઢે અને જમણી બાણનું ચર્મ ઠાબી
બાણુએ કાઢે, એ રીતે મામદી ઉખેડી નાખે ॥ ૨ ॥

તે પરમાર્ષામિકો ત્રણ નરક પૃથ્વીને વિષે નારકીના અ
ચસ્તન અને આર નરક પૃથ્વીમા મૂલથી આદેશીને બ ને બાહુ
કાપે, તથા મોઢોટો લોહનો ઝાળો તપાવી તે નારકીનું મુખ
વિકાશીને એટલે મુખ ઉઘાડીને તે માઢે નાખે તથા લોખ ના
રથમા બે તરી પૂર્વના કરેલા કર્મ સંભળાવીને તે નારકીને ખડે
હલાવે તથા અત્યંત રાજા કરીને તે નારકીના પાના સાગને
આરે કરી વીધે. ॥ ૩ ॥

જેમ લોખડનો ઝાળો તમ અગ્નિષે સહિત અજવદ્યમાન
હાથ અથવા ઉજ કશીર હોય તેની છે ઉપમા જેને એટલે તેના

સરખી તમે એવીજે ભૂમિ, તેને અતિક્રમતા એરસે બળતી પૃથ્વી
પર ચાલતા તે નારહી બળતા થકા કણુ એરસે દશાઝુ શાખ
કરે અર્ધાતુ છે માતા છે તાત મત્યાદિક વિલાપ કરે ' તથા આરે
કરિ ચોવા એરસે પ્રેમ થકા તમે એવા બુદ્ધરે એતર્યા થકા જેમ
અગિયા બળદ ચાલતા આરડે તેમ તે નારહી આરકયા કરે ॥૬॥

અસાની નિર્વાવિકા બળ રહિત એવા નારહીને તને દરન
હોદ્દના જેવી પૃથ્વીવે બળાતકારે અતિ ક્રમાવે એરસે ચલાવે
તે વારે તે બાપના વિરસ શાખ કરે તે ભૂમિ કેવી છે તે કે,
પ્રજવલિત એરસે જ્યા ઉસ્ત હોદ્દ સમાન હિર અને પડનો
કર્મ છે એવી છે તથા જે વિપમ સ્થાનકે કુબીપાક શાદમ્લી
વૃક્ષ પ્રમુખ વિરમ સ્થાનક છે, ત્યા ચાલતા કર્મકરની પડે
અથવા અગિયા બળદની પેરે દંડાદિકે તાકના કરીને આાળ
કરી ચલાવે પણ તે નારહી પાતાની હજારવે આાળ જ
વાને અથવા પાતાને ગમે તે સ્થાનકે રહી જવા પલ્લ પામે
નહી ॥ ૫ ॥

તે નારહીને આત્મત વેદનાકાત એવું તરક અથવા તેવો
માર્ગ તેને વિષે ચલાવતા થકા સાદમ્લું સિદ્ધાર્થે કરી હમ્લીને
નીચા પાડી નાખે, પરંતુ તે આગળ જક શકે નહીં તથા
સંતાપની નામે કુબી ત્યા શાપતી છે તે માટે બપો હતો વધા
આઠા કર્મનો કરનાર બાપગ પલ્લ સંતાપ સદન કરે ॥ ૬ ॥

વળી નરકના કુખ કહે છે ત બાળ નારહીને પરમાધા
મિક હોકો કંડુનામા બાજન વિદ્યન તેન વિષે પ્રેમપીન પચાવે
તે વારે તે નારહી હાઝતા થકા બળતા બળાની પર ઊંચા
રેહજે ત્યા આકાશમા વળી તને ટોણ કાકાદિક પક્ષીઓ ત્રા
તા થકા ખાતા થકા જ્યા થકી બીજા સ્થાનકની દિગા તરફ
ત્રામે ત્યા વળી અન્ય મિદ્ધ વ્યાપારિક તેને ખાએ, ॥ ૭ ॥

નામ શબ્દ સંભાવનાર્થે ઉ ઉચ્ચ ચિતાને આકારે એવું
અભિવ્યક્ત સ્થાનક ઉ તે સ્થાનક પાશીને શાકે તમે ચક્ર
દીનસ્વરે કરીને આકાર કરે તથા પરમાધામીએ તે નારકી
તું મસ્તક નીચું કરીને શરીર વિકસિત કરીને લોકાદની પર
શબ્દે સુદમજારિક તેણે કરી ખંડ ખંડ બિરલે દુકા દુકા કરે
૩૮ ॥

ત્યા નરકને વિષે ઉચ્ચ શાસ્ત્રાદિકને વિષે નીચે મસ્તકે
બાધીને જેમ ખારકી જાણીતું ચર્મ ઉમેરે તેમ પરમાધામિક તે
નારકીએતું ચર્મ ઉમેરે નાખે પછી તે નારકીના ચર્મ સહિત
એવા અમને વશ સમાન છે આજ જેમની એવા કાંક સમ
ળી હવે પછીએ તેને આપ, એ રીતે નરક પાસે જઇને ભેદન
મુચ્છિત થયા ચક્ર પછુ તે નારકી મરણ પામે નહીં તેનું કા
રણ કહે છે, સજીવની નામ એવી શાશ્વતી કુળી છે જેહને
વિષે પોહોતા થકા પ્રાણી પાપ સહિત એવા પરમાધામિક
લોક તેને હણે છે એ કોર પરંતુ તેણે કરી તે મરે નહીં, કિંતુ પા
શની પરે તેનું શરીર મળી બચ ॥ ૯ ॥

તે પરમાધામિક પુરુષો તીક્ષ્ણ વસ્તુ સૂક્ષ્મે કરીને ના
રકીના શરીરને (અભિતાપયતિ) એટલે પીરે જેમ સુખ્યક
એવા જે કૃતશકિત તેને (વસોપગત) એટલે વસે પદ્મ એ
વા સ્વાપદ મુખારિક પશુ તે જેમ મરણાત કલ્પના પામે તેમ
તે નારકી હવે પછુ સુક્ષ્મે વિધ્યા ચક્ર દીનસ્વરે અરણ્ય
કરે એકતો અવ્યંતર શોકાદિક અને બીજો બાહ્યર દનનાકિ
કે કરી ચિત્તાન છતાં એમ બન્ને પ્રકારે એકાત દુઃખ લોગવે
પરંતુ મરણ પામે નહીં ॥ ૧૦ ॥

વળી સર્વ કાળ નિરતર જળતું જળતું એવે નામ બ્યા
પ્રાણિને હળીવે તે પોહોતું સ્થાનક છે, જે સ્થાનકે કાલ ગદિત

અગ્નિ પ્રજ્વલે છે ત્યાં ધણા કૂરુકર્મે બાધ્યા થકા ધણા કાળ મુઘી રહે કેવા થકા તિથેં તોકે, મારા બીદામણા આર્કઠ સ્વર કરતા થકા તથા ધણા કાળની રિથિતિ છે એમની એવા થકા રહે. ॥ ૧૧ ॥

તે પરમાધામિક ત્યાં નરકને વિષે ચોહોદી અગ્નિની ચિતા સુમાંદલીને તેમાં અનેક કાષ્ટ પ્રદોષીને તે માંહે નારહીન નાએ તે ત્યાં કાઝતા થકા કડબુ સ્વરે આર્કઠ કરતા ત્યાંતે ચિતામાંલે મથા થકા અ સાધુકર્મના કરનાર એવા નારહી આવસે, વિસથ થઈ બથ કોની પેરે તોકે એમ ધૂત તે બધાતિએ અગ્નિ તે માંહે પાથે થકો વિસથ થઈ બથ તેની પેરે વિસથ થાય પરંતુ ધૂતતો અગ્નિમાંલે સર્વથા બળી બથ પછુ નારહી છવ તે અગ્નિમા મરણ પામે નહીં ॥ ૧૨ ॥

તેવે વળી કુખનો બીજો પ્રકાર કહે છે ત્યાં સર્વકાળ સુ પૂર્ણ ધર્મ એટલે ઉત્તમ આ તાપત્તુ સ્થાનકયે સ્થાનકે તે નારહી ને નિવાકર્મે આણી કાઢવા થકા બધા અત્યંત કુખરૂપ ધર્મ નો સ્વભાવ છે, એવા સ્થાનકે નરકપાશ તે નારહીના દ્વાબ અને પમ બાધીને સત્તુની પેરે રૂંટ કરી સમ્યકે તાલના કરે ॥ ૧૩ ॥

તે પરમાધામિકો દુઃકારિકે કરી બાળ અગ્નિ એવા નારહી ની પીડને ભાવે તથા લોહાના થણુ કરીને મસ્તકને પછુ કોદી નાએ, ચૂર્ણ કરી નાએ વળી અગ્નિ શબ્દ થકી બીજા પછુ અંત્રાપાંચ એજ રીતે મુદજળે કરો કોદી નાએ, તે નારહી ચૂર્ણ થયાથી સિમ્ત રેદુ છતાં પાટીઆની પેરે બન્ને પામે કર વટે કરી છેવા થકા તપ્ત આરે કરી બિસતા થકા તપ્ત ઠપિ રારિકના માર્ગને વિષે તે નારહીને પ્રવર્તીવે છતિ ભાવ એટલે તપ્ત કથીરના રસર્થ પાન કરાવવાને વિષે નિષાએ એટલે પ્રવર્તીવે. ॥ ૧૪ ॥

રોડ એવા અસાધુ કર્મિ એટલે અન્ય નારકીઓને હજુવા
 રિક કાર્યે પાપના કરનાર અથવા પૂર્વ ભવના કરેલા એવા
 રોડ અસાધુ કર્મ તેને પ્રેરતા થકા એટલે પૂર્વજી દુકૃતને રમ
 રજુ કરાવીને સરાલીપાત એટલે બાણાદિકે કરી જેમ હસ્તિને
 અણવિશે વાહીએ તેમ તે પરમાધાર્મિકો મહાવતની ધેરે તે
 નારકીઓને વાહે અથવા ઊંટની ધેરે વાહે એટલે અણવે,
 તેના ઉપર એક બે અથવા ત્રણ રૂપે આરૂઠ થકને દુઃખ આપે
 કેાધે કરીને ઠકાણુઓ એટલે તેના મરમ સ્થાનકને બારાદિકે
 કરી વિધે ॥ ૧૫ ॥

અગ્નિની એવા નારકીને બળાતકારે કરી રક્ત અને પર
 તદુપ રોડ કર્મિ કરી વિષમ તથા કાઠાવાળી એવી મહોઠી
 ભૂમિકાની વેસૂન વિધે અતિ ક્રમાવે તે જેમ જેમ આકરા
 અણવે તેમ તેમ દુઃખ પામે તથા મુર્ચ્છિત એવા નારકીઓને
 અનેક નરકપાળો પ્રાર્થે કરી બાધીને તના પૂર્વજી પાપ કર્મ
 પ્રકાશીને કોટ એટલે નમરની બસિઆકુળ જેમ રથો રિકે
 સેકકાખંડ થક વિખરી બચ તેમ પરમાધાર્મિકો તે નારકીના
 ખંડાખંડ કરી વિખેરી નાખે ॥ ૧૬ ॥

હવે વળી વિકલ્પો એવો મહા દુઃખતું કારણ થલો લાખા
 એવો પર્વત નરકમાંહે આકાશ પર્વત ઉચ્ચાવિકુપે નિષ્પાટે ત્યા
 તે પર્વત ઉપરથી અત્યંત પાપ કર્મના કરનાર એવા ધણા ના
 રકી પડતા થકા અધકાર રૂપે રહીએ કાઠ પજુ રેખે નહી, પ
 રતુ ઢરત સ્પર્શ માત્ર થાય અને ઘટતા થકા તેા પરમાધાર્મિક
 તેને હજુ પીકા આપે ત્યા હજાર થકી ધણા મુદુર્ત અધિક
 એટલે ઉપસણજી થણા કાળ શુધી એકું દુઃખ પામે ॥ ૧૭ ॥

ત નારકી મહા પાપકર્મના કરનાર ॥ સંખ્યામિતા એટલે
 અત્યંત પીડ્યા થકા આકંઠ કરે અહોરાત્ર પરિતપમાન થકા

રૂઝ આકંઠ કરે એકાન એરસે નિશ્ચય રૂપ કૂદ એરસે દુઃખો
તપિતુ સ્થાન બ્યા છે એવું મદત એરસે વિસ્તીર્ણ નરકને વિષે
ત્યા વિપમ કૂદ પાસાદિક ગણવનાદિકે કરી હજાતા થકા
આકંઠ કરે ॥ ૧૮ ॥

પૂર્વ જ મના વૈરી, સરખા તે પરમાધાર્મિક રોન સહિત
કોપાવમાન થયા મુદગળ સહિત મુશળ મદલજ કરીને તે નાર
કીના મસ્તાદિકને બાળી નાખે તે વારે, તે નારકી બાપ ।
ભિન્ન રહી થકા લોહિવમતા છના પ્રાણલ્પે કરી અપો મુખ
કરી ધરજી તણને વિષે પડે ॥ ૧૯ ॥

ત્યા ભુખ્યા અને માહોરા મરીરના પ્રમાણ વાળા પ્રજ
સ્થિત એરસે દુષ્ટ સદાકાળ કોપ સહિત એવા સીયાલિયા છવ
ને તે નરકને વિષે પરમાધાર્મિકે વિકૂર્ણે તે ત્યા નારકીમા કુકટા
સાકળે કરી બાધ્યા થકા એવા જે માહા પાપી અત્યંત કુ
ર્મતા કરનાર નારકીઓ તેને ખંડ ખંડ કરી ભક્ષણ કરે ॥૨૦॥

તે નરકને વિષે સદાકાળ પાણીએ ભરપુર એવી મદાવિ
પેમ નદીરૂપ સ્થાન છે તેમા અગ્નિમા નળ્યો એવો લોહનો
માળો તેના સર મુ ઉખજ પાણી છે, જે પાણી પીતા થકા ખર્ચ
ખાર તથા ઉખજ લાગે માટે વિપમ છે, જે એવી વિપમ નદી
તેને વિષે તે નારકી પેર્વા થકા બતા થકા દાસતા થકા એકાકી
અ શ બુ પ્લવન કરતા પરવરા પડ્યા થકા દુઃખ ભોગવે ॥૨૧॥

એ પૂર્વોક્ત બંને ઉદેશામા જે નારકીના દુઃખ કહ્યા તેને
બાળ અજ્ઞાની એવા નારકીના યવો તે ફરસે છે, અદ્દન કરે
છ જેની નિરતર થળા કાલ મુખી રહેવાની સ્થિતિ છે એવા
નારકી ત્યા હજાતા થકા તેને કેદ્ય થળ ત્રણ સરજ એરસે રા
ખવાને સમર્થ નથી પોતે એકસો જડોજ નાના પ્રકારના પા
તાના રૂપા ત્યા દુઃખ ભોગવે ॥ ૨૨ ॥

જે જીવે જોવા જાવે પાછલા જ માત્રે કર્મ કીધા છે તે કર્મ તેવીજ વિધિયે સંસારમા જામતા થકા બારમતિને વિષે જીવને ઉદય આવે પરંતુ નરક માફેતો એકાત નિઃકેવલ દુઃખરૂપ જાવ ઉપાઈને તે નારકી જીવ દુઃખી થકા અત્યંત દુઃખ વેરે, ૧૧૨ આ

હવે ઉપદેશ સ્વરૂપ કહે છે એ પૂર્વોક્ત નરકના ત્રીમ દુઃખ સાક્ષીને જે પૈર્વત પ્રુષ્પ છે તે શું કરે તે દેખાડે છે જે થકી નરકના દુઃખ ન જોખવે એવા સર્વ અતુર્ગત સ્વરૂપ તમક સોકને વિષે જે કાઈ ત્રસ અને સ્થાવર જીવ છે તે કોકને હજે નહીં તથા એકાત દ્રષ્ટી એરસે નિશ્ચલ સમ્યક્ત્વધારક તથા પરિશદ્ધ રહિત એવો જીવો તું શબ્દથી સુવાવાકારિકર્ત વર્જન પણ જાણી લેવું તથા સોક તે ઇલા પ્રસ્તાવ થકી અશુભ કર્મકારી લેવો તથા કપાય સોક લેવો તેના સ્વરૂપને જાણી ને એવા સોકને વશમા ન પહોંચે, ૧૧૪ ॥

એ જેમ અશુભ કર્મને નરક પ્રતિ કહી તેમ તિર્થંક મ તુષ્ય તથા દેવતાની મતિ એમ જાદિ મહી અતુર્ગતિક સંસારને વિષે અનંત તકદ્દ રૂપ વિપાક એરસે અનંત એવો કર્મના જે વિપાક સમુદ્ધિમાન (સર્વમેત રિતિવેરિત્વા) એરસે પંદિત પ્રુષ્પ એ પૂર્વોક્ત સર્વને ધતિ એમ જાણીને જે રીતે મી જામ નેતે કહ્યો છે તે રીતે કાક્ષા કરે એરસે વાઉ મુવાઉ તોકે, કાલ એરસે જ્યા મુખી મરણ પ્રાપ્ત થાય ત્યા મુખી પ્રાપ્ત એ રસે સંયમને આચરે એ તાવતા આશિર વિના જીવ અતુર્ગતિક સંસારમા જામજ કરે તે કાણુ મારે જાવ જીવ મુખી ત્રિવિધે રૂપા ધર્મ રૂપ નિરતિચાર આશિર પાલવાને વાઉ અને સર્વથા પાપનો ત્યામ કરે તિર્થંકિનો અર્થ પૂર્વવત જાણવો, ૧૧૫ ॥

इति श्री नरक विमर्शि नामे पंचमा अध्यायनं संपूर्णं यथा ॥

મય દ્વિતીય મૂળકૃતિને પાઠ્યાધ્યયન પ્રારમ્ભ્યત પાંચમા અ
ધ્યયનને વિષ નરકનાં કુલ કલ્પાં તે શ્રી મહાવીર દશે રૂપદેસ્યા
છ તે માટે આ છઠ્ઠા અધ્યયનન વિષ શ્રી મહાવીર પરમાત્માની
મુખી સ્તિર્તની પૂર્વક સ્તુતિ કરે છે. પૂર્વોક્ત નરકના કુલ સાલ
ળીને સંસારના ભયથી બીક પામ્યા ઉભાયા એવા પુરુષા શ્રી
મુખર્મસ્વામીને પૂછે છે તે કોણ પૂછે છે તે, કે સાધુ તથા શ્રાવણ
તથા આનાદીતે રૂદ્ધમ્બ ક્ષત્રિયાદિક તથા અન્ન લીધેલે શા
ક્યાદિકે તાપસ પ્રમુખ બળવા સર્વ શું પૂછે છે તે કહે છે તે
કેવો એકાંત હિતનો કરનાર એવો (અનીશમણ) એટલે
નિરૂપમ શાશ્વત સાધુ સમીક્ષાએ વધારિયત તત્વજ્ઞાને કરી
જ્ઞાન પુત્ર શ્રી મહાવીર રૂપે કેવો ધર્મ કર્યો છે, કે એણે કરી
છવ મુખ પામે ॥ ૧ ॥

કેવું જ્ઞાન વળી કર્શન ચારિત્ર રૂપ કેવું તથા યમ નિયમ
રૂપ શીલ કેવું છે એ બધું જ્ઞાત પુત્ર એટલે ક્ષત્રિય શિરામણી
સિદ્ધાર્થ રાજાના પુત્ર શ્રી મહાવીરને વિષે કેવું હતું તે, એહો
વામવાનુ ! એ સર્વ જો રાત તમે બાંહેધા વધા તથા એટલે
સત્ય નિરૂપણ રૂપ, જેમ તમે સંભવ્યું છે, (વધા નિશ્ચય)
એટલે માલગીને જેમ રદવને વિષે ધારણ કર્યું છે, તેમ અમને
કહે ॥ ૨ ॥

જેમ શ્રી મુખર્મ સ્વામીને પ્રહયા થકા મુખર્મ સ્વામિ શ્રી
મહાવીર રવના ગુણ કહે છે તે શ્રી મહાવીરેવ એકા એટલે
સંસારી હોવાને કર્મ વિપાક થકી ઉત્પન્ન થયું જો એટલે
કુલ તેને બધું બાળીને ઉપરિસ આપી તેના કુલ રાસવાને
સામર્થવાન તથા કર્મ વિદારવાને નિપુણ અને મહોદા રૂપીયર
સાધુ તથા અનેન અવિનાશી જેવું જ્ઞાન પ્રમરકું છે અનત અ

વિનાશી જેમનું દર્શન પ્રગટ્યુ છે ધરાસ્વી એટલે જેના ધરા રમ્ય
 ભુવનમાં વ્યાપા છે સોહને થયું ભૂત સમાન છે કેમકે સોહના
 આવના જે સોહ તે સર્વ પરીક્ષે છે મારે સોહને સ્થાનકે
 પર્તે છે, એવા મી મહાવીર પ્રજીત જે મુત ચારિત્રરૂપ ધર્મ
 તેને ધર્મ બોલે તથા તેજ સંવમને વિષે મુતિ એટલે ધૈર્યપણું
 તે પણ મી મહાવીરનાજ પ્રકરણ એટલે જો એટલે મુત આ
 ચિત્રરૂપ સંવમને વિષે બેઢને રતિ છે, ધૈર્ય છે ॥ ૩ ॥

જોયા નીચા અને તિષ્ઠે એટલે ચોદરાજ સોહમાંહે પૂર્વા
 દિક અઢાર નબ્બ દિશાઓ અને અઢાર ભાવદિશાઓ મધ્ય,
 જે બેદ્રિધાદિક ત્રસ પાળી અને એકેદ્રિ પૃથવિધાદિક જે સ્થાવર
 પ્રાણીઓ છે તેને ભગવંત નિત્યા નિત્ય સોદ દ્રવ્ય પદ્ધાવ ભેદ
 સમ્યક્ પ્રકારે બોલે એવા મી મહાવીર વીતરાગ રૂપ તેણે સં
 સાર સમુદ્રમાંહે પકાતા છુટતા પ્રાણીને દ્વીપ સમાન એવો સ
 મભાવિ ધર્મ કહ્યો છે ॥ ૪ ॥

તે ભગવંત સર્વકારિ એટલે સોહા સોહને રૂપનાર વળી
 બાવીશ પરીસહને છતવા થકી કેવળજ્ઞાની થયા (નિરામરંધ)
 એટલે મૂસોતર બુદ્ધ વિશુદ્ધ સંવમ પાળક તથા ધૈર્યવંત સ્થિતા
 ત્મા એટલે સમસ્ત કમના ક્ષય થકી આત્મ સ્વરૂપમાજ
 જે સ્થિત થયા છે તથા અનુતર એટલે પ્રધાન સર્વ
 જગતમાં નિરૂપમ જ્ઞાતા મારે વિદ્વાન એટલે બધી યુદ્ધિવંત છે.
 તથા રંધથકી અતીત એટલે નિર્દોષ આશામ્યેતર પરિમહ
 રહિત છે સપ્ત ભય રહિત છે, તેના નામ કહે છે, પશું ઇહ
 સોહ ભય બીજું પરસોહ ભય વીજું આહાન ભય યાજુ અક-
 સમાત ભય પાશુસુ વેદના ભય હુ અપકિર્તિભય સાતર્થ
 મરણ ભય તથા માર પ્રકારના આયુકમ કરી રહિત છે. ॥ ૫ ॥

નિવાસી રેવતાને તે મિત્ર પર્વત હર્ષના કરનાર છે, પ્રશસ્ત એ
વા અનેક વર્ણાદિક ગુણે કરી બિરાજમાન એટલે શાસે ઉત્તમ
મી ભગવાન પણ બાજુવા ॥ ૯ ॥

તે મિત્ર પર્વત સતસહસ્ર યોજન પ્રમાણ સર્વજ જિજ્ઞ
પણે બાજુવો તેમજ તે પર્વતના પ્રણ કાઠ છે, એક ભૂમિમય
બીજે સુવર્ણમય ત્રીજે વૈકર્ણમય છે અને પડગવન છે તે વેળ
હતિ એટલે ધ્વજ સમાન શાસે છે તે મિત્ર પર્વત (વપણવતિ)
એટલે નવાણુ હજાર યોજન જિજ્ઞા બાજુવો અને નીચે ભૂમિ
મધ્યે એક હજાર યોજનનો કંઠ છે એમ સર્વ મળી એક લાખ
યોજન પ્રમાણ છે ॥ ૧૦ ॥

તે મિત્ર પર્વત આકાશે ફરતીને રહ્યો છે તથા ભૂમિકાને
અવગાહી રહ્યો છે, તિર્થો જિજ્ઞા અને નીચા એમ સેક વ્યાપ
છે જે મિત્ર પર્વતને આદેશ અધીઆર્યને એકવીસ યોજનને
અંતરે સુર્વ પ્રમુખ જ્યોતિષિ રેવો પરિભ્રમણ કરતા થકા પ્રક
લિષ્ટા કરી રહ્યા છે, તથા તે મિત્ર પર્વત સુવર્ણમય છે, તથા
મણા પર્વત અંદી નંદનાદિક આર બાજુવા એવા રણીવામણા વન
છે જેને વિષે એટલે પેહેલી ભૂમિકાને વિષે ભદ્રશાલ વન છે,
તે ઉપર પાચથી યોજન ઉંચું બીજું નંદન વન છે, તે ઉપર
સાદીબાસક હજાર યોજન ઉંચું જરતા વળી રીલું સોમનસ
વન છે, તે પછી છત્રીસ હજાર યોજન ઉંચું જરતા રીખર ઉં
પર એણુ પડગવન ખંઠ છે, જે પર્વતને વિષે મહેદ્ર પણ
કીડા કરવાને અર્થે સ્વર્ગ થકી આવી તે રતીમુખ લોખ
વે છે ॥ ૧૧ ॥

તે પવત વળી રેવો છે તેા કે, મંદર મિત્ર સુદર્શન મુરખિરિ
ક્રિયાદિક શબ્દે કરી મહેદ્રો પ્રકાશવાન એટલે પ્રસિદ્ધ એવો
જેતા શાસે છે તથા સુવર્ણની પેઠે રહીપમાન મુકુમાલ વર્ણે છે,

સર્વ પર્વતમા અનુત્તર ઐરસે પ્રધાન એવી પર્વ ઐરસે શ્રેષ્ઠતાપ
કરી દુર્ગ ઐરસે વિગમ છે અર્ધાત સામાન્ય જીવને સ્વકતા વિગમ
છે તથા પ્રધાન મળી અને ઐરાધિર્વે કરી દેહીપ્રમાન જુમિ
સરખો પૃથવી પ્રદેશની પેરે જાણવો. ॥ ૧૨ ॥

મહી ઐરસે પૃથવીને વચમા આવેલો છે જગુદીપ તેના
મધ્ય ભાગે ઐરસે વચમા વર્તે છે, નર્મદ ઐરસે સર્વ પર્વતોના
ધંડે સરખો એ મેરૂ પર્વત જાણવો તે પર્વત સોઠમા મુર્વની પેરે
વિમુદ્ધ નિર્મળ કાલિવાન છે એમ પ્રકર્યે કરી જાણીએ, એ પ્રકારે
કરી સદ્ગમીયે સહીત તે મેરૂ રજ અનેક વર્ણ કરી સદ્ધિત છે
તથા મનને રમાડનાર તથા જેની જ્યોતિ અધિમાલી ઐરસે
મુર્વ તેની પેરે કસે રિશિને વિષે પ્રકાશ પામે છે ॥ ૧૩ ॥

દ્વે એ મેરૂ પર્વતની ઉપમાઓ મી મહાવીર જગવતની
સાથે જોડ છે, મુર્શન નામા છે ગિરિ ઐરસે પર્વત તેના છે
વચ કદિયે ઉએ તેવો મહોરો મેરૂ પર્વત જાણવો. એ મેરૂની
ઉપમાયે મમજુ તપથી જ્ઞાત પુત્ર મી મહાવીર દેવ જાણવા કેવી
રીતે તોડે, જાતિર્વે કરી, વસે કરી કર્શને કરી જ્ઞાને કરી અને
શિલે કરી સમસ્ત જોડલા ધર્મ માર્ગના પ્રકાશકો છે તેમા મી
મહાવીર દેવ પ્રધાન છે ॥ ૧૪ ॥

એમ સાંખપણે સમસ્ત પર્વતમા નિપદ પર્વત મેરૂ છે,
તથા એમ વર્તુજાકાર સમસ્ત પર્વત માંહે રૂચક નામા પર્વત
મેરૂ છે, તેની ઉપમાયે મી મહાવીર દેવ જગતમા જુતિપ્રદ
ઐરસે પ્રજાર્વે કરી મેરૂ જાણવા, સમસ્ત મુનિઓ માંહે તાત્ત્વ
રૂપ જાણવાને અત્યંત જ્ઞાનવંત જાણવા (પ્રકર્યેજ જ્ઞાતાતિનિ
પ્રજ) એ જાણ જાણવો ॥ ૧૫ ॥

તે મી મહાવીર પ્રધાન એવો છે સર્વોત્તમ ધર્મ તને પ્ર
રૂપીને પ્રકાશીને પ્રધાનમા પ્રધાન એવો છે મુક્તિપ્રદાન તેને

ધ્યાવે તે ભગવંતને યોગ નિર્દોષકાળે મુક્તિ કાચ યોગ રૂપતા વસરે શુદ્ધધ્યાનનો ત્રીજો સેક જે મુક્તિ ક્રિયા અપ્રતિપતિ એવે નામ છે, તે કાચ યોગ નિરોધ થયા પછી શુદ્ધધ્યાનનો યોગ સેક ઉપરત ક્રિયા અને જનિવૃત્તિ નામ ધ્યાવે તે ધ્યાન વર્ણવે છે મુસ્ક પ્રધાન શુદ્ધ વસ્તુની પર ઉચ્ચલ અપર્જક એટલે રોષ રહિત અર્થાત મિથ્યાત્વ રૂપી કાચ કર્મક તેણે કરી રહિત એવું નિર્દોષ શુદ્ધધ્યાન મુવર્ણની પર ઉચ્ચલ છે અથવા જંક શબ્દે ઉલ્લેખ તે સરખું ઉચ્ચલ છે, તથા રાંધ અને ચંદ્રમા તેની પર એકાત અવકાત એટલે અત્યંત શુદ્ધ એવું શુદ્ધ ધ્યાન છે, તેને ધ્યાવે ॥ ૧૬ ॥

તે ભગવત શૈલેસી અવસ્થાર્થે શુદ્ધધ્યાનના યોગ સેકને અનેતર સુધિ અનેત એવી સિદ્ધિ જાતિને વિષે પાહોતા તે સિદ્ધિ કેવી છે તોઠે, સર્વમા ઉત્તમ તથા લોકને અમે વર્તમાન છે તે કારણ માટે પરમ પ્રધાન મહોદો રૂપીચર મી મહાવીર કેવ છે જે જ્ઞાને કરી, કર્મને કરી, આરિય શિલે કરી સમસ્ત જ્ઞાનાવર્ણપદિક આઠે કર્મને યોધી કર્મ અપાવીને મુક્તિને વિષે પાહોતા ॥ ૧૭ ॥

વળી ઉપમાએ કરી ભગવંતને કતવે છે, જેમ વૃક્ષો માઠે પ્રસિદ્ધ કેવ કુદ જિતાર કુદને વિષે અવસ્થિત એવું સાક્ષમી વૃક્ષ માહોડું છે, જેને વિષે મુવર્ણ કુમારકારિક ભુવનપતિ કેવો આવીને રતિવેદ છે, એટલે કીડા રૂપ મુખ સોગવે છે. તથા જેમ વનને વિષે નહન વન એટ કમું છે ઉત્તમ યોધાપે કરી સહિત કમું છે તેમ જ્ઞાન અને શીલ એટલે આરિય તેણે કરી મી મહાવીર મહાપ્રાણ એટલે માહોડા બાબુવા ॥ ૧૮ ॥

જેમ સજ્જમા સ્થાનિત એટલે મેધની મર્જનાતે સજ્જ પ્રધાન એટલે રૂદો કલો છે, તથા જેમ મદ્દ નક્ષત્ર અને તારાને વિષે

ચંદ્રમા મહાનુભાવ કહ્યો છે, તથા જેમ સમસ્ત ગાંધમા પ્રાર્થિ
 જાવના ચંદન મેષ કહ્યું છે, જેમ સમસ્ત સાધુમા અપ્રતિજ્ઞા
 એટલે બ્રાહ્મણ પરચોકની આરાસ કરવાની જેને પ્રતિજ્ઞા
 નથી અર્થાત ઈદ્રણીક પરચોકની આરાસા તથિત એવા મી મ
 હાવીરને પ્રાહ્મણા મેષ કહ્યા છે. ॥ ૧૬ ॥

જેમ સમસ્ત સમુદ્રમા સ્વર્ણભૂમણુ યમુદ્ર મેષ કહ્યો છે જેમ
 નાન કુમાર દેવેમા ધરજેનામા ઉદ્રિ મેષ કહ્યો છે, જેમ હાસુર
 સોહક સમસ્ત રસમા પ્રધાન વેળ્યત એટલે વખાળ્યા છે, તેમ
 તપ ઉપધાને કરી તથા વિશેષ કરી સમસ્ત યુનિમા મી મહા
 વીરને પ્રધાન વખાળ્યા છે ॥ ૧૭ ॥

જેમ દક્ષિણેને વિશે ઉદ્રિનું વાદન જીરાવણુ દક્ષિત પ્રધાન
 કહ્યો છે જેમ મુખ પ્રમુખ સ્વાપદ જનાવગેમા સિદ્ધ પ્રધાન
 કહ્યો છે ભરતસિત્રની નપદ્યાર્થે જેમ પાળીમા જનાનહીનું
 પાળી નિર્મળ કહ્યું છે જેમ સમસ્ત પક્ષીઓમા ગરક પ્રાણેરા
 કહ્યો છે અપરનામિ વેળુ દેવ એ જેમ પ્રધાન કહ્યો છે તેમ
 નિર્વાણ જે પ્રાથમાર્થ તેના સ્થાપન કરનારા વાહી લોકમાં મી
 મહાવીર મહોદરા કહ્યો છે ॥ ૧૮ ॥

જેમ મુદ્ધ શુભેમા જ્ઞાતવિદિત વિદ્યેસેન એટલે ચક્રવર્તિ
 પ્રધાન કહ્યો છે જેમ કુશમા અરવિદ કમળ પ્રાણેરું કહ્યું છે
 જેમ લત્રીમા જનાવગ એટલે ચક્રવર્તિ પ્રધાન કહ્યો છે તેમ
 સમસ્ત રૂપીઓમા મી વપધાન સ્વામિ મેષ કહ્યો છે ॥ ૧૯ ॥

જેમ સમસ્ત જ્ઞાને વિશે જ્ઞાનજ્ઞાન મેષ કહ્યું, જેમ સત્ત્વ
 વચનમા નિરવધ એટલે જે વચનના ઉચ્ચારે કરી પડે પીડા
 રૂપત ન થાય તે વચન મેષ વખાળ્યું છે જેમ સર્વ તપમા
 નવવિધ બ્રહ્મભૂમિ સદિન જ્ઞાનધર્મ મેષ કહ્યો છે તેમ લોકમા
 ઉત્તમ મમજ તપસ્વી મી મહાવીર દેવ મેષ વખાળ્યા છે ॥ ૨૦ ॥

જેમ સ્થિતિમા પ્રધાન હવ સપ્તમ દેવતા એટલે પંચાનુ તર વિમાનવાસી દેવો કહ્યા છે, કારણ કે તેમનું મનુષ્યમા સાત હવ પ્રમાણ આયુર્કર્મ જે સૌપ રહ્યું હોત તો મુક્તિ પામત તે માટે એને હવ સપ્તમ દેવો કહિયે અન્ય સભાઓમા જેમ સૌધર્મા સભા એટ કહી છે જેમ સમસ્ત ધર્મોને વિષે નિર્વાણ જે પ્રાપ્ત તે પ્રધાન કહ્યો છે, કેમકે અન્ય કર્મનીઓ પણ પોત પોતાના ધર્મને વિષે પ્રાપ્ત પ્રધાન બોલે છે માટે તેમ જ્ઞાતપુત્ર મી મહાવીર થકી અન્ય કોઈ જ્ઞાની નથી, એટલે સર્વમાં ઉત્તમ જ્ઞાનવંત મી મહાવીર દેવ બળુવા ॥ ૨૪ ॥

જેમ પૃથ્વી સકલ પદાર્થને આધાર ભૂત છે ! તેમ મી મહાવીર સર્વ સત્યને અભય પ્રદાને કરી રૂઢા ઉપદેશના કાન થકી આધાર ભૂત છે અદ્ય પ્રકારના કર્મ જપાન્થા છે (વિગત મુદિ) એટલે અભિલાષ રહિત થયા છે વળી સંનિધ ન કરે એટલે કામ પણ સંભવ કરે નહીં તથા ઉતાવળી પ્રજ્ઞાના થકી એટલે કેવળી એવા ભગવંત બળુવા તથા સમુદ્રની પરે તરવાને દુસ્ત એવો પ્રાહોરો સંસાર સમુદ્ર તેને તરીને મુક્તિ જે પાહોતા છે, વળી મી મહાવીર કેવા છે તે કે, અભય કરનાર એટલે સર્વ જીવના ભવના દાળનાર છે, તથા શૂરવીર છે અનંત સધુના થકી એટલે સર્વ સ્વરૂપ દેખે છે બળુ છે ॥૨૫॥

કોઈ વળી માન તથા માયા તેમજ વળી લોભ ત્રિ પર વંથના રૂપ બળુવો એ ચાર અધ્યાત્મ રોષ છે, તેને સંસાર વધારવાના કારણ બળીને એ ચારે કપાવને ઊર્ગિને મી મહાવીર અરવંત થવા, મહા મુગી થવા, તે કારણ માટે મી મહાવીર સ્વામિ પોતે પાપ કરે નહીં, તથા બીજા પામે પાપ કરાવે નહીં, અને પાપ કમના કરનારની અનુમોદના પણ કરે નહીં ॥ ૨૬ ॥

હવે ક્રિયાવાદીના ઐક્યોત્તેને ઐશી લેઈ, અક્રિયાવાદીના
ધારાશી લેઈ, વિનયવાદીના ભત્રીશ લેઈ, અને અજ્ઞાનવાદીના
સહસ્રક લેઈ, એ સર્વ મળી ત્રણસેને ત્રેશક થયા તે પાખડી
દર્શનીઓના અનુવાદ એટલે લેઈ જાણવા. એ આરે દર્શનીના
દર્શન અવરૂપ તેને દુર્બલિત જવાના કારણ જાણીને તે શ્રી મહા
વીરદેવ સર્વ વાદને જાણીને એ માર્ગનો ત્યાગ કરીને ચારિત્ર
રૂપ ધર્મને વિષે (દીર્ઘગમ) એટલે જાવજીવ મુખી ઉપનિષત
એટલે આવધાન થયા છે ॥ ૨૭ ॥

તે બાજવે શ્રી સદ્વિત રાત્રી સોજન તથા ઉપસક્તબધી
વજાતિ પાતાલિકને પણ નિવાર્યા છે વળી કર્મ રૂપ કુખ્ય ક્ષય
કરવાને અર્થે ઉપધાનવંત થયા, એટલે તપસ્યા કરી, દેહ શો
ધવીને કર્મ ખપાવ્યા હલ્લ લેઈ અને પરસેઈ એ બન્નેને જા
ણીને સર્વ પાપના સ્થાનકને પ્રભૂતપણે પોતે વારવાર નિવાર્યા
છે ॥ ૨૮ ॥

હવે શ્રી મુધર્મ સ્વામિ પોતાના શિષ્ય પ્રત્યે કહે છે
અરિદત્તનો ભાષેલો જે ધર્મ તે કેવો છે તેા દે, સમમ્ય પ્રકારે
અથ કરી પરે કરી શુદ્ધ એટલે ઉજવલ મુક્તિ સદ્વિત તેને સા
જાણીને તે ધર્મને સર્વ દુતા એટલે સત્ય કરી માનતા થઈ. અનેક
જન કર્મ સદ્વિત થાને અનામુખ્ય થયા એટલે સિદ્ધ થયા અથવા
આગમિક કાસે ઉદારિક પદવી પામ્યા. (વિશ્વમિનો અયે પૂર્વવત્ત
નાણયો) ॥ ૨૯ ॥

(રમિ શ્રી શ્રીમ્માને નામે છઠા અધ્યયન સમાપ્ત)

હવે સાતમો અધ્યયન પ્રારમ્ભીય છેયેં છઠા અધ્યયનન વિષે
શ્રી મહાવીરનું સ્તવન કરતાં શ્રી મહાવીરને હુશીલ કહ્યા, હવે
આ સાતમા અધ્યયનને વિષે તે ચક્રી વિપરીત હુશીલિયા શય
છે જે અગ્રહ ધનીકાને ત્યાં સસારમાં શ્રમણ કરે તેનું
સ્વપદ કહ છે :

પૃથ્વીકાય અપ્પકાય અને વાયુકાય અહીં ચક્રી એ
ત્યારે નીકાય સૂક્ષ્મ અને બાહરના કોરે કરી જે પ્રકારે બાહુવા
તથા વજ્ર વૃક્ષ બીજ શાલી પ્રમુખ વનસ્પતિકાય બાહુવી, અને
ત્રસત બેદિયાદિકે હવે બાહુવા તેના અનેક પ્રકાર છે, તે કહે
છે, જે ઈંડા થકી ઉપના એવા પંખી તથા સર્પ પ્રમુખ તથા જે
વશાએ તે ગાય પ્રમુખ હવે બાહુવા અને સ્વેદેદ એકસે
પ્રસ્વેદ થકી ઉપજા થયેલા એવા ભું, માકજ, પ્રમુખ હવે
બાહુવા વળી સ્વભ તે જે સોવીશ્વકને વિષે ઉપજે તેનાજ
વર્ણ સરખા જે હવે હોય તે બાહુવા એ રીતે હવના કોર
કહ્યા ॥ ૧ ॥

એ પૂર્વાજા પૃથ્વીઆદિકે હવે નીકાય શ્રી તીર્થિકર રહે
કહી છે એ હવે નીકાય જે છે તે સાતા મુખને બાહુ હવે વાહક
એકસે સર્વ હવે મુખાસિદ્ધાપી છે એ જકાયને જે રૂંદે પ્રાત કરે
શીખકાસ પીડા આપે તેને જે કૃષ્ણ થાય તે કહે છે, તે હવે એજ
જકાયને વિષે (વિપરીતસમુપવૃત્તિ) એકસે વિનાશ પામે અર્થાત
વાર્ધવાર એને વિશેષ પરિભ્રમણ કરે ॥ ૨ ॥

વળી એકેદિયાદિકથી આકીને પંચેદિય પર્યંત હવની જાતિ
છે તેને વિષે એક સ્થાનકથી બીજે સ્થાનકે પરિભ્રમણ કરતા
થકા ત્રસ તથા સ્થાવર હવને વિષે વિનિષાતમેત્ય એકસે ઉ
પત્તિ અને વિનાશ પામે તે કુર કર્મના કરનાર જ્ઞાતિ જાતિને

વિષે ઉત્પત્તિ પામીને, તે બાળ અજ્ઞાની જે વળી ત્યાં દુષ્ટ એવા
પાપ કર્મ કરે તો વળી તેહીજ દુષ્ટ કર્મે કરી એરસે યોર અ
થવા પરદારા ગમન ઇત્યાદિક કોયે વળી વિનાશ પામે. ॥૩૧॥

જે કર્મ કરે તે કર્મ આ જન્મને વિષે અથવા પરજ મને
વિષે વિપાક આપે, અથવા એકજ કર્મ, સો સહસ્ર, સામ,
કોઠ, સંખ્યાતા, અસંખ્યાતા, ઇત્યાદિક ધણા ભવ મુદિ પજ
વિપાક આપે એવા વિધિર્લે કર્મ કર્યો હોય તેવા વિધિર્લે ભોગવે,
અથવા અન્ય વિધિયે પજ ભોગવે. (સરસ્વતીદિક હસ્તપાક
શ્લોકનાદિક દુઃખ પામે એવી યીતે તે કુશીસિયા અરહદ થઈ
કાને ત્યાયે સંસારને વિષે ફરી ફરી ભવ પરપરાયે પરિ ભ્રમજ
કરતા થકા દુઃખ ભોગવે તથા એકેક શ્લોકનાદિક દુઃખે પીડ્યા
થકા તે દુઃખના યોગે ફરી વળી નવા નવા કર્મ બાંધે તેને ફરી
ભોગવે પજ ભોગવ્યા વિના છૂટેજ નહીં ॥ ૪ ॥

જે કોઈ માતા પિતાદિકને દિત્વા એરસે જાડીને અને
સ્વજન વ નિા ત્યાજ કરીને, અમળ ને મતે ઉકપા અર્ધાત અમે
સાધુ જેર્લે એકું ભજતા હતા, ઉદેશાદિક પરિભોગે કરી અ
મિનો સમાર્પણ કરે અથવા કરાવે. તથા અનુમાદે, તેવા પા
મંડી ભોગ તે કુસીસ થઈ ભજવા. અમ મી તીર્થંકર મળધરાદિક
કહે છે જે પિતાના આત્મમુખને અર્થે પ્રાણીની દિશા કરે છે,
તે કુશીસિયા ભજવા. ॥ ૫ ॥

જે અગ્નિ ઉજવાસે પ્રદીપ્ત કરે તે ત્રસ અને અધાવર છ-
વોનો અતિપાત એરસે વિનાશ કરે અને તેમ વળી ત અગ્નિને
પાણીર્લે ફરી જીભવતા થકા પજ અનેક ત્રસ અને સ્થાવર જીવ
દણાવ છે, એમજ અગ્નિને અશ્વુઆળતા તથા આસવતા થકા
પજ પ્રાણીઓનો ધાત ધાવ છે, તે માટે ધૃતિત મુદવિવેકનો
ભજ દિસાનો ત્યાગ કરી તથા ક્યામા ધર્મે છે એમ વિમારીને

પરિત અગ્નિકાચનો સમાર્પણ કરે નહીં ॥ ૬ ॥

હવે અગ્નીનો સમાર્પણ કરવા થકી બીજા જીવો કેવી રીતે દણાવ તે કહે છે, પૃથ્વી તે પણુ જીવ અને અપ એટલે પાણી તે પણુ જીવ તથા સંપાતિત્ર પ્રાણી તે પતંગીયા પ્રમુખ ત્યા સમ્પદ પ્રકારે પડે. તથા (સંસ્વેદન) તે કાષ્ઠ તથા છાણાદિ કને વિષે ઉત્પન્ન થએલા જીવ કાષ્ઠ નીમિત્ત કુણ્ઠાદિક કીડી પ્રમુખ જાણવા એટલા સ્થાવર જનમ જીવને જે અગ્નીનો સમાર્પણ કરે તે કહે એટલે જાણી નાખે. ॥ ૭ ॥

તથા હરિકાચ તે અંકુશાદિક સમસ્ત વનસ્પતિ જાણવી એ સર્વ જીવ તે વિર્લબ્ધ જાણવા વિર્લબ્ધ શબ્દે જીવનો આકાર ધારણ કરે એમ કહેલું, અર્જુન, માસ, પેશી, એટલી અવસ્થા નર્મમા થાય અને નર્મ પ્રસવ્યા પછી જાળકુમાર તરફ વૃક્ષ એટલી અવસ્થા મનુષ્ય ધારણ કરે, તેમ શાસ્ત્રાદિક વનસ્પતિ પણુ અંકુર મૂલ્ય ર્કથ પત્ર શાખાદિક વિશેષ જે છે તે પણુ વૃદ્ધિમાન થકા જાળ તરફ વૃદ્ધાવસ્થાદિક ભાવ પામે છે તથા એ હરિતાદિક જે છે તેના મૂલ્ય પત્ર શાખાદિકને વિષે, પૃથ્વી પૃથ્વી જુદા જુદા જીવ જાણવા, એટલા વનસ્પતિને આકાર તથા સર્વીરને અર્થે, જે આત્માના મુખને અર્થે એટલે એને સ્વેદવા થકી માહાશ આત્માને મુખ થશે, એવી આત્મ મુખની પ્રતી તે જે સ્વેદ, તે પુરુષ ધીકાક્રિયે થજા જીવોના પાતને કરનાર જાણવો ॥ ૮ ॥

ઉત્પત્તિ એટલે મૂલાદિક કોમળ તથા વૃદ્ધિ એટલે શાખા પ્રશાખાદિ જે વનસ્પતિ તેનો વિનાશ કરતો હોય તથા બીજા દિક એટલે તેના ફસનો વિનાશ કરતો હોય, તને અસંયત એટલે પુદરથ અથવા પ્રમલિત અન્યસિંગી અથવા સ્વયિની આત્માના ફંડનાર કહિયે. તે જીવ પ્રાણીને ઉપધાતે પાતાના

આત્માનો ઉપધાત કરે છે એ આત્મા મુખને અર્થે હરીકાવને
ચહેરે તેને સોઠ મોઢે અનાર્થ ધાર્મી શ્રી તીર્થંકર ગણપર કહે છે
એ પ્રાણી ધર્મોપદેશ આત્મમુખને અર્થે બીજાદિક વનસ્પતિકા
વને ચહેરે ચહેલાવે, તથા અનુમોદે, તથા જીવો ધર્મોપદેશ કરે,
તે પાખંડી અનાર્થ બાણવો ॥ ૬ ॥

વનસ્પતિ કાવના વિનાશક પ્રાણીઓ ધણા જન્મ મુખી
મર્જાદિક અવસ્થાને વિષે વર્તનાજ મરણ પામે એટલે કલમ
અર્જુદાદિક અવસ્થાએ વર્તતા થકાજ મરણ પામે તથા જન
આ પછી બોસતા, અણબોસતા, થકા તથા અન્ય મનુષ્ય
ન્દાની શિરહીના ધણી, કુમારાવસ્થાએ સ્થિત થકા મરે, તથા
કુવાનવય તરુણવય તથા મધ્યમવય યવિરવય એ સર્વ અવ
સ્થાને વિષે આકુષ્યના ક્ષય વિષે પ્રહીન થકા એટલે સ્વકર્મ
બોધવતા હીન દુઃખી જુખ, તુષ્ણાદિક, સહન કરતા થકા ત
પાપી હવો શરીર ત્યાગ કરે એટલે જેવું પાપ સમાચારે તેવું
બોમવે ॥ ૧૦ ॥

અહો ! હવો તમે જુઓ જે મનુષ્યપણ પામવું દુલ્લભ
છે, એમ બલો (દુલ્લહેજશુ માલુસેભવે) ઇત્યાદિક વચને
જુઓ એટલે પ્રતિબોધ પામો. તથા નરક ત્રિર્વિચારિક ખતિને
વિષે અનેક દુઃખ છે તેનો ભય રખીને બાસિય એટલે અજ્ઞાન
પણને હીધે સફલિતેક પામવો દુલ્લભ છે એવી રીતે બાણી
તથા એ સોઠ એકાત દુઃખી છે, જવરિત એટલે જેમ જવરા
કાન હવ દુઃખી હોય તેમ એ સર્વ સોઠ પાન પાતાના કર્મ રૂપ
નાપે ઠરી ઠરી આકુષ્ઠ જતા સંસારમાં વિપર્યાસ એટલે ફી
ફરી નાશ પામે છે ॥ ૧૧ ॥

અહીં ધર્મ સ્થાના અધિકારે કોઇ એક મુર્ખ કુશીન
દર્શની એમ કહે છે કે, (આદ્યોજ સંપચક) એટલે સવજ તેને વ

જેવા થકી શ્રાદ્ધ છે એટલે સર્વ રસનું માર સવજ છે એ ત (સ વજા વિદુજારસા ઈતી વચનાત્) તથા પાઠા તરે આહાર (પચકં સવજ પચકંથઈ) આહાર આ શી પાચ ભેદ વર્જના થકી શ્રાદ્ધ થાય છે, તે આહાર પચકના નામ કહે છે એ કં સમજ, બીજો પચાક, ત્રીજો કર્ણી, એટલે કુખ્ય શ્રાદ્ધ પૌષાક પાચકું મધ તથા એકેક વારી શીતલોઢકના ઉપસોમ થકા શ્રાદ્ધ કહે છે એટલે જેમ પાણી બાષ્પમસ ઉતારે છે, તેમ અતરંગ મસ પજ તે પાણીજ ઉતારે છે એમ કહે છે કેમ એક વળી કુતાશન એટલે અબ્બીના હોમ થકી શ્રાદ્ધ છે એમ પ્રશ્ન છે જેમ મુવર્ણાદિકના મસને અબ્બી બાળે છે, તેમ આ ભનના મળેનો પજ અબ્બીજ નારા કરે છે ॥ ૧૨ ॥

હવે એ પૂર્વોક્ત કર્ણીઓને ઉતર કહે છે પ્રાતસ્નાનાદિકે કરી આદિ શબ્દ થકી હસ્ત પાડને ધાવે કરી શ્રાદ્ધ નથી, કેમકે પાણી નાખવા થકી તદ્દામિત લેવોનો ધાત થાય છે તે માટે એમ કર્ણા થકી શ્રાદ્ધ પ્રાપ્ત ન થાય, તથા ખાર એટલે સવ જુને અણ જમવે કરી પજ શ્રાદ્ધ નથી, એ સુંજ નેખાવા થકી શ્રાદ્ધ પ્રાપ્તિ થતી હોય તો જે રસમા સર્વથા હુણ મસતંબ નથી, તો ત્યાં નિવાસ કરનારા લોકોને કુર્મતિ પજ ન થાય પરંતુ એ વચન અસંબંધ બાળવો. અને તે મુર્ખ મધ, માસ, તથા સગળનો પરિભોગ કરીને શ્રાદ્ધાર્થ થકા અન્યત્ર સ્થાનકે વારા કરે, એટલે તેને પજ મુશીસવિના શ્રાદ્ધ નથી. એ તાવતા તેને સંસારમા નિવાસ કહેવો ॥ ૧૩ ॥

જે મુર્ખ પાણીયે કરી માત્ર પ્રશ્ન છે એટલે સંધ્યા પ્રભાત અને ચકારના મહાજ થકી અધ્યાનને વિષે પાણીનો સ્પર્શ કરવા થકી મુક્તિ કહે છે, તે પજ મુખા બાળવો કેમકે ઉદકના સ્પર્શ થકી એ સિદ્ધિ થાયતો પાણી મહિ સર્વકાળ માહતા પ્રમુખ લેવો

રહે છે. અથવા જાણ પણ પાણીમાં રહે છે તેને પણ મુક્તિ હોવી જોઈએ, તેમ તો થતું નથી. કારણ કે પાણી જેમ અનિષ્ટ મલને દૂરણ કરે છે તેમજ ઘટ મલ જે મુર્ખને દ્રવ્ય છે તેને પણ દૂરણ કરે છે ॥ ૧૪ ॥

જે ઉદકના સ્પર્શ થકી શ્રાક્ષ થાય તો માણસા કર્મક, એ રસે રસકા, તથા સર્પ, જલકાગ, જળચર, વિશેષ, જલમાણસ, એટલે મનુષ્યાકૃતિ જેવા શ્રાક્ષ એ સર્વ શ્રાક્ષગામી થશે. તે કારણ મારે જે કુશલ એટલે તીર્થંકર કેવ તેણે એ અસ્થાન અધુરું કહ્યું છે, તો શું કહ્યું છે ! તો કે ઉદક થકી જે શ્રાક્ષ કહે છે તે પુરુષ આત્માની પાપિષ્ટ પાખંડી અવપ્રભતિ વાળા બાણવા ॥ ૧૫ ॥

ઉદક જે અશુભ કર્મરૂપ મળને દૂરણ કરે તો એમજ શુભ એટલે પુરુષ તેને પણ દૂરણ કરે, અને જે પુરુષને દૂરણ ન કરે તો કર્મ મળ પણ અપહારી રાકે નહીં મારે જે ઉદક થકી સિદ્ધિ કહે છે, તે એ જનન ઇચ્છામાત્રજ બોલે છે જેમ જાતીય પુરુષ માર્ગે રેખાગનાર હોય તો તેની પછવાડે ચાલવા થકી વાહિત માર્ગ પામિયે નહીં, તેમ મુર્ખ પ્રાણી પણ કર્મની જુદિયે પ્રાણીઓનો વિનાશક એવા શૈથ્ય માર્મનો સેવન કરતા થકા શ્રાક્ષ પામે નહીં, એમ બાબત કહે છે ॥ ૧૬ ॥

જે જીવ પ્રકરે કદી જીવ માતાદિત અનેક પાપ કૃત્યો કરી કર્મ ઉપાર્જને પછી સીતોદક એટલે ત્રિસંધ્યાયે પાણીનો સ્પર્શ કરી ઉપાર્જિત કર્મનો નાશ કરીને સિદ્ધ પામે તો પાણીનો યોગ કરી હોય એક જીવમાત્ર એવા મામ્લીગર પ્રમુખ પણ સીંચે તે મારે જે ઉદક થકી સિદ્ધી કહે છે તે મુનાવાક બોલે છે. ॥ ૧૭ ॥

કુતાશન જે અગ્નિ તે થકી જે શ્રાક્ષ કહે છે એટલે સંધ્યા પ્રસાત, અને મધાન્હે, એમ ત્રિસંધ્યાયે અગ્નીને કૃદસવે

કરી પૂતાવિકલ્પ અભિને વિષે હોમ કરવે કરી સિદ્ધિ છે એમ અભિહોત્રી નામના કર્મનીઓ કહે છે, તેને પૂછીએ એ એમ કરવા થકી જ સિદ્ધિ થતી હોય તો અભીના દુશ્ચનારા કુકર્મિ એવા લોહકાર, અંગાર કાલક, કુલકાર, બાડકુલ, સો ની, પ્રમુખને પણ પ્રાપ્ત થવી બેઠાએ, કેમકે એ લોહ કાર પ્રમુખ તો સદા અભિ તર્પણ કરતા થકાલ રહે છે, માટે તે દુર્ગતિમા નહીં જાય. અથવાપિ તે કર્મનીઓ મત્રતુ કારણે દેખાડે તો તેને એમ કહેવું કે જે, અત્યંત તમારા આજ્ઞાકારી હોય તે એવું તમારું બોલવું પ્રમાણ કરશે. પરંતુ અન્ય બનેા એ વાત માને નહીં, જેમ તેમ બસમ કરશે સરખા તો મંત્રે કરી શું વિશેષ છે ॥ ૧૮ ॥

માટે જે જ્ઞાન અને હોમાદિકે કરી સિદ્ધિ બોલે છે તે અવિમારપો બોલે છે, કેમકે એવા કારણે થકી સર્વથાપિ સિદ્ધિ ન થાય, તે અણુદ્વ એટલે તત્વતા અણુ થર્મની શુદ્ધિ પાપ કરતા થકા માત્ર પામશે, એવું બધી કરીને જૂત એટલે પ્રાણી માત્રને સાતા એટલે મુખ પ્રતીક્ષેખીને તેણે હણે નહીં, એમ વિદ્વાન વિવેકને શુદ્ધિને ત્રસ, અને સ્થાવર, જીવને મુખ પ્રીય છે, કુખ અપ્રિય છે, એવું જ્ઞાને કરી બહે (ચક્રત પદ મનાલ્પતઓદયા ઇતિ વચનાદ્) ॥ ૧૮ ॥

પરંતુ જે કુચિલીયા છે, તે પ્રાણીઓનો ઉપમર્દન કરવા થકી સાતામાને છે, તેને કુલ કહે છે તે પુષ્કિન્ધાદિકતા આરંભે મુખાસિલાથી જતા નરકાદિક ગતિને વિષે જાણ પડી તથા આ કદ કરે, તથા અઘ્યાદિક રાત્રે ઉઠન થયાથી કદ્યમાન થકા નાસી જાય, એમ તે પાપ સહિત પ્રાણી કુખી થાય, તે કારણે આદિત્રીઓ જુદા જુદા જીવને બધીને વિદ્વાન હોયતે, આત્મ મુપ્તવંત જો સંયમ આચરે ત્રસ, અને સ્થાવર, જીવની દિ

સાકાળી એવી ક્રિયા રખીતે તે થકી નિવર્તે ॥ ૨૦ ॥

જે શીતળ વિદ્વાદી ગુરુ નિર્દોષ એવા આદારને સદીને
મંત્રિધિ કરી જમે તથા ચિકર ઝેરસે ફાગું પાણીવેં કરી અંગા
પામ સકાચી પ્રાચુક પ્રદેશ બેરી રસાયકી અથવા સર્વથકી
સ્નાન કરે, તથા જે વજ્ર પાવે, તથા હુસે, ઝેરસે સાજું હોય
તેને ફાગીને ન્હાનો કરે, તથા ફાગું હોય તેને સાધીને મહોદું
કરે, ધત્વાદિક વાતો શોભાને અર્થે જે કરે, તે સંવત્ર થકી દૂર
વર્તે છે એમ શ્રી તીર્થંકર ગણધર કહે છે ॥ ૨૧ ॥

જે ધીર જુદીવેત પુરુષ હોય તે ઉદકને વિષે કર્મબંધ
બાધાને બાવજી મુખી ફાગું પાણી પીએ તે સાધુ બીજ કંઠા
દિક અણસોગવતો સ્નાન, અબ્ધગ, ઉદબજાદિકને, વિષે તથા
શ્રીને વિષે વિરતી હોય પણ કુશીલ રાપ આચરે નહીં ॥ ૨૨ ॥

જે કુશીલિયા માતા તથા પિતા પ્રમુખ કુટુંબ ત્યાગીને
આચાર ઝેરસે થર તથા પુત્ર અને પશુ જે ગવાદિક તથા
ધનને ત્યાગી ધન મહામત અંગીકાર કરી પછી રસમુદ્ધિએ
આચાર કતા જિન્દા લોલપી સરસ આદારને ગમેપતા થકા
મોહોદા કુલને વિષે, ૩. રસનો આદાર પામવાને અર્થે જે
જામણ કરે, તે ચારિત્ર થકી દૂર બાળવા એમ શ્રી તીર્થંકર
ગણધર કહે છે ॥ ૨૩ ॥

જે સ્વાદુક કુળને વિષે રસસંપદ થકા પ્રાચરી કરવાને
બાધ, એવા ઉદર જુદ પેદાશિ થકા જેને જેવો ધર્મ રૂથ તેને
તેવો ઉપદેશ આપે, તે પુરુષા આવધર્મને શોભે જાતે, ઉપસ
ફળ થકી સદા સાખ હોયમે સામે પણ પહેાથ નહીં, એમ
શ્રી તીર્થંકરદિક કહે છે તથા જે સાધુ આદાર વખાદિકને
અર્થે બીજને મુખે પોતાના મુળ કેવડાવે, લાલ પાદ કરે, તે
પણ કુશીલિયા બાળવા ॥ ૨૪ ॥

એ પાતાનું ધનાદિક છાડીને પછી પરસોજનને વિષે ફીન
એટલે દયામણા થાય, એમ ઉદર હૃદય થકો રહે તે, હૃદયને,
બેહીજનની પેરે, સુખેભંગાતિક વચન કહે, હૃદયની પ્રસંસા
કરે, યત ॥ સોમે સોમસ્તગુણા, પિરવંતનષારિયા વસ વિ
માસુ, રૂરાકદામુજાસિ, પચ રકં અષ્ટદિઠાસિ ॥ ૧ ॥
હત્યાદિક વચન પેરને અર્થે બોલે. જેમ મહોદો મુખ્ય નીવાર
એટલે આવસના કણને વિષે હૃદય હતો, અદૂર એટલે તરત માત
પામે. તેમ કુશીલિયા પણ આહાર હૃદય હતા સંસારમહે
અનંતા મરણ પામે. ॥ ૨૫ ॥

તે કુશીલિયા અન્યને અર્થ, પાણીને અર્થે, તથા અન્ય
વસ્ત્રાદિકને અર્થે, જેને જેકું અમત્ત હોય તેના આગળ તેકું
બોલે. સેવકની પેર જેમ સેવક પાતાના રાજાને અમત્ત બોલે,
તેમ એ કુશીલિયા પણ બોલે, તે સદાચાર થકી બ્રહ્મ એવા
પાસથાનો ભાવ તથા કુશીલિયાનો ભાવ પામે. તે કેવો થાય
તો કે, નિઃસાર થાય જેમ કુશીલ એટલે ધાતના ઊતરા
તૂસ નિઃસાર હોય છે, તેમ તે પણ તેના સરખાજ નિઃસાર
જ બણવો. ॥ ૨૬ ॥

હવે કુશીલિયાનું આચરણ કહે છે, જે અજ્ઞાન કુલને વિષે
પિંક એટલે, આહાર પાણી લીર્વે અંત માત આહારે કરી ક
વમ પાળે પણ ફીનપણ અંગીકાર કરે નહીં તથા તપરથાવે
કરી પૂજા સતકારને વાળે નહીં, એટલે રાજાદિકની પૂજાને નિ
મિતે તપરથા કરે નહીં, પરંતુ આત્માર્થે કરે યદુક્તે (હૃદયોગ
થથા એ તવમામહેજ્ઞ) હત્યાદિક ભાવ બાળીને તથા શબ્દ
ને વિષે, રૂપને વિષે, અસદામાન એટલે તત્પર ન હોય અને
સવ કામને વિષે, હૃદયપણ રાજીને રાજાદેવ ન કરે, તેને સાધુ

બ્રહ્મવેદ ॥ ૨૭ ॥

સમસ્ત સંગ તેમા રહેલું તે અલ્પતર સંગ અને બન બા
ન્યાદિક બાહ્ય સંગ એ બે પ્રકારના સંગ થકી અતીત એટલે
રહિત, વિવેકવાન તથા સર્વ શારીરિક અને માનસીક દુઃખ
તને સહન કરનાર, એટલે પરીસહોપસર્ગ જનિત દુઃખનો
સહન કરનાર જ્ઞાન, કર્મ, અને આરિત્રે કરી, સંપૂર્ણ કામભો
ગની અભિજ્ઞાપ રહિત તથા અનિયતચારી એટલે અપ્રતિ બધ
વિહારી સર્વ જીવને અભયનો કરનાર એવો સાધુ, તે વિષય
કપાથે કરી અનાકુલ એટલે કપાથને ઉપશમાર્થે કરી નિર્ભળ
થયો છે એનો આત્મા એવો સાધુ મહાત્મભાવ બ્રહ્મવેદ ૨૮ ॥

હાર એટલે સંયમ તેની યાત્રા નિરવાહ કરવાને અર્થે આ
શિત્રિઓ શુદ્ધ નિર્દોષ આહાર મહત્ત્વ કરે, તથા સાધુ પૂર્વ આ
ચરિત પાપકર્મનો વિવેક એટલે પૃથક ભાવે વા છે તથા પરા
સહારિક ઉપન થકે દુઃખને દૂરસ્થો હતો, પ્રિય શબ્દે સંયમ
અથવા પ્રિય શબ્દે પ્રાણ તેને મહત્ત્વ કરે, કોનીપરે તો ' કે જેમ
કેમકે સુરવીર સુભરને સંપ્રાપ્તને મરતકે શત્રુએ પરાભવ્યો થકો
પરંતે ફરીને શત્રુને કમન કરે, તેમ આશિત્રિઓ કર્મ રૂપ શત્રુથી
ઉપન્યા જે ઉપસર્ગ અને પરીસહ તેથી પરાભવ્ય પામ્યો થકો
પણ, કર્મને રૂઝે અને આત્મ સ્વરૂપને સાધે ॥ ૨૬ ॥

પરીસહોપસર્ગ હજારો થકો પણ તે સાધુ સમ્યક્ અહિ
ચારે કોની પરે તોકે, ફક્ત એટલે પાટીઆની પરે, તિથે એ
ટલે રહે જેમ પાટીઓ બંને પાસે ઉઠાતું થકું, પણ રાગ દ્રેષ
ન કરે તેમ સાધુ પણ ઉપસર્ગ પરિસહ ઉપને થકે રાગ દ્રેષ
રહિત થકો રહે. અંતક એટલે મૃત્યુ આવવાનો સમાગમ વાઉ,
અર્થાત્ પડિત મરણ વાઉ, પણ તપશ્ચાર્યે કરી શરીર યો
ગવાને સીધે દુર્બલતા પામવા થકી અનમા શંકા તથા બધ

આણે નહીં, જ્ઞાનાવર્ણાદિક અષ્ટ પ્રકારના કર્મ અપાવીને વળી ત્રયજ્ઞ એટલે સંસારને ન પામે, એટલે મુક્તિ પામે. જેમ અક્ષ એટલે કુશી તેના ક્ષય થઈ બાહ્ય સુખ વિષય માર્ગે ન આવે, તેમ સાધુ મોક્ષ પહોંતા પછી સંસારમાંકે પાછા આવે નહીં તિબેભિનો અર્થ પૂર્વવત જાણવો ॥ ૩૦ ॥

इति कुशील परिभाषा नामे सातमो अध्यायन समाप्त ययो

इव भाठमु वीर्याभ्ययन कह छ सातमा अध्यायनमा कुशी
लियाना आचार कह्यो, त आचार समयमे विष वीर्यातराय
कर्मना उदय थकी गाय छे, ते पाठ आ अभ्यायनमा सुखीमि
यानो वीर्य देखाबे छे, तयी ए अभ्यायननु नाम वीर्याभ्ययन छ

ते जस्यो विर्य पराक्रम जे प्रकारे भी लनेधरे कष्ट छ ते
वीर्य प्रकर्ष करी कछिबे छैबे, तु जेवा वितर्क करी वीर नामा
मुझाहुं हेतु वीरपद, अने केवी, शीते जे वीर केवाच छे, तथा
केवी शीते जे प्रकर्ष करी वीर्य कह्ये छे १ ॥ १ ॥

अन्ते। अष्ट प्रकारे कर्म क्रिया अनुष्ठान इव वीर्य कह्ये छे,
अथवा अकर्म એટલે જીવતું સહેજ સ્વરૂપ તેને પણ એક વીર્ય
કહે છે એમ જો પ્રકારે વીર્ય કહે છે, અહો સુમતો ? એજ જો
સ્થાનકે કરી બળ વીર્યના હોદ જાણે, એટલે એક સકર્મક અને
બીજો અકર્મકના હોદ કરી જો પ્રકારનો વીર્ય જાણવો, જેને વિષે
અવસ્થિત સર્વ મનુષ્યો રખાય છે ॥ ૨ ॥

વળી શ્રી તીર્થકન્દ દેવ પ્રમાદને કર્મ કહે છે, તે પ્રમાદ કહે છે
(મલ્લ વિજય કપાયા નિદ્રાવિદ્યાય પચમે માળ્યા ઇત્યાદિક)
તથા અપ્રમાદને અકર્મ કહે છે, જે પ્રમાદિથકો કર્મ કરે તે બાળ

વીર્ય કદીએ, અને જે અગ્રમાદિ એકો કર્મ કરે તે પતિત વીર્ય કદિયે તે બાળ અને પંદિતવીર્ય આવી શકે છે, અભવ્યને અનાદિ સપર્શવશિત અને ભવ્યને, અનાદિ સપર્શવશિત અથવા આદિ સપર્શવશિત બળવે ॥ ૩ ॥

કોઈ એક સત્ત્વ એરસે બદલાદિ હથિયાર મનુષ્ય વિદ્યાદિક શીખે, અથવા માત્ર એરસે બેસાતિવાદિક માત્ર તથા નિમિત્ત વૈદ્યક ઔષધ પ્રમુખ માખે, શા વાસ્તે શીખે! તે કે, હવેને અનિપાત એરસે વિનાશ કરવાને અર્થે શીખે, તથા કોઈ એક દ્વિસક મંત્રાદિક બળીને જે અથ વર્ણશાગ અશ્વમેધ, મનુષ્ય મેધ, અભ્યમેધ પ્રમુખ કરે એ વૈદ્યાદિક ત્રસ હવ તથા પુષ્કિળાદિક આપરજીવ તને વિવિધ પ્રકારે હજીવા નિમિત્તે પૂર્વોક્ત મંત્રાદિ બળે. ॥ ૪ ॥

કોઈ એક માણાવિ પુરુષ ત્રાયા કેળવીને શબ્દાદિક વિરચ રૂપ કામબો નો સમારભ કરે, એરસે પેતાના ચિત્તને વિષે આશક્ત છતા કામ સેવના કરે, એવા તે પેતાના આત્મ મુખના આર્થ વિરચ ચૂક છતા, હવના હજીનાર તથા અગ્રાપા મના મુદ્દનાર તથા પેરના કાપના ઘાય ॥ ૫ ॥

મને કઠી, વચને, કઠી, થિય પદપૂજાર્થ છે અને કાયાવ કરી, આશક્ત છતા નેદુસ મચ્છની ધરે કમ બાધતા, તથા આ મન આ હોકને વિષે અથવા પદસોકને વિષે, પદ્ય એ બન્ને સો અને વિને કૃત્ય કામીતપણે કરી તે હવ માતના કમનાર પુરુષ નિશ્ચે ધકી અસંવનિ બળવે ॥ ૬ ॥

હવ માતનો કે નામ પુરુષ તે વિદેશરૂપ વૈશ ને અનેક હવોની સાધ કર, તથા તે વૈર કે । પાસોકે પળ રાથિ એરત વૈર સાધે સંબંધ કર, પાપના સમીપ ॥ મી એવા સાવધાન હાનરૂપ આરંભના કરનાર ત અંતકાળે વિપાકાવસે અન્તાના

વેદનીયતા ઉદ્ધક થકી દુઃખનો સ્પર્શ પામે ॥ ૭ ॥

સાતે કર્મ બાધવાના બે પ્રકાર કહ્યા છે, એક કર્મપ્રતિષ્ઠિ ક્રિયા, અને બીજી સાપશ્ચક્રિ ક્રિયા, એ બે થકી જીવ કર્મનો બંધ બાધે છે, આત્મ દુષ્કૃતકારી એટલે સ્વર્ગ પાપકારી રાગ દ્વેષામિત એટલે રાગદ્વેષે બ્યાકુલ બાળ એટલે અસાની, સહસ્ર વિવેક રહિત, એવા જીવો તે પુરુષો પાતાના આત્માના માત કરનાર એટલે આત્માને દુઃખના રેનારા એવા મહા પાપ કરે ॥ ૮ ॥

એ પૂર્વોક્ત અનુક્રમે સકર્મ વીર્ય કહ્યો, તે કર્મ બાધવાઈ કારણ છે મારે એ બાળવુ વીર્ય કહ્યું, એ બાળવીર્ય કહ્યાન તર અકર્મ વીર્ય તે પરિતવ વીર્ય બળવેલ તે હું કહ્યું, મારે હે શિષ્યો તમે સામળો ? ॥ ૯ ॥

મુક્તિ ગમન થોમ્ય એવો જીવ દ્રવ્ય રાગ દ્વેષ રૂપ બે ક-વાય તે થકી મુક્તિ એટલે રહિત સર્વથા પ્રકારે કર્મ બંધનનો ઉપ કરનાર એવો જીવો પાપ કમને ક્ષય કરી, જેને પામીને જીવ સમસ્ત સદ્ય કાપે, અથવા પાપાતરે પાતાના રાજ્ય કાપે ॥ ૧૦ ॥

હવે જે વસ્તુ પામીને શક્યને અગ્રે તે રેખાડે છે ન્યાય એટલે જ્ઞાન કર્શન આદિત્રય બે મોક્ષ માર્ગી થી તીર્થંકર રેવેનો બાળ્યો, તેને ઉપાદાન એટલે મહત્ત્વ કરીને ધર્મ ધ્યાનને વિષે ઉદયમ કરે, અને જે બાળ વીર્યવંત તે વળી વળી અનંત બળ મહત્ત્વને વિષે જેમ જેમ નરકારિક દુઃખના આવાસોને વિષે પર્યાન કરે, તેમ તેમ અશુભત્વ એટલે દુર્ધીનપણ પ્રવર્ધમાન થાય, એવો સંસારવુ સ્વરૂપ બળીને પરિત પુરુષ ધર્મ ધ્યાનને વિષે પ્રવર્તે ॥ ૧૧ ॥

હવે સંસારવું અનિત્યપણુ રેખાડે છે જે જીવના વિવિધ

પ્રકારના પ્રધાન સ્થાનક છે, તથા દેવસોકમા હિંદ તથા સા
માનિક ત્રયમિશ્રણાદિકના સ્થાન છે, મનુષ્યને વિષે ચક્રવર્તી
વાયુદેવ, જળદેવ, તથા આદિકાદિકના સ્થાન છે, તિર્થસ્થને
વિષે પશુ ક્ષાત્રેક ઈષ્ટસોગ ભૂમ્યાદિક સ્થાન છે, તે સર્વ સ્થા
નને જાણી, એમાં સંદેહ કરવો નહીં તથા જ્ઞાતિ જોત્રી મુજબ
ઐશ્વર્યે ભાવવાદિક એ સર્વનું અનિત્ય અશાયેત એવો
વાસ છે ॥ ૧૨ ॥

એ રીતે પદ્ધતિ પુરૂષે અવધારીને પોતાનો મમત્વ સ્વ
ભાવ હિંદ્રે એટલે સ્વચ્છનાદિકને વિષે મમત્વ ન કરે, આદ્ય
એ વીતરાગ પ્રણીત શોધ માર્ગ રૂપ ધર્મ તેને આદરે, તે ધર્મ
દેવો છે, તો કે, સર્વ ધર્મ માટે પ્રધાન અભ્યાપિત એટલે અનુ
પિત છે, પ્રગટ છે ॥ ૧૩ ॥

હવે શુદ્ધ ધર્મ પરિજ્ઞાન એ રીતે યાપ તે રીતે કહે છે,
જાતિ સ્મરણાદિકે કરી તથા પોતાની મતિયે કરી જાળીને અ
થવા અન્ય મુર્ખાદિક ખાસેથી ધર્મનો સાર એ અપરિત્ર તેને સા
જાળીને, અંતીકાર કરે પદ્ધતિ વીર્ય સંપન્ન એવો સાધુ સંવચન
વિષે ઉદયમંત્ર થકો પાપકર્મ એ સાવધાનુજ્ઞાન તને પશ્યએ
એટલે નિરા કરે ॥ ૧૪ ॥

એ ઠેકા પ્રકારે કરી પોતાનો જેમ કુશલે કરી આયુષ્યનો
ઉપકર્મ એટલે વિનાશ બળે અર્ધાત પોતાનું મરણ બળે,
તેના અંતરાસે એટલે વિખાસે ક્ષિપ્ર એટલે ઉતાવસો, તે પદ્ધતિ
સંસેવનું રૂપ શિક્ષા રીતે, અને તે શિક્ષાને મરણાવધિ મુદિ
અંતીકાર કરે ॥ ૧૫ ॥

જેમ કામચો પોતાના અંત તથા હાથ મસ્તકાદિક ઉપા
ગને પોતાના હૃદયને વિષે ગ્રાપવે, એ રીતે પદ્ધતિ એ છે તે પશુ,
પાપ એ સાવધાનુજ્ઞાન રૂપ તેને અધ્યાત્મ એટલે સમ્યક્ દર્શન

જ્ઞાનાદિક લાવનારે કરી, ઉપસંહારે એરસે મરણ કાળ સુધી સતેષજ્ઞામે ઠરી પાપ કર્મને નિર્ધરે ॥ ૧૬ ॥

કાચજાની પેરે દ્વાય પગ અંશપામદિકને ગ્રાપવી રાખે તથા મનના અકુશલ વ્યાપાર તથા ઔચારિક સર્વ ઇદ્રીઓના વિષય થકી નિવર્તે, તથા મનનો પાપમય પરિજામ એરસે માર્ગે અભિપ્રાય બ્યારે કાર્ય પ્રયોજન પડે, ત્યારે તેવોજ જે પાપરૂપ જ્ઞાનનો દોષ તેને પણ સંવરે ॥ ૧૭ ॥

તથા કોઈ પુણ્ય સત્કાર કરે, તે વારે માન રાગક્રં, તે આ મી કહે છે અદ્યમાન, અદ્યમાય, અને ચકાર થકી અનુક્રમે કોષ તથા સોભ, પણ સેવો તેને બળીને પંક્તિ વિવેકી જન કોષ તે અર્હો પાઠાતરે (અરમાણયિતિ) અત્યંત માન, અત્યંત માય, તેમજ અત્યંત કોષ, અને સોભ, એનો સર્વથા પ્રકારે ત્યાગ કરે, એમ પણ કહ્યું છે બીજું પાઠાતર એ રીતે મેં ગુરુની પા સેધી સમ્યક પ્રકારે સામર્થ્ય છે કે । એ કોષાદિકના જથ્થા વીર પુરવટુ વીર્ય પરાક્રમ બળવું, પણ જે, સંધામમા શત્રુને હલ્કે તે રરમાર્થે વીર શુભ્ર ન કહેવાય. એ તીજું પાઠાતર માણનો આર્થ આત્મનિષ્ઠ એવો સાકુ તે ચારીત્રને રીરીતે મહત્ત્વ કરીને પાછી કોષાદિકને છતવાનો ઉદ્યમ કરે એ પ્રકારે વીર પુરવટુ વીર્ય બલવો તથા સાતામારવને વિષે નિશ્ચુત એરસે અતુપુજા અ થાત્ સાતામારવે કરી રહિત તથા ઉપશાત એરસે કવાવના છતવા થકી મમાવાનું તથા માયા રહિત છતો સંધમાનુશન આમરે એ ગુરુ માર્ગનો લાવ બળવો. ॥ ૧૮ ॥

પ્રાણીઓના પ્રાણને હલ્કે નહીં, તથા રૂત સોધનમાત્ર પણ અદ્યત્ત સીએ નહીં, માયા સહિત મૃષાવાત ન બોલે, કેમકે પર વચના નિમિત્ત જે મૃષા બોલાય છે, તે માયા વિના બોવાતું નથી. કિંતુ માયા સહિતજ બોલાય છે તે મારે મૃષાની આ

રિ તે માયાજી બાણવી. તેવી માયાને પરિહરે, ત્યાગ, સંયમન તનો તથા જીર્ણોદ્ધિય સાધુનો એવિજી ધર્મ સત્ય બાણવે. ॥ ૧૯ ॥
મહાત્મોનું અતિક્રમ એટલે આર્થધન કરવાની વચને કરી, તથા મને કરી, પણ પ્રાર્થના કરે નહીં એ બન્નેના નિરેધના થકી ત્રીજો કાયાનો અતિક્રમ દુર થકીજ નિષેધો એમ પાતા ની શ્રેયજી બાણી હોવો. સર્વ થકી કરજી કરાવજી તથા અનુમ તિથે કરી, બાહ્યાશ્પતર ભેદ કરી, સંવૃત જીર્ણોદ્ધિય એવો હતો, આજ્ઞાન એટલે સમ્યક્ દર્શનાદિકર્તુ મહજી કરે તથા સુધુ આ હાર મહજી કરે એમ મહજી કરેલી ચારિત્રને સમ્યક્ પ્રમારે શુદ્ધ ક્રિયા સહિત પાળે ॥ ૨૦ ॥

સાધુને ઉદ્દેશીને જે કોઈ અનાર્થ પુરૂષ કર્યું એવું જે પાત તથા વર્તમાન કાળે જે પાપ કરે છે તથા આ ભાગિક કાળે જે પાપ કર્મ સાવધાનુદ્ધાન આઠભાદિક સાધુને અર્થે જે કરશે ત સર્વને મન વચન અને કાયાથે કરી અનુમારે નહીં તે કોણ અનુમારે નહીં તોફે, જે મહાનુભાવ આત્મગુપ્ત જીર્ણોદ્ધિય હોય તે, એવા પાપ કૃત્યને અનુમારે નહીં ॥ ૨૧ ॥

જે અમુદ્ધ તત્વ માર્ગના અભજન પરતુ બ્યાકર્ણાદિક ભલે હા, તેથી હોઈ માટે પુણ્ય મોટા કેવાય એવા પીર પુરૂષ પણ સમ્યક્ત્વ પરિજ્ઞાન થકી વિકલ હોય એવા પુરૂષનું જે કાળ કાન તપ, નિયમાદિકને વિષે પરાક્રમ એટલે ઉચમ તે અમુદ્ધ બાણવો. તે સર્વ કર્મબધના કારણને વિષે સફળ થાય. પણ મુખ વૈધની ચિહ્નિસાની પેરે કર્મ નિર્વિદાના કારણને વિષે સફળ ન થાય. ॥ ૨૨ ॥

જે શુદ્ધ તત્વ માર્ગના બાણ. એવા નિર્ધિક્ષારિક મોટા પુણ્ય પુરૂષ ધનપાતિ કર્મ વિદારવાને મુરવીર સમ્યક્ત્વ હિ હોય. તમનો જેટલો નિયમાદિક ક્રિયા, અનુદાનને, વિર ઉચમ

હિ તે સર્વ શુદ્ધ નિર્ભજ બાજુવો, તે સર્વ ઉદ્ધમ કર્મબંધના કારણે વિષે બાજુ થાય, કિંતુ મુવેદ્ય ચિકિત્સાની પેરે તે કર્મ નિબર્જશનુજ કારણ થાય. ॥ ૨૩ ॥

તેણે તપ જે અનશનાદિક તે પણ અશુદ્ધ બાજુ તે કોણે અશુદ્ધ બાજુ, તેા કે, જે ધારા ઇશ્વારિક કુલ તે થકી નીકળીને ચારિત્રિયા થયા હતા, પણ જે મુનીયર પૂજા સત્કારને અર્થે, તપ, કરે તેનો તપ પણ નિઃકુલ, મારે અશુદ્ધ બાજુવો. અને જે તપ કરતા અનેરા સુદૃઢધારિક બાજુ નહીં જે તપમા પોતાની જાણા પ્રસંસા ન મોલે, તે તપ આત્મને હિતે બાજુવો. ॥ ૨૪ ॥

અહ્યાહારનો જમનાર, તથા અહ્ય પાણીનો વાપરનાર, તથા મુમ્મતિ સાધુ અહ્ય બાપણુ કસ્તાર, પરને હિત રૂપ વચનત બોલનાર, ક્ષમાર્થત કોષાધિકના ઉપશમ થી કપાવને અભાવે સીતલ પરિકુર્મિ તથા ઇન્દ્રિયોનો રમનાર, સોભતા રહિત, જે રીતે સાધુ જે છે, તે સર્વ કાળ સંવચને વિષે મલ્લ કરે. ॥ ૨૫ ॥

શુભધ્યાન એટલે ધર્મધ્યાનવિકના યોગ તેને સમ્યક્ આ રીતે કાપાના અકુશલ યોગની પ્રવર્તિનો ત્યાગ કરે સર્વથા પ્રકારે હસ્ત પાઠાધિકે કરી પણ પરને પીડા ન કરે તિતિષા એટલે પરીસહ અને ઉપસર્ગનું જે સહન કરવું, તેને પરમ પ્રધાન કર્મ નિબર્જશનું કારણ બાજીને, જ્યાં મુખી પ્રાણ ન પામે ત્યાં મુખી કીણા પાસે. તિબેચિને અર્થ પૂર્વવત્ બાજુવો. ॥ ૨૬ ॥

इति श्री बीर्षनामा आश्रयु अप्ययम समाप्त

જે નવમું અધ્યયન મારંગિયે છે તે આઠમાં અધ્યયનમાં
શામ્નું અને પંદરનું ધીવ કહ્યું, તમાં પણ પંદરના વિષયને
ધર્મ તે ધર્મન વિષે માત્ર ઉપમ કરે ત માત્ર આ નવમાં અધ્ય
યનમાં ત ધર્મનું સ્વરૂપ કહ્યું છે

શ્રી મુખર્ષિ સ્વામિ પ્રત્યે શ્રી જ્યોત્સ્નામી બે દ્વાદશ જોડીને
પૂજે છે, કે માદણ અભિર્ભાવ એટલે કેવળી ભમવેત એવા શ્રી
મદાવીર કેવ તેને, સમ્યક્ પ્રકારે કહીને કેવા પ્રકારનો ધર્મ કહ્યો
છે એમ શ્રી જ્યોત્સ્નામીવે પછલા શ્રદ્ધા, શ્રી મુખર્ષિ સ્વામિ
બાપ્પા, શ્રી જીતરામ પ્રજીત ધર્મ તે જ્યોત્સ્ના એટલે સર્વ શુદ્ધ
સાધક, સ્વામિસ્થિત, એવો ધર્મ શ્રી તીર્થંકરનું કહેલો તે હું
કહું તે તમે સામળો. પાશાતરે, એવો ધર્મ તે આલો ' જન,
એટલે લોકો હું કહું છું, તે પ્રત્યે તમે સામળો ॥ ૧ ॥

આશ્રમ, ક્ષત્રિય, તથા વૈશ્ય, અને આ ૧૩, નિવાસ આ
થવા બાકસતે, અવાતરગતિ તેમા બે આશ્રમ અને શુ ધરી
ઉત્પન્ન થયો તે, નિવાસ એટલે ચારાગ અને આશ્રમ, તથા
વૈશ્યની સ્ત્રીધી થયો તે અંજલ, આ ૧૩ની અને આશ્રમ ધરી
થયો તે બાકસ અંદી માતા પિતાનો પણ જુદો જાણવો મુ
ગજ્યુદ્ધ દક્ષિણ તાપસાદિક, વલ્લિકાદિક, આપાઝમા અલ્પિકા
કરનાર, શુ કરસખી પ્રમુખ, કલ્યાદિક બે છે તે આર્દભના
કરનાર છે, તેમજ બીજા પણ પાખંડી પ્રમુખ આર્દભના કરનાર
અનેક છે. ॥ ૨ ॥

પરિશદ્ધ ક્રિપા, મનુષ્ય, ધન, પાન્થ, દિરખ્ય, મુખજારિ
ને વિષે મમત્ત તેમા પૂજે છતાં એવા પુરુષ આર્દભના કર
નાર તેને નિ કેવલ વૈશ્યની જુદી થાય છે અથવા પાશાતરે
તેમા આર્દભના કરનાર પુરુષને જમામિ પૂજવીયની પડે પાપ

ની વૃદ્ધિ થાય છે જ્યાં જેરી તે પ્રાણીઓની હિસા કરે ત્યાં તે રીતે સંસાર માંહે દુઃખના વિલાગી થાય. તથા કામસોમ જે છે તે આદેશ સંવૃત છે આદેશે કરી પુણ્ય છે. અનેક પાપના કારણે કરી ભર્યા છે તે કારણ માટે તે દુઃખ થઈ પૂરે નહીં ॥ ૩ ॥

જે થઈ પ્રાણીના પ્રાણને દુષ્ટિએ તેને મરણ કહિયે, તે મરણને અર્થે જે કૃત્ય કરવું એટલે મરણનું જે કાર્ય કરવું અર્થાત્ અગ્નિ સંસ્કાર જલાશ્રયી, પ્રદાન, પિતૃ, પિતૃ, પ્રમુખ એક સાવાના કરીને પછી પ્રાપ્તિ, ધાર્મિક, સ્વચ્છ, પુત્ર, ક્ષત્રાદિક, એ સર્વ વિષયાભિલાષા છતાં હોય તેમજ ઉપાર્જન : કરેલું જે વિત્ત એટલે ધન, તે ધન જે પૂર્વોક્ત અગ્નિ સંસ્કાર પ્રમુખના કરનારા પુરોષા તે સિધ્ધિ, એટલે અંતિમકાર કરે અને તે ધનને ઉપાર્જનાર અનેક કૃત્ય કરી દુર્ગતિયે પાહોતો છતો તે કંઈ કરી સંસારના કિષ્કિંતી એટલે પીડાય છેકાય. ॥ ૪ ॥

માતા પિતા સ્ત્રીઓ એટલે છાકરાની સ્ત્રી તથા ભાઈ ભાઈ, પુત્ર, અંજ ભત્રીજા એટલા સર્વ એ જીવને કર્મ વિપાક સોગવતા થકા, તે વખતે પ્રાણ ભણી ન થાય, એટલે દુઃખ યજીવાને અસમર્થ થાય ॥ ૫ ॥

ધર્મ રહિત જીવને રાજવા કોઈ સમર્થ નથી, એ અર્થ આસોષી એટલે સમર્થ પ્રકારે વિભાસીને, પરમાર્થ જે પ્રાણ તેના અનુગામી એટલે પ્રાણને સાધક નિર્મમત્વ તથા નિરંદ્ર કરી એવો છતો, તે સાધુ જિનજાપિત જે સંયમ માર્ગ છે તેને આચરે ॥ ૬ ॥

વિત્ત તે ધન, અને પુત્રાદિક તેને ત્યજવા એટલે છાડીને, વળી પ્રાપ્તિ, સ્વચ્છ, સ્ત્રી, સ્વચ્છ વેવાહી પ્રમુખ તથા પરિમ છે, તેના ઉપર મમત્વ હોય તે સર્વને ત્યજવા એટલે છાડીને,

તથા ભૂત શોક તેને ત્યાગીને અથવા પાકાતરણ અર્થે કહે છે
મિથ્યાત્વ, અવિરતિ, પ્રમાદ, ક્રામ્યરૂપ, બંધના કારણ, અને
એના કોઈ રીતે બંધતે એટલે પાર ન આવે, એવો શોક તેના
ત્યાગ કરીને નિરપેક્ષ એટલે વિષયાદિકને બાજુવાળો, થકો
સંભવ પાળે તેને સાધુ બોલેલા ॥ ૭ ॥

પૃથ્વીકાય, અપ્પકાય, તેજકાય, અને વાયુકાય તથા વૃક્ષ
વૃક્ષ બીજ શાસિ પ્રમુખ એ પાંચમી વનસ્પતિ કાવની બાતિ
એ સર્વ સ્થાવર જીવો બોલવા, અને ધંધા બકી જીવજે, જે વા
હસિ પ્રમુખ, હસ્તિપાદિક, તથા મનુષ્યાદિક, હીરાદિક, સુ પ્ર
મુખ, તીક્ષ્ણદિક એ સર્વે ત્રસકાય જીવો બોલવા ॥ ૮ ॥

પૂર્વોક્ત જકાય જીવો તે ત્રસસ્થાવર તથા સૂક્ષ્મ બાહ્ય
પદ્ધતિ અપદ્ધતિના ભેદ કરી, તે જકાયને પંચિત સ પરિજ્ઞાએ
કરી ભલીપદે બોલોને, અને પ્રત્યાખ્યાન પરિજ્ઞાએ મન, વચન,
અને કયા એ ત્રણ કરજે કરી સાધુ આરંભ પરિમહ ન કરે,
કેમકે એ આરંભ પરિમહબકી પૂર્વોક્ત જકાય જીવોની વિરાધના
માથ છે, મારે સાધુ આરંભી પરિમહી ન થાય. એ પ્રાજ્ઞાતિ
પાત વિરમણ નામા પ્રથમ પ્રતનો અધિકાર કહેલા ॥ ૯ ॥

હવે બીજો પ્રત આદિ કહે છે, અસત્ય બોલવું તથા મૈ
ધુન તે ભોમ કામાદિક, પરિમહ તથા અદત્તદાન એ મુનાવા
શારિક અપ્રત જે છે તે, શોકમાંલે શમ્યરૂપ છે, તથા શમ્ત્રની પદે
કર્મ મહજ કરવાનું કારણ છે, તેને વિદ્વાન એટલે પરિત સ પ
રિજ્ઞાએ બોલોને પ્રત્યાખ્યાન પરિજ્ઞાએ પરિહરે ॥ ૧૦ ॥

માયા, તથા લોભ જે નિર્વિવેકપણાચકી ચંદ્રિસની પદે
હોય તે ક્રોધ, જે અપધ્યાને ક' સમ્યાદિકની પદે ઈર્ષ્ય હોય,
તેને માન કહિયે એ ચારેનો ત્યાગ કરે કેમકે, એ ચાર કપા
વને લોકમાં કમ મહજ કરવાના કારણ કહેલા છે, તે મારે એને

પંડિત જ્ઞ પરિણામે જાણીને પ્રત્યાજ્ઞાન પરિણામે પરિહરે ॥૧૧॥

હાથ પગ વસ્ત્રાદિકને ધોવું, તથા ફંગણ વળી નખ રોમા
રિકવું સમારવું, પખાસ લેવો, વખન કરવું, આખનું આજવું,
અન્ય કોઈ શરીર સંસ્કારાદિક બેઠું કરી સંચમનો ઉપધાત જાય,
તેવા સર્વ કારણોને જાણીને પંડિત પરિહરે ॥ ૧૨ ॥

સુમત્રીક દ્રવ્ય તે ગંધ, માલ્ય તે કુલ, અને શરીર સ્નાન તે
શરીર પ્રક્ષાલન રેરા જડી તથા સર્વ જડી કરવું તથા કાત પ્રક્ષા
લન તે કાતણ પ્રમુખનું કરવું તથા સચિત અચિત્તાદિકનો પરિણહ,
ત્રી કર્મ તે તિર્થજ, અનુબ્ધ, કેવી પ્રમુખ ને હસ્ત કર્મ, કૃષિકા
રિકવું કરવું, એ સર્વને પંડિત અશુભ જાણીને વર્જે ॥ ૧૩ ॥

સાકુને નિમિત્તે કરેલો આહાર, સાકુને અર્થે ખૂંસ આ
પીને લીધેલો આહાર, સાકુને અર્થે ઉધારે લીધેલો આહાર,
વળી સાકુને અર્થે મહત્ત્વે શામો આર્યો, એવો આહાર, આ
ધાકમિત્તા કંજ સહિત આહાર, ટિંબલુના એ બરો અનેશ
ક્રિય સરોપ આહાર જાણીને પંડિત પુરુષ એને પરિહરે ॥૧૪॥

ધૂત પાનાદિક ઔષધ બેઠું કરી પ્રાણીજળવંત મત જાય અ
થવા આશૂન એટલે ધૂન્ય બેઠું કરી આત્મા ધૂન્ય જડો રહે,
તથા આંખનું એજનાદિક, તથા રસલોભ્યતા, તથા બે કરવા
જડી પરલવને ઉપધાત જાય તે કર્મ, તથા હાથપગ વસ્ત્રાદિ
કવું પખાસવું, તથા લોખાદિક દ્રવ્યે કરી શરીરનું ઉગરવું કર
વું, એ સર્વને કર્મ બંધનું કારણ જાણીને પંડિત પરિહરે ॥૧૫॥

અસંચતિની સાર્થે પર્વાસોચન એટલે આસોચન કરવું ત
થા અસંચમાચરણ કરવું, કરાવવું તથા અસંચતિના અત્ત્રહા
નની પ્રસંસા કરવી, તથા પ્રસ્ન બે લોક વ્યવહાર જ્યોતિષા
દિક તેના નિર્ણય કરવો, તથા સામાદિક બે સમ્પાતર, તેના
મરનો પિંડ લેવો, એ સર્વને પાપના કારણ જાણી પંડિત ૫

રિદ્ધરે ॥ ૧૬ ॥

(અર્ચપદ) એટલે અર્ચ પદ તે ધન, માન્ય, ઉપાધવાનો ઉપાય, ન શીએ, અથવા બીજે અર્થે આપદ એટલે મૂતકીડા ન શીએ, અધર્મના વચન ન બોલે, અથવા હિંસાકારી વચન બોલે નહીં, તથા કુશિલ પ્રસિધ્ધ છે, કશું અથવા બીજો દોષપણ વિવાદ પદિત સ પરિજ્ઞાવે બાળીને, પ્રત્યાખ્યાન પરિજ્ઞાવે પરિદ્ધરે ॥ ૧૭ ॥

પાવડી, તથા ખાસકા, તથા તાપ રાગવાને અર્થે, ડન, તથા નળી માટે પાશ બાંધી નાએ મૂત રમત વિશેષ આમર, પ્રાર્થી, પ્રમુખના વીંછણ, તથા અન્ય હૃદયસ્થ પાસેથી કિંયા કરાવે, તથા (અન્યાન્ય) એટલે માહિમાહિ કિંયાનું કરવું, એટલે બીજો આપણી કરે, આપણે બીજાની કરિએ તે કિંયા બહુવી એ સવ કમ બંધના હેતુ છે, એમ તેને સ પરિજ્ઞારે બાળીને પ્રત્યાખ્યાન પરિજ્ઞાએ કરી પદિત પરિદ્ધરે ॥ ૧૮ ॥

વડીનીત, સમુનીત, તેનો મુનિ, હરિત કાય વનસ્પતિ ઉ પર સ્થિતિ ન કરે, દામ પાણીવે કળી વનસ્પતિકાય, હરિત કાય, બીજને કાપિ પરદા ન કરે, એટલે નિશ્ચે થકી દૂર ન કરે ॥ ૧૯ ॥

પર એટલે અન્ય હૃદયસ્થ તેને પર કાસાદિકના બાજનને વિશે અજપાણી આહારાદિકને કાપિ ભૂલે નહીં, એટલે જામે નહીં, પાતે (અચેસક) એટલે વસ્ત્ર સ્થિત હતા, પણ પરલે મુલ્યસ્થાદિક તેવું જે વસ્ત્ર, તેને ન ભોગવે. એટલે એ સર્વને સ વમ વિરાધવાના કારણ બાળીને, જે પદિત હોય તે પરિદ્ધરે ॥ ૨૦ ॥

મુલ્યસ્થનું આસન, જે માળી પ્રમુખ તથા પર્વકાસન તેના ઉપર બેસવું, તથા મુલ્યસ્થના ધરને અંતરે, અથવા મુલ્યસ્થના

પરમા એસરું મુહુરત્થને કુશલાદિકરું પૂછવું, તથા પૂવ કીઠાડિ
કવુ સંભારવું, એ સવને જાણીને પડિત પરિહરે ॥ ૨૧ ॥

એ સર્વ વ્યાપિ તેને યશ કહિયે, અને એ એક દેશ
વ્યાપિ તેને કિર્તી કહિયે, તેજ સ્લાધાની જાતિ જાણવી, તથા
જાલિકની વેશના પૂજા સત્કાર વચ્ચાદિકે કરી કરાવવાની એ
વાળા કરવી, તથા સવ લોકમા એ વિચર ઇચ્છા કામરૂપ તેની
વાળના કરવી, એ સવને પડિત કર્મ બંધના કારણ જા-
ણીને પરિહર ॥ ૨૨ ॥

એ અજ પાણીવે કરીને, આ લોકને વિષે, સાકુ પાતાને
નિરવાહ કરે, આજીવિકા કરે, તેવા અજ પાન, ને તથા વિષ કે
ખીને વ્યથા, ખેત્ર કાળ અને ભાવની અપેક્ષા શુદ્ધ નિર્દોષ મહત્ત્વ
કરે વળી એજ અજ પાણીનુ બીજ અસંખતિને રેકું, તે સવને
જ પરિણામે અનથતે હેતુ જાણીને પડિત પરિહરે ॥ ૨૩ ॥

એ રીતે મહામુની આજ્ઞાજતર પરિમહ રહિત એવા શ્રી
મૂર્તમાન સ્વામી તેને કહ્યા છે તે શ્રી વર્તમાન કેવા છે, તોકે,
અનત જ્ઞાન દશનના ધરનાર છે તેણે એ મુત આરિત્ર રૂપ ધમ
ઉપદેશ્યો છે, શિષ્યાત રહસ્ય પ્રકાશ્યો છે ॥ ૨૪ ॥

વળી એ ગુરુવાદિક માહોદા પ્રરૂપ બોલતા હોય તેની વચ્ચા
જાહીને ન બોલે, તથા અમલ વચ્ચન બેના બોલના ધરી કાઠ
જીવ દુહવાય, એવા વચ્ચન બોલે નહીં (માતૃસ્થાન) એટલ
માયાર્થે કરી પ્રધાન વચ્ચન બોલવાનું પણ વર્જે, તો ગું બોલે ?
તોકે, કાચ વિદ્યેર વિભારીને બોલે એ ભાના બોલવા ધરી કાઠ
પણ દુનજ ન ભાગે, તેવી ભાના પ્રકાશે ॥ ૨૫ ॥

એક સત્યા, બીજી અસત્યા, ત્રીજી સત્યા મૃયા, આજ્ઞા
અસત્યામૃયા, એ ચાર ભાના માહોલી માંજ ભાપા એ કાઠક
સત્ય, અને કાઠક અસત્ય છે, તે પણ ન બોલે એ ભાના

બોલવા થકી પછી મહો પચાતાપ કરવો પડે, એટલે પરબને
એના ઉદ્ધમથી દુઃખ થાય, તે વારે પચાતાપ કરે એ સાવધ
એવું હિસાબથી વચન તે ન બોલે એટલે આ અમુક થોડું છે,
એને મારો, આ બાતનો પ્રયોગ કરો, અથવા આ એવ ખેડો,
એવી બાત ન બોલે એવી આજ્ઞા નિમજ્જી મી માહાવીર કેવ
ની છે ॥ ૨૬ ॥

હોસાવાદતે રશ વિશેષે દુર વચન વિશેષ છે, તે મારે
હોશવા એમ ન બોલે, તથા હું સખી એમ પણ ન બોલે આ
મનો પ્રકાશ થકી બોસાવવો એ તું અમુક નીચ મોની છે એકું
વચન પણ ન બોલે, હું તું એવો અમનોત્તર તિરસ્કારતું આ મું
હામલું વચન તે સવધા પ્રકારે ન બોલે, કેમકે આપને એવા
વચન બોલવા શુક્ર નથી ॥ ૨૭ ॥

મુવ કાગે સાધુ અપુલીસે હોય બ્રહ્મચારી થકો રહે, તથા
શિનમાસનથી નિવૃત્ત એવા અનાચારી પાસત્યાદિકનો ત્રિ
વિદે સંસગ ન કરે, તે પાસત્યાદિકનો સંસર્ગ કેવો છે, તોકે
એના થકી મુખરૂપ જે સંજમ તેના માતના કરનાર, એવા એના
થકી ઉપસા ॥ ઉત્પન્ન થાય છે કેમકે તે પ્રાચે સાતાનારૂપપણ
વતનાગ હોય છે તે મારે તેની સાથે મુવિદિત પૂરૂ સંસન
કરે, તો તે પણ સાતાના વપણને પામી તેથી મુખરૂપ મંવ
મનો માતક થાય છે મારે પેદિત જે હોય તે પ્રતિભાષ પામીને
એવા સ્વેચ્છાચારીઓનો સંસગ તેને દુખનું કારણ બાળીને
ત્યાગ કરે ॥ ૨૮ ॥

જગ ઝેનાદિક કારણ વિના હલસ્થના ધરનેવિષ ન બેસી
એસે તુલ્યને મેઝ ન મેશનું, એ સાધુનો કિત્તણ માન થયો છે
આને અપવાદે તો જગ રોગાદિક કારણ વિના ન બેસે તથા
કેાડ એક લખીમન ખમાપદશાદિક વચન રેવાને કારણે પણ

એણે, તથા પ્રામને વિષે બાળક ક્રીડા હાસ્ય કંઈપણ દસ્ત સ્પર્શ આસિમનાદિક એકા, કદિ પ્રત્યાદિક ક્રીડાને સાધુ ન કરે, વળી પડિસે હજારાદિક કિયાની મર્યાદાને ભાગવંતની આપ્તામહી વિરૂધ્ધ બાઢીને, અતિક્રમે નહી, હસે નહીં ॥ ૨૯ ॥

ઉદાર, ઉદભાર, પ્રધાન, એવા બુદ્ધસ્થના કામભોગાદિક સામળીને તેની વાછા કરે નહીં, તથા સંવત્સરે વિષે વત્ન કરતો શુદ્ધ અપરિત્ર પાળે, વિહાર કરવાને વિષે પ્રમાદ ન કરે, અપ્રમતપણે વિચરે, ત્યા વીહાર કરવાને વિષે ઉપસગ પરિ-સહ ઉપને થકે, તેને દુરરથો થકો અહીનપણે સમ્બદ્ધ રીતે અલિખાસે ॥ ૩૦ ॥

કોઈકે લોકો અને મુદ્દવાદિકે કરી હરથો હતો કોઈ ન કરે, તથા દુવધને કરી આકોશ ઉપજા યો થકો પણ કોઈ ન કરે, અને પ્રતિ વચન પણ ન બોલે, કિંતુ મુમન થકો પૂર્વોક્ત પરિસહન સહન કરે, પરંતુ તેવા પરોસહની પીઠાએ પીઠથો થકો કોણાહસ ન કરે ॥ ૩૧ ॥

પ્રાપ્ત થએલા કામભોગને પ્રાપ્ત નહીં, એટલે ભોગવે નહીં, એ સાધુનો વિવેક શ્રી તીર્થકરે કહ્યો છે, તથા જે આચરવા માન્ય એવા જ્ઞાન, કર્મન, અને આદિત્યાદિક તેને શીખ, પરંતુ કોની પાસેથી શીખે, તોફે ગુરુ જે આચાર્ય તેની પાસેથી સદા શીખે, એટલે ગુરુ કુલ વાસ કહ્યો ॥ ૩૨ ॥

સામળતા વાછતો એવો જે સાધુ તે પાતાના ગુરુની રૂઠી વૈમાવચ્છાદિક વિમામળાદિકે કરી સેવા કરે, તે ગુરુ કેવા હોય તોફે સ્વપર સિંધાત બાળવાને લાગ્યો છે, પ્રસાદેની એટલે રૂઠા ગીતામ, તથા રૂઠા તપના કરનાર એવા ગુરુની સેવા કરે તે કેવા પુરુષ ગુરુની સેવા કરે, તોફે ઠમને છતવા સમર્થ તથા જે સત્ય જુરિધના ગવેરણ હાર, તથા ધૈર્વવંત, એટલે જે-

મનુ સંવત્સરમાં કોઈકામ થિત છે, અને હિતેદ્રિય એવા જે પુરુષ
કોષ તે ગુરુની સેવા કરે ॥ ૩૩ ॥

જે (પુરુષાશનીષ) એટલે સત્ત્વ માગની જવેષણા કરનાર
એવા મનુષ્ય તે એમ બાજુ છે, જે વૃદ્ધસ્થને ભાવે રેવા થકા
જ્ઞાન રૂપ દીપક આપવા સંસારનો ઉપાર તેને નથી રૂખતા
માટે અપરિત્ર આદરે છે, તે ધીર પુરુષ શાગ દ્વેષાદિક અંધનથી
રહિત થકા અસંયમે હવિતબ્ધ વાછે નહીં, એટલે હવવાને
બાંધે અસંયમ કરે નહીં ॥ ૩૪ ॥

શાન્ત નંધરૂપ, રસ, સ્પર્શાદિકને વિષે (અદૃધ) એટલે
અમુચિત તથા છકાયના આર્દ્રભને વિષે પ્રયત્ન નહીં, એ સ
વ નિયેધવાના કારણ થકા, તે સર્વને સિધ્ધાત થકી વિપરીત
ભણી તે આચરવા નહીં, તથા જે વિધિ દ્વારે કર્મ છે, તે મુવ
સિધ્ધાતને અનુસારે બાળીને આચર્યું ॥ ૩૫ ॥

અત્યંત માન, અત્યંત માયા, એ શાન્ત થકી કોષ, લોક
પણ લેવા એ આર કપાયને પ્રકૃત શ પરિજ્ઞાને બાળીને પ્રત્યા
જ્ઞાન પરિજ્ઞાને કરી પરિદરે, તથા રસ ગારવ, રૂપિમારવ,
અને સાતાગારવ એ સર્વને સવધા પરિદરે, સાધુ, ચારિત્રિઓ,
માત્રને મુંબએ, એટલે વાછેતિબ્રમિનો અથ પૂર્વવર્ત બાજુવે ॥ ૩૬ ॥

૬વી શ્રી ધર્માનામા નવમુ અધ્યયન સમાપ્ત

૬વે દશમુ સમાપ્તિ નામે અધ્યયન કરે છે નવમા અધ્યયનને
વિગ ધર્મ કહ્યો, તે ધર્મ સમાપ્તિ વિના થાય નહી, માટ જ્ઞાના
અધ્યયનમાં સમાપ્તિનું સ્વરૂપ કરે છે

(મતિનંત) એટલે કેવળી બનવાનું તને કેવળજ્ઞાને કહી

વિચારીને ધમ કહ્યો, તે ધમ કેવો છે, તો કે રજુ, એટલે સર-
ળતાપણ, તેનેજ સમાધિ કહીયે તે સમાધિ મી કેવળી ભમ
વતે અને ઉપદેશી છે, તેમજ મી મુખર્મ સ્વામિ બધુપ્રત્યે કહે
છે કે, હું તમને કહું છું તે તમે સાંભળો, જે એવો સાધુ હોયત
સમાધિને પ્રાપ્ત થયો, એ રીતે બલ્યો, તે સાધુ કેવો હોય તે
કહે છે એને તપ, સંયમ, પાળતા થકા ઇદ્દ લોક, તથા પર-
લોકના, મુખની વાજા કરવી, એવી પ્રતિજ્ઞા નથી, તેને અપ્ર-
તિજ્ઞ કહીયે, એવો, તથા નિદાન રહિત, એટલે આમવ રહિત,
એવો હતો ફરી રીતે સંયમ પાળે, તે સાધુ સમાધિ પ્રાપ્ત
બાજુવો ॥ ૧ ॥

ઉંચા, નીચા, અને તિર્મીઠા એમ ત્રિશા ત્રિશા, એટલે સવ
લોક માંહે ત્રિશા, ત્રિશા, ને વિષે જે બે હદિચારિક વસ લવે,
તથા પૃથ્વીકાચારિક, સ્થાવર લવે છે, તે સમસ્ત લવેને હાથે
કરી, પગે કરી, અજવા સમસ્ત કાચાર્યે કરી, સંયત હતો એની
હિસા ન કરે, ઉપલક્ષણ થકી એને કોણ પણ કહ્યેના ન કરે,
તથા અન્યત્ર અકતકાન મહણ કરે નહીં, એ અર્થથી પરિગ્રહ
ત્રેકુન મુલાવાદારિકને પણ ન સેવે ॥ ૨ ॥

સમાધિવત જે સાધુ છે, તે એમ બલ્યે કે મી વીતરાંમે
જે ધર્મ લાખ્યા છે, તે કટા કહ્યો છે એ મુતાખ્યાત ધમ
એવો હોય, એમ સાધુ બલ્યે, એટલે યીતાય, પર્વ કર્મ, તથા
જે મી વીતરાંમે કર્મ, તેને સરિદ રહિત પલ્યે, તદ્વત્તિ કરી મા-
નતો થકો રહે, એટલે જ્ઞાન, કર્મન, રૂપ સમાધિ કહી, તથા
નિર્દોષ આહારનો લેનાર, એવો હતો, વિચરે એટલે સંયમ
પાળે, તથા પ્રજા એટલે સવ લવને પાતાના આત્મતુલ્ય કરી
જેમવે, તથા લવવાને અર્થે આપ એટલે આમવ ન કરે, અ-
ધાત અસંયમામવ ન કરે, તથા મુતપરથી એવો સાધુ ધન,

પાન્થાદિક, પરિગ્રહનો સંચય ન કરે ॥ ૩ ॥

સમસ્ત ઉદ્વિષનો સંવર કરીને નિરાભિસાધી થાય, તે કોને વિષે તોફાન પ્રબળ ઝેરસે ઝીંને વિષે નિરાભિસાધી થાય, અર્થાત ઝીંને રૂખી પાંચે ઉદ્વિષોનો સંવર કરે, તથા સવ થકી વિપ્રમુક્ત ઝેરસે સ્વજનાદિક દ્રવ્ય સંગ, અને કોષાદિક બાપ સંઝ એ સવ સંઝ થકી રહિત થયા હોય એવો સાધુ સંયમ જાળવે, તથા પ્રત્યેક જુદા જુદા પૃથ્વીકાયાદિક બે સત્ત્વ એ રસે જીવે છે, તેમને દુઃખે કરી, (આત્મ, પરિતપ્તમાન,) એ રસે સસારરૂપ કઠાહમા કમરૂપ ઈષ્ટજે કરી પથતા એવા રૂખીને સમાધિવાન સાધુ સર્વ જીવની રક્ષા પાળે. ॥ ૪ ॥

એ પૂર્વોક્ત પૃથ્વીવ્યાપિક જીવનો અસાની જીવ અનેક સંઘન પરિતાપ ઈષ્ટદ્રવાદિકે કરી, પાપ કર્મ કરતો થકો વળી તે જીવ તેહિજ પૃથ્વીવ્યાપિક જીવોને વિષે આવીને ધજા દુઃખ પામે બે પાપકર્મ પાતે એવા પ્રકારે કર્મ જોય, તે પાપ કર્મ તેજ પ્રકારે તે જીવ ભોગવે હવે તે પાપ કહે છે અતિવાય ઝેરસે જીવની ધાત, તે થકી જ્ઞાનાવર્ણાદિક પાપ કર્મને સમાધરે તથા બીજા સેવકાદિકને પણ જીવ ધાતની પ્રેરણા કરતા થકો પાપ કર્મ બાધે, ઝેરસે દ્વિષા કરતો કરાવતો તથા અનુભાવતો થકો પાપ કર્મનું બંધ કરે, એમજ મુખાવાદાદિકને પણ સેવતો સેવરાવતો અનુભાવન કરતો થકો પાપ કર્મનું બંધ કરે ॥ ૫ ॥

દીન ઝેરસે કયામજી એવી આદાર સેવાની બેની વૃત્તિ છે, તેને આદીન વૃત્તિ કહિયે, એવો હોય પણ પાપકર્મ બાધે, કેમકે આદારની સોશ્યતા થકી આર્ત દૈન ધ્યાને વર્તે તે થકી કર્મ બાધે, એકું બાળીને શ્રી તીર્થંકર ગણધરે સંસાર તરવાનું કારણ એકાંતે આદારાદિકને અર્થે પણ અસ્ત્યાદિક ન કરે,

એવી સમાધિ કહી છે તે કારણે જુદાં/ઘેડાંથી તત્વનો બળ
એવો સાધુ સમાધિને વિષે રક્ત હોય, તે 'સાધુ' વીવેકી એવો
જોયો મું કરે તે કહે છે પ્રાણાતિપાત જે જીવની ઈશ્વાર તે થકી
વિશ્વમીને સંવચનને વિષે જોનો આત્મા સત્યમાર્ગને વિષે બંધ
રિખત છે એવો થાય. ॥ ૬ ॥

સર્વ જગત ઝાડાંથી જીવ અર્થાત્ છે નિકાષના જીવ તે સ
ર્વને સમતા ભાવે કરી, પોતાના આત્મા સમાન રહે, પ્રીતિ
ભાવે રામ, અપ્રિતિ ભાવ તે દ્રેષ, એ બન્ને કોઈ ઉપર ન
કરે, ઝાડાંથી કોઈ ઉપર સાઈ માઈ ચિત્તવે નહીં, તથા કોઈક
અપ્રિત આકરી પછી તેને પાળવા અસમર્થ ઝાડાંથી કીન થાય,
વળી વિષમપ્રિયતાથી થકો રુદ્ધસ્થપણ આદરે, કુદરીકની પેરે
સંસારમાંહે ખુશ, વળી કોઈ એક વચ્ચે, પાત્રાદિકે, કદી પૂજા
યાઉ, તથા લોકમાંહે પોતાની જ્ઞાતા કરાવવા માટે બ્યાંકર્ણ
અપ્રાતિવાદિક કુશાલ પણ ભણે, એવો પુરુષ સમાધિ થકી
જાણી જાય. ॥ ૭ ॥

આધારકામિ, ઉદેશી, આહારને અત્યંત વાજતો થકો તેવો
આહાર સેવાને અર્થે અત્યંત ભ્રમણ કરે, એવો જોયો સંસારરૂપ
કારણમાંહે ખૂતોજ રહે. ત્રીને વિષે આશયત જુદા જુદા તે
રમણીના હાત ભાવ વિલાસને વિષે જુદા જોયો, દ્રવ્ય વિના
જ્ઞાની પ્રાપ્તિ ન થાય, એમ વિચારી તે જાળ ઝાડાંથી અસાની
પુરુષ પરિણમ જે ધન માન્યાદિક તેનો સંવચ કરતો થકો, વળી
મળા પાપ કર્મને ઉપાળે અર્થાત્ પાપનો સંવચ કરે ॥ ૮ ॥

જે કોઈ પરોપતાપ રૂપ કર્મ કરી વૈરનું અનુબંધ કરે, તેને
વેરાનું જુદાં કહિયે. અથવા આર્થિકને વિષે આસક્ત જોયો કર્મનો
સંવચ કરે, એવો પુરુષ અર્હી થકી થવીને તે પરમાર્થ થકી
ર્જા ઝાડાંથી વિષમ દષ્ટર એક નરનાદિક જ્ઞાનકને પામે, તે

કારણ મારે પરિત હોય તે, સમ્યક્ પ્રકારે આસોચીને મૃત મા
રિતરૂપ કર્મ જે શ્રી વીતરાજે સામ્યો છે, તેને વિષે વિચરે
એવો સાધુ સર્વ સંજ થકી વિમ્ર મુક્ત હતો વિચરે ॥ ૯ ॥

સાધુ આ સંસાર માંહે આછવિકાને જ્યે લાભ, એટલે
કષ્ટાદિક ઉપાર્જન કરવાનો ઉપાય તે ન કરે, તથા મુદ્ધ પુત્ર
કેટલાદિકનો સુમાગમ જાણ કરતો થકો સયમને વિષે પ્રવર્તે,
મુદ્ધ ચારિત્ર પાળે, તથા કોઈ કાર્ય ઉપના થકા વિમાસીને
બોલે, પણ મુદ્ધ બોલે નહીં. એટલે શબ્દાદિક પાંચ પ્રકારના
વિવચને વિષે મુદ્ધપણ રાળીને આસોચીને બોલે. જર્મ્યાત્ પ્રા
ણીની દ્વિસાકારક એવી કથા ન કરે, એટલે જે વચન થકી
છવ દુષ્કાય નહીં તેવા વચન બોલે. ॥ ૧૦ ॥

આપા કર્મ પ્રજ્ઞા આદ્યારાદિકનો સર્વથા પ્રકારે સાધુ
અલિલાસ કરે નહીં, તથા જે આપા કર્મ આદ્યારની વાકના
કરે, એવા પાસઘ્યાદિક તેને સંસ્તવે નહીં, એટલે તેની સાધ
પરિચય કરે નહીં તથા શરીર તેને હુશ કરે, નિર્જરાને
આસોચીને એમ વિચારે જે શરીરને હુશ કરીયે તા નિજરા
થાય, એમ ચિતવી શરીર હુશ કરતા કદાચિત્ સોઠક દુઃખ ઉ
પજે, તો શરીરવ મમત્વ જાણ કરતો તે યોગ કાંઠી ચારિત્ર
પાળે, મુશમગુલે સાવધાન થાય. ॥ ૧૧ ॥

વળી સાધુ એકત્વપણાનીજ પ્રાર્થના કરે, એટલે એકત્વ
પણ વાંછે કારણ કે છવ એકસો આખ્યો, તથા પરબવે દુઃ
તિને વિષે જાણ, તેવારે પણ એકસોજ જાણ. પણ કોઈ જીને સ
હાથી થાય નહીં, એકસોજ કર્મ બાપે એકસોજ બોજવે, તે મારે
એકત્વ જાપના બાવે, એમ એકત્વ જાપનાયે પ્રકર્યે કરી પ્રાપ્ત
એટલે સંમ રહિત પળેા, થાય, એમ રખીને મૃપા એટલે જ
સીક જાપા બોલે નહીં એમ એકત્વ જાપનાનો અભીપ્રાય તે

વેરને વધારે છે, એટલે જે જીવની ઉપધાત કરે તે તે જીવની સાથે વૈરની વૃદ્ધિ થાય છે ॥ ૧૭ ॥

તે બાપડા આશુબ્યના ક્રમને અનુભવતા એટલે આશુબ્ય ખુરે છે, તેને નથી અનુભવતા અહીં થેવ પદપૂર્વાર્થે છે એવા છતાં અત્યંત મમત્વ કરે છે, એટલે આ માહોરું હું એના એ વા મમત્વને નથી સુકતા, તે અહોરા સાહસિક એટલે પાપ થકી બીતા નથી એવા મંદ એટલે અજ્ઞાની અહોરાત્ર પરિ તપમાન, એટલે દ્રવ્યને અર્થે મમત્વ એટલીની પેરે પમાતા પ કરે, કામકલેશ કરે, તથા આર્તવંત થયા થકા એવા તે સુર્ષ રાસારને વિષે પરિજનમણ કરે, પરંતુ અજ્ઞાનમર વશિકની પેરે કોઈ કાળે મનમા એમ ન આવે, જે અમને જરા અને મરણ અવરજ આવશે, એમ વિચારે નહીં એવા તે સુર્ષ અજ્ઞાની અણવા ॥ ૧૮ ॥

જ્યાં દ્રષ્ટિ સુવજ્ઞાનિક દ્રવ્ય તથા માથ ભેંસ પ્રમુખ પ મુજ્ઞા એ સર્વ તારો ત્યાગ કરશે, મારે એમને વિષે મમત્વ કરીશ નહીં વળી જ્યાં દ્રષ્ટિ ભાઈ, માતા, પિતા, સ્વમુશ દય પ્રિય મિત્ર, તે પણ પરમાર્થ થકી તને કામ નહીં આવે, તોપણ તું બાપડા તેમને અર્થે વિલાપ કરે છે (સાક્ષ્યતે મોપિમાહુઉપતિ) એટલે વિત્ત, પુત્રારિકને અર્થે સાક્ષ્યાલક કે છે, એમ તે બાપડા કુદરીકની પેરે, માહપાસે પદમા થકે, પછી તેણે ઉપાર્જન કરેલું વિત્ત તેને બીજા જન અપદરે, એ પ્રકારે જીવતા, તથા મરણ, પામ્યા પછી પણ તને કલેશજ થાય ॥ ૧૯ ॥

એમ (મુદ્ર મુગ) એટલે ન્હાના એવા મુગ પ્રમુખ, અરવીને વિષે વિચરનાર જીવો તે, સીંદનામા જનાવર થકી બીદીતા થકા, સિદ્ધને દુર દાળીને, વેગળા થકા થરે, એ દ્રષ્ટિ પંકિત

જે છે, તે પણ સમ્યક્ પ્રકારે શ્રી વીતરામ ભાષિત મત ચાલિ
 ૩૫ ધર્મને બાંહેધરીને, દ્વિસાદિક સાવધાનતા ૩૫ જે કિયા
 તેને પાપ ૩૫ જાણીને તેનાથી દૂર રહે, એ રીતે સાધુ મુકુ મ
 થમ પામે. ॥ ૨૦ ॥

અતિમંત, પ્રસાદિત, એવો અતુલ્ય સમ્યક્ પ્રકારે ધર્મને જા
 ણતો થકો, પાતાના આત્માને પાપ થકી નિવર્તાવે, હવનો
 માત તે થકી ઉત્તમ થયા એવા જે સારીરીક અને માનસીક
 રૂબ તેને જાણીને, શુ જાણીને, તોફે વૈરાગ્ય બધા વૈરના કારણ
 જાણીને, મહાભયના ઉપજાવનાર એવા આમવોનો નિરોધ
 કરે, એટલે સર્વ આમવર્ત મુળ ત દ્વિસા જાણવી, મારે દ્વિસા
 થકી નિર્જે, તે સાધુ ભાવ સમાધિવત જાણવો અથવા પાકા
 વરે (સનિવાણુ જુએઓ પરિવએજા) ॥ ૨૧ ॥

શ્રાક્ષ ॥ મી મુની, મુખા બોલે નહીં, એ મુરાવાકનો જે
 પરિહાર એજ શ્રાક્ષરૂપ સમાધિવ પણ સંપૂર્ણ કારણ જાણવું
 મારે તે મુરાવાકને સાધુ પાતે કરે નહીં, તથા બીજા પામે
 કરાવે નહીં, તથા અન્ય કોઈ કરતો હોય તેને અતુભારે નહીં,
 એવો સાધુ ભાવસમાધિવત જાણવો ॥ ૨૨ ॥

ઉદામ, ઉમાદન, અને એવળા, એ ત્રણે રાપ રદિત એવો
 મુદો નિર્દોષ આદાર, પ્રાપ્ત થયો, અથવા ન થયો કતા પણ
 કાપિ સાધુ રાગ દ્વેષ કરી પાતાને દુપવે નહીં, તથા અર્ચિ
 ન, અરુદ, એટલે સોલ્પતા રદિત કરી કરી તે કદા આદારની
 પાળા ન કરે તથા કૃતિમત, તથા બાંહેધરીતર, મંથી રદિત
 તથા પૂજનો અર્ધી ન થાય, તથા લાપાને અર્ધે કિયા ન કરે
 ૩ પરતુ કર્મ નિર્જરણને અર્ધે, શ્રાક્ષને અર્ધે, સંવચને વિષે પ્ર
 થત એવો સમાધિવત સાધુ જાણવો ॥ ૨૩ ॥

મુદરેખાવાસ થકી નિકળીને, ચાલિત આકરીને, હવિત

પ્રકરે કરી પ્રાપ્ત છે સુધા રહિત એવો પ્રધાન સત્યપદ્મ અનેક ભાવ સમાધિ કહીએ, જે સાકુ અ ઢોપી, એટલે ક્ષમાવત, સત્યને વિષે રહત, તથા તપસવી એક આદિત્રાત્વદાનવાન એવો જે સાકુ ભાવ સમાધિવત બાબવો. ॥ ૧૨ ॥

એને વિષે મૈકુન સેવવા થકી નવર્તે, તથા ધન્ય માન્યા રિત પ્રરિશુદ્ધનો સંબધ બાબ કરતો થકે, તથા નાના પ્રકારના મનોજ્ઞ એવા વચનના જે પ્રકાર તેને વિષે અથવા નાના પ્રકારના વિષય તેને વિષે રાગદ્વેષ રહિત હોય, તથા ત્રાઘ એટલે હઠાયનો રક્ષાપાળ થકે, એવો ભાવ સમાધિને વિષે પ્રાપ્ત થયેલો, જે સાકુ તે વિષયને નિસર્ગવ એટલે ન પામ એટલે વિષયને વાંછે નહીં ॥ ૧૩ ॥

હવે ભાવ થકી સમાધિ સી રીતે સાકુ પામી તે ક્યારે છે તે ભાવ સાકુ પરમાર્થનો બાબ શરીરશબિતને વિષે નિરપૃહિ થકે, તથા સંબધને વિષે અવરતિ, અને અસંબધને વિષે રતિ, તેને રાગીને તુલ્યશબિતનો કહેર સ્પર્શ સહન કરે આદિ શબ્દ થકી ઉચ્છેદ, નીચા પ્રદેશ, તેનો સ્પર્શપદ્મ બાબવો, તે સ્પર્શનેપદ્મ સહન કરે, તથા શીત પ્રચુબ્ધ સ્પર્શ, તથા ઉષ્ણનો સ્પર્શ, ઈ સમસકાશિતનો સ્પર્શ, તેને પદ્મ સાકુ સમ્બધ પ્રકારે સહન કરે, તથા સમાધિવત સાકુ સુરણીગદ્ય, દુરભિગદ્યના, પરિશુદ્ધને પદ્મ સમ્બધ પ્રકારે (અદ્વિવાસે) એટલે સહન કરે ॥ ૧૪ ॥

વચને કરી મુક્ત મૌનજુની એટલે વીચારીને, ધર્મ સંબધને ભાવજ કરનાર એવો સાકુ ભાવ સમાધિને વિષે પાહોતો કહેવાય, તથા કૃષ્ણ, નીલ, અને ઠાપોત, એ ત્રણ અશુભસેરવાને પરિહારિને તેલુ, શુક્લ, અને પદ્મ, એ ત્રણ શુભ સેરવાને મહણ કરીને, સંબધાત્વદાન પાળે, તથા પાતે ધરને જાહે નહીં બીજાને દ્વારે જવરાવે નહીં, ઉપસક્ષણ થકી જવરાવતાને અદ

માટે નહીં, તથા બીજા પણ પ્રદુષ્ટપણના કર્તવ્યને પરિહરે,
તથા પ્રભસોઠને વિષે વિષયમિમિત ભાવનો ત્યાગ કરે, એ
પથન, પાપનાદિક ક્રિયા કષ્ટતા પ્રદુષ્ટ સમાન થાય, તે ન કરે,
અથવા પ્રભા એટલે સ્ત્રી તેની સાથે, મિત્ર ભાવનો ત્યાગ કરે,
એટલે સ્ત્રી થઈ રહે રહે. ॥ ૧૫ ॥

એ કોઈ સાધ્યે દર્શની સોઠ માંહે એમ કહે છે કે, આ
ત્મા અક્રિય છે, આત્માને ક્રિયા નથી. પણ પ્રકૃતિ સર્વ ક્રિયા
કરે છે એમ બંધ માણને અણમાનતા થકા બાંધે છે, તેને અ
ન્ય દર્શની કોઈ પૂછે કે, તમારા મતે એ આત્મા કર્તા નથી,
તો બંધ માણ કેમ થશે ? તે વાટે તેને ફરી એમજ કહે કે અ
મારા દર્શનમાજ્ય કુવ એટલે માણ છે, પરંતુ અન્ય કોઈ દર્શન
માણ નથી એવા તે પથન, પાપન, સ્નાનાદિકના આરંભને
વિષે, આસક્ત ક્રતા આત્મીય દુઃખ એવા થકા રહે છે પરંતુ તે
કહેવા છે, તો કે આ સોઠને વિષે માણને કંઈ એવા એ મુન
ચારિત્રરૂપ ધર્મ તેને નથી ભણતા એવા છે ॥ ૧૬ ॥

આ સોઠને વિષે એ મનુષ્ય છે, તે પ્રત્યેક મનુષ્ય પૃથક
પૃથક જુદા જુદા જંદ એટલે અભિપ્રાય વાળા છે તે અભિપ્રાય
કેળુ કેળુ તે રેખારે છે ક્રિયાવાદી એમ કહે છે કે, સર્વકાળ
ક્રિયાજ સદૃશ છે અને અક્રિયાવાદી એમ કહે છે કે ક્રિયા કયા
વિનાજ સર્વ ઇચ્છિત પરાર્થની પ્રાપ્તિ થાય છે એમજ વળી
બીજા વિનય પ્રમુખ વાદીઓ પણ બાબી સેવા, એ મર્વ (પુરો
ય) એટલે પૃથક પૃથક વાદ એટલે વર છે, પરંતુ તે પથના
અણજ બાપડા બાત એટલે ઉત્પન્ન થયેલા બાળક નીરદ્ધ એ
ટલે શરોર તેને ખંદ ખંદ કરીને પોતાને મુખ ઉપજાવે છે ત
થા પાપાતરે (બાપડબાપસપ્તમ બજાએ) એવો પણ પાઠ છે
એવી દીતે કરતા તે (અસંધન) એટલે મંથન રદ્ધિત થકા

વેરને બધારે છે, એટલે જે છવની ઉપચાત કરે તે તે છવની સાથે વૈરની ઘટ્ટિ થાય છે ॥ ૧૭ ॥

તે બાપડા આક્રમ્બના ક્ષયને અભાવતા એટલે આક્રમ્બ ખુદ છે, તેને નથી અભાવતા. અહીં એવ પદપૂર્વાર્થ છે એવા છતાં અત્યંત મમત્વ કરે છે, એટલે આ માહોઈ હું એનો એ વા મમત્વને નથી સુકતા, તે મહોરા સાહસિક એટલે પાપ થકી બીતા નથી. એવા મંદ એટલે અજ્ઞાની અહોરાત્ર પર નમેમાન, એટલે દ્રવ્યને અર્થે મમત્વ એછીની જે પચાતા પ કરે, કાચકલેશ કરે, તથા આર્તવંત થયા થકા એવા તે મુર્ખ ગંધારને વિષે પરિશ્રમણ કરે, પરંતુ અવશ્યમર વણિકની પેરે કોઈ કાળે મનમા એમ ન જાયે, જે અમને જરા જાને મરણ અવશ્ય આવશે, એમ વિચારે નહીં એવા તે મુર્ખ અજ્ઞાની અણવા ॥ ૧૮ ॥

યથા દ્રષ્ટાંતે સુવજ્ઞાનિક દ્રવ્ય તથા માય લેસ પ્રમુખ પ શુભો એ સુર્વ તારેા ત્યાગ કરશે, મારે એમને વિષે મમત્વ કરીશ નહીં વળી થયા દ્રષ્ટાંતે બાઈ, માતા, પિતા, સ્વમુરા દય પ્રિય મિત્ર, તે પણ પરમાર્થ થકી તને કામ નહીં આવે, તોપણ તું બાપડા તેમને અર્થે વિલાપ કરે છે (લાલચતે સોપિમાહુઉપતિ) એટલે વિત્ત, યુગાદિકને અર્થે લાલપાલક કરે છે, એમ તે બાપડા કુદરીકની પેરે, માહુપાશે પદમા થકે, પછી તેણે ઉપાજન કરેલું વિત્ત તેને બીજા જન અપહરે, એ પ્રકારે છવતા, તથા મરણ, પામ્યા પછી પણ તને કલેશજ થાય ॥ ૧૯ ॥

એમ (શુદ્ધ યુગ) એટલે ન્હાના એવા મૂળ પ્રમુખ, અરબીને વિષે વિચરનાર છવેા તે, સીંહનામા જનાવર થકી બીહીતા થકા, સિંહને દુર કાળીને, વેગળા થકા થરે, એ દ્રષ્ટાંતે મંડિત

એ છે, તે પણ સમ્યક્ પ્રકારે મી વીતરામ ભાષિત શ્રુત ચાત્રિય
૧૫ ધર્મને આસોઆને, દિસાદિક સાવધાનુદાન ૧૫ જે કિયા
વેને પાપ ૧૫ બળીને તેનાથી દૂર રહે, એ રીતે સાધુ મુંડુ સ
૫૫ પાળે. ॥ ૨૦ ॥

અતિમત, પ્રજાવત, એવો અનુચ સમ્યક્ પ્રકારે ધમને બ
ભૂતો થકે, પાતાના આત્માને પાપ થકી નિવર્તાવે, એવો
પાત વ થકી ઉત્તમ થયા એવા જે સાદીદીક અને માનશીક
દુઃખ તેને બળીને, શું બળીને, તોફે વૈરાગ્ય બંધા વૈરના કારણ
બળીને, મદાભવના ઉપભવનાર એવા આમવોનો નિર્ગમ
કર, એટલે સર્વ આમવનું મુળ તે દિસા બળવી, માટે દિસા
થકી નિવર્તે, તે સાધુ ભાવ સમાધિવત બળવો અથવા પાકા
નરે (સનિવાળુ જુએઓ પરિવએબલ.) ॥ ૨૧ ॥

મોક્ષ નામી મુની મુખા બાલે નહીં, એ મુખાવાદનો જે
પરિહાર એજ મોક્ષરૂપ સમાધિનુ પણ સંપૂર્ણ કારણ બળવું
માટે તે મુખાવાદન સાધુ પાતે કર નહીં, તથા બીજા પામે
કરાવે નહીં, તથા અન્ય કોઈ કરતો હોય તને અનુમેદિ નહીં
એવો સાધુ ભાવસમાધિવત બળવો ॥ ૨૨ ॥

ઉદગમ, ઉમાદન, અને એવળા, એ ત્રણે રોપ રદિત એવો
મુદો નિર્ગમ આદાર પ્રાપ્ત થયો, અથવા ન થયો હતા પણ
કાપિ સાધુ જ્ઞાન રૂપે કરી પાતાને દુષવે નહીં, તથા અનુદિ
ત, અમુજ, એટલે સોદ્યતા દિત ફરી ફરી તે કરા આદારની
વાછા ન કરે તથા પ્રતિમત, તથા આશ્વર્થનદ પ્રધી મદિત
તથા પૂજનો અર્થો ન થાય, તથા વાજાને અર્થે કિયા ન કર
૩ પરનુ કર્મ નિર્જરકાને અર્થે, મોક્ષને અર્થે, સવજન વિગે પ્ર
ર્થે એવો સમાધિવત સાધુ બળવો ॥ ૨૩ ॥

મુદસ્થાવામ ની નિર્ગમ આદાર પ્રાપ્ત થયો, અથવા ન થયો હતા પણ

અને વિષ નિશાપેક્ષી હતો શરીર ઉપર અમત્વ મૂકીને, પાતાની
કાયા વોસિરાવે, તથા પરણવે કેવ અથવા શાબ્દિક અવાજ
નિવાળું ન કરે અવિતલ્ય, અને અશ્વને વાછે નહીં, એટલે
પૂજા સત્કારની પ્રાપ્તિએ કરી અવિતલ્ય ન વાછે, અને ઉપસર્ગ
પરિસદ્ધ ઉપને ઘટે અશ્વ પલ ન વાછે, એવો સાધુ તે કર્મ
અંધ જહી મૂકાણે, અથવા વલય એટલે સંસાર જહી મૂકાણે
થકે, સંજમાતુદાનને પાળે, તિબેમિને અથ પૂર્વવત્ ભણવે ॥ ૨ ॥

इति श्री समाधि नामक दशमु अध्ययन समाप्त

હવે માણ માર્ગે નામે અગીઆરમું અધ્યયન કરે છે પુર્વજા
દશમું અધ્યયનમાં સમાધિ કરી તે સમાધિ છો જ્ઞાન, દશન,
અને ચારિત્રરૂપ, જાણથી તે કારણે પર્વ સેવન કરિય, તો મોક્ષ
પ્રાપ્તિ ધાય, માટે આ અધ્યયનમાં માણ માગ કરે છે

શ્રી લંચુસ્વામી શ્રી સુધર્મસ્વામી પ્રત્યે પૂછે છે કે, માણ
માર્ગ સાધન કરવાનો એવો કથો મર્મ માર્ગ (અતિમત) એ
ટલે કેવળજ્ઞાનવત શ્રી મહાવીર પરમધેર તેજી કથો છે એ
જ્ઞાન, કર્મન, ચારિત્ર, રૂપ સ્વરૂપ માર્ગ પામિને પ્રાણી તરતા
થકા, દુસ્તર, એવા સંસાર સમુદ્રને તણી પાર પામિ. ॥ ૧ ॥

સર્વના તિતને અર્થે એ માર્ગ સર્વજ્ઞ ઉપદેશ છે, તે
માર્ગ શુદ્ધો નિર્દોષ (અતુતર એટલે નિરૂપમ સમસ્ત દુઃખ
જહી મૂકાણતાર એવો માર્ગ અહો ' ભગવત એવો તમે જાણો
છા, તમે તે ' મહાધુનીધર અમને કહો. ॥ ૨ ॥

વલપિ મુજને તો તમારી પ્રતિતે માર્ગ સુગમ છે, પરંતુ
અ પ ઠાપને માર્ગ દુ કેવી રીતે કનુ, એવા અભિપ્રાયે પૂર્વ છે,

વધપિ અમને કોઈ પૂછે, કોણ પૂછે ? તો કે જેવો, અથવા મ
તુખ જે અકર્તાત્વિક તે પૂછે, તે વારે તેને ક્યો માર્ગ કહીયે,
તે તમે કહો ॥ ૩ ॥

એમ શ્રી જણ સ્વામિયે પૂછ્યા થકા શ્રી સુધર્મસ્વામિ
કહે છે, વધપિ તમને કોઈ દેવ, અથવા મતુખ, સંસાર બ્રા
હ્મિનો ભ્રમ કરનાર એવા માર્ગનીવાત પૂછે, તે વારે તેને તમારે
જે માર્ગ કહેવો, તે માર્ગનો સાર હું તમને કહું, તે તમે સા
બજો. (આનુપૂર્વિક) એટલે અનુક્રમે અનુક્રમે કરીને પાળના
અર્પણ દુષ્કર છે, એવો જે માર્ગનો સાર તે કારણ જે શ્રી
મહાવીર દેવ તેણે બાળ્યે, એટલે કહ્યો, જે માર્ગના મહત્ત્વ
કરના થકી પૂર્વે અતીતકાળે યજ્ઞ સત્પુરુષ દુસ્તર એવો સંસાર
સમુદ્ર તર્યા છે, તે ઉપર દ્રક્ષાત કહે છે એમ અવદારીઆ વ
સ્તુર્ના સૌભી થકા દુસ્તર સમુદ્ર તરે, તેની ધરે તર્યા છે ॥ ૫ ॥

જે માર્ગ મહત્ત્વ કરીને, અતીત કાળે અનંતાણ્વ સંસાર
સમુદ્ર તર્યા, અને દમજા પજ સંખ્યાતા હવ સંસાર સમુદ્ર તરે
છે, તથા આગમિક કાળે પજ અનતાણ્વ તરશે, એમ ત્રણ
કાળ સંસાર સમુદ્રને જે વડે તરે છે, એવો જે મોક્ષનો માર્ગ,
તેને સાબજીને, અંગીકાર કરે, ને માર્ગ સમ્યક્ મોકારે તમને ક
હીશું, મારે અહો ' હવો તે સર્વે હું કહું મારે એકામદ
ધિતે તમે સાબજી. ॥ ૬ ॥

પૃથવીકાય હવ તે પજ જુદા જુદા બળવા. તેમજ અપ
કાષના હવ એસપુષ્પદી, પ્રમુખ પૃથક પૃથક બળવા. તથા
અભિકાષના પજ : માર, જ્વાલ, મુખર, પ્રમુખ હવો જુદા
જુદા બળવા, તથા વાયુકાષના હવ પજ જુદા જુદા બળવા,
અને તુજ વૃક્ષની, અતિ તથા બીજ ને શાસી પ્રમુખ એ મર્વે
વનસ્પતિકાષના હવ બળવા ॥ ૭ ॥

(અધ્યાનતર અવશ) એટલે એ પુર્વે જે સ્થાવર જીવો કહ્યા, તે થકી અપર બીજા યૈદિયારિક પ્રાણ તે ત્રસ જીવો બ્રહ્મવદ્ એ પ્રમાણે જાણના જીવો મી તિર્થિકર તથા મજુધરે કહ્યા છે, એટલીજ એ જીવની નિકાષ છે, પરંતુ એ થકી ઉપરાત બીજા કોઈ જીવની નિકાષ નથી ॥ ૮ ॥

એ પુર્વોક્ત જીવની નિકાષ કહી. હવે જે કોઈ 'કરકુ', તે દેખાડે છે (સમસ્ત અનુસૂચિત) એટલે અવિતલ્ય સાધવાના કો રજુ તેને કરી જીવને સમ્યક્ પ્રકારે જાણખીને, જીવિવંત પુરૂષ જીવાદીક તત્ત્વને (પ્રતિસેખી) એટલે આસોખીને, સર્વજીવો દુઃખ થકી આકાંત થાય છે, એટલે એકાંતદુઃખ દેખાને વક્ષણ નથી સર્વ સુખના અર્થો છે, તે કારણ માટે પુરુષવ્યાપિક સર્વ જીવોને હલ્લે નહીં, જો કાચની રથા થાળે ॥ ૯ ॥

અહિંજ નિશ્ચય થકી જ્ઞાનીને બ્રહ્મવાનો સાર છે, જે કોઈ જીવનો વિનાશ ન કરે, પરમાર્થ થકી તેનેજ જ્ઞાની કહિયે કે જે કોઈ પરજીવને પીડા ઉપજાવવા થકી નિવર્તે (ઉત્ક્રમ) (કિંતા ય પઠિયાય જ્ઞાતિ યજનાત્) અત્રેસા. જે ક્ષય, તેજ નિ

શ્ચયે થકી એ આગમત્ત તત્ત્વ બ્રહ્મકુ, કિં બહુના એટલેજ બ્રહ્મીને કથાને વિષે જાન કરવે, પરંતુ યજ્ઞે બ્રહ્મ શુ દ્વજ છે ॥ ૧૦ ॥

જીવો, તીર્થો, અને ત્રિજો, એ તાવતા સર્વ સોઠને વિષે જે કોઈ ત્રસ, અને સ્થાવર જીવ છે, તે સર્વ જીવની નિવૃત્તિ કરે, એટલે પ્રાણાતિપાત થકી નિવર્તે, અહિંજ વિરતિ, શાતી, અને નિર્વાણ, મી તીર્થિકરે કહ્યું છે ॥ ૧૧ ॥

પ્રભુ એટલે સમય ઈદિયનો જીવનાર, મિથ્યાત્વ, અવિરતિ, પ્રમાણિક દોષને નિશાકરી એટલે અવગણીને કોઈ પણ જીવની સાથે વિરોધભાવ ન કરે, મન કરી, વચ્ચે કરી, વળી

ઠાવાઈ કરી, નિશ્ચય થકા કોઈ પણ જીવની સાથે અવજીવમુખી વિરોધ ન કરે ॥ ૧૨ ॥

આશ્રયનો રોધ કરી સંવરને પામ્યા, તે મહાપ્રાણ એટલે મિત્રુષ, જીવિવત તથા પરીસદ્દ જીવવાને ખીર મુજા સમાન એવો હતો રીધેલી એવજીને જરે, અર્થાત્ કાતારે રીધી, એવીક નિર્દોષ એવો જે આહાર તેને સિદ્ધિ, એવજી એટલે આદા ની મવેવજી, તેને વિષે સમિતિ સદિત નિત્ય સદાકાળ અને વજીવને વર્ધતો થકો સંયમ પામે ॥ ૧૩ ॥

ભૂત એટલે પ્રાણીનો સમાવજ કરી જતિને અર્થ ઉદેશીને રીધી, એવો જે આધારમિક આહાર, (તાદસ) એટલે તેવો અન્ન, પાન, વસ્ત્ર, યાત્ર, અને ગધારિક તેને જે મહજુ કરે નહીં, તે મુસવન જાણવે ॥ ૧૪ ॥

શુદ્ધાદાર પણ જે આધારમિકતા એક જીવ મુદ્ધિત દોષ, તે ત અશુદ્ધ થાય, તે મારે તેને પુતિકમ મુદ્ધિયે, એવો આદાર મુદ્ધિતને ન મિવે એટલે ન ભોગવે, એવો ધર્માચાર તે આચાર સંવમર્ધનો જાણવે, તથા જે કાઈ નિર્દોષ આત્માર દોષ, પછી તેને સરોપ કરી જાણે, તપજ સસંકિત થયે, તે મારે સર્વધા પ્રકારે ભોગવજુ ન કરે ॥ ૧૫ ॥

મદાર્પતના મધાન, મદાર્પત, ધર્મપતના, આશ્રય એવા પ્રામને વિષે અથવા નમસ્તવિષે, સાકુ રથા છે, ત્યાની આમિત કોઈ એક કૂપ, ખનન, સત્કારકારિકનો કરાવનાર, એવો પૂરપ સાકુને પૂર, જે એમાં ધમ છે, મિયા નથી. એમ પૂરપા થકા આત્મગુપ્ત, તથા જિતેન્દ્રિય એવો સાકુ આ બેકરી પ્રાણી દળાના રોધ, તથા કાવને અલ્પમારે નહીં, જે એ તું રૂં કામ કરે છે, એમ કહે નહીં ॥ ૧૬ ॥

હવે એ સ્વરૂપ વિશિષ્ટ રીપાવે છે આદો' મુનીયગ આ

અમારે અનુદાને પુણ્ય છે, કિંવા નથી. એમ પૂછ્યા થકા તે સાક્ર એવી વાણી કહે કે આ સમાઈલા કરવામા પુણ્ય છે, એમ પણ મુખ થકી કહે નહીં, અથવા એમા પુણ્ય નથી, એમ પણ મુખ થકી કહે. નહી. એમ એ બંને પ્રકારને રાખતા હેતુ તથા મહાભયના કારણ બાણીને એવી ભાષા ન બોલે. ॥૧૭॥

હવે જે કારણે એવી ભાષા ન બોલે, તે કારણ કહે છે જ્ઞાનને અર્થે અનેક લોકને અજપાણી આપવા સારું, જે પ્રાણી એટલે છવ વ્રસ, અને સ્થાવર, હજાય છે તે છવેને રાખવાને અર્થે, તે કારણે આ તમારા અનુદાને પુણ્ય છે, એમ પણ સાક્ર ન કહે ॥ ૧૮ ॥

અને જે લોકને નિમિત્તે ઉપકરણે એટલે વાઉ, શું વાઉ તો કે અલ્પ, પાણી, તથા વિષ રોષ કુદ અનેક પ્રકારે કરી ની પાળવે છે, તથાપિ તેનો નિષેધ કરે, તો તેને જ્ઞાનાતરણ રૂપ આહાર દેવાતું વિષ થાય, તે કારણે આ તમારે અનુદાને પુણ્ય નથી, એમ પણ ન કહે. ॥ ૧૯ ॥

તે મારે જે ઠોઠ પરમાર્થનો અલ્પ ચિત્તિ જ્ઞાનની પ્રશંસા કરે તે, પ્રાણીના વધની ઈચ્છા કરે છે, અને જે ચિત્તિ જ્ઞાન આપવાનો, નિષેધ કરે, તો તે ચિત્તિ અનેક છવેની આછવિકા નો ઉદ્ભવ કરે છે ॥ ૨૦ ॥

અસ્તિ, અથવા નાસ્તિ, એમ ન કહે, એટલે પુણ્ય છે, કિંવા પુણ્ય નથી એવી બંને પ્રકારની વાણીને વળી, તે સાક્ર ભાષે નહી, કેમકે એ થકી કર્મરૂપ રજ તેનો સાક્ષ તને બાણીને, તેવી વાણીને ઉચ્ચાર કરવાનો ત્યાગ કરે, તે સાક્ર નિર્વાણ પ્રત્યે પામે, એટલે જનવધ ભાષક એવો સાક્ર સંસાર રહિત થાય ॥ ૨૧ ॥

નિર્વાણ એટલે પ્રાણ તેને પરમ પ્રધાન બાણે, નક્ષત્ર, ચંદ્ર

માની યે, એમ નક્કરમા ચંદ્રમા પ્રધાન છે, તેમ તત્ત્વના બાજુ
પુરુષ સર્વ બલિયામા મુક્તિને પ્રધાન કહે છે તે માટે સંભવ
વત પુરુષ તે નિરતર પ્રવલ્લવાન ઘેદિયનુ દમન કરનાર થકે,
એવા સાધુ મોકલને સાધે, અથાત્ સર્વ ક્રિયા મોકલને અથ
કે ॥ ૨૨ ॥

સંસાર સમુદ્રમા વિચરતા પ્રાણી પોત પોતાના કર્મે કરી
કેદન ભેદનની હદિના પામતા, એવા અસરજી છવોને પણ
શી તીર્થેકર ગણધરનો કહેશે, આવાસભૂત દ્વીપ સમાન એવો
સમ્રાટ્ દર્શનાદિક ધર્મ બજીવો, એને સંસાર સમુદ્રમા પદિજ
મણનો રાજનાર કહિશે ॥ ૨૩ ॥

એવા ધર્મનો પદ્મપનાર કોણ તે કહે છે આત્મા જેનો
ગુપ્ત છે, તે આત્મ ગુપ્ત કહિએ તથા સદા હાત એટલે સર્વકાળ
પ્રાચેદિયનો સવર કરનાર જેણે સંસારના ચેત ક્રેષા છે આના
મવ એટલે પ્રાણપ્રતિપાતાદિક આમવ રહિત એવો જે કોણ તે
મુખી ધર્મ કહે તે ધર્મ કેવો છે, તો કે પ્રતિપૂજી સર્વ વિરતપ
તથા નિરૂપમ છે એટલે એવો ધર્મ અન્ય દર્શનીઓના કોષપજ
ચાત્રમા કહ્યો નથી, માટે એ ધર્મ ઉપમા રહિત છે ॥ ૨૪ ॥

તે શુદ્ધ પ્રતિપૂર્ણ ધર્મના આચાર્ય જે બજીપજ, તેને
વિષે અણક એટલે અવિવેકી જ્ઞાત, પોતામા પદિતપજ માનતા
થકે, જે અમેજ ધર્મના બજી ઉર્વે, તત્ત્વના બજી એવા જુદિ
માન અમેજ ઉર્વે, એવી રીતે માનતા એવા જનોવે બાવ સ
માધિ થકી અત્યંત દુર વર્તનાર બજીવા. ॥ ૨૫ ॥

એવા કોણ પુરુષ તે કહે છે તે શાસ્ત્રાદિક અન્ય દર્શની
અથવા એવા જે સ્વતીષિક પાસથાદિક તે બીજ એટલે
સાસી મોધુમાદિક તથા ઉદક ત સમિત પાણી તથા તેને બર્થે
ઉદેમીને જે આહારાદિક દીપા તે સર્વને અવિવેકીપજી છન્દાના

લપટી છતાં સોમવીને આર્તિ ધ્યાન ધ્યાને, એટલે સંબનો સોમ
નાદિક થશે, તે વારે આપણને પણ મલશે, એવો આર્તિધ્યાન
ધ્યાવે, તે તાત્વિકે ધર્માધર્મને વિષે અજેદશ એટલે અનિપુણ
તથા એવા ધ્યાનના ધ્યાવનાર સદા અસંતોષી હોય, મારે
અસમાધિવંત બાબવા ॥ ૨૫ ॥

એમ કેંક પક્ષી વિશેષ, તથા કેંક પક્ષી વિશેષ, કુલસા પક્ષી
વિશેષ, સુગુ પક્ષી વિશેષ, કાંક પક્ષી વિશેષ, એ સર્વ પક્ષી
માસના અર્ધે માસની ઇલા એટલે વાછના કરનાર છે, તે માછ-
લાની પ્રાપ્તિની એપણને ધ્યાવતા જઈ રહે છે, એવા માસા
આહારી છવો તે સર્વ કાળ કલુષ એટલે મલીન એવું માછ-
લાની ગવેપણ્યું અધમ ધ્યાન ધ્યાવે છે ॥ ૨૭ ॥

એ પ્રકારે કોષ એક અન્યતિષ્ઠિત અથવા પાસખાદિક,
કુશીલિયા મમણ મિથ્યાદ્રષ્ટી અનાર્થ તે વિષયની એપણા એ
ટલે, સખ રૂપ રસ ગંધની પ્રાપ્તિને ધ્યાવે છે, તે પૂર્વોક્ત કેંક
વિક પક્ષીની પેરે કલુષિત ચિત્તવાળા અધમ પુરુષો બ
જવા ॥ ૨૮ ॥

શુદ્ધમાર્ગ જે સમ્યક્ દર્શનાદિક તેને કુમાર્જની પરપણ્યે
વિરાધતા એવા આ સંસારમાલે, કોષ એક કુરાચારી પાતાના
દર્શનના અનુરાગે પ્રવર્તતા, ઉન્માર્જ એન એટલે અરિહંત ભાપીત
તત્વ જહી વિપરીત માર્ગે, પ્રાપ્ત થવા છતાં દુઃખ જે અધ
પ્રકારના કર્મ અસાતોદય રૂપ તેલું કરી, તથા પ્રકારે તે થાત
એટલે નરકાદિક અતિમાલે અનેક પ્રકારે કરી, જ મ મરણચ્છે-
દન સેકનાદિક કુળની વેકના પામે ॥ ૨૯ ॥

એમ જાત્વંધ પુરુષ શતજિદ્ર સહિત એવી નાવને વિષ
એસીને, સમુદ્ર તરી પાર પામવાની ઇચ્છા કરે, પણ તેવી
નાવા જહી સમુદ્રનો સીરીતે પાર પામે? તે પુરુષ અંતરાસે

વિપરીતિ એટલે વચમાળ જુદે, પરંતુ પાર પામી નહીં ॥ ૩૦ ॥

દેવે એ દશાત અન્યતીર્થિક સાથે જોડે છે, એ રીતે કોઈ એક અન્ય દર્શની મમળ મિથ્યા દ્રષ્ટી અનાચારી વિપરીત ખનના ઉપદેશક વિપરીત જુદિના પછી તે જોત એટલે કમને આશ્વ તેને વિષે સંપૂર્ણ પાછોઆ ધકા, આવતે કાસે મદાસવ એટલે આવત બીદામળા એવા નરકાદિકના કુખ પામી ॥ ૩૧ ॥

એમ સર્વ સૌક પ્રસિદ્ધ છકાવ હવેનો વાચ્છવકારી એવો જુલ શાસ્ત્ર ૩૨ ધર્મ તેને મહજ કરીને, તે ધર્મ કારણ ધારી શ્રી મહાવીર દેવે કથો, તે ધમને આકરવા થકી ફક્ત એ થાવ તે કહે છે, તે મહાધાર એવો સંસાર સમુદ્રનો જોત એ રહે પ્રચલ્લ રૂપ સ્થાનક તેને તરે, અર્ધાનુ સંસાર સમુદ્રને ઉર્ધ્વ થીને પાર પામી, તે કારણ મારે આત્માનો ત્રાહ એટલે રમપાસ અર્થે સાધુ તે એદિજ સમ્યક્ ધર્મને સમાચારે ॥ ૩૨ ॥

વિરતિ સાધુ સંવમાનુદાનને શી રીતે પાળે તે ઉપર કહે છે મામ ધર્મ જે શબ્દારિક વિષય તે થકી ચિરતિ થકી, જ્યને જે કાક જમત માટે ત્રસ અને સ્થાવર હવ છે, તેને પોતાના આત્મ વૃક્ષની ઉપમાર્થે રખીને તેને રાખવાને અર્થે બળનીય કોરવનો થકો સંવમ પાળે ॥ ૩૩ ॥

જે કારણે ખાન જે છે, તે શાસ્ત્રને અનિકર છે, તે માટ તને અતિમાન કદિયે. જિના સાથે કોઈ પણ સેવે, મિત્રત અનિમાસ, અને જ શબ્દ થકી સોભ પણ સેવે, તે માટ કપા થન પંડિત વિવેકી જન દોષ તે, એન સંવમના શત્રુ, જે પાંચાઈ રી બળીને, એ સર્વ કપાયને સંમારનું કામજ બળીને, તેને મન્યાખાન પતિનાર્થે કદી નિમ કરીને, સાધુ પ્રાપ્તને શાપે વાટા ૭ ॥ ૩૪ ॥

સાધુનો ધર્મ જે ક્ષમાદિક દશ પ્રકારનો છે, તેને સમ્યક્ જાળીને વૃદ્ધિ કરે, એટલે સમ્યક્ ઉપરશીને વૃદ્ધિ પમાડે પા કાતરે દશ પ્રકારના યતિ ધર્મ ઉપર મહા રાખે પાપ ધર્મ જે છવોને મર્યાદા કરતો થકે, ધર્મને બાવે પ્રવર્તે તેને પાપ ધર્મ કહાએ, તેને નિરા કરે એટલે તેણે ઉચ્ચાપન કરીને ઉપધાન જે તપ તેને વિષે જાળવીર્ષે ફોરવતો એવો સાધુ, કોષ અને મા નને પ્રાર્થે નહીં જ શબ્દ થકી સાધુ વર્તમાન કાળે એવી રીતે સંવત્ર પાળે ॥ ૩૫ ॥

એ ધર્મ શ્રી મહાવીર રહે કહે, કિવા અન્ય જનાએ પણ કહ્યો તે કહે છે જે તીર્થંકર જાતીત કાળે થયા તથા જે તીર્થંકર જાનામત કાળે થયે જ શબ્દ થકી જે તીર્થંકર વર્તમાન કાળે જિવાજમાન છે તે સર્વ એજ ધર્મના કહેનાર જાણવા તેનો પ્રતિષ્ઠાન એટલે અવસજનનો સ્થાનક તે રાપ્તિ, એટલે સમસ્ત જીવની રૂપા જાણવી, કોની પેરે તો કે, જેમ સમસ્ત જીવોને આધાર જૂત પૂજવી રૂપ સ્થાનક છે, તેમ સર્વ તીર્થંકર રૂવો ને જીવ રૂપા રૂપ રાપ્તિય રજાનક તે આધાર જૂત જાણવે ॥ ૩૬ ॥

અમ હવે પ્રતિપત્ત સંવત્ર માહિત સાધુને સુમ વિષ માહિક ઉચા, નીચા, જાણકાળ, પ્રતિકૂલ, એવા પરીવર્ત કરે, તોપજ તેણે કરીને ત થમ થકી ન મૂકે, એટલે ધર્મ થકી જાણ ન થાય, કોની પેરે તો કે, જેમ વાપરે કરી મેરૂ પરંત રાણા યમાન ન થાય, તેમ પરિમદ ઉપને થકે, સાધુ જન પ્રત થકી રાણાજમાન ન થાય. ॥ ૩૭ ॥

તે સાધુ સંગરવાન, મહાપ્રસાવંત, ધૈર્યવાન, કર્મ વિદારવાને મુરવીર, રીધો એપણીક આદાર મહમ્ દરવાને વિષે, નિથરે, તથા નિવૃત્ત ઉપચાત કયાવવાળો એવો હતો, મરજ

શક્યમુખી સ્વયમને વાઉ, એમ દેવળક્ષ્મીનીઓનો મત છે, અને તેજ દેવળક્ષ્મીનીઓનો પ્રકારથી માર્ગ શોધવાથીરૂઢવ કહેઉ, પણ મહારી શુદ્ધિએ હું કેતો નથી મિલમી ॥ ૧૮ ॥

इति श्री मुष् कृतांगना मयमभुत स्कंधने धिये, मोक्षमाग
नामे एकादशमो अध्ययन समाप्त ॥

इये समयसमरण नाम बारमु अध्ययन प्रारंभीय छिये अगी
बारमा अध्ययनन धिय मोक्ष माग कछो ते मोक्षने तो ने कुमाग
पूरीन सुमागने परिचर्य ते अंगीकार करे, मात्र माग प्रतिपत्ति
चारिधिये कुमागने परिहरयो, ए अधिकार बारमो अध्ययन
प्रारंभिये छिये

એ આગળ વખાળ્યો. તે ચાર પ્રકારના સમાસરજ્ય એટલે
પરતીષિક્ષે સમુદાય બળવો, તે પ્રાવાહક એટલે કૃપાદિ તે
જૂઠું જૂઠું બોલે છે, તે કેવી રીતે તો કે, એકવારિ કિયાનેજ
સફળ કહે છે, તથા બીજો વારિ આ કિયાનેજ સફળ કહે છે,
અને ત્રીજો વારિ વિનયજ પ્રધાન છે, એમબોલેછે, અન્યવળી
ચોથો અજ્ઞાનવારિ તે અજ્ઞાનનેજ પ્રધાનપણે માનેછે ॥ ૧ ॥

इये એ पूर्वाष्ट्य चारे वारिओमाना सर्व प्रकारे એ સંબંધ
પ્રજ્ઞાપિ અજ્ઞાતિક એવા કે અજ્ઞાનવારી તેનેજ પહેલા કહે
છે. તે અજ્ઞાનવારી અજ્ઞાની જતા એમ કહે છે કે, અમેજ પ
રિત છે, એમ માને છે, પરંતુ તે અસંબંધ લાપી બળવા, તે
ચત્તની કે જ્ઞાતિ તે થકી તર્યા નથી, મારે મુખવારિ બળવા
ત અજ્ઞાન વારિ સમ્યક્ ધર્મ પ્રત્યવાને અનિયુજ એટલે સાચા

સત્ત્વ ધર્મનું જ્ઞાન જાણવાને અસમર્થ છે, મારે એ અકોવિદ છે, તો એના સમીપે સાક્ષણે એવા જે એમના શિષ્ય તે પણ અકોવિદ એટલે મૂર્ખ જાણવા, જે મારે ત એવું અસંબંધ વચન બોલે છે કે, અજ્ઞાન એજ એવ છે, તો એવું તેમનું બોલતું જે છે, તેને મૂર્ખજ માન્ય કરે છે ॥ સરિસા સરિસેર્હિરણંતિ इति च जनाद एम ते अनासोथी यदा सर्वज्ञान भूपात्र बोधे ॥ ૨ ॥

હવે વિનયવાદીને જુદા જુદા કરી કહે છે જે સાચું તે જાણુ એવું કિતવતા થકા, તથા જે અસાધુ હોય તેને સાધુ એમ કહેતા થકા, એ પૂર્વોક્ત રીતે જે કોઈ જન એટલે સોઠે બોલે તે સોઠને વિનયવાદિ જાણવા, એટલે એક વિનયજ્ઞ પ્રાપ્તિ કારણ છે, મુખ્યા બુદ્ધિના વિશેષ કાંઈ નથી, એવી રીતે બોલતા અજ્ઞાન સોઠ સરખા એવા તે વિનયવાદી અનેક પ્રકારના એટલે બત્રીશ પ્રકારના છે, તે વિનયવાદીને કોઈએ પ્રુણ્યા થકા એમ કહે છે, એ વિનયજ્ઞ સરવાર્થ સિદ્ધિનું કારક છે, પણ બીજું કાંઈ જગત્મા એવ નથી, એમ કહે, ॥ ૩ ॥

ઉપસંખ્યા એટલે સમ્યક્ પરિજ્ઞાન તે એને વિષે નથી, અર્થાત્ મૂકમતિ જતા, એવા વિનયવાદી એમ કહે છે કે, અમ જે સ્વગત્ અને પ્રાક્ષાદિક, તેની પ્રાપ્તિ અમારાજ દર્શન થકી છે, પણ અન્ય કોઈ દર્શનને વિષે નથી, એમ કહે છે. હવે અહીં ધાવાદિનું મત કહે છે, સવ એટલે કર્મ, તેના અપરાધી એટલે સાક્ષ્યહાર એવા સોઠાચિત સાક્ષ્યાદિક બૌદ્ધ તેના દર્શનને વિષે આમ કહ્યું છે કે, જાતીત જનાગત કાળ છે, અને વર્તમાન કાળ નથી કારણ કે ક્ષણિકપણને લીધે સવ પ્રદાર્થ ક્ષણિક છે, એવા વચન થકી (અજ્ઞાગબોધિ) એટલે જે કાણ કર્તવ્ય કહીએ તે, જનાગતજ કહેવાય અને કર્મ કરિએ તે તો વર્તમાન કાળે

હોય, તેજ કર્મ જ્ઞાન, તે મારે એના મતે ક્રિયાપણ નથી, એવું
સિદ્ધ થયું, તે જાન્યે ક્રિયાત્ત ઉપજાવેલું જે શુભા શુભ કર્મનું
બંધ ત પણ કેવી રીતે સિદ્ધ થાય? એવી રીતે તે અક્રિયાદી
નાસ્તિક મતના પારકા કર્મ થકી નથી રાંઠાતા થકા ક્રિયાન
કર્મ બંધ માનતા નથી, તે મારે એને અક્રિયાવાદિ કહીએ. ૬૪૬

તે સૌકાવિક પરવારી પાતાની વાણીએ કરી, અથા અથને
વિષે પણ વળી પાતાનેજ વચને નિવેધ કરતા થકા, મિમલા
વનેજ અંતીકાર કરે છે, એટલે પાતે બોલતા થકાજ જેની
અસ્તિ કહે, તેનીજ વળી નાસ્તિક કહે તેમજ જેની નાસ્તિક
કહે, તેનીજ અસ્તિ કહે છે એ રીતે મિમલાવ બાજુનો કેમકે
જે નાસ્તિકક જીવાવિક પદાર્થનો અભાવ કહે છે, ત પણ પાતે
પાતાના શાસ્ત્રે કરી પાતાના શિષ્યને પાતાનો માર્ગ શીખાવે
છે, કે સર્વ પદાર્થ શુન્યપણે છે, તે વારે પાતે તથા શાસ્ત્ર, અને
મિથ્ય, એ ક્યા છે? એમ ન વિચારે, તે મારે એ અસંબંધ
વચનના બોલનાર, મારે અને મિમલાવ મહિત બાજુવા, તથા
શાસ્ત્ર દર્શની એમ કહે છે, કે, આત્મા સર્વવ્યાપિ છે, તથા
અક્રિય છે, એ પણ અસમજજસ બોલેછે, કારણ કે, એ દર્શનવાળા
એમ કહેછે કે પ્રકૃતિને વિષયો મોક્ષછે, એ એમછે તો આત્માને
બંધ મોક્ષનો સહભાવ જાપ્યો, એમ સિદ્ધ થયું. કારણકે પ્રકૃતિનો
બંધ હતો તેનો વિષયો જવાથી મોક્ષ થયો, એથી સ્પષ્ટ જા
સમ પડે છે કે, બંધ મોક્ષનો સહભાવ થયો, અને બંધ મોક્ષના
સહભાવને કીધે આત્મા સક્રિય છે, એવું એમનાજ બોલવા
ઉપરથી જણાય છે, તો પાતાનાજ વચનથી જેવું સ્થાપન કર્યું
તેને પાતાનાજ વચનથી ઉઘાપે છે, એ રીતે મિમલાવ સવ
દર્શનીઓનો બાજુનો. એ વાંજીકા માત્ર લખ્યું છે, તે અક્રિયા
વારી આદે કહેને જે પરવારી છે, તે જૈન મતાનુસારીને અ

નેક હેતુ દ્રષ્ટાંતે કરી બ્યાકુળ હતો, તેનો ઉત્તર આપવાને અસ
મમ થાય, મુમ્મુઝ ઓરસે મુક સરખો થાય અર્થાત કાઈ પણ બોલી
શકે નહીં તે દર્શની કેવો બજવો તોફે (અનાતુવાડી) ઓરસે છન
ભાષિત વચન સાકાળીને, પછી બોલવા અસમર્થ એવો હતો
ત્રેાન ભાવનેજ આ ઠીકાર કરે ઇત્યર્થ હવે થયપિ તે દર્શનીઓ
જેન મતાતુસારીને, સ મુખ બોલી ન શકે, તથાપિ કદાચહે
પક્ષા થકા, પાતાના પક્ષનું સ્થાપન કરે, તેની રીત કહે છે
એમ અમારો એક પક્ષ છે, તે એમ દુપક્ષ બજવે, ઓરસે એ
પક્ષના શુ વખાણ કરિયે, એ અમારા પક્ષનો ત્રીજો કોઈ ઉ
ધાપી ન શકે, એવો એ પક્ષ ઉત્તમ છે, અહીં પૂર્વાપર વિરોધ
વચનઉ, તે ભાવ પાકળના ખિમભાવ કહેવાથી કહુંઉ, એ દુપક્ષ
મળદનો અર્થ છે, અથવા એ પાતાતું ખેડું હોય, તેને સાચુ કરે,
તને ઉત્તમુત્ર ભાવણ કરવાને હીપે દુપક્ષ ઓરસે આ ભવમા તથા
પરભવમા વિદ્યના થાય, એ પણ દુપક્ષ મળદનો અર્થ છે તથા તે
પરવાદિ એ વારે થાથી ન શકે, તે વારે (છલાવતન) ઓરસે છેલે
કરી બોલે, તે છેલે ત્રણ પ્રકારના છે એક વાહછલ, બીજો સામાન્ય
છલ, અને ત્રીજો ઉપચાર છેલે, એવા છેલે કરી બોલીને, પા
તાનો એક પક્ષ સ્થાપન કરે, તથા કર્મ ઓરસે એક પક્ષાદિ
સ્થાપન કરવાને અર્થે બોલે ॥ ૫ ॥

તે બૌદ્ધાદિક પરવાડીઓ સત્ય માર્ગને અબજતા બિધાત્વ
પ ને આચર્યા થકા અર્થબંધ વચન બોલે, એનાં તે તત્વને
અબજતા, વિરુદ્ધ રૂપ નાના પ્રકારના કુશાસ્ત્રની પરપણા
કરે, એવા તે અક્રિયાવાદી નાસ્તિકાદિક મિથ્યાત્વી છે, જેમનો
મત મદુલ્ય કરીને, મર્યા મતુપ્પ મિથ્યાત્વને પ્રાણી પક્ષ, અનત
સસાર પરિ ભ્રમણ કરે છે ॥ ૬ ॥

હવે મુખ મતવાડીને કોઈ કહે છે તે મુન્ડવાડી એમ

કહે છે કે, મુમક્ષુ લોક પ્રસિદ્ધ જગત્પ્રદીપ સમાન એવો મુર્ચ નથી, વળી તે મુર્ચ ઉચિતો નથી, તથા અસ્ત પણ થાતા નથી, એ એ દેહીધ્માન મુર્ચ એ જા રૂખાચ છે, તે માત્ર ચિત્તને જામ જણવો. મુગ વખ્ખા સમાન એ સર્વ જામ છે, તથા ચંદ્રમાની રંગા વૃદ્ધિ પામતી નથી, તેમ હીન પણ જતી નથી, એરસે શુક્ષ્મપદ્માદિને વિષે એ વૃદ્ધિ પ્રમુખ ચંદ્રમાની રૂખાચ છે, તે સર્વ જામણું અથવા નહીના પાણી તે નથી, (મવતા) એરસે નહીન્દ્રાદિક પણ નથી, તથા વાવરો પણ વાતો નથી તે એ લોક સંપૂર્ણ (વધ્યસમાન) અર્થ સૂન્ય છે અર્થાત્ એ જમનમા કાષ્ઠ નથી, એ કાષ્ઠ રૂખાચ છે તે સર્વ સ્વપ્નેજાત સમાન જાણવું ॥ ૭ ॥

જેમ જાતિ અંધ એરસે નેત્રહીન પુરુષ હીપે કરી સદિન છતા પણ હીનનેત્ર પજાને લીધે, રૂપાદિક એ ધરપરાદિક વિજમાન પદાર્થો છે, તેને રૂખી શકે નહીં તેમ તે અક્રિયાવાદિ એમા જાતિ ક્રિયા વિષમાન છતાં પણ તે ક્રિયાને જેમની (મયા) એરસે જીવિનિરોધ થઈ છે, અર્થાત્ જીવિહીન એવા તે અક્રિયાવાદી લોકો પાતામા ક્રિયા વિષમાન છતાં પણ તેને મિશ્રાત્વાદિક કાષે કરી નથી રૂખતા. ॥ ૮ ॥

જ્યોતિષ ગ્રંથ સ્વમ મુખા મુજના શાસ્ત્રે મીવાસદિકં ક્ષણ સામુદ્રિક શાસ્ત્રે તે ચ શબ્દ જરી અચર્ચતરુ લેક રૂપ પણ જાણવા, તથા નિમિત્ત પ્રસિદ્ધ શકુનાદિક શાસ્ત્ર જાણવા, રંગના ક્ષણ મત્સ્ય તિલકાદિક જાણવા, ઉત્પાત તે ભૂમિ કંપાદિકની સૂચના કરનાર શાસ્ત્ર જેમ અણંગનિમિત્તવ મ જા લોક પાંત્ર કરીને, અજાત અણગ નિમિત્ત જાણીને, આ લોકને વિષે જાતીત જ્ઞનાગતાર્થિક વસ્તુને જાણે છે તેરણું પણ એ મુન્યવાદી જાણતા નથી. જેમ કોઈ સનિપાતી, યથા તથ્ય

વસ્તુને ઝાળખે નહીં, તેના દ્રશ્યિતે એ સૂચવાડી પણ બહી
લેવા. ॥ ૯ ॥

તેમાં વળી કેણ એક નિમિત્તમાર્થે પાતાના મુખ થકી
નિમિત્ત પ્રકારેથી થકો, તેના નિમિત્ત જેમ કહે તેમજ થાય
છે, એટલે સાચો થાય છે, વળી કેણકનો નિમિત્તાદિ જ્ઞાન
વિષયસપ્ણાને પામે છે, એટલે વિષય છે, તથા તે એવી વિદ્યાના
ભાવનો અસ્થાસ કર્યા વિના, એટલે એવી વિદ્યાને અણુ ભરણ
થકા કહે છે કે, અથવા પાતાતરે કેણ એક મંદ એટલે મુર્ખ
એવા અક્રિયાવાદી પ્રમુખ એમજ કહે છે, કે અમરજ આ લોક
માંહે અલેખ એટલે સમસ્ત ભાવને બાણીરે છેવે ॥ ૧૦ ॥

હવે ક્રિયાવાદીનો મત દુષવે છે એ એકલી માત્ર ક્રિયા
કરવા થકીજ માણની વાછના કરે છે તે, ક્રિયાવાદિ એવી રીતે
(આખ્યાતિ) એટલે કહે છે, તે પાતાને અભિપ્રાયે લેખને
બાણીને, અમે યથાવસ્થીત તત્વના બાણુ છેવે, એવી રીતે ભા
લીને ક્રિયાતું સ્થાપન કરે છે (તથા તથા) એટલે તે તે
પ્રકારે અર્થાત્ જેવા જેવા પ્રકારની ક્રિયા પ્રવર્તે, (તેમ તેમ)
એટલે તેવા તેવા પ્રકારત્ સ્વર્ગ નરકાદિક ફળ પણ બાણુ
એ રીતે તે શાસ્ત્રચારિકતા મમણુ આણુ ક્રિયાજકીજ સિદ્ધ
કહે છે તથા એ કાર્થ આ જગત માહે દુખ, મુખ છે, તે
સર્વ પાતાત્ કરેલું, તથા પરત્વું કરેલું, પણ ન થાય, પરંતુ સર્વ
અવિતબ્ધતાત્ કરેલું થાય છે હવે એમના મતત્ નિરાકરણ
કરે છે તીર્થંકર ગણપરાધિક વિદ્યા એટલે જ્ઞાન, અને અરણ
એટલે અપરિત, એણે કરી થાક છે, એટલે સસારી લોકને
જ્ઞાન અને ક્રિયાને સંધામે કરી પ્રકર્યે જૈનમાર્ગે થાક છે, એમ
કહે છે ॥ ૧૧ ॥

તે તીર્થંકર ગણપરાધિક કેવા છે તેા કે લોક માંહે અણુને

જ્ઞાનકે છે, તથા આ સોહને વિષે નાયક એટલે શ્વાભિ હતા
આ સોહને વિષે પોતાના પ્રજ્ઞસોહને, આ સર્વે તથા પરબર્વે
હિતકારી એવો સમ્બત્ત કર્મ આર્થ પ્રકારો છે (તથા તથા)
એટલે એવા એવા પ્રકારે એ સોહ પંચાર્થિકાચ રૂપ તે દ્રવ્યા
સ્થિત નવના અભિપ્રાયે શાશ્વતો થાય, તેવા તેવા પ્રકારે કહે.
અથવા એમ એમ રાગ દ્વેષની વૃદ્ધિ, તેમ તેમ સંસારની વૃદ્ધિ
થાય, એમ કહે, જે સંસારને વિષે પ્રજ્ઞ એટલે હવ, તે રાગ
દ્વેષ શ્વાભિ હતા નાના પ્રકારે રજા છે, તેા છે માનવ' રૂ
એમ ભણ ॥ ૧૨ ॥

હવે તે નાના પ્રકાર કહે છે જે રાક્ષસ વતરાદિક વમ
સોહિકા જે પરમાધ્યાત્મિકાદિક કેવો જે વૈશાનિક, ન્યોતિપાદિક
કેવો (બાધવ) એટલે વિદ્યાધરપદિક, તથા પૃથ્વીકાયાદિક
આકાશગામી, એવા પક્ષીઓ, તથા વાયુમયુખ, તથા પૃથ્થિવિને
વિષે આત્મી એવા જે અનેક બેદિપાદિક હવ, તે સર્વ પોતપો
તાના કર્મ કરી વળી વળી ચતુર્મુખિક રૂપ સંસારના પરિજ્ઞ
મળ કરે છે. ॥ ૧૩ ॥

મી તીર્થ કર મળપરાદિક, તે એ જે જોાય એટલે સંસાર
તને અપાર સ્વયંભુવમળ સમુદ્ર સરખો કહે છે એમ તુ ભણ
તે સમાન સંસાર હન છે દુર મોક્ષ એટલે અત્યંત દુસ્તર છે
અસ્તિવાદીને, પણ જો એમ છે, એટલે સમ્બત્ત પ્રવર્તકને, પણ
આ અપાર સંસાર સમુદ્ર અત્યંત દુસ્તર છે, તેા નાસ્તિક વા
દોને તેા અત્યંત દુસ્તર હોય, એમા કેદુંજ મું જે આ સંસારને
વિષે સાવાધ કર્મના પ્રવત્તક કુમાર્ગે પતિત પાશ્વદ્રિષ સ્વબંધી
વિપવતા સેવનાર તથા અંગના જે સ્ત્રી તેને વરા પ થા હતા
કહે છે, તે વ્રસ, સ્થાવર રૂપ, બે પ્રકારનું જે જોઈ ત માત્રે
રાગ દ્વેષ કરી પરિજ્ઞમળ કરે વરણ

અજ્ઞાની એવો મિથ્યામતિવાળુ છવ કર્મિનો જે સાવધા રહ તેણે કરી પૂર્વ કૃત કર્મને અપાવે નહીં, પરંતુ સાહમા નવા કર્મનું બંધ કરે આમવને સવ પ્રકારે શોધન કરવા થકી સૈયેસી કર્મવા વસ્થાએ (ધીર) ઓરસે મહાસત્વવંત એવો પુરુષ કર્મને અપાવે છ જે મિથાવિ ઓરસે ધૃતિત મહાતુભાવ હોય, તે સોભમવ ઓરસે પરિમહ તે થકી અતીત ઓરસે સ્થિત હોય, એમ સતોધી છતો પાપ ન કરે ॥ ૧૫ ॥

જે પુરુષ એવા હોય તે કેવા થાય તે કહે છે તે મી વીતરાગ અતીત, અનાગત, અને વર્તમાન, એ ત્રણે કાળ આમી તથા (ગત) ઓરસે થયા વસ્થિત એમ છે તેવી રીતે સોકમાંહે સર્વ જીવોના ભાવી મુજ દુઃખાદિકના ભણ એવા થાય, પરંતુ વિભેદ જ્ઞાનીની પેરે આજુ પાજુ ન ભણે એવા જીવો અન્ય જીવોને સંસારનો પાર પમાડે, પરંતુ તેને અન્ય કોઈ તત્વનો કેખાડનાર ન થાય. કિંતુ તે પોતેજ તત્વના ભણ થકા કર્મનો અંતકરનાર હોય છે ॥ ૧૬ ॥

હવે તેમની કિયા કેવી હોય તે કહે છે તે વીતરાગ સમ્યક્ જ્ઞાની તે સાવધનુદાન રૂપ એવી જે જુન ઓરસે પ્રાણી તેની દિસાની રાંઠાથે દુર્મંજિત ઓરસે પ્રાણીની દિગ્માને નિહતા થકા પોતે દિસા કરે નહીં, તથા અન્ય પાસે દિસા કરાવે નહીં કંપલકણ થકી જે દિસા કરતો હોય તેને અનુમારે નહીં, તેમજ મુખા પોતે બોલે નહીં, બીજા પાસે બોલાવે નહીં, તથા મી સતાને અનુમાદન આપે નહીં, એ રીતે સર્વ ધ્યમમહામતોને સદાકાળ પાળે એમ સવ કાળ ચાલવંત ઓરસે પાપ થકી નિ વર્તે, સંવમને વિષે નમ્ર હોય વિનયવંત હોય એવા યૈવવંત મુજા તુલ્ય છતો સંજમ રૂપ જુમિને વિષે કર્મરૂપ મુજાને જીવના સમર્થ એવો કોઈ એક મુજ સમ્યક્ માર્ગ જાણી મેંવંત

સૂરવીર ધાય તે પરીસહાદિકને જીતે ॥ ૧૭ ॥

હવે શું જાણીને સાવચાતુશાન ન કરે તે કહે છે કહરા
એસે જાળક તે અહી પૃથિવિકાયાદિક તથા ભેદિયાદીક સપ્ત
જાતીના જીવો છેવે તે પણ જીવ છે, અને (પુષ્પ) એસે
મહોરા હસ્તિ પ્રમુખ તે પણ જીવ છે, એક જાણીને તે સહુ
જીવને સર્વ સૌ રજવાત્મક હોયને વિષે પાતાના આત્મ મમાન
રહે, એ મહાત્મ હોય એસે સંસાર તેને સારી રીતે આણીએને
સર્વ સ્થાનક અશાયતા જાણીને આ સંસારમા હોયને મુખ તથા,
એવો જાણીને જે પંચિત તત્વના જાણ હોય તે અપ્રમતપણે
સંપન્નને વિષે પ્રવર્તે શુદ્ધ સંપન્ન પાળે. ॥ ૧૮ ॥

જે હોય પાતાના આત્માને તથા પરના આત્માને સમ્યક્
પ્રકારે જાણે એસે જેવી રીતે પાતાના આત્માને જાણે તેવી
રીતે પરના આત્માને પણ જાણે, તે પુષ્પ પાતાને ઉદ્ધરવાને
સમર્થ હોય, અને બીજાને પણ ઉદ્ધરવાને સમર્થ થાય, તે જ્યો
વિભૂત પ્રકાશવાન ચંદ્રાદિત્ય પ્રદીપસમાન ચુરને જાણીને સર્વ
કાળે સેવે, જે વિચારીને શ્રી વીતરાગ ભાવિત ધમના સ્વરૂપને
સમ્યક્ પ્રકારે કરી પ્રગટ કરે ॥ ૧૯ ॥

જે પાતાના આત્માને સમ્યક્ પ્રકારે જાણે, જે હોય હોયને
સ્વરૂપ જાણે, જે જીવની મતિ આગતિ જાણે, અથવા ચારે મતિનું
સ્વરૂપ જાણે, તથા અનામતનું સ્વરૂપ જાણે, એસે જ્યાં જીવો
ધોઈ જીવ ફરી ન આવે એવી જે ઓછા મતિ તેના સ્વરૂપને જાણે,
તથા જે શાયતા પદાર્થ અને અશાયતા પદાર્થને પણ જાણે
તથા જે જીવના જન્મ અને મરણને પણ જાણે, તથા જન
એસે હોય તેનું ઉપપાત એસે ઉત્પત્તિ રૂપ નારકાદિકને વિષે
થાય છે તે પણ જાણે છે. ॥ ૨૦ ॥

અર્થા મતિયે નરકાદિકને વિષે અશુભ કમને વિપાકે જી-

જને શરીર પીડાદીક સંતાપ ઉપજે છે, તે સર્વ જાણે, જે આ
મવ ઈન્દ્રિય કપામ યોગ અને અમૃત ઈત્યાદિક સર્વ જાણે, તથા
સંવર તે સમિતિ ગુપ્તિ અને પરીસદ્ધ કૃત્યાદિક સર્વ જાણે, તથા
પાપોદય થકી દુઃખ ઉત્પન્ન થાય તે જાણે, અને ઉપસક્ષ્મ થકી
પુણ્યના બેતાળીશ સેક પણ જાણે, વળી નિર્ભરના આર
સેકને પણ જાણે, તથા બંધના ચાર સેકને પણ જાણે, તે પર
માર્ગ થકી ક્રિયાવાદ બોલવા યોગ્ય થાય. ॥ ૨૧ ॥

એવા જે સમ્યક્વાદી તેને ફળ કખાડે છે શબ્દ જે વીણા
વંસ પ્રજ્જન મોર્તેન્દ્રિયને સુખના આપનાર તેને વિષે તથા રૂપ
તે અનેક કાષ્ઠ, કર્મ, ચિત્ર કર્મ, તથા સિધ્ધકર્માદિકને, વિષે આ
સબ્જમાન એટલે તેના ઉપર શાગ દેવને ડાળતો થકો તથા
અંધને વિષે, રસને વિષે, (અકુસમાન) એટલે દેવને અલ્પકસ્તો
થકો છવિવચ્ચ અને મરજની વાજા ન કરે, સમતા બાવે
વર્તે, આદાન એટલે સંયમ તેને વિષે ગુપ્ત એટલે તેના રક્ષ
પાળ હતો વસથ એટલે માથા તેના થકી વિમુક્ત હતો સંયમ પાળે
વિશેષિ ॥ ૨૨ ॥

इति श्री सुष कृतांगने विवे समयमरण नाम बारमा
अध्ययन समाप्त यथो

इवे यथागध्य नामे वेरमा अध्ययन प्रारंभिय ऐवे बारमा
अध्ययनमा जुदा जुदा मञ्जनीवना समयमरण नद्या, नंतर
तरमा अध्ययनमा यथागध्य एवमे मत्य, स्वरूप, वस्त्राद उ

यथागध्य, सम्भक्त ज्ञाननो स्वस्व, હવે પ્રવેદિશું, એટલે
ઠઠીશું તથા છવને નાના પ્રકારના જ્ઞાનાદિક જે ઉત્પન્ન થાય,

તે પણ હવે કહીશું. તથા સત્પુરુષનું ધર્મ જે મુત ચારિત્ર રૂપ
જે દુર્ભૂતિ થકી રાખનાર તે ધર્મ, અને અસત્પુરુષ એટલે પર
તીર્થિક તથા મહાસ્થ, અને પાસઘાટિક તેના સીસ એટલે
દુષ્ટવાર તે કહીશું તથા ચાતી એટલે નિર્વાણરૂપ અને સંસાર
શ્રમજરૂપ એ બન્નેને પ્રગટ કરીશું. ॥ ૧ ॥

રાત્રિના તેમ દિવસના પણ સમ્યક્ પ્રકારે ઉઠવા એટલે
સાવધાન થવા, એવા જે નિન્દુવાદિક જમાણી પ્રમુખ સ્વદર્શની
તથા બોદિકાદિક અન્યદર્શની તે તથા પ્રકારે તીર્થિકરૂપિક પામેથી
સંચાર થકી નિકળવાનું ઉપાય એવો જે, પઠિત ધમ તેને પામીને
જમાણી પ્રમુખની પેરે ઈર્ષ્યે, ઉદ્યે, તે શ્રી તીર્થિકર, ભાષિત,
એવો સમાધિવંત એટલે સમ્યક્, દર્શનાદિક, ધમ, તેને અણ
સેવતા થકા કદામહીપજાને લીધે મિથ્યાત્વના પેલી સ્વકંઠે
વધા, તથા એટલે જેમ તેમ બોલતા શ્રી સર્વજ્ઞના માર્ગને
ઉઘાપતા, અને કુમાર્ચના ઉપદેશ કરતા એ રીતે પ્રવર્તતા કદાપિ
પાતાને આચારના શિખાવનાર એવા ગુરુ જે મહાનુંભાવ તે
પ્રત્યે પણ કંઠોર વચન બોલે ॥ ૨ ॥

તે સ્વામિહિ પુણ્ય તે વિશાધિત શુદ્ધ નિર્દોર માર્ગ તેને
આચારની પરપજા થકી ઉઘાપિતે કહે, એટલે જે પાતાના
ભાવે એટલે સ્વચ્છ બોલે, તે અહાઉંડપજા થકી ધણા શુભ જે
જ્ઞાનાદિક તેના આસ્થાન ધાવ, કેમકે એ સ્વામિનિવેશ, મિથ્યા
ત્વના, ભાવ થકી કરીને, જે જ્ઞાન શંકા એટલે શ્રી છતાગમને
વિષે શંકા ભાવીને મુખા બોલે સ્વકલિપત, જેવા રૂચે તેવો બોલે
તજુ કહીને ધણા શુભાનો આસ્થાન એટલે કુમાર્જન ધાવ. ॥૩॥

જે કાલ પૂઠે, જે તમે કોની પામેથી બાળ્યા છા ' ને વાર
પાતાના આચારનું નામ પ્રાપવીને બીજનું નામ કહે, તે નિશ્ચે
થકી આત્માર્જ જે પ્રાપ્તને અથ નને વચ્ચે છે, એ તાવતા તે

સુખિને ન પામે, પરમાર્થ જાણી તે અસાધુ જાહે પણ આ જન-
તને વિષે પાતામા સાધુપણું કરી માને, તથા બીજાઓને કહીને
પાતામા સાધુપણું મનાવે, તે માયાવી સાધુ આ સંસારને વિષે
અનંત દાત પામે, એટલે અનંત કાળ પર્યંત સંસારમા પરિ-
ભ્રમણ કરે ॥ ૪ ॥

જે કોઈ જાણ તે જગતાર્થ જાણી હોય, જગતાર્થ જાણી
એટલે, જેમા જેવો રાપ હોય, તેને તેવો કહે અર્થાત કાજાને
કાવો કહે, જોડાને જોડો કહે, ડુંડાને ડુંડો કહે, પામળાને પા-
મળો કહે, કોઠીને કોઠી કહે, એવો પ્રજા નિહાર લાપણ કરનાર
હોય, જે ઉપસમાવેશો એવો જે કસદ તેને વળી હીરે એ
પુરુષને જે કળ થાય તે કહે છે તે પુરુષ જેમ કોઈ આપવો
પુરુષ લાકડી મદ્દલ કરીને માર્ગને વિષે જતો જાહે અનેક કંઠક
અતુષ્પકાદિકે કરી પીઠાય તેમ, અઠોવિઠ એવો જે કસદકોઈ
પાપ કર્માચારી છવ તે પણ અત્યુચ્ચતિક સંસારમાહે કુંજ
પામે ॥ ૫ ॥

જે કોઈ વિષદ એટલે કસદકોઈ જોય તે મરપિ ક્રિયા
તો દેહલીક કરે, તથાપિ તે ક્રિયા વિષદ એટલે શુદ્ધ પ્રિય થાય
તથા અન્યાયનો બોલનાર હોય, તે પુરુષ કસદ રહિત એવા
સમ્મદ દ્રષ્ટી તેના સરજો સમજાવી ન હોય, તે મારે સધી
કસદકોઈ ન હોય પરંતુ સાધુ કેવો હોય તે દહે છે ઉપપાત
કોઈ, એટલે આચાર્યની આજ્ઞાપાલક, તથા સંવલવત, મન
વાળો હોય એટલે અનાચાર કરતો જાહે આચાર્યાર્થિક થઈ
સન્ન પામે, તથા એકાતદ્રષ્ટી એટલે છવાદિક પદાચેનો સાતા
હોય, એકાત મદ્દાવત હોય, તથા માચારહિત હોય, એવા
પુરુષને સાધુ કહિએ ॥ ૬ ॥

અને આચાર્યાર્થિક, મલો શીખવેા છતો પણ વચાય

તેવાજ ભાવે વર્તે, પણ શુરુ વચન વિરોધી ન થાય તેને પે
સક્ષ એરસે મનોહર વિનયપ્રિક, શુભવૈત જાણવો તથા શુદ્ધ
ભાવનો રૂપનાર તથા પદ્મભાજ થકી પુરવાયનો સાધક, તથા
તેવીજ જાતિ સહિત સત્કોષોત્પન્ન જાણવો નિશ્ચય થકી તે રૂપ
આચારી એરસે સરળ માર્ગે પ્રવર્તે, તેવા પુરૂષને, આચાર્યપદિકે
પણે શીખવ્યો હતો, મુખ્ય રાગ દુરવે નહીં, અર્થાત પ્રસન્ન
મન રાખે તે પુરૂષ શ્રી વીતરાગ સમાન કસક સહિત થાય ॥૭॥
જે કોઈ સુખ પ્રકૃતિ યોતાને આત્માને (વસ્તુમત) એરસે
સંયમવૈત જાણીને સમ્યક્ પરમાર્થે અપરાધ થકો આત્મોત્કર્ષ
અભિમાન કરે, તથા હુંજ તપે કરી સહિતજી, મહારા સમાન
બીજે કોઈ તપસ્વી નથી, એવી રીતે જાણીને અભિમાન પારજ
કરી અન્ય જનને બિચારૂન, શુભમુન્ય, આકાર માત્ર રહે,
એરસે જળ ચંદ્રમાની પરે જણે. ॥ ૮ ॥

તે પુરૂષ એકાંત કૂદ પામે કરાને જેમ યુગ કૂદ પાસે પડે
થકો કુખ્ય વિભાગી થાય છે. તેની પરે તે સંયમીય પણ
સંસારમાંજે પરિજ્ઞમળ કરે, ત પુરૂષ કદાપિ જ્ઞાનપદ એરસે
સંયમપદ તેને વિષે સર્વથા પ્રકારે વિચારનાન નથી, જેમ સમ
જવું તથા તે પુરૂષ જેમ જાગને વિષે પણ ન પ્રવર્તે કિંતુ તે
આત્મવૈત હીન માત્રનેજ પામે, તથા જે માન એરસે પુનને અમ
જ્ઞાત્ય એરસે વિવિધ પ્રકારે અભિમાન કરે તે પદ સંયમને
વિષે નથી જેમ જાણવું તથા જે સંયમને મહજ કરીને પછી
મંદવિપાકતા ઉપ થકી અન્ય કોઈ મદ સ્થાનકને વિષે માથે
તે નિશ્ચે થકી પરમાત્મે અજાણતો મ્હાંની થકો સંસારમા
પરિજ્ઞમળ કરે ॥ ૯ ॥

તથા જે જાણજી જાતિ અથવા ક્ષત્રિય જાતિ તે, કદવાડ
વંશાદિક તેના કોઈ કહે છે. તથા જે ઉચ્ચત્ર તથા લેખ્ય

એટલે રાજપુત્ર વિશેષ નવમશિક નવસેશીક એટલા કુળમાં ઉત્પન્ન થયેલા સંસારને અસાર બાણીને રાજ્યપ્રમુખ ત્યાગીને, જે પ્રવર્તિત થયા એટલે ચારિત્રવાન થયા તે એવા હતા પણ પારકો હીધો એવો જે આદ્યાર તેને લોગવે, એટલે શુદ્ધાદ્યાર મહત્વ કરે પરંતુ ભોતને વિષે ગર્ભ ન કરે એટલે શુદ્ધાદ્યારનું મહત્વ કરનાર એવો ચારિત્રીઓ પાતાના ઊંચનાત્રને વિષે નર્વ કરે નહીં ભોત કેવો છે તો કે, માનબદ્ધ એટલે અજ્ઞાત તથા ક્ષત્રીય વંશના ઉપના સ્વભાવે પાતાના વંશના અભિમાની થાય છે તેમ હતા પણ ચારિત્ર આદર્ય પછી કોઈ પણ પ્રકારના ભોતનું આદ્યાર મહત્વ કરે, પરંતુ શુદ્ધાદ્યાર મહત્વ કરે, પણ પાતાના ભોતનો ગર્વ કરીને તેવાજ ભોતનો અશુદ્ધ આદ્યાર લેવાની ઈચ્છા ચારિત્રીઓ કરે નહીં એ અભિપ્રાય છે ॥ ૧૦ ॥

તે અભિમાની પાતાના ભોત સંબંધી મદના કરનારને જાતિ એટલે તે માતાનું, પક્ષ, અને કુળ એટલે પિતાનું પક્ષ, એ બંનેનું મદ ત્રણને અર્થે ન થાય, કારણ કે સંસારમાં જન્મવું કરતા પ્રાણીને માતાની જાતિ અને પિતાનું કુળ, તે કોઈ ત્રણ અભિમાની ન થાય, હવે જે પદાર્થ જીવને ત્રણ થાય તે કહે છે, વિદ્યા એટલે જ્ઞાન અને ચરણ એટલે ચારિત્ર મુખ્યર્થ એટલે જીવનને સારી રીતે આચર્યા પછી મુક્તિનું કારણ થાય છે અર્થાત્ જ્ઞાન અને ક્રિયા એ જીવીના જીવો કોઈ જીવને કારણ નથી. ખાટે જે પુરુષ મુક્તસ્થપણ થકી, (જિજ્ઞાસ) એ એટલે નિઃકર્મ, ચારિત્ર આદર્યને ફરી આગાહીના કર્તવ્ય જે જાતિ મદાદિક તેને સેવે અથવા સાવધાનસાદિક સેવે, તે પુરુષ સંસારનો પાદમાભિ ન થાય, કેમકે જ્ઞાન દર્શન, અને ચારિત્ર એજ મુક્તિના કારણ છે, પરંતુ જાતિકુળાદિકનો મદ તે કોઈ મુક્તિનો કારણ

નથી. એમ બજવું ॥ ૧૧ ॥

જે નિર્લેશન નિપરિમણી મુદ્ધકા છવી, એરહે અંતપ્રાત
આદારનો હેનાર હોય, તેને વિશુ એરહે સાધુ બજવો, અને
જે નર્વરવ હોય સાધા એરહે પ્રસન્નનો કામિ એરહે વાહા
કરનાર હોય, તે છવ આછવિકા માવનો કરનાર છતા શુધ્ધ
સંકમનો અબજ એવો છતો, તે છવ ફરી ફરી વિપરીસને
પામે, એરહે વળી વળી જન્મ મરણાદિકે કરીને ધક્કો સંચારને
વિષે પરિભ્રમજુ કરે ॥ ૧૨ ॥

જે સાધુ જ્ઞાનાના ગુણ તથા દોષનો બજ તથા (મુસાદ્ધ
વારી) એરહે પ્રિયવચનનો બોલનાર, એરહે ફીરામવ મધ્યા
શ્વ હૃદયીવાળો, વળી પ્રતિભાવવન એરહે ઉત્પત્તિકારિક
માર પ્રકારની છુલ્લિનો પાર્દનામી હોય, તથા વિચારક એરહે
ધર્મિત અર્થ મદજુ કરવાને સમર્થ આગ્રહપ્રમ, એરહે, પ્રસ્તાવ
વેળા, અથાત્ દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર, કાળ અને ભાવનો બજ તથા નાના
પ્રકારની ભાવનાએ કરીને બાળ્યો છ આત્મા એમનો એવો
છતો, અન્ય જન પ્રત્યે પોતાની પ્રમાએ કરી એરહે પોતાના
બજપજુ કરી પાણવે અર્થાત્, એમ બજુ જે આદર સમાન
કેમ બજુ પુરુષ નથી. એ રીતે બીજાને, વજવત મજુ. ૦ ૧૩ ૦

એવા સાધુને દોષ કહે છે એ રીતે આદરનો કરનાર
જે સાધુ હોય તે સમાધિને પ્રાપ્ત થયો ન કહેવાય. જે સાધુ
પ્રમાર્તવ બધને બુતકર્ એરહે ગર્વને પારજુ કરે, અથવા જે
કેમ સાધુ અહ્યાનરાય થકો સાલવાનુ એરહે બીજાને ઉપકરજુ
આપવાને સમર્થ છતો, સાલના મદ કરી સિતે થાય એરહે
મત થાય, અન્ય જનને ખિંસે એરહે બીજાની નિંદા કરે, અને
એમ વિચારે જે સર્વ સાધારણ સધ્યા સંસ્તારક પ્રમુખ લાય
વાને હુંજ સમર્થ જુ, બીજા બાપદા શું? પેદા કરવાને પવ
૧૨

સમર્થ નથી, એવો સાધુ બાળ એટલે મુર્ખ બુદ્ધિવાળો બાલુવો ॥ ૧૪ ॥

પ્રમાણે મહા તેમ વળી તપનો મહા એટલે હું બુદ્ધિવાન છું, હું તપસ્થાપાન છું, એવો જે મહા તેને, નમાડે એટલે એવો મહા ન કરે તથા જાત્રનો મહા સાધુ ન કરે, એટલે મહારો ઉંચ જાત્ર છે, હું ઉત્તમ કુળમાં જ મ પામ્યો છું, એવો અહંકાર સાધુ ન કરે આસમંતથી છટે (આછવિકા અર્થ) એટલે યોગી આછવિકા એટલે, અર્થ અર્થાત ધન વતો મહા સાધુ ન કરે, એમ બીજો પણ કોઈ પ્રકારનો મહા ન કરે તે યદિત ઉત્તમ પુણ્યગણને વિષે પાતે નિરુપદ્ધ એવા આત્મવાળો તે સાધુ બાલુવો ॥ ૧૫ ॥

એ પૂર્વોક્ત જે પ્રમાણિક મહતા સ્થાનક કહ્યા તેને દિયવાન માહસિક પુરુષ ઇંસારના કારણ બાળીને, પાતાના આત્મા ધરી બુદ્ધા કરે, એટલા મહતા સ્થાનકને મુખતિદિત જેનો ધર્મ છે, એવા પુરુષ ન એવે, એટલે આકારે નહીં ત સમસ્ત માત્રાધિક મહા રહિત એવો મહાપીથર જે હોય એવાને કુળ કહે છે ઉંચ અને અગ્રાજ એટલે જેને વિષે નામમાત્રાધિક કર્મ નથી, તેવી ગતિ પામે, એટલે તે સાધુ પ્રાપ્તને વિષે બાળ. ॥ ૧૬ ॥

તે સાધુ શરીર સરકાર રહિત, તથા દ્રવ્ય એટલે રીઝા છે વધાવસ્થિત ધર્મ જેણે અથવા દ્રવ્ય ધર્મી એટલે ધર્મને વિષે દ્રવ્ય એવો છતાં કોઈક, અવસરે, બિશ્વાધિકને અર્થે શામ નગર, દ્રોણ મહાધિકને વિષે પ્રવેશ કરે, તે એપણા એટલે આદારની શુદ્ધિ બાળતો તથા અનેપણીય એટલે આદારના અશુદ્ધતાપણાને પણ બાળતો મહો. ઉદગમધિક દોષને સમ્યક્ પ્રકારે રાજતો, મહો, અગ્રને વિષે તથા પાળીને વિષે અપુદ્ધ મહો સ્થાવરતા રહિત ગાવા હોતો સાધુ વિચરે ॥ ૧૭ ॥

કદાચિત સાધુને અંતઃપ્રાત યોજાને તથા અસ્તાને કરી કર્મ
 શામે સંજમને વિષે અરતિ ઉપલે અને અસંજમને વિષે રતિ
 ઉપલે તે વારે સંસારણ સ્વભાવ અસ્થિર બળીને નરકાદિકના
 દુખને સ્મરણ કરતો થકે, ઉત્પન્ન થયેલી રતી અરતિનું નિરા
 કરણ કરે, એમ રતિ અરતિને છતીને મુખે સંજમ પાળે તથા
 યજ્ઞા ઇત સહિત છતો તથા એકબારી એકસે એકઠોઠો
 પૂજ્યા અથવા ન પૂજ્યા થકે. પણ, એકાત નિરવધ બાપા
 બોલે, કરણ કે અન્ય જનાનો દાક્ષિણ્યપણે તે છવને ત્રાણ
 ભણી ન થાય, તે માટે ધર્મ કથાને પ્રસ્તાવે સાધુ એકાત નિ
 રવધ બાપા બોલે, અને બીજે પ્રસ્તાવે મૌન રહે, છવને બતિ
 આમતિ તે એકલાનેજ કરવી પડે છે ત્યારે છવને એકસે પ
 રસેક જમનામમન કરતા એક જમ વિના બીજો કોઈ સહાયકારી
 નથી, એવી રીતે સાધુ પોતાના મનમા બલે. ॥ ૧૮ ॥

સત્યુત્તિઃ સંસારનું કારણ મિથ્યાત્વાદિક છે, તથા મોક્ષ
 સ્વરૂપનું કારણ સમ્યક્ જ્ઞાનાદિક છે, એવું પરોપદેશવિના સ્વભે
 ધાતેજ બળીને અથવા મુર્ખાદિકની પાસેથી મવજ કરીને, સ
 મન્ત પ્રાન એકસે ત્રસ તથા સ્થાવર છવને દ્વિતકારક એવે
 મુતઅવિરતરૂપ જે ધર્મ તેન બાપે એકસે કહે એવો સાધુ બળવો,
 એ ઉપારૂપપણ કહો હવે હેમપણ એકસે જે પદાથ ઠાક્યા
 શામ છે તે કહે છે જે મિથ્યાત્વ અવિરતિ પ્રમાણાદિક એવા
 પદાર્થ જે જગતમાંકે ગણ્યા એકસે નિહનીક છે, તથા નિષાળા
 સહિત એવા જે, પ્રયોગ હોય તેને જે ધર્મને વિષે ધીર પુરુષ
 હોય તે ન સેવે, ન આનરે. ॥ ૧૯ ॥

કોઈ એક મિથ્યાદર્શનીના અભિપ્રાય બલ્યાવિના સાધુ,
 તથા માવકનો ધર્મ સ્થાપન કરવાની ઇચ્છાએ, કદાચિત્ સાધુ
 તે પરતિષ્ઠાદિક આમળ તિરસ્કારના વચન બોલે, તે વારે તે

મિથ્યાદર્શની શ્રી વીતરાગના વચન ઉપર અસહ્યુષ્ણ કર્તો
 થકો, છુદ્ધપણું કરે, એવો હતો વિષય કરે જેમ પાળક પ્રો
 દ્વિતનો સ્કંદમુરિ ઉપર, છુદ્ધભાવ થયો તેની ધેરે ભણવું આ
 ક્રમના કાળનું પ્રમાણ થયો હોય તેને ધરાડે અર્થાત આક્રમ્યન
 વિનાશ કરે તે માટે સાધુ જગ્ન આગલાનું અભિપ્રાય લેકને
 પછી, તેના આગળ અર્થ પ્રકાશે સ્વપરોપકારન અર્થે બોલે
 અન્યથા મૌનમેવ મયઃ ॥ ૨૦ ॥

ધૈર્યવાન જુદિમાન સાધુ દેશનાને અવસરે જોતાનો કર્મ
 એટલે અનુદાન, તથા હંક એટલે ચિત્તનો ભાવ, એને જુદા
 જુદા ભણીને એ તાવતા સમ્બંધ રીત ભણીને થયા યોગ્ય ભા
 વ થઈ કહે, તથા જોતા પ્રકરણ આપ ભાવ એટલે, આત્મા
 ભાવ તે વિષય ઉપર હૃદયપણું એટલે મિથ્યા પરિણામ તેન
 સર્વથા પ્રકારે, વિશેષ કરી નિર્ધારે એટલે દુર કરે, અને ગુણને
 વિષે તેને સ્થાયે, વળી રૂપ જે મિથ્યાદિકના અપ્રાપ્યતા એવા
 વાળા એવા અરૂપ જુદિમાન વૃક્ષ પ્રાણી તે થઈ થકી સોપાએ
 ધડલોડે ષ્ઠેનાદિક પીઠા પામે પરલોડે નરકાદિકને કુખ પામે
 માટે એ ભયના કરનાર છે, એ થઈ થકી જાણ કરે એમ કોઈ
 જોતા કહે, જોતા શ્રીને જુદ હોય, તે વારે અપવાદ થરે, તે
 વારે પદિત આગસાને ભાવ મદલ કરીને, ત્રસ, તથા સ્થાવર
 જીવોને, દ્વિતનો કરનાર એવો ધર્મેષ્વરશ કરે ॥ ૨૧ ॥

સાધુ દેશના આપતા થકો પૂજન, તથા વસ્ત્રાદિકના, ભા
 જની વાચ્છા ન કરે, તથા સ્નાના એટલે આત્માની પ્રસંસા
 તેની પણ વાછા ન કરે, તથા રાગ, અને દ્વેષ, કોઈની સાથે
 સર્વથા ન કરે, અથવા કોઈની નિંદા નિકથા પણ ન કરે, એમ
 સર્વથા પ્રકારે અનિષ્ઠ અનર્થકારી એવી પુણ સત્કારાદિક વસ્તુ
 તેને સમસ્તપણે વળ, તથા અનાકુલ એટલે હોભાદિક રદિત,

આજ્ઞાશરદ્ધિત, તથા કપાયરદ્ધિત, એવો હતો સાધુ ધર્મની પરપણા કરે ॥ ૨૨ ॥

યથાતથ્ય સત્યમાર્ગે જે મુતબલ છે તેને આલોચિતો સમ્યક્ પ્રકારે અનુદાનને અભ્યાસતો થકો, સર્વ પ્રાણી માત્ર જે ત્રસ, અને સ્થાવર, એવો છે તેનો દંડ એટલે વિનાશદ ત્યાગ કરીને પ્રાણીતે પણ ધર્મનું ઉત્સાધન ન કરે અવિતલ્ય, અને મરુતની વાળા રદ્ધિત સમતા લાવ સદ્ધિત થકો, મુખે સંયમ પાળે, તે સાધુ (વલ્લભ) એટલે ત્રિધાત્વ મોહ ગહન બકી વિપ્ર મુખ ધાય, વિવેચિનો અર્થ પૂર્વવત્ જાણવો ॥ ૨૩ ॥

ઈતિ શ્રી સૂત્ર કૃત્તાંગના પ્રથમ સુત સ્ક્રુપને વિષે યથાતથ્ય નામે તરમો અધ્યયન સંપૂર્ણ થયો ॥

હવે ગ્રંથ પરિત્યાગ નામા ચૌદમો અધ્યયન કરે છે તેરમાં અધ્યયનમાં યથા સત્ય પળો કહ્યો તે યથા સત્ય પળો તો પ્રાણાધ્યનરુપ દ્વિવિધ પરિગ્રહના ત્યાગ વિના ન ધાય, માટ આ ચૌદમાં અધ્યયનમાં ગ્રંથ પરિત્યાગ પળો વદ છે

વળી બનધાન્ય દ્વિરબ્યારિક બાહ્ય ધંધ, અને કોષધારિક અભ્યંતર ધંધ, એ દ્વિવિધ ધંધને ત્યાગીને, આ પ્રવચનને વિષે સમ્યક્ પ્રકારે સંયમ માર્ગે મુખે ત્રિધાર્થ શીલે શીખતો થકો, સંયમને વિષે ઉચમ કરીને મુશોભન એવા બ્રહ્મચર્યવ્રતનુ નવ પાઠ સદ્ધિત આમણ કરે, તથા ગત્ય અવ મુખી ઉપાધકાદી એટલે મુશની આજ્ઞા પાળતો, યાજન પ્રકારે કરીને વિનયજ્ઞ શીખે, જે દાદા પુરુષ છે તે, એ કાર્યને વિષે પ્રમાદન કરે ॥

હવે ગુરુ ઉપદેશ વિના પોતાને કંઈ અચ્છ થકી નીકળીને જે એકાદીપણે વિષયે તેને ધણા દાપની પ્રાપ્તિ થાય, તે ઉપર દ્રષ્ટાંત કહે છે. યથા દ્રષ્ટાંતે જેમ પક્ષીના બાળકને જ્યાં મુખી પાખ આવી નથી, ત્યાં મુખી તે પાખ વિનાના એવો હતો, પોતાના માળા થકી ઉડવાની વાજા કરતો થકો પાખ ફાડ્યાવે, પરંતુ આકરેા ઉડીજવાને અસમર્થ થાય, અને તેને પાખો થકી હીત માસ પેસી સમાન એવો ન્હાનો તરુણ દેખીને, માસાહારી એવા હંકારિક પક્ષીઓ તેને અપહરીને, તેનો વિનાશ કરે, તે બાળક કેવો છે. તે કે (અબ્યક્તમતાસિવા અસમર્થ) એટલે ત્યાંથી નાશી જવાને અસમર્થ એવો છે ॥ ૨ ॥

એ રીતે જેમ તે અબ્યક્ત એવો જે પક્ષીના બાળક તેના બીજા હંકારિક છુદ્ધ પક્ષીઓ વિનાશ કરે, તેમ તે અબીતાર્થ નવરિક્ષીત શિષ્ય પણ અચ્છરૂપ માળા થકી નીકળેા, તે પછી તેને અનેક છુદ્ધ પાખંડીરૂપ જે હંક પક્ષીઓ તે પોતાને વસગામી બહુતા થકા, તેને વિપ્રતારીને સંવચરૂપ છવિતચ્ચ થકી શુકાવે, પાખ રહિત એવો જે પક્ષીના બાળક તેની ધેર તે અબીતાર્થ શિષ્યને તે પાપધમ્મિ એવા અનેક પાખંડી તેને સંવચ થકી હરણ કરે ॥ ૩ ॥

એ આટલે આદિતવાન સાધુએ સર્વકાળ ગુરુ પાસે રહેવો તે કહે છે. જવજવ મુખી ગુરુની પાસે રહેવાની વાચ્છા કરે, જે મુ સાધુ છે, તે બિચીજ સ માર્ગરૂપ સમાધિની વાચ્છા કરે, એટલે પરમાર્થ થકી મનુષ્ય તેનેજ કહિએ, કે જે ગુરુ કુલપાસે વસતો થકો, પોતાના વાપેલા, અંગીકાર કરેલા, સ માર્ગનો નિર્વાહ કરે ગુરુ કુલપાસે અણવસતો એટલે સ્વચ્છેદાચારી છનો સંસારનો અંગ ન કરે, ઉકરો અનેત સંસારી થાય, સંસારની વૃદ્ધિ કરે, એકું બાનુને સર્વકાળ ગુરુ કુલપાસે વસે, ગુરુ

ની સેવા કરે, એમ મુજિત ધમન યોગ્ય સાધુના આચારને
અત્યંત દીપાવતો થકો, છનલાપિત પર્મને દીપાવે, એવું જા
ણીને (આમુખતો એટલે જે પદ્ધતિ દોષ તે, બચ્ચ થકી બાહેર
બીજાને નહીં અર્થાત સ્વચ્છંદી ન થાય. ॥ ૪ ॥

જે વૈરાગ્ય આદરી ચાલિત્રવેત થકો, સ્થાન આમી કાપો
અર્થાદિકને વિષે, તથા શયન અને આશનને વિષે, થકો
શજ થકી મમનને વિષે, પશકમ એટલે બજ દો વે તે કેવો
થકો દોરવે નો કે દશ આચારસહિત એવો હતો પાપ સમિ
તિ, અને ત્રણ મુખિ, ને વિષે (આવપત) એટલે સમ્યક બલ
અથવા અન્યને ઉપદેશ દેતો તે ઉપદેશને મુર પ્રાસાદ થકી બ
ધીને, તેને જુદા જુદા વિચાર થકો. ॥ ૫ ॥

શજ ને વૈરાગ્ય વીજારિક કર્મને મુખના કરનાર, તથા
(ભૈરવ) એટલે કર્મને દુખના કરનાર, એવા શજ સામગીને,
તે શજારિકને વિષે શગ દેવ, સદિત એવો હતો મુખે સંધમ
પાણી, તથા નિદાશ પ જે પ્રમાદ તે પજુ સિદ્ધુ ન કરે, એ પ્ર
કારે પ્રવત્તના દોષ પજુ પ્રકારે ચિતિગચ્છ એટલે સંદેહ તે
થકી નિ કાત થાય, એટલે સંદેહ સદિત થાય. ॥ ૬ ॥

તે સાધુ મુર શ મુખ વસતો દોષ કારણ પ્રમાદ ખસના
પામ્યો હતો, તેને ન્દાને અથવા વરેશયે શીખામળ દીધો
છતા, અથવા ર નામિક જે આચાર, અથવા સુશ્યા પયાવ
વાજાને શીખામળ આપી છતા, તેમની શીખામળ સમ્યક
પ્રકારે ન ખાને, તે સંસાર પ્રવાહે પાદારીજનો સંસારનો પાદ
વામો ન થાય, એટલે મુજિત ધામી ન થાય. ॥ ૭ ॥

અન્યતિથિક અથવા ઘટ્ટસ્થ, તે) સાધુને મિદાનને અનુ
સારે શીખવેલો હતો, એટલે જેપો દીને તમે મમાયદો છા તમ
તમારા આમમને વિષે કર્મ નથી, તથા ન્દાને અથવા પ્રદોર

શીખામણ શોષણા આપી છતાં, એટલે અત્યંત કાર્યની કરનારી, તથા પાણીની ભરનારી, એવી દાસી તેણે સિદ્ધાતને અનુસારે શોષણા કર્યો હતો, એટલે જેમ તમે ચાસો છો તેમ શુદ્ધ પણ ન આવે, ઇત્યાદિક વચને કરી શોષણા કર્યો હતો શું કરે, તે કહે છે ॥ ૮ ॥

તે શીખામણ આપનારના ઉપર તે સાધુ ક્રોધ ન કરે, તથા તેને વ્યથે નહીં એટલે કે ક્રોધે પ્રદાર કરીને તેને પીડા ઉત્પન્ન કરે નહીં, તથા દિશિત માત્ર કઠોર વચન બોલે નહીં, પરંતુ તેમના વચન સામળીને આવી દીતે કહે કે, જેમ તમે કહો છો, હું તેમજ કરીશ એમ તેના વચન માન્ય કરે, મનમાં એમ વિચારે કે મને એદિજ શિક્ષારૂપ મેષકારી દાન આપે આપે છે, એવું જાણીને પ્રમાદ ન કરે ॥ ૯ ॥

જેમ (વન) એટલે મહન આટવીને વિષે ક્રોધ એક મુર્ખ દિશિમૂક થઈ જાયો. પરંપરા, તેને ક્રોધક અમુક પુરુષ માર્જનું રખાડનાર પ્રભા લોકને હિતકારી એવો માર્જ રખાડે એ કથાંતે શિષ્ય પણ એમ જાણે, કે મુજને એદિજ શિક્ષાના માત્ર મેષકારી કહે છે, કે મુજને જુદા પદિત મુરૂ આચાર્યપ્રદિક સમજી દીતે પુત્રની પેરે શીખામણ શિક્ષા આપે છે, તે શીખામણને મેષકારી માનીને આવડે ॥ ૧૦ ॥

હવે તે મુર્ખ પુરુષ માર્જ પામે છે તે માર્જનો રખાડનાર કે અમુક પુરુષ તેનો ઉપકાર જાણીને, તેની સવિશેષ વિસ્તાર યુક્ત પુલ કરવી, ઉપમા ત્યાં કહી કાણે કહી તો કે મી વીર પરમેશ્વર કહી, તે પુરુષ (અર્થ) એટલે પરમાર્થ જાણી, સમજ પ્રકારે પાતાને તેના કરેલો ઉપકાર જાણી, એમ વિચારે કે આ પુરુષ મને મિત્રાત્વરૂપ ગણન વળતા દુઃખ થકી રૂડા ઉપદેશ આપીને છાકાવ્યો છે, તે મારે એની ભક્તિ કરવી ॥ ૧૧ ॥

લેખ (જેતા) એટલે માર્ગનો બધુ પુરુષ થઈ સહિત
જતા પણ આત્મિક અધિકારમય રાત્રીને વિષે માગને ન બાંહે,
કેમકે અધિકારમા દ્રષ્ટી પડે નહીં, મારે બધુ રખતો છતાં
મારું ન બાંહે. પરંતુ તેજ પુરુષ મુર્યોદય થયાથી અધિકાર વિ
નાય પામે, તે વારે સર્વ જગતમા વિશેષ પ્રકાશે થયો છતાં,
જણી સમજ પ્રકારે તે માં નિ બાંહે ॥ ૧૨ ॥

એ રીતે નવ કિંમિત શિષ્ય પ્રથમતો ધર્મને બાંહે
મવાન હોયે અપરિત અગીતાર્થ બાંધુક થકો ધર્મને ન બાંહે,
મુદ્ધ સિદ્ધાંતના જે અર્થ તે થકી રહિત હોય, પછી તેલિજ
શિષ્ય શુદ્ધ કૃણ વાસે વસ્તો થકો, જિન વચન થકી સમસ્ત
મુતાર્થ વિચારને સમજીને પદિત થાય લેખ મુર્યોદય થકી નિ
ર્મળ નેત્ર વાળો. પુરુષ સર્વ માર્ગને બાંહે, તેમ મુશિષ્ય પણ
રહસ્યપત્રે કરી બાગમરૂપ મુદ્ધ પ્રકાશિત થયાથી નિર્મળ
ધર્મરૂપ માર્ગને બાંહે ॥ ૧૩ ॥

તે શિષ્ય બાંધુ થયો થકો હું રખે તે કહે છે જીયા, નીચો,
અને તિથ્થો, એ તાવતા સર્વ સોકમાહે ત્રસ, અને સ્થાવર,
જે હવે છે, તેન વિષે તે સવકાળ થતુ હતો સુધમ પાળે,
હી કિયા કરે, તેને વિષે અને કરી પ્રોષ ન કરે, (અવિરૂપ)
એટલે શુદ્ધ સમજને વિષે અગ્રાજ નિશ્ચય એકામ સાવ સહિત
એવો રહે. ॥ ૧૪ ॥

તે સાકુ કાળ પ્રસ્તાવે એટલે અવશર સહને, જે આચાર્ય
પ્રજા એટલે હવેને વિષે સમપરિજામિ વર્તતા હોય તેવા આ
ચાર્યની પાસે મુખ અને અર્થ પૂછી અને તે આચાર્યને પણ મુખિ
ગમનથામ્ય જે પુરુષ થિવા પુરુષના શુદ્ધ યત્ર આચાર્યને બાંધ
તો થકો, વંદનીક પૂજનીક હોય, પચાચારનો પાળનાર હોય,
તવા આચાર્ય પુરુષ વચન મવળ કરતા થકો, જુદા જુદા

અર્થ ત્રિમાસ રૂઢિને વિષે ધારણ કરી રાખે, એ માર્મરૂપ કેવળી બાપિત સમ્યક્ જ્ઞાનાદિ સજ્જણ ધર્મ તદ્દુપ સમાધિને પાતાના રૂઢિને વિષે સ્થાપન કરે ॥ ૧૫ ॥

એ રીતે ગુરુ કુળ વાસે વસતો એવો ચારિત્રિઓ તે પૂર્વોક્ત મુતરૂપ ધર્મ માર્ગ સાબળીને, મોક્ષ માર્ગ મદ્દલ કરીને, ત્રિવિધ પ્રકારે ત્રાણી થાય એટલે મન, વચન, અને કાયાએ, કરી જન્ય થનો રક્ષપાળ થાય. એ સમિતિ યુક્તિને વિષે સ્થિત રહિને સાંતિ તથા નિરોધ એટલે સમસ્ત કર્મનો ક્ષય કરે, એમ કહે છે. તે કોણ કહે છે તેકે, ત્રેલોક કારી એટલે સર્વજ્ઞ પુરુષા એમ કહે છે, વળી તે સાધુ કદાપિ ક્ષણ માત્ર પણ પ્રમાદનો સંમ કરે નહીં, તથા એ પ્રમાદ કરવો, એવો ઉપદેશ પણ કરે નહીં તે ધર્મિત સાધુ બળવો. ॥ ૧૬ ॥

તે ગુરુકુલવાસી સાધુ મુક્તિ અમલ પામ્વનો આચાર એ મોક્ષ માર્ગ એટલે સમિધિત અર્થ એવો સાબળીને તેને સમ્યક્ પ્રકારે રૂઢિને વિષે અવધારીને, (પ્રતિભાવત) એટલે બુદ્ધિવંત થાય, તથા વિશારદ એટલે સાબળનારને તે મોક્ષમાર્ગનો અલ પ્રકારો એવો મોક્ષાર્થી, તથા બાર પ્રકારનો તપ, તથા સંયમ તેને પ્રાપ્ત કરીને, શુધા નિર્દોષિ એવા આહારે કરી અવધાને મોક્ષને પામે ॥ ૧૭ ॥

હવે ગુરુ કુલવાસે વસતા એ કરે તે કેમકે છે તે સાધુ ગુરુ પાસેથી સાબળીને પછી તેને સમ્યક્ પ્રકારે બજીને અન્ય જ્ઞાનેને ધર્મ પ્રકારો, એવા (છુટ) એટલે તત્વના બાજુ તે જ્ઞાન્માતરે સમિતિને કમ તેના અંતના કરનાર થાય, તે વધા વસ્થિત ધર્મના પ્રકારક જ્ઞાનેને એટલે પાતાના તથા પસ્ને કર્મ બકી યુગાવશે કરીને સંસારના પાર્દગામી થાય, એ સમ્યક્ મોખી પૂરાપર અવિરોધ દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર, કાળ, ભાવ, જાળીને પ્રમ

કહે, એ તાવતા તે ગીતાર્થ સત્ય ધર્મ પ્રકાશતા થકા, પાતાના
જીવને, અને પરના જીવને, તારનાર થાય, પૂછનારને સમાધિ ॥
રેનાર થાય ॥ ૧૮ ॥

તે પ્રમ કહેતાં થકા કદાપી અન્યથા પણ કેવાય, તે મારે
તેનું નિરૂપ કહે છે તે ધર્મનું પ્રપંક પુરૂષ પૂછતા સૂત્રના
અર્થને કાઢે નહીં, એટલે અન્યથા ન વળાણે, તથા પારકા બુદ્ધ
હુસે નહીં, એટલે પાતાને અભિમાને કરી અન્યને વિદ્યવતા
કરે નહીં, તથા માન ન મેવે, એટલે અહંકાર ન કરે, પાતાની
મહોદ્દા પ્રકાશે નહીં, તથા કું બહુ મુત કું, એમ પણ ન
કહે તથા પાતાને પ્રજ્ઞાવંત બળીને, પરના (પરિહાસ્ય) એટલે
ઉપહાસ્ય ન કરે, એટલે કોઇને અજ્ઞાની બળીને તેને હાસ્ય
ના વચન બોલે નહીં, તથા કોઇને બાશીર્વાદના વચન ન બોલે,
એટલે તમે બહુ ધનવાન, બહુ પુત્રવાન, કીમાકુશ્મમાન, ઉમ
ભાગ્યવંત વચન ન કહે ॥ ૧૯ ॥

તથા ભૂત એટલે પ્રાણી તેની દિશાની શંકાર્થે સાવધ
વચન બળીને બાશીર્વાદ ન આપે, પાપને નિરૂતો થકે, તથા
(મંત્રપદ) એટલે વિચાર્યે કરીને, માત્ર એટલે સંબધ તેને
નિસાર ન કરે, વળી ધનનો પ્રપંક સાધુ તે ધર્મનો પ્રકાશ કરતો
થકે, સામળનાર પુરુષાની પાસેથી વચ્ચારિકના સામળની ઇચ્છા
કરે નહીં, નિરીક્ષ હતો ધર્મ પ્રકાશે, તથા અસાધુનો દિશારૂપ
વસ્તુકાન તર્પણાદિક એવા જે ધમ તેને સેવે નહીં, એટલે
એવો સાવધ ધર્મ ન બોલે ॥ ૨૦ ॥

તથા જે થકી પાતાને અને પરને હાસ્ય ઉપજે, તે ન
કહે. તથા પાપ ધર્મ એટલે સાવધ ધર્મ ન બોલે, તથા રામ,
કેપ, રહિત અર્થિચન એવા હતો સાધુ સત્ય વચનજ બોલે,
અને જે પુરૂષ એટલે કાજ નિહુર વચન હોય, તેને જ પરિજ્ઞાપે

અણીને પ્રત્યાખ્યાન પરિણામે પરિહરે તથા પુણ સત્કારાદિને
પામતો થકો, ઉં માફ ન કરે તથા પોતાની યશ કીર્તિ રેખીને
સ્થાપા ન કરે, તથા અનાકુલ હોય, એટલે ધમ કરતો થકો
વ્યાકુળ ન થાય, તથા કપાય રહિત એવો સાધુ અણવો ॥ ૨૧ ॥

સાધુ સુત્ર અર્થને વિષે નિ શંકિ હોતો પણ શંકા રાખે,
એટલે સમર્પન થાય. એ અર્થ જે રીતે હું બર્ણકું, તે રીતે બીજે
કોઈ અણવો નથી, એમ ન કહે, એકાંત વાદ ઠાળે, તથા સ્વા
દ્વાવચન બોલે, સિદ્ધાંતનો સવ પ્રથક્ પ્રથક્ અર્થ વેચીને
વ્યાખ્યા કરે તથા સંવચને વિષે સમ્યક્ પ્રકારે ઉપા બોવા
સાધુ ધર્મ કથાને અવસરે બે બાપા બોલે, એકતો સત્યાભાષક,
અને બીજા અસત્યાભાષક, એટલે એકતો સત્યભાષક, અને
બીજા અવહારારિક, એ રીતે બે બાપા બોલે, તથા શબ્દે,
અને શકિ, પૂછે થકો પ્રજ્ઞાવંત મહાનુભાવ એવો સાધુ ન
નને સમભાવે ધર્મ કહે. ॥ ૨૨ ॥

હવે તેને બે બાપાએ કરી ધમ કહેતા થકો, કોઈએક પં
ક્તિ હોય તે સમી રીતે સમજે, અને કોઈએક મુખ્ય હોય તે
વિપરીતપક્ષે સમજે, એટલે તેને અર્થની પૂરેપૂરી સમજણ ન પડે,
તો તેમ તેમ સાધુ તે મોતાને મહુર બાપાએ કરી સમ્યક્ સમજાવે,
સત્યમાર્ગે રખાડે પરંતુ તેની બાપાને અવહિસે નહી તથા તેને
તિરસ્કાર ન કરે, તથા તેની બાપાને નિંદે નહીં, ઘોરો મુદાર્થ
શાસ કાળ મુખી કહે, પણ બાકજ તર્ક કરી યજ્ઞ કાળ મુખી
આસબસ કહી વિસ્તારે નહી (યન (સામ્યપાત્તવો) બેલણક
અખખરેદિ ધોવેદિ બર્ણક ધોવો બધું અખરેદિ સાક્ષાદ નિ
સ્પાશે) ॥ ૧ ॥ ઇતિવચનાત્ ॥ ૨૩ ॥

જે અત્યંત વિષમ અર્થ હોય તે સમ્યક્ પ્રકારે વિસ્તારીને
બોલે, જેમ મોતા પ્રપ મુખે સમજે, તેમ પ્રતિ પુર્વ બાપાએ

હરી બોલે, (અજ્ઞાસિયવ્યવિધ્યાત્રિસિદ્ધિઃ) પૂજાભાષે
તથા ગુરુને સમીપે સાલગીને, સમ્યક્ પ્રકારે અર્ચ્ય કેળીને,
ભક્તીદીતે તે અર્ચને વિચારીને, આજ્ઞા વિશુદ્ધ વચન પ્રમુખે
એમ ઉત્સર્ગ અપનાઈ માર્ગને દર્શાવનારી એવી શુદ્ધ વાણી
કહેતો મોકો, સાકુ પાપત્વ વિવેક કરે, એરસે પાપત્વ પરિહાર
કરે ॥ ૨૪ ॥

મી તીર્થિકરાદિકે જેમ વચન કહ્યા છે, તેમજ ભક્તીદીતે શીખે
તેમજ પાળે તેમજ મુખથી ભાષે, એરસે પ્રકાશે, તથા (વેલ)
એરસે મહાદા ઉદ્ધરણે નહીં, વળી સારથ વચન બોલે નહીં,
એવો તે (દિગ્દીપ્ત) એરસે સમ્યક્ દ્રષ્ટીવંત તે પોતાનો સમ્યક્
દર્શન સુસાએ નહીં, તેવી રીતે પરપક્ષા કરે તે પુરુષ મી તી
ર્થિકરાભાષિત સમાધિ માર્ગ બોલી બલે. ॥ ૨૫ ॥

આત્મમાર્ગ કહેતો મોકો હુસે નહીં, એરસે અપશબ્દ બોલી
મૂત્રાશ દુપવે નહીં તથા પ્રમજ્જભાષી ન થાય, એરસે મૂત્રર્થ
માપવે, નહીં, મૂત્રનો ભલો અર્થ પ્રકાશે, તથા ત્રાહ એરસે
છકાવનો રક્ષપાલ એવો સાકુ મુત્ર અર્થ અન્યથા ન કરે, ગુરુની
ભક્તિ આસોચીને બોલે, પણ ગુરુની અભાજિ થાય તેમ ન
બોલે, જે રીતે મુત્રને શમ્યક પ્રકારે કરીને પુરુષમીપે સાલગમ્ય
હોય, તે રીતેજ અર્ચ્ય બોલે, (અન્યથાક્ષણે બંદો ભવતિ) ॥ ૨૬ ॥

તે સાકુત્વ એ રીતે ઉપદેશારિક અવશરે પ્રકાશતો મુખ
શુદ્ધ કહેવાય, તથા ઉપધાનવંત એરસે જે મુત્રનો જે તપ સિ
ધ્ધાતોમા કહ્યો છે તેને ઉપધાન કહિયે, તેનો કરનાર જે જે
ધર્મ સમ્યક્ બલે, તે તે ધર્મ ત્યા ત્યા અંગીકાર કરે, જેમ
જેમ મી વીતરાણની આજ્ઞામસે, તેમ તેમ ધર્મ ભાષે, પણ મી
વીતરાણની આજ્ઞા વિરુધ્ધ ન બોલે, એવો જે થાય તે આર્ય
વચન એરસે સમરન સોઠને જાણી માનનીક વચન બોલે, તથા

કુશલ નિપુણ તથા જ્યાં સ્પષ્ટ તે અવિચાર્યો ન કરે, તે સાથે
મી વીતરામ પ્રણીત સૂત્રો સમાધિ કર્મ માર્ગ આપવાને માન
ચામ, તિથિમિત્રો અથ પુનવત બાબતો ॥ ૮૭ ॥

૫ રીતે ગ્રંથનામા મોદયો અધ્યયન સમાપ્ત થયો

હવે પંદરમું આદાન મામે અધ્યયન માર્ગમિય છેવે આદાન
પત્રક ગ્રહણ કરવું, પટક રહી પ્રિસારુપ પારિશ્રાનુષ્ઠાનને પ્રદાન
કરવું તેમું દ્રવ્યે કરી તથા માથે કરી બુદ્ધ સ્વરૂપ કરે છે

જે દ્રવ્યાર્થિક પદાર્થ અતીતકાળે થયા તથા જે વર્તમાન
કાળે વર્તે છે તથા આગમિક કાળે જે થશે, તેના અવાવસ્થિત
સ્વરૂપનો પરૂપનો તથા પરૂપણના અધિકારીપણા માટે નાથક
કહિયે, તે સર્વ દ્રવ્યાર્થિક અવુચક સંપૂર્ણ બધે, તે બાબતો કવો
સર્વ પ્રાણીઓનો રક્ષાપાત્ર તે દશાવસ્થાથી કમળો અંતકરનાર
બાબતો, અથાત્ તે દર્શનાવસ્થાર્થિક બાતીકર્મ અવુચકને ખ
પાવે ॥ ૧ ॥

સંદેહ એટલે મિથ્યાજ્ઞાન તેનો અંતકારક જે બાતીકર્મનો
અપાવનાર ત સર્વ નિરૂપમ બાબતો, એટલે તેના જેવો જ્ઞાનવંત
બીજો કોઈ નહીં, એમ જે નિરૂપમ જ્ઞાનેકદી પદાર્થનો મહાસ
કરનાર તે તિહા તિહા જોધ્યાર્થિ દર્શનીને વિષે ન મવત્, એટલે
તે પ્રાણી જિમમત રાણીને, અન્ય દર્શનીને વિષે તત્ત્વ ન
બાબતો ॥ ૨ ॥

જે જે જ્ઞાન મી વીતરાજે જ્યા ત્યા બાલીપરે કહ્યા છે,
એટલે મિથ્યાત્વ, અવિરત, પ્રમદાર્થિકતે સંસારત્વ કારણ છે અને
જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર, તે મોક્ષ માર્ગ છે, ત્યા ત્યા તેલિજ્ઞ જ્ઞાપને

સત્યકરી બાણવા, જે સદા એટલે સર્વકાળ એવા સત્ય વચ્ચે
કરી સંપન્ન હોય તે શું કરે, તે કહે છે ભૂત એટલે પ્રાણી
માત્રને વિષે મૈત્રીભાવ કરે, સર્વ જીવ આત્મા માત્રને સમાન
કરી લેખવે, એટલે જેવો પાતાનો આત્મા તેવો પરનો આત્મા
ભાવે. ॥ ૩ ॥

ત્રસ અને સ્થાવર, જે ભૂત એટલે પ્રાણી સાથે વિરોધ
ન કરે, એટલે પ્રાણી માત્રને હલ્લે નહીં આવે. ધમ (છુસી
મએ) એટલે સંયમવર્તનો બાણવો, સાધુ સર્વ લોકમાહે ત્રસ
અને સ્થાવર જીવોને ફરીપરે બાણીને શુદ્ધ ધમનેવિષે ભાવના
ભાવે. ॥ ૪ ॥

જે ભાવના ભાવે તેને જે હોય તે રખાડે છે ભાવનાના
માન કરી બેનો વિશુદ્ધ નિમળ આત્મા છે, તે પુરુષ સંસારરૂપ
સમુદ્રને વિષે નૈકા સમાન કર્યા છે, તે ઉપર દ્રશ્ય કહે છે
જેમ નાવા સમુદ્રને તીરે પાછોથાડે, તેમ તે પુરુષના ઉપરે
જીવી જીવ ચારિત્ર રૂપ પ્રવહલે કરીને સંસારના સર્વ કુન્ન જીવી
સુકાએ, અને માણસ કાઠે પાછાથી. ॥ ૫ ॥

પરિત સર્વ દુખ જીવી સુકાએ તે પરિત કેવો હોય તે
કે સર્વલોકને વિષે જે પાપ એટલે સાવધાનતાને તેનો બાણ
હોય, એવાને પુર્વના સંચિત સર્વ પાપ કર્મ તૂટે, વળી નવા
કર્મ ન કરે, એટલે ન બાધે એટલે તે જીવ આકર્ષી થાય સવ
કર્મોના દાસ સુખ થાય. ॥ ૬ ॥

કારણકે જે સમસ્ત ક્રિયા રહિત હોય, એવા અણુ કરતાને
નવા કર્મનો બંધ નથી, તે વારે બાહ્ય પ્રકારના જે કર્મ તેના
વિપાકને નિબળાવે, તે સમગ્ર બાણે, તે કર્મ રૂપ શત્રુનો
વિહારણ કરવા જીવી શ્રી મહાવીરજીવ કર્મના બંધને તથા કર્મની
નિબળારાને બાણીને તે પ્રમાણે કરે, જે કરે થકે ફરી સંસારમા ન

ઉપજે, અને ઉપજવાને અભાવે ફરી મરણ પણ ન પામે. ॥૭॥
 એ મહામુહુર દુષ્ટ મી મહાવીર સંસારમુકમા મરણ
 પામે નહીં, એને પૂર્વના કરેલા કમ રહ્યા નથી, તે તે નવા
 કમ બાધવાની વાંચ્યા ન કરે, એ કારણ જાણવે, જે કારણ
 માટે આ સંસારમાં છે જીનો સંધ પ્રધાન છે, પરંતુ તેને એ
 પરભાવી ન શકે, દ્રષ્ટાત કહે છે જેમ વાણ અખીની જ્વાળા
 પ્રવેશ કરીને તેને અતિક્રમી જાય, પરંતુ વાણ પોતે પ્રજ્વલે
 નહીં, તેમ હોઈને વિષે એ પ્રિય છે, તે એ અગ્નિ જ્વાળા
 સમાન છે, પરંતુ વાણ સરખા સાકુને છપી ન શકે, તે માટે
 મહાવીર મુહુરને કર્મનો બંધ નથી. ॥ ૮ ॥

જે પુરુષા જીને નથી સેવતા, તે પુરુષાને આદિ જીએ
 પ્રથમ શિક્ષામાં જી જાણવા, તે પુરુષા જીના બંધન થકી મૂકાણા
 થકા, છવિત શબ્દે જીએ એ સંધમપણે કાર્ક પણ વાંછે નહીં
 કારણકે પરિમહાદિકત મુક્ત કારણ સર્વ જીએ છે ॥ ૯ ॥

તે પુરુષ અસંવચને નિષેધિને સ્વ કમનો અંત કરે, તે જા
 અનુષ્ઠાને ફરી શિક્ષાને સન્ધુજ થકા જે મી વીતરાગ પ્રજીત
 માર્ગ છે, તે માગને હોકોના હિતને અર્થે પ્રકાશે, અને પોતે
 પણ તેદિજ સમાચરે ॥ ૧૦ ॥

જેનો (અનુશાસન) એકે ઉપદેશ, જ્ઞાન તે સર્વ પ્રાણિને
 વિષે પુષ્ક પુષ્ક જુરો જુરો પરજુમે, કેની પેરે તોકે, પૃથ્વીને
 વિષે જેમ ઉંઠક જુરો જુરો પરજુમે, તેની પેરે તેનો ઉપદેશ
 પરજુમે છે, તથા પૂજાને વિષે દ્રવ્યવૈત જીનો જાવાર્થ કહે છે, જે
 રૂપતાદિક સમવસરજાદિક પણ કરે છે ત્યા ત્યા તેને દ્રવ્ય થકી
 જોગ છે, પરંતુ તે જાવ થકી જોગ નથી, તે કારણ માટે સંધ
 મવૈત તેદિજ જાણવા, એ વચન મી તીર્થિકર દેવ આમી કહ્યા
 ॥ વળી આશ્વરદિત જગજાવીત તથા ઉદિયનો દમન કરનાર,

મુખ્યને વિષે દ્રઢ, અને મૈથુન થઈ વિરત, એટલે વિષય સ્થિત. ॥ ૧૧ ॥

મૈથુનને નીવાર સમાન બાલે, જેમ સૂકશદિકને ખાવાની વસ્તુ આપી લેાભાવીને મારી નાખીયે અથવા દુઃખ આપીયે, તેમ મૈથુનને એવો બાળીને મીનો સંગ ન કરે, તે કેવો પુરુષ બાળવો? તેા કે, (એાત) એટલે જે સંસાર તેમા અવતરવાના ફરલે વિષય કપાષાદિક છે, તે લેલે છેવા છે, વળી રામ કેપ થઈ રહિત, તથા (અનાકૂલ) એટલે અક્ષીણ સહા કાંત મુ-ક્ષવાન એવો હતો, કર્મે વિપર લક્ષણની સિધ્ધિ પામે, એવી બીજી વસ્તુ કોઈ જન્મતમા નથી, તે મારે એ સિધ્ધિને કોઈ ઉપમા નથી. ॥ ૧૨ ॥

અલેક્ષિય એટલે સંયમ તેને વિષે જે ખેડશ એટલે નિ પુણ હોવ તે કોઈ છવની સાથે વિરોધ ન કરે, સવ છવોની સાથે મૈત્રી બાવ બાલે મન વચન પુનઃ કાવાએ કરી ત્રિ-રણ શુદ્ધિ જે એમ કરે તેનેજ પરમાર્થ થઈ અશુદ્ધ નિર્મળ દ્રશીવાળો બાળવો. ॥ ૧૩ ॥

નિર્જે તેદિજ પુરુષ સંયમી મતુષ્યાની થશુ જેવો બાળવો, જે પુરુષ (કાક્ષા) એટલે વિષય તુષ્ણાનો અંત કરે, તે સંસાર અને કર્મનો અંતકારી બાળવો, તેના ઉપર દ્રઢાત કલે જે હલેડ જેમ પુદી કોઈ પદારથ છેરવાને અર્થે, આત્મત તીક્ષ્ણ મારાવે વહે, મારને અંતે ઉત્તન કિયામા સમય હોય, જેમ ગા રાનો પડ્યા પણ અંતે પ્રવર્તે, તેમ પ્રાદાદિકને અંતે મુઝિરુપ કામ સિધ્ધિ થાય. ॥ ૧૪ ॥

તેમ ધીર પુરુષ પણ અંત સેવે, એટલે વિષયનો અંત કરે, તથા અંત પ્રાંત આદાર રોવે, તે કારણ આ સંસારને વિરે અંતના કરનાર બાળવા, આ અનુષ્ઠ લોકરુપ સ્થાનકને પામ્યા

ચોલા શુભુપા રહિત તેને કહીએ, શુ કહીએ તોડે માદણ
 કહીએ, તથા અમણ કહીએ, તથા વિશુ કહીએ, તથા નિર્મલ
 કહીએ તે હે ! મહાસુનિએ આર શબ્દનો અર્થ અમને કહેા ॥૧૧॥
 એમ પ્રાર્થ્યું પુછ થકે, હવે ભગવંત બ્રાહ્મણાદિક ચાર ના
 મને રચાક્રમે બેઠ સહિત અર્થ કહે છે. જેણે પ્રકારે સર્વ પાપ
 કર્મોરભ ક્રિયા થકી, નિવર્ત્યા પ્રેમ તે રાગ, અને દ્વેષ, તે અત્રિ
 વિ કુષળનત્વં બોલવું, આજ્ઞાજ્ઞાન, એટલે અજ્ઞતા રોપણ પ્ર
 કારણ પરના મુજબ અણસહેવું, અને પારકા રોપને પ્રકાસવું
 પારકા રોપ બીજા આબળ પ્રકાસવા સંપમને વિષે અરુતિ અ
 સવમ વિપચારિકને વિષે રુતિ, પરવચના શુપા અસિક બા
 પાતું બોલવું ભિન્નાદર્શન શક્ય એટલે અતત્વને વિષે તત્વની
 સુદિ તેનજ શક્ય કહીએ, એ સર્વ થકી વિરત એટલે નિવર્ત્યા
 કે વળી પાશ સમિતિએ સમિતા થકા જ્ઞાન દર્શન અને આરિત્ર
 સહિત પ્રવર્તે સકા સંચમને વિષે પ્રવત્ન કરે એટલે સાવધાન
 થકો રહે એવો જ્ઞેયો રોપના ઉપર રોપ ન કરે, તથા અવિ
 માન રહિત રોપ, ઉપ લક્ષણ થકી માયા તથા લોભરહિત,
 જ્ઞેયા ગુણે સહિત જે રોપ તે માદણ એટલે બ્રાહ્મણ જ
 થવા ॥ ૨ ॥

જે માદણના લક્ષણ કહ્યા તે અહીં સર્વ બજવા વળી
 અમણના વિશેષ કહે છે, જે અનામિત અપ્રતિબંધ વિદ્યાવી તથા
 નિવાળા રહિત કપાયથકી રહિત, (અતિપાતંચ) એટલે છ-
 સદિસા તથા સુપાવાદ મૈત્રુન પરિબલ એ સર્વને, જ્ઞ પરિમાર્થે
 બળીને, પ્રત્યાજ્ઞાન પરિમાર્થે પરિહર્વે એટલે, મૂળ ગુણ કહી,
 હવે ઉત્તર ગુણ કહે છે રોપ, માન, માયા તથા લોભ અને
 પ્રેમ શબ્દે રાગ દ્વેષ અને પણ સમ્બદ્ પ્રકારે સંસારના કારણ
 બળીને પરિહરે, એ રીતે જે જે કર્યના બંધ જે થકી પાતાના

પૂર્વે અતીતકાળે ધણા ચારિત્રિયા થયા, અને વર્તમાન
કાળે પણ છે, તથા આગમિકાળે પણ ધણા સુમત સંવભાદ
દાની થશે તે કેવા થશે તેાકે, દુર્નીભોધ એટલે દુર્લભ એવો
જે જ્ઞાનકર્શન, અને ચારિત્રરૂપ માર્ગ તે પરમ ઉત્કૃષ્ટ પામીને
તેજીજી માર્ગના પ્રકાશક હતા, સંસાર સમુદ્રને પૂર્વે તરવા વર્તમાન
તરે છે, અને આગમિકાળે તરશે. વિશેષિના અર્થ પૂર્વજ
જાણવો ॥ ૨૫ ॥

ए रीते पैदरमां पतिनामा अध्ययन समाप्त

હવે સોજમું ગાદા મામે અધ્યયન શારંભિયે છે. પૈદરમાં
અધ્યયનમાં જે વિધિરૂપ તથા પ્રતિનિયેષરૂપ માલ કહ્યા, તે
પચોક્ત વિધિ આચરતો સુસાણુ કરેવાય એવા મામે આ સોજમો
અધ્યયન કરેજી.

અમારું જાગવાનું હવે મી જાગવત મહાવીરેવ સલામતિ
એમ કહે છે તે સાધુ ઉદ્વિધાને રમવે કરી, રાત તેણે કરી
સુષિત ગમન થામ્ય તથા નિઅતિકર્મ એવો શરીર છે જેહનો
તેને એમ કહેવો જાય, અને સ્થાવર જીવોને માદવો એવો
જેના ઉદ્દેશ છે તે માદણુ કહિયે અથવા નવ વિધ બ્રહ્મચરની
શુસિ જઠી (માદણુ) એટલે બ્રાહ્મણ કહીએ તથા (અમણુ)
એટલે તપસ્વી શુદ્ધ ક્રિયા અતુષ્ટાનના કરનાર આરંભનો ત્યાગ
કરે, નિર્જોષ વિદ્યાર્થે પ્રવર્તે, અથવા અષ્ટ પ્રકારના કર્મને કોડે
તે મારે બિહુ કહીએ તથા બ્રાહ્મ અવસ્થાતર પરિબદ્ધ સદિત
માટે નિર્બંધ કહીએ. એમ મી જાગવાને કહે જઠે શિષ્ય
પૂજે છે, કેવી રીતે રાત સુષિત ગમન થામ્ય તથા શરીરની

શાશ્વા શુશુપા રહિત તેને કહીએ, મું કહીએ તોફે માહજ
 રહીએ, તથા મમજ કહીએ, તથા બિહુ કહીએ, તથા નિશ્વેષ
 રહીએ તે હે ! મહામુનિએ ચાર શબ્દનો અર્થ અમને કહ્યો ॥૧॥
 એમ કિર્ષે પુછે, હવે લગવેત બાણવાદિક ચાર ના
 મનો વધાકરિ સેદ સહિત અર્થ કહે છે. જેથી પ્રકારે સર્વ પાપ
 કર્માર્થ ક્રિયા થકી, નિવર્તી પ્રેમ તે રાગ, અને દ્વેષ, તે અમિ
 વિ કુવચનનું બોલવું, અવ્યાખ્યાન, એટલે અજ્ઞતા રોપવું પ્ર
 કારણ પરના ગુણને અણસહેવું, અને પારકા રોપને પ્રકાસવું
 પારકા રોપ બીજા આજળ પ્રકાસવા સંબંધને વિષે અરતિ અ
 સમ્યક વિવચારિકને વિષે રતિ, પરવચના મુખા અસિક્કે ભા
 વાવું બોલવું મિથ્યાદર્શન શબ્દ એટલે અતત્વને વિષે તત્વની
 સુદ્ધિ તેનેજ શબ્દ કહીએ, એ સર્વ થકી વિરત એટલે નિવર્તી
 કે વળી પાપ સમિતિએ સમિતા થકા જ્ઞાન દર્શન અને ચારિત્ર
 સહિત પ્રવર્તે સદા સંચરને વિષે પ્રયત્ન કરે એટલે સાવધાન
 થકો રહે એવો જોતો ઠોકના ઉપર ઠોપ ન કરે, તથા અભિ
 માન રહિત હોય, ઉપ લક્ષણ થકી માયા તથા લોભરહિત,
 એવા ગુણ સહિત જે હોય તે માહજ એટલે બ્રાહ્મણ બ
 થવા ॥ ૨ ॥

જે માહજના લક્ષણ કહ્યા તે અહીં સવ જાણવા વળી
 મમજના વિશેષ કહે છે, જે અનામિત અપ્રતિબંધ વિહારી તથા
 નિચાણા રહિત કપાલથકી રહિત, (અતિપાતંચ) એટલે છ-
 રહિંસા તથા મુખાવાદ મૈથુન પરિમદ એ સર્વને, મ પરિમાર્થ
 જાણીને, પ્રત્યાખ્યાન પરિમાર્થે પરિહરે એટલે, મૂળ ગુણ કહ્યા,
 હવે ઉત્તર ગુણ કહે છે કે રોષ, માન, માયા તથા લોભ અને
 પ્રેમ રાગે રામ દ્વેષ અને પણ સમ્યક્ પ્રકારે સંસારના કારણ
 જાણીને પરિહરે, એ રીતે જે જે કર્મનો બંધ જે થકી પોતાના

આત્માને પ્રદોષ હેતુ એટલે અવગુણના કારણ રૂપે તે તે આ વધાનુદાન થકી આરિત્રિઓ પૂર્વજ, એટલે આગળ થકી આ ત્મદિત વાળો થકો વિરતિ કરે પ્રાણાતિપાત ન કરે એવા હોતો હાંત એટલે દ્વિવિધનો દમનાર દ્રવિક એટલે મુક્તિમત્ત શેષ્ય નિમ્પ્રતિક્ષમ શરીરવાળો એટલે શરીરની શુભૂર્વાર્થે સ્થિત એવા બુદ્ધે સદિત વિરિષ્ટ મમણ કહેવો ॥ ૩ ॥

હવે બિધુ રાજ્યના વિશેષ કહે છે અંદીયા બિધુને વિષે પણ એ પૂર્વે પ્રાણેણ મમણના બુદ્ધ થકી તે સર્વ જાણવા, અને વળી અનેશ વિશેષ કહે છે અભિમાન સ્થિત વિનીત એટલે વિતસર્વત સંવમને વિષે આત્માનો નસાડનાર એ પ્રજા રાજ્યના અમ પૂર્વવત્ જાણવા સમ્બદ્ પ્રકારે સહન કરે શું સહન કરે ? તે કહે છે વિષ્ણુપદ્ય એટલે અત્યુચ્ચ પ્રતિકુળ એવા નાના પ્રકારના ઉપસર્મ પરીસહને સહન કરે, તથા અધ્યાત્મયોગે કરી નિર્મળ ચિત્તને પરિણામે શુદ્ધ આરિવર્ત થકો ઉપસ્થિત એટલે ચારિત્રને વિષે ઉદયો સાવધાન થયો પરીસદ્ ઉપસર્મ કરી અંમલત છે હેતુનો આત્મા સંસારની અસારતા બોધિતુ દુઃસહયજ્ઞ જાણતો પારકા, હીરેલા આહારત્, જમનાર એટલે નિર્દોષ આહારી એવાને બિધુ કહેવો ॥ ૪ ॥

હવે નિદ્રાધના વિશેષ કહે છે અંદીયા પણ પૂર્વેના બુદ્ધ સર્વ સેવા, વળી એ વિશેષ બુદ્ધ છે તે કહે છે એકસો રામ રૂપ સ્થિત તથા પોતાને એકસોજ જાણી, એટલે સંસારમા મદારો કાઢ સંમધી નથી એવો શુદ્ધ એટલે તત્વનો જાણ સમ્બદ્ પ્રકારે હેતુ આમને ઉદ્યો છે, તથા મુચ્ચત એટલે કાઢનાની પેરે મુમેદ્રિય રૂઠી સમિતિએ કરી સમિતો, (શુસામાવિષ્વત) એટલે જ્ઞે રાત્રિમિત્ર સમાન છે, આત્મચારે પડેતો એટલે આ જાને વારે ઉપયોગ લક્ષણ છપ અર્સજ્ય પ્રદેરીછપ સીમા

વિકાસનો ભજનાર દ્રવ્ય પર્યાવરણ, નિત્યાનિત્ય સેદ્ધિજન
પાતાના કરેલા કર્મનું લોભવનાર, ઇત્યાદિક આત્મવાદે પડેલો
એવો આત્મ તત્ત્વનો ભણ્ણ, તથા વિદ્વાન પંડિત શુદ્ધમાર્ગનો
ભણ્ણ તથા દ્રવ્ય અને ભાવના સેદ્ધિ કરી બન્ને નકારના આશ્રય
રૂપિ થા એવો જેણે પરિણામ છે તથા પુણ્ય સત્કારના સાક્ષનો
અર્થ ન થાય કીંતુ નિર્જરનો અર્થ થાય ધર્મનો અર્થ
ધર્મનો ભણ્ણ શુદ્ધ ભાગના ગવેન્દ્રકાન્ત, નિર્ણય પ્રતિપત્તિ એવો
માક્ષમાર્ગે પડેલો એવો હોયો સખતા આચરે એવો થકો હાત
અવિદ્ય વાસનાઓ તેને નિર્મય કહેવો. ॥ ૫ ॥

હવે મીઠુધર્મ સ્વામિ જન્મ પ્રભુતિ આજી પ્રત્યે કહું છે કે,
તમે જોમ જાણો કે જે મેં કહ્યો તે નિશ્ચે કરી સત્ય છે એમ
જાણો કારણ કે હું સર્વજ્ઞની આસાથે હું હું તે સવક્ષ ભગવંત
નીચકર દેવ પરોપકારી હોવા છે તો કે, મહાભય થકી શખનાર
છે માટે તેમના કહેલા વચન હું તમને કહું છું

તિથેપિનો અય પૂર્વજન્મ જાણનો ય રીતે શ્રી મુખર્મ સ્વામિયે
જન્મસ્વામિ પ્રત્યે કહ્યા ય ગાદાનામે સાક્ષમો અધ્યયન સમાપ્ત

इति श्री गृयगदांगमूष भाषांतर
मयम शुभ स्तुत समाप्तम्

પુસ્તક મળવાના ઢેકાણું.

જાણાત અંકર-સા. ગ્રંથાલય ભોટીચ દે સુતાત્પદામી.

સોજકેદ-સા. ગ્રંથાલય દે રમ-પદ દે ઢીલાપદમી ખનક કવોની શેરીમી.

અમદાવાદ-પ્રસિદ્ધ પરીષદ દે આકારીના કવોની પેલ.

- ૧ „આફોરી મેરી પદ્મનરથાનકર્મા
- ૧ શુ /નગર. છોરીન રથાનકર્મા.
- ૧ „આફોરી મેરી પદ્મનરથાનકર્મા.
- ૧ મંદીવી નંદર આફોરી મેરી પ-
દ્મનરથાનકર્મા.
- ૧ ખડેપના રથાનકર્મા.
- ૧ વીંદીના રથાનકર્મા.
- ૧ મનકુચના રથાનકર્મા.

- ૧ શુ. વામીલાલ મુનીલાલ મીષી.
- ૨ શુ. કરમસી પરમસી.
- ૧ શુ. લાલચંદ આરસી

અમદાવાદ (૨૦)

- ૨ શુ. શ્રીરામચંદ્ર વેલણ સધાળી
- ૧ શુ. મીરંદાલાલ ન. ત્યાલ.
- ૧ શુ. મણિલાલ મુનીલાલ.
- ૧ શુ. હનનલાલ હથેરાલસ વદ.
- ૧ શુ. ખનનચંદ નગસી મોડિંગવળ.
- ૧ શુ. ડાહ્યાલાલ મનનલાલ.
- ૧ શુ. દાધાભાઈ ન. નરસમ
- ૧ શુ. અમખવાલ દલાલ
- ૧ શુ. ખમચંદ કાચરસી.
- ૧ શુ. રાજેશ્વર મનચંદ
- ૧ મ. શુ. મુનલાલ નનચંદ મોડી
- ૧ શુ. અમલનલાલ નામકા
- ૧ શુ. વીરચંદ નામકા

- ૧ શુ. નરસુદાસ તમચંદ
- ૧ શુ. દેસસી મોડિંગવળ.
- ૧ મે. કાવરનભાઈ વેલણલાલ
- ૧ શુ. શુ. જોશીભાઈ મંદામ.
- ૧ શુ. શુ. તમચંદનાસ મંદામ
- ૧ શુ. મોદનલાલ નમનચંદ

જોડીયા બંદર (૧૧)

- ૧ શુ. વલમણ વેલણી.
- ૧ શુ. મીકમણ કરસન
- ૧ શુ. અજેશ્વર રતનચી
- ૧ સધાળી દરખાંદ લાલ
- ૧ શુ. નરચંદ મુળ
- ૧ શુ. રવીચંદ પાપરભાઈ
- ૧ શુ. તમચંદ નામકા
- ૧ અમી. કાવરણ વીર
- ૧ મેલા. ભાઈચંદ અમનલાલ.
- ૧ મોડી કરસનચંદ પારસી
- ૧ સધાળી. માનકા મંદામ

વેરાવળ બંદર (૧૧)

- ૨ શુ. રામચંદ મોડી
- ૨ શુ. સંખલાલ વાચંદ
- ૧ શુ. મેલાનલાલ મોડી
- ૧ શુ. માનકા સિમચંદ દ. મ

૧ શા લીલાપર હવેચંદ દા બા
ધુભાષ

૧ શા મદનજી શોભચંદ

૧ શા સુવચંદ કરજનજી

૧ શા હમનલાલ પીતાંબર.

૧ કપડી. જમનાદાસ હીરચંદ.

સાણંદ (૧૦)

૨ શા તપવજી પ્રેમચંદ.

૨ શા કિન્નરજી માણેકચંદ.

આબુદ જૈનલાલજી.

૨ શા તપવજી આબુદ

૧ બા કુચંદ નગીદાસ

૧ બા ફેલવજી મોતીચંદ

મુરત બંદર (૧૦)

૮ વડીલ. ભયુભાઈ યજ્ઞભાઈ

૧ વડીલ. મનમલાલ ડમચંદ.

૧ વડીલ. મંદુભાઈ જલ્લાભાઈ

૧ શા વામુચંદ તાપચંદ.

૧ બા મુલાનચંદ જવરચંદ.

૧ શા લાલચંદ પુલચંદ.

૧ શા દસર / ચાંદમલ

મોરબી (૬)

૨ મે બી નરાજી દા મારતર

૧ મેદેવા સુખલાલ મોનજી.

૧ સ. રા. વનેચંદ પાપટભાઈ

૧ મેદેવા નીમચંદ દેવચંદ.

૧ મેદેવા ત્રીકમજી ભીમજી

લાવનગર બંદર (૫)

૧ શા કમર દેવકરજી

૧ જૈનદાન મણીદાસા પુખ્તકાલજી.

૧ જૈનધમ શુભોષ પ્રચારક મબા
ની લાવખગી

૧ શા. મણેચંદ પાપચંદ.

૧ શા હવર / કાગીદામ

બોરસદ (૧)

મદીલા નાથભાઈ કાદાનગમ

૧ ર મોતીલાલ જૈન દા કુન

૧ બા ત્રીભાવન ઘટભાઈ

૧ શા માતીલાલ વસંતચંદ ઘવાવન

ખેડા (૪)

૧ બા મુનીલાલ કીશીરદામ

૧ બા ખેડાલાલ સુવચંદ

૧ બા ગજુલાલ દસમેજનદામ

૧ બા. ભાઈચંદ માણેકચંદ.

પોરબંદર (૪)

૨ પોરબંદર બેન પુસ્તક સંગ્રહ

કા. મનમોહનદાસ કપુરજી

વડામણ. (૩)

૧ જા. કુલર્જીદાસ નારણભાઈ

૧ જા. મોહનભાઈ લલુભાઈ

૧ જા. મુજીબદાસ દત્તાભાઈ

રાજકોટ. (૨)

૧ જા. મનમોહનભાઈ

૧ જા. કરોતજી ભાવજી

નાર. (૨)

૨ જા. વલ્લભજીદાસ મુળજીદાસ જ્ઞાનજી આલે.

નરોડા. (૨)

૧ જા. વડીયાલ રત્નજીભાઈ

૧ પટેલ. બાઈબા કાળીદાસ.

મહેવડી જીનાગઢ તાલુકો (૨)

૧ વડા. દત્તવલ્લભજીદાસ રૂઢભાઈ

૧ જા. ત્રિભુવનદાસ મુળજીભાઈ

કાલોલ. (૨)

૨ પટેલ. મુળજી મનજી આલે.

ધોરાજી. (૫)

૧ દેવી. જમનરામ ધણાભાઈ

૧ કિરોડી. રત્નરામ. કા. પોપાભાઈ

૧ જા. કાળીદાસ નેમચંદ.

૧ જા. કલ્યાણજી મનજી

૧ જા. કપુર જમાણજી

સરપાલ. (૫)

૫ જા. કુમ્ભારજી કરોતજી

જામરેલી (૧)

૧ જા. સામજીભાઈ રતનજી વાલે.

ધર્મપુર. (૧)

૧ જા. જી. કપુરજી મોપસાલ મોડી.

જામરેલી. (૧)

૧ દોમડીવા. મનજી મોર્બીદાસ

આતીજ. (૧)

૧ પરી. વલ્લભરામ નેચંદ

વડોદરા. (૧)

૧ જા. મોહનભાઈ મોર્બીદાસ

પાણીપત. (૧)

૧ જા. મોહનભાઈ મધાભાઈ

ધર. (૧)

૧ જા. વીરજીદાસ સવજી મોડી.

કચ્છ બીહડા. (૧)

૧ જા. સપરી આલે. જી.

વડોદરા. (૧)

૧ જા. સામજીદાસ જમનદાસ

કચ્છ હરોડા. (૧)

૧ જા. કીરજી રતનજી

ઉમરાળા. (૨)

૧ જી. જાન રત્ન ચીંતાવણી પુરવઠા

જવ. ક. જા. જોશીભાઈ સોમજી.

૧ જા. સોમજીદાસ મીલા.

સોણતરા. (૧)

૧ જા. મનમોહન મહેશ્વરજી

જા. રામજી

